

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNDE KEFİL İLE BORÇLU
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tezli Yüksek Lisans Tezi

Soygül YILDIRIM

Ankara 2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNDE KEFİL İLE BORÇLU
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tezli Yüksek Lisans Tezi

Soygül YILDIRIM

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ

Ankara 2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNDE KEFİL İLE BORÇLU
ARASINDAKİ İLİŞKİ

TEZLİ YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

İmzası

1- Dr. Öğr. Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ

2- Prof. Dr. Yıldız ABİK

3- Doç. Dr. Bahar ÖCAL APAYDIN

Tez Savunması Tarihi

22/06/2022

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Dr. Öğr. Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ danışmanlığında hazırladığım “Müteselsil Kefalet Sözleşmesinde Kefil İle Borçlu Arasındaki İlişki (Ankara.2022)” adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih:

Soygöl YILDIRIM

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNE GENEL BAKIŞ

§1. KAVRAMSAL OLARAK MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİ	3
I. MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNİN TANIMI	3
II. MÜTESELSİL KEFALETİN MÜTESELSİL BORÇLULUKTAN FARKI	5
A. GENEL OLARAK	5
B. MÜTESELSİL KEFALET İLE MÜTESELSİL BORÇLULUK AYRIMINDA	
ÖLÇÜTLER	9
1. Aslîlik- Fer'îlik Ölçütü	9
2. Menfaat Ölçütü	10
3. Tarafların Kullandıkları İfadelerin Değerlendirilmesi Ölçütü	11
4. Aynen İfa- Tazminat Ölçütü	11
III. MÜTESELSİL KEFALETİN ADİ KEFALETTEN FARKI	12
A. ADİ KEFALET	12
1. Genel Olarak	12
2. Doğrudan Adi Kefile Başvurulabilecek Haller	14
a. Kesin Aciz Belgesi Alınması	14
b. Borçlu Hakkında Türkiye'de Takip Yapılmasının Olanaksız Duruma Gelmesi	
Ya Da Önemli Ölçüde Güçleşmesi	14
c. Borçlunun İflasına Karar Verilmesi	15
d. Borçluya Konkordato Mehli Verilmiş Olması	16

B. MÜTESELSİL KEFALET İLE ADİ KEFALETİN KİYASLANMASI	18
§ 2. MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNİN ÖZELLİKLERİ	19
I. ASIL BORÇTAN BAĞIMSIZ AYRI BİR HUKUKİ İLİŞKİ OLUŞTURMASI	19
II. FER'İ BİR BORÇ OLMASI	21
A. GENEL OLARAK	21
B. FER'İ BİR BORÇ OLMASINA BAĞLANAN SONUÇLAR	22
III. TALİ SORUMLULUK DOĞURMASI	24
IV. TEK TARAFLI EDİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ GETİRMESİ	25
V. TEMİNAT SEBEBİNE DAYANMASI	26
§ 3. DİĞER KANUNLARDA YER ALAN MÜTESELSİL KEFALET HALLERİ	27
I. TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ TESELSÜL KARİNESİ	27
II. İCRA KEFALETNAMESİ	32
III. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDAKİ KANUNDAKİ MÜTESELSİL KEFALET KARİNESİ	36

İKİNCİ BÖLÜM

MÜTESELSİL KEFİLİN SORUMLULUĞU

§1. MÜTESELSİL KEFİLİN SORUMLULUĞUNUN KAPSAMI	41
I. GENEL OLARAK	41
II. KISMİ KEFALET VE KEFİLİN SORUMLULUK LİMİTİNİN SONRADAN SINIRLANDIRILMASI	45
III. MÜTESELSİL KEFİLİN KANUNDAN KAYNAKLANAN SORUMLULUĞU	46
A. MÜTESELSİL KEFİLİN BORCUN ASLINDAN SORUMLULUĞU	47
B. MÜTESELSİL KEFİLİN BORÇLUNUN KUSUR VE TEMERRÜDÜNÜN KANUNİ SONUÇLARINDAN SORUMLULUĞU	52

C.MÜTESELSİL KEFİLİN DAVA VE TAKİP MASRAFLARINDAN SORUMLULUĞU	56
D. MÜTESELSİL KEFİLİN İŞLEMİŞ BİR YILLIK VE İŞLEMEKTE OLAN AKDİ FAİZDEN SORUMLULUĞU	58
Ş2.MÜTESELSİL KEFİLİN SORUMLULUĞUNUN GERÇEKLEŞME ŞARTLARI	60
I. MUACCEL OLAN ASIL BORCU İFADA GECİKEN BORÇLUNUN İHTAR EDİLMESİ VE İHTARIN SONUÇSUZ KALMASI	60
II. ÖNCE TESLİME BAĞLI TAŞINIR REHNİ VE ALACAK REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ GEREKLİLİĞİ	65
III. MÜTESELSİL KEFİL HAKKINDA TAKİBİN DURDURULMASI KARARI VERİLMEMİŞ OLMASI	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜTESELSİL KEFİL İLE ASIL BORÇLU ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Ş1. MÜTESELSİL KEFİL İLE ASIL BORÇLUNUN KARŞILIKLI YÜKÜMLÜLÜKLERİ	76
I. MÜTESELSİL KEFİLİN ÖDEME YAPTIĞINI BİLDİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜ	76
II. MÜTESELSİL KEFİLİN ASIL BORÇLUDAN GÜVENCE VERİLMESİNİ VEYA BORÇTAN KURTARILMASINI İSTEMESİ	81
A. GENEL OLARAK	81
B. GÜVENCE VERİLMESİ VEYA BORÇTAN KURTARILMAYI İSTEME HAKKININ KOŞULLARI	82
1. Asıl Borçlunun Müteselsil Kefile Karşı Üstlendiği Yükümlülüklerle Aykırı Davranması	83
2. Asıl Borçlunun Temerrüde Düşmesi Ya Da Yerleşim Yerini Diğer Bir Ülkeye Nakletmesi	84

3. Mütelsil Kefil İçin Mevcut Riskin Önemli Derecede Artması	85
C. MÜTESELSİL KEFİLİN İLERİ SÜREBİLECEĞİ TALEPLER VE ASIL BORÇLUNUN BU TALEPLERİ YERİNE GETİRMEMESİNİN SONUÇLARI	87
1. Mütelsil Kefilin Asıl Borçludan Güvence Verilmesini Talep Etmesi	87
2. Mütelsil Kefilin Borçtan Kurtarılmasını Talep Etmesi	88
3. Mütelsil Kefilin İleri Sürdüğü Güvence Verilmesi Ya Da Borçtan Kurtarılma Taleplerinin Asıl Borçlu Tarafından Yerine Getirilmemesinin Sonuçları	88
§2. MÜTESELSİL KEFİLİN ALACAKLININ HAKLARINA HALEFİYETİ	89
I. GENEL OLARAK HALEFİYET	89
II. MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN HALEFİYET	91
III. MÜTESELSİL KEFİLİN ALACAKLININ HAKLARINA HALEFİYETİNİN DOĞURDUĞU ETKİLER	95
A. HALEFİYETE DAYANAN RÜCU TALEBİ	95
B. TEMİNATLARIN MÜTESELSİL KEFİLE GEÇMESİ	98
1. Mütelsil Kefile Gececek Teminatların Kapsamı	98
2. Mütelsil Kefile Gececek Teminatların Niteliği	105
a. Ayni Teminatlar	106
b. Kişisel Teminatlar	107
c. Diğer Teminatlar	110
i) <i>Rüçhan Hakları</i>	110
ii) <i>Mülkiyeti Saklı Tutma Sözleşmesinden Doğan Haklar</i>	111
3. Teminatların Mütelsil Kefile Geçiş	112
4. Kısmi Ödeme Halinde Teminatların Geçiş	114
§3. MÜTESELSİL KEFİLİN ASIL BORÇLUYA RÜCU HAKKI	117
I. GENEL OLARAK RÜCU HAKKI	117
A. RÜCU KAVRAMI	117

B. RÜCU HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ	117
1. Genel Olarak	117
2. Müteselsil Kefilin Rücu Hakkının Hukuki Niteliği	121
C. HALEFİYET VE RÜCU HAKKI ARASINDAKİ İLİŞKİ	123
II. DAYANAKLARINA GÖRE MÜTESELSİL KEFİLİN RÜCU HAKKI	128
A. HALEFİYETE DAYANAN RÜCU HAKKI İLE İÇ İLİŞKİYE DAYANAN RÜCU HAKKININ İLİŞKİSİ	131
1. Genel Olarak	131
2. Halefiyete Dayanan Rücu Hakkı İle İç İlişkiye Dayanan Rücu Hakkının Kıyaslanması	133
a. Kapsamları Bakımından	133
b. İleri Sürülme Koşulları Bakımından	135
c. İspat Bakımından	136
d. Teminatlar Bakımından	136
e. Zamanaşımı Bakımından	136
B. MÜTESELSİL KEFİLİN ASIL BORÇLUYLA ARALARINDAKİ İÇ İLİŞKİYE DAYANAN RÜCU HAKKI	137
1. Genel Olarak	137
2. İç İlişkiye Dayanan Rücu Talebinin Dayanakları	138
a. Müteselsil Kefilin Rücu Talebinin Vekâlet Sözleşmesine Dayanması	138
b. Müteselsil Kefilin Rücu Talebinin Vekâletsiz İş Görmeye Dayanması	143
c. Müteselsil Kefilin Rücu Talebinin Sebepsiz Zenginleşmeye Dayanması	147
C. MÜTESELSİL KEFİLİN KANUNİ HALEFİYETE DAYANAN RÜCU HAKKI	148
1. Halefiyete Dayanan Rücu Hakkının Amacı	148

2. Müteselsil Kefilin Halefiyete Dayanan Rücu Hakkına Başvurabilme Koşulları	150
a. Geçerli Bir Kefalet Sözleşmesinin Bulunması	150
b. Kefalet Sözleşmesinin Mahiyetinin Rücu Hakkını Engellememesi	153
c. Müteselsil Kefilin Alacaklıya Karşı Kefalet Borcunu Yerine Getirmesi	156
i) <i>Kısmi İfa Halinde Müteselsil Kefilin Rücu Hakkı</i>	158
d. Asıl Borcun Muaccel Olması	161
3. Halefiyete Dayanan Rücu Talebinin İçeriği	162
III. RÜCU HAKKININ SONA ERMESİ	163
A. MÜTESELSİL KEFİLİN RÜCU HAKKINDAN FERAGAT ETMESİ	163
B. MÜTESELSİL KEFİLİN ASIL BORÇLUYA RÜCU HAKKININ BULUNMAMASI DURUMU VEYA RÜCU HAKKININ KAYBI	165
1. Asıl Borçluya Ait Def'ilerin Müteselsil Kefil Tarafından İleri Sürülmemesi	165
2. Müteselsil Kefilin Yaptığı Ödemeyi Borçluya Bildirmemesi	169
IV. RÜCU HAKKININ ZAMANAŞIMINA UĞRAMASI	170
SONUÇ	172
KAYNAKÇA	179
ÖZET	190
ABSTRACT	191

KISALTMALAR

AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuk Dergisi
BK	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
b.	: bent
Bkz.	: Bakınız
c.	: cümle
C.	: Cilt
dn.	: dipnot
E.	: Esas
EBK	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
EÜHFD	: Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
İBK	: İçtihadı Birleştirme Kararı
İHFİM / İÜHFİM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İİK	: İcra ve İflas Kanunu

İMK : İsviçre Medeni Kanunu

K. : Karar

md. : madde

N. : Kenar numarası

ör. : örneğin

s. : sayfa

S. : Sayı

TBK : Türk Borçlar Kanunu

TKHK : Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

TMK : Türk Medeni Kanunu

TTK : Türk Ticaret Kanunu

vb. : ve benzeri

vd. : ve devamı

Y. : Yıl

yuk. : Yukarıda

GİRİŞ

Kişisel teminat sözleşmelerinin en yaygın görünüm biçimi ve en eski şahsi teminatlardan olan kefalet sözleşmesi Türk Borçlar Kanununun 581'nci maddesi hükmüne göre, “kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşme” şeklinde tanımlanmıştır. TBK’da kefalet sözleşmesi düzenlenirken adi kefalet ve müteselsil kefalet olmak üzere temelde iki tür kefalet esas alınmıştır.

Müteselsil kefalet sözleşmesi, adi kefalet sözleşmesine kıyasla, alacaklıya daha güçlü bir teminat sağladığı için¹ uygulamada daha sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bunun en önemli etkeni, müteselsil kefalet sözleşmesinde alacaklı tarafından öncelikle, asıl borçlunun takip edilmesi gerekmeksizin kefile başvurulabilmesidir. TBK md. 586/I hükmünde getirilen düzenlemeye göre, “alacaklı tarafından ifada geciken asıl borçluya ihtar gönderilmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması” müteselsil kefile başvurabilmek için yeterlidir. Asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğü içerisinde bulunması halinde asıl borçluya yapılacak bu ihtara da gerek kalmaksızın müteselsil kefile başvurulabilecektir. Sağladığı bu kolaylıklar dolayısıyla artan kredi ilişkileri çerçevesinde bankalar ile müşterileri arasında düzenlenen kredi sözleşmelerinde de müteselsil kefilliğe sıkça, hatta istisnasız bir biçimde, başvurulmaktadır.

Kefalet sözleşmesinde kefil, genel itibariyle herhangi bir yarar elde etmemektedir. Kefil, bu sözleşmeyi asıl borçlu yararına yaparken herhangi bir karşılık beklememekte ve kefil ile alacaklı ve asıl borçlu arasında bir karşılık ilişkisi bulunmamaktadır. Bu doğrultuda kanunkoyucu da TBK’nın kefaletle ilişkin hükümlerinde kefilin koruyucu

---

¹ **HELVACI, İhsan**; “Banka Kredi Sözleşmeleri Çerçevesinde Adi Kefalet Sözleşmesine İlişkin Gelişmeler”, *İÜHF*, C. LXV, S. 1, Y. 2007, s. 266.

nitelikte düzenlemelere ağırlıkla yer vermiştir. Bu düzenlemelerin en belirgin görünümü hiç şüphesiz kefil ile asıl borçlu arasındaki hukuki ilişkidir.

Çalışma boyunca temel amaç; ticari ilişkilerin ve bankacılık işlemlerinin yoğunlaşması ile birlikte uygulamada daha sık rastlanan müteselsil kefalet sözleşmesinin genel hatlarıyla ele alınarak, diğer kefalet türleri ile kıyaslandığında talilik ilkesinin belli ölçüde geri planda kaldığı müteselsil kefalet sözleşmesinde, bu niteliği gereği daha detaylı incelenmesi gerekli olan, alacaklıya ödemede bulunan kefil ile asıl borçlu arasında doğacak hukuki ilişkinin tüm yönleriyle ortaya konulmasıdır.

Üç ana bölümden oluşan çalışmamızın ilk bölümünde müteselsil kefalet sözleşmesi genel olarak tanıtılacak olup bu başlık altında müteselsil kefalet sözleşmesinin tanımı ve benzer kurumlardan olan müteselsil borçluluktan farkları, müteselsil kefalet sözleşmesinin özellikleri ile bazı kanunlardaki özel müteselsil kefalet halleri ele alınacaktır. İkinci bölümde, müteselsil kefilin sorumluluğunun kapsamı ile şartları genel hatlarıyla açıklanacaktır. Çalışmamızın üçünü ve temel bölümünde TBK'nın md. 595-597 maddelerinde düzenlenen "kefil ile borçlu arasındaki ilişki" başlığı altında yer verilen yasal hükümler, içtihatlarla birlikte değerlendirilerek müteselsil kefil ile asıl borçlu arasındaki hukuki ilişkinin temel prensipleri ortaya konulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNE GENEL BAKIŞ

§1. KAVRAMSAL OLARAK MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİ

I. MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNİN TANIMI

Bir borcun ifasını teminat altına almak amacıyla yapılan kefalet sözleşmesi, şahsi teminat sözleşmesi türlerinden biridir². Şahsi teminat sözleşmelerinde, teminat veren, haczedilebilir tüm malvarlığı ile sorumluluk altına girer³.

Kefalet sözleşmesi Türk Borçlar Kanununun 581-602 maddelerinde düzenlenmiştir. Kefalet sözleşmesinin genel tanımına, TBK md. 581’de, “*Kefalet*

---

² OĞUZMAN, M. Kemal, ÖZ, Turgut; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C.I, İstanbul, 2020, s. 49 (N. 165); EREN, Fikret; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara 2021, s. 195 (N. 519); EREN, Fikret; *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, 2018, s. 759; KILIÇOĞLU, Ahmet M.; *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara 2021, s. 9; ARAL, Fahrettin/ AYRANCI, Hasan; *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Ankara 2021, s. 479; YAVUZ, Cevdet/ ACAR, Faruk / ÖZEN, Burak; *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)*, İstanbul 2021, s. 783; AYDOĞDU, Murat / KAHVECİ, Nalan; *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)*, Ankara 2021, 833; AKINTÜRK, Turgut / ATEŞ, Derya; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler - Özel Borç İlişkileri*, İstanbul 2020, 327.

³ Yavuz/ Acar/ Özen, s. 783; Kılıçoğlu (Özel Hükümler), s. 652; BİLGİN, Mahmut; *Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*, Ankara 2017; s. 1.

sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir.” şeklinde yer verilmiştir.

Kefalet sözleşmesi, alacaklı ve kefil arasında düzenlenen, borçlunun borcunu ödememesi halinde, kefilin, alacaklıya karşı borcun ifa edilmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olma yükümlülüğü altına girdiği bir sözleşmedir⁴.

Kefalet sözleşmesinin bir türü olan müteselsil kefalet sözleşmesi, TBK md. 586’da şu şekilde düzenlenmiştir: *“Kefil, müteselsil kefil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi kabul etmişse alacaklı, borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefile takip edebilir. Ancak, bunun için borçlunun, ifada gecikmesi ve ihtarin sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir. Alacak, teslimine bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehnin paraya çevrilmesinden önce kefile başvurulamaz. Ancak, alacağın rehnin paraya çevrilmesi yoluyla tamamen karşılanamayacağının önceden hâkim tarafından belirlenmesi veya borçlunun iflas etmesi ya da konkordato mehli verilmesi hâllerinde, rehnin paraya çevrilmesinden önce de kefile başvurulabilir.”*

Diğer kefalet sözleşmesi türlerinden, müteselsil kefalet sözleşmesini ayıran en temel özelliklerden biri, alacaklının TBK md. 586’da belirtilen koşullar çerçevesinde, asıl

---

⁴ **ZEVKLİLER, Aydın / GÖKYAYLA, Emre;** *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul 2021, s. 701; **Aral / Ayrancı**, s. 479; **Eren** (Özel Hükümler), s. 759; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 653; **Aydoğdu / Kahveci**, s. 833; **Akıntürk / Ateş**, s. 329; **REİSOĞLU, Seza;** *Türk Kefalet Hukuku*, Ankara, 2013, s. 20; **ÖZEN, Burak;** 6098 sayılı *Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi*, İstanbul, 2017, s. 57; **ACAR, Özlem;** *Türk Borçlar Hukukunda Müteselsil Kefalet Sözleşmesi*, İstanbul 2015, s. 5.

borçluyu takip etmeksizin ya da taşınmaz rehninin paraya çevrilmesini istemeksizin doğrudan kefile başvurabilmesidir. Buna göre; alacaklı tarafından, asıl borçlu yerine müteselsil kefilin takibi zorunlu olmadığı gibi alacaklı dilerse asıl borçluyu ya da asıl borçlu yerine müteselsil kefil dilerse asıl borçlu ile müteselsil kefil birlikte takip edebilir⁵.

II. MÜTESELSİL KEFALETİN MÜTESELSİL BORÇLULUKTAN FARKI

A. GENEL OLARAK

Birden çok borçlunun, alacaklı karşısında borcun tamamından sorumlu olduğu borç ilişkisini ifade eden müteselsil borçlulukta, alacaklı, borcun tümünün ifasını, dilediği borçludan isteyebilmektedir. Alacaklı, borçlulardan birinden edimini elde etmesi güçleştiğinde diğerine başvurabileceği gibi, dilerse tüm borçluları aynı anda takip edebilecektir⁶.

---

⁵ **Acar**, s. 7; **Aral / Ayrancı**, s. 497; **Aydoğdu / Kahveci**, s. 847; **Zevkliler / Gökyayla**, s. 724; **Eren** (Özel Hükümler), s. 775; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), 675; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 807-808.

⁶ **OĞUZMAN, M. Kemal, ÖZ, M. Turgut**; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II*, İstanbul 2020, s. 464 (N. 1334); **Eren** (Genel Hükümler), s. 926 (N. 2524), 1358; **AKINTÜRK, Turgut**; *Müteselsil Borçluluk*, Ankara 1971, s. 35-36; **KILIÇOĞLU, Ahmet M.**; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara 2021, s. 945 (N. 4819); **NOMER, Haluk N.**; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul 2021, s. 509 (N. 218.2); **HATEMİ / GÖKYAYLA**; *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, İstanbul 2021, s. 377 (N. 1); **TEKİNAY, Selahattin Sulhi / AKMAN, Sermet / BURCUOĞLU, Haluk / ALTOP, Atilla**; *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul 1993, s. 285 vd.; **ŞAHİN CANER**,

Hukukumuzda müteselsil borçluluk hakkındaki temel düzenleme, TBK md.162’de yer almaktadır. Anılan maddedeki düzenlemeye göre, “*Birden çok borçludan her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olmayı kabul ettiğini bildirirse, müteselsil borçluluk doğar. Böyle bir bildirim yoksa müteselsil borçluluk ancak kanunda öngörülen hâllerde doğar.*”

TBK md. 162 hükmünde de ifade edildiği üzere, bir borç ilişkisinde birden fazla borçlunun bulunması halinde, kural olarak müteselsil borçluluğun varlığı kabul edilmeyerek, müteselsil borçluluğun varlığı tarafların bu konuda yapacakları anlaşma ya da kanunun açıkça müteselsil borçluluğun varlığını kabul etmiş olması şartına bağlanmıştır⁷. Sözleşmeden kaynaklanan müteselsil borçluluğun kabulü için, taraflar arasında yapılan anlaşmada müteselsil borçluluğun kararlaştırılmış olması gerekmele birlikte, bu anlaşma taraflar arasındaki hukuki ilişkinin kurulması sırasında yapılabileceği gibi borca katılma yoluyla da yapılabilir⁸. Bu şekilde bir anlaşmanın mevcut olduğu

---

Ayşenur, *Türk Borçlar Kanununda Müteselsil Borçluluk*, İstanbul, 2017, s.9 vd, s.51 vd; **Akıntürk /Ateş**, s. 142.

⁷ **MİDYAT, Nuri Aziz**; “Türk Ticaret Kanunu’nda Düzenlenen Teselsül Karinesinin Müteselsil Kefaletin Şekil Koşuluna Etkisi” *İÜHFM*, Y.2017, C. LXXV, S. 2, s. 684; **Nomer** (Genel Hükümler), s. 511 (N. 219); **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 946 (N. 4827); **Oğuzman/Öz**, C.II, s. 470 vd; **Hatemi/ Gökyayla**, s. 378 (N. 6); **Şahin Caner**, s. 67.

⁸ Bu konuda bkz. **Oğuzman/Öz**, C. II, s. 472 (N. 1355-1358); **Eren** (Genel Hükümler), s. 1363 (N. 3758); **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 950 (N. 4849); **Nomer** (Genel Hükümler), s. 512 (N. 219.1); **Hatemi / Gökyayla**, s. 379 (N. 7); **Şahin Caner**, s. 54-57.

ortaya konulmadığı sürece, borçlular arasında teselsülün varlığından söz edilemeyecektir⁹.

Diğer taraftan, teselsülün sözleşmede açıkça kararlaştırılmış olması zorunlu değildir. Taraflar arasında düzenlenen sözleşmenin yorumundan, müteselsil borçluluğun kararlaştırıldığı sonucuna varılabiliyorsa, böyle bir durumda da müteselsil borçluluğun varlığı kabul edilebilecektir¹⁰.

Alacaklının, kendi tercihinə bağlı olarak, asıl borçluyu ya da müteselsil kefilini takip edebilmesi ve her iki kurumun da alacağın tahsil imkânını kolaylaştırması yönünden, müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluk kavramları zaman zaman birbirine karıştırılabilmektedir¹¹.

Uygulamada, bankaların genel kredi sözleşmelerinin eki olarak düzenledikleri müteselsil kefalet sözleşmelerinde yer alan hükümlerde, müteselsil kefil ibaresi yerine

---

⁹ Tekinay/ Akman/ Burcuoğlu/ Altop, s. 291 vd.; Oğuzman/Öz, C.II, s. 470 (N. 1350); Eren (Genel Hükümler), s. 1361 (N. 3755).

¹⁰ Tekinay/ Akman/ Burcuoğlu/Altop, s. 293; Oğuzman/Öz, C.II, s. 471 (N. 1351); Hatemi / Gökyayla, s. 379 (N. 7); Akıntürk /Ateş, s. 145; Eren (Genel Hükümler), s. 1362 (N. 3757); Kılıçoğlu (Genel Hükümler), s. 947 (N. 4830); Şahin Caner, s. 71-75; Midyat, s. 684.

¹¹ ERLÜLE, Fulya; “Müteselsil Kefalet ve Müteselsil Borçluluk Kavramının Karşılaştırılması”, AÜEHFD; C. VII, S. 1-2, Haziran 2003, s. 630-631.

“müteselsil borçlu ve müteselsil kefil olarak” şeklindeki ifadelerle sıklıkla yer verilmesi¹² bu iki kavram arasında karmaşaya neden olmaktadır.

Müteselsil borçluluk ile müteselsil kefalet birbirinden farklı kavramlar olup bir kimsenin aynı zamanda müteselsil borçlu ve müteselsil kefil olmasına hukuken imkân bulunmamaktadır. Kefaletin türünün adı ya müteselsil olması fark etmeksizin kredi sözleşmesinden kaynaklanan borcu, temin eden kefil, aynı anda bu kredi sözleşmesinde borçlu konumunda olamaz. Aksi durum, kefaletin alacaklıya teminat sağlama işlevi ile de örtüşmeyecektir¹³.

Bankaların genel kredi sözleşmelerinde hatalı olarak “müteselsil borçlu ve müteselsil kefil” terimin kullanılmasının sebebi müteselsil kefaleti tanımlayan mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu md. 487’deki “müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatı ile” ifadesidir¹⁴. Anılan maddede yer verilen bu hüküm, hatalı olarak, müteselsil kefalette, müteselsil borçluluğun geçerli olacağı şeklinde bir sonuca ulaştırmaktaydı.

---

¹² **ELÇİN, Gülçin**; “Bankaların Genel Kredi Sözleşmelerinde Yer Alan Kefalet Hükümlerinin Türk Borçlar Kanunu Kefalet Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 87, S. 3, Y. 2013, s.20.

¹³ **TEKİNAY, S. Sulhi**; “Müteselsil Borç ile Kefalet Arasında Bir Mukayese”, *Adalet Dergisi*, 1956, Y. 47, S.7, s. 744-746; **Erlüle**, s. 630.

¹⁴ EBK md. 487 şu şekildedir: “*Kefil, borçlu ile beraber müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatı ile veya bu gibi diğer bir sıfatla borcun ifasını deruhde etmiş ise alacaklı asıl borçluya müracaat ve rehinleri nakde tahvil ettirmeden evvel kefil aleyhinde takibat icra edebilir.*”

B. MÜTESELSİL KEFALET İLE MÜTESELSİL BORÇLULUK AYRIMINDA ÖLÇÜTLER

6098 sayılı TBK’da, EBK md. 487’deki “müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu” şeklindeki kavramsal hata düzeltilmiş olmakla, müteselsil kefalet kavramının açıklanabilmesi bakımından müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluk arasındaki farklılıklar, doktrinde aşağıda incelenecek olan dört ölçüt bağlamında ele alınmaktadır.

1. Aslilik- Fer’ilik Ölçütü

Müteselsil kefilin borcunun fer’i nitelikte olmasına karşılık müteselsil borç asli bir borçtur¹⁵. Kefaletin fer’iliği ilkesi gereği, kefalet borcunun doğumu ve varlığı asıl borç ile doğrudan bağlantılıdır. Asıl borcun sona ermesi, müteselsil kefilin de borcunu sona erdirir¹⁶. Buna karşılık, müteselsil borçluluk, hem borcun doğumu hem de geçerliliği bakımından asıl borçtan bağımsızdır ve asıl borcun ifa dışında bir sebeple sona ermesi halinde dahi geçerli olmaya devam eder¹⁷.

TBK md. 591’e göre kefil, asıl borçluya ait bütün def’ileri, alacaklıya karşı ileri sürme hak ve yükümlülüğü altında olmakla birlikte; müteselsil borçlu, alacaklıya karşı yalnızca kendi şahsından doğan def’iler ile müteselsil borcun hukuki sebebi ve

---

¹⁵ **Eren** (Genel Hükümler), s. 1359 (N. 3747); **Oğuzman/ Öz**, C. II, s. 465 (N. 1338); **Akıntürk**, s. 84; **Hatemi / Gökyayla**, s. 377 (N. 3); **Erlüle**, s. 635; **Tekinay**, s. 747; **Şahin Caner**, s. 61.

¹⁶ **ÇINAR, Ömer**; *Türk Borçlar Kanununa Göre Kefilin Sorumluluğunun Sona Ermesi*, İstanbul 2013, s.5; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 708; **Eren** (Özel Hükümler), s. 768.

¹⁷ **Akıntürk**, s. 85-86; **Tekinay**, s. 746; **Erlüle**, s. 635; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 21, 113; **Özen**, s. 319; **Hatemi/ Gökyayla**, s. 380 (N. 10); **Zevkliler/Gökyayla**, s. 708.

konusundan doğan def'ileri (örneğin, sözleşmenin şekle, kanuna ya da ahlaka aykırılığı, borcun sona erdiği, ödemezlik def'i gibi) ileri sürebilir¹⁸.

TBK md. 165 hükmü gereğince, müteselsil borçlulukta *“kanun veya sözleşme ile aksi belirlenmedikçe, borçlulardan biri kendi davranışıyla diğer borçluların durumunu ağırlaştıramaz.”* Bu hüküm doğrultusunda, müteselsil borçlunun kusuru veya temerrüdünün sonucu, diğer müteselsil borçluyu etkilemeyecektir. TBK md. 589 gereği müteselsil kefil, kefaleti limit dâhilinde, *“asıl borçlunun kusur veya temerrüdünün yasal sonuçlarından”* sorumlu olacaktır¹⁹.

2. Menfaat Ölçütü

Borç altına giren kimsenin, sözleşmenin ifa edilmesinde kişisel menfaati mevcut ise müteselsil borçluluk; buna karşılık borç altına giren kimsenin borç altına girme sebebi salt alacaklı nezdinde daha iyi bir güvencenin temin edilip borçlunun kredi olanağının güçlendirilmesi ise müteselsil kefalet söz konusu olacaktır²⁰.

---

¹⁸ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 113; **Erlüle**, s. 637-638; **Şahin Caner**, s. 63. Ayrıca, müteselsil borçlunun alacaklıya ileri sürebileceği def'iler hakkındaki detaylı açıklamalar için bkz. **Eren** (Genel Hükümler), s. 1365-1367; **Oğuzman/ Öz**, C. II, s. 477-480; **Tekinay**, s. 747-748; **Akıntürk**, s. 85; **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 952-954; **Hatemi/ Gökyayla**, s. 381-383; **Nomer** (Genel Hükümler), s. 513 (N. 220-220.1).

¹⁹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 114; **Tekinay**, s. 747; **Akıntürk**, s. 85; **Erlüle**, s. 641; **Şahin Caner**, s. 64.

²⁰ **Erlüle**, s. 633; **Akıntürk**, s. 89; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 115.

3. Tarafların Kullandıkları İfadelerin Değerlendirilmesi Ölçütü

EBK md. 487 hükmündeki “borçlu ile beraber müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatı” şeklindeki ifade sebebiyle; müteselsil kefil ve müteselsil borçlu terimleri, uygulamada düzenlenen sözleşmelerde, kanunda yer verilen bu şekliyle kullanılmaktaydı.

Birbirinden farklı kavramlar olan müteselsil kefalet ve müteselsil borçluluk kavramları birlikte kullanıldığında, gerek Yargıtay kararlarında²¹ gerekse doktrinde²² müteselsil borçluluğun mu müteselsil kefaletin mi kast edildiğinin tespitinde, kefalet sözleşmesinde kullanılan ifadeler üzerinde durularak tarafların amacı ve olayın özelliğine göre değerlendirme yapılması gerektiği kabul edilmiştir.

4. Aynen İfa- Tazminat Ölçütü

Yargıtay’ın geçmiş tarihlerdeki kararlarında benimsenen bu ölçüte göre, “müteselsil borçlunun borcu aynen yerine getirmesi gerekirken müteselsil kefilin borcu tazminat borcudur”²³. Yargıtay tarafından ileri sürülen bu ölçüt doktrinde, müteselsil

---

²¹ Emsal olarak bkz. Yargıtay HGK’nın 30/09/1987 tarihli 1986/11-617 E. 1987/684 K. sayılı kararı. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²² **Reisoğlu** (Kefalet), s.116-117; **Erlüle**, s. 633; **Tekinay**, s. 744.

²³ Yargıtay HGK’nın 01/07/1953 tarihli 3-258/88 E. 87 K sayılı kararına göre; “Müteselsil borçluluk ile müteselsil kefalet ayrı birer hukukî müessesedir. Kefalette müteselsil kefil, kefalet ettiği şahsın vecibesini ıra etmemesi halinde bizzat akdin icabını yerine getirmeği değil ancak tazminat olarak muayyen bir miktar parayı ödemeği tâahhüt eder. Bu itibarla tazminat mükellefiyetini önlemek için müteselsil kefilin esas borcu doğuran akde müteallik şahsın yapacağı bir eda yoktur. Zararı ödemekle mükelleftir.

borçluların borcunun aynı olmasının zorunlu olmadığı, her birinin borcunun birbirinden farklı olabileceği gerekçesiyle eleştirilmiştir²⁴.

Yukarıda müteselsil borçluluk ile müteselsil kefalet ayrımı yönünden değinilen ölçütler ve bu bağlamda doktrinde ve Yargıtay kararlarında gerçekleştirilen tartışmalar, 6098 sayılı TBK'nın 586'ncı maddesinde “müşterek müteselsil borçlu” ifadesinin terk edilmesiyle birlikte büyük ölçüde azalmıştır.

III. MÜTESELSİL KEFALETİN ADİ KEFALETTEN FARKI

A. ADİ KEFALET

1. Genel Olarak

Alacaklı tarafından, borcun, borçludan tahsil edilememesi ya da tahsil edilmesinin imkânsız olması durumunda, kefile başvurulabileceğinin kararlaştırıldığı kefalet, adi kefalet olarak tanımlanmaktadır²⁵.

Adi kefalet sözleşmesi, asıl kefalet türüdür. Kefaletin niteliğinin, müteselsil kefalet olduğunun açıkça anlaşılamaması halinde, adi kefalet sözleşmesinin bulunduğu

---

Halbuki müteselsil borçlulukta ise borçlu akdin icabı bulunan borcu biz zat ifa etmeği tâahhüt eyler. Bu itibarla şeriki taahhüt edilen vecibeyi ifa etmezse akdi bizzat müteselsil borçlu ifa etmek zorundadır.” (İçtihat metnine erişim için bkz. Adalet Dergisi, Y. 44, S.11, 1953, s. 1341-1342.)

²⁴ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 118; **Akıntürk**, s. 90.

²⁵ **Eren** (Özel Hükümler), s. 774; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 673-674; **Bilgen**, s. 351; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 844; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 721; **Aral/Ayrancı**, s. 494; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 804; **GÜMÜŞ, Alper**; *Borçlar Hukuku Özel Hükümler C.II*, İstanbul 2012, s. 331.

kabul edilecektir²⁶. Zira müteselsil kefaleti düzenleyen TBK md. 586 hükmü gereğince, kefilin müteselsil kefil olduğunun kabul edilebilmesi için müteselsil kefil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi açıkça kabul etmesi gerekmektedir.

Adi kefaletin, müteselsil kefalet ile kıyaslandığında en belirgin farklılığı, adi kefiliden talepte bulunulmadan önce, asıl borçlunun takip edilmesi zorunluluğudur. Buna göre, alacaklı, alacağını tahsil edebilmek için öncelikle asıl borçluyu takip etmeli ve asıl borçlu hakkındaki takibini ciddi ve özenli bir şekilde yürütmelidir²⁷. Alacaklı tarafından gösterilmesi gereken özen, somut olayın niteliğine göre değişmektedir. Alacaklının takip başlattığında alacağa dayanak oluşturan belgeleri ibraz etmesi, takipteki sürelerle riayet etmesi, asıl borçlu tarafından borca itiraz edilmesi halinde itirazın kaldırılması ya da iptali için gerekli davayı açması gibi haller, özenli davranış hallerine örnek olarak gösterilebilir²⁸.

Alacaklı tarafından borçlu takip edilmeden, doğrudan adi kefile başvurulması durumunda, kefil tarafından, önce borçlunun takibinin gerektiği def'i (tartışma def'i) ileri sürülerek ifadan kaçınılabılır²⁹.

---

²⁶ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 160; **TANDOĞAN, Haluk**; *Borçlar Hukuku - Özel Borç İlişkileri*, C. 2, İstanbul 2010, s. 762; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 804; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 721; **Aral/Ayrancı**, s. 494.

²⁷ **Eren** (Özel Hükümler), s. 774; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 806.

²⁸ **Eren** (Özel Hükümler), s. 774; **Özen**, s. 300; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 806.

²⁹ **Zevkliler/Gökyayla**, s. 721; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 805; **Aral /Ayrancı**, s. 494; **Eren** (Özel Hükümler), s. 774; **Akıntürk/ Ateş**, s. 335.

2.Doğrudan Adi Kefile Başvurulabilecek Haller

Adi kefalette, borçlu takip edilmeden, adi kefilin takip edilemeyeceği kuralı mutlak olmayıp, bu kuralın istisnaları TBK md. 585 hükmünde açıklanmıştır. Buna göre, aşağıdaki hâllerde alacaklı, borçluyu takip etmeden doğrudan adi kefile başvurabilecektir.

a. Kesin Aciz Belgesi Alınması

Alacaklı tarafından, asıl borçlu hakkında başlatılan takip, gerekli özen gösterilerek yürütölüp sonuçlandırılarak, takibin sonunda alacaklı tarafından kesin aciz belgesi alınmış olması halinde, adi kefil, tartışma def'ini ileri sürülemeyecektir. Burada kast edilen takip, kefalet ile temin edilen alacak ile ilgili olarak yürütölüp sonuçlandırılan takiptir. Bir başka ifadeyle, alacaklı tarafından asıl borçlunun bir başka borcu için kesin aciz belgesinin alınmış olması yeterli kabul edilmeyecektir³⁰.

Alacaklı tarafından başlatılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alındıktan sonra asıl borçlunun malvarlığında artış olması halinde, kefil tarafından bu durum ileri sürülerek yeniden asıl borçlu hakkında takip yapılması istenemez³¹.

b. Borçlu Hakkında Türkiye’de Takip Yapılmasının Olanaksız

Duruma Gelmesi Ya Da Önemli Ölçüde Güçleşmesi

TBK md. 585/I- 2 hükmüne göre; “borçlu aleyhine Türkiye’de takibatın imkânsız hâle gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi” halinde, asıl borçlu takip edilmeksizin adi kefile başvurulabilecektir.

Asıl borçlunun, Türkiye’deki yerleşim yerinden sürekli olarak ayrılarak yabancı bir ülkeye yerleşmesi ve Türkiye’de bulunan malvarlığını da nakletmesi sebebiyle

---

³⁰ Özen, s. 308; Yavuz/ Acar/ Özen, s. 806.

³¹ Reisoğlu (Kefalet), s. 165.

hakkında Türkiye’de takibe başlanması ve yürütülmesi olanaksız hale gelmiş ya da güçleşmişse, alacaklı tarafından, asıl borçlu takip edilmeksizin adi kefile başvurulabilir. Bu olasılıkta, asıl borçlunun yurt dışında yerleşim yeri edinmesine karşılık, Türkiye’de de malvarlığı varsa ve takibi mümkün ya da önemli ölçüde güçlük yoksa kefil tarafından tartışma def’i ileri sürülebilecektir³².

TBK md. 590/IV hükmüne göre, *“yerleşim yeri yabancı bir ülkede olan borçlunun borcunu ödemesi, döviz işlemleri veya havale ile ilgili yasaklar gibi sebeplerle, o yabancı ülkenin yasal düzenlemeleri gereği imkânsız hâle gelmiş veya sınırlandırılmışsa, yerleşim yeri Türkiye’de olan kefil, takibe bu sebeple itiraz edebilir.”* Bu durumda, kefil takip edilemeyeceği gibi, söz konusu haller takibin devamı esnasında meydana gelirse başlatılan takip duracaktır. İmkânsızlık hali ortadan kalktığında kefilin def’i hakkı son bulacak ve kefil takip edilebilecektir³³.

c. Borçlunun İflasına Karar Verilmesi

Adi kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonra, asıl borçlu hakkında iflasın açılmış olması halinde, iflasın sonuçlanmasına gerek kalmaksızın, alacaklının, kefilin takibi olanaklı hale gelmektedir. Alacaklının, iflasın açılmasıyla, adi kefilin takip etme imkânı doğsa da, alacaklı tarafından TBK md. 594/II hükmü gereğince, alacağın iflas masasına kaydettirilmesi ve iflasın açıldığından kefilin haberdar edilmesi gereklidir. Alacaklı tarafından bu külfetlerin yerine getirilmemesi halinde, TBK md. 594/III hükmüne göre, kefilin uğradığı zarar miktarınca alacaklı, kefile başvurma hakkını kaybeder.

---

³² Reisoğlu (Kefalet), s. 166.

³³ Reisoğlu (Kefalet), s. 166.

d. Borçluya Konkordato Mehli Verilmiş Olması

Asıl borçlu hakkında konkordato geçici mühletinin verilmesi halinde, alacaklı doğrudan adi kefile başvurabilecektir³⁴. Asıl borçlunun iflasına karar verilmesi olasılığında olduğu gibi, kefile doğrudan başvurulabilmesi için konkordatonun kesinleşmesi gerekli değildir³⁵.

Adi kefilin sahip olduğu, rehnin paraya çevrilmesi def'ini düzenleyen TBK 585/II- c.1'e göre, *“alacak, kefaletten önce veya kefalet sırasında rehinle de güvence altına alınmışsa, adi kefalette kefil, alacağın öncelikle rehin konusundan alınmasını isteyebilir.”*

Madde hükmünde rehnin türüne ilişkin herhangi bir belirleme yer almadığından, kanun ya da sözleşmeden kaynaklanan her tür rehin hakkı bu hüküm kapsamında değerlendirilebilecektir³⁶.

TBK md. 585/II hükmünde, kefilin önce rehinin paraya çevrilmesi def'inin konusunu oluşturan rehnin kurulma zamanı bakımından, *“kefaletten önce ya da kefalet sırasında verilmiş olması”* şeklinde bir sınırlama getirilmiştir. Bu konuya ilişkin doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, İİK md. 45³⁷ hükmü ile kefilin, asıl borçlunun sahip olduğu

---

³⁴ **BÖRÜ, Levent / PARLAK BÖRÜ, Şafak**; “Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkileri”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Y. 2020, S. 78(3), s.1254.

³⁵ **Bilgen**, s. 363.

³⁶ **Acar**, s. 74; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 847; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 722; **Aral /Ayrancı**, s. 796.

³⁷ İİK md. 45/I'e göre; *“Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir.*

tüm def'ileri alacaklıya karşı ileri sürme yükümlülüğünü getiren TBK md. 591/I hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kefaletten sonra verilen rehinlerin herhangi bir ayrıma tabi tutulmaksızın aynı kapsamda değerlendirilmesi gereklidir³⁸. Doktrindeki diğer görüşe göre, rehnin kefaletten önce ya da aynı zamanda kurulması şartı, yalnızca rehnin üçüncü kişi tarafından verilmesi halinde söz konusu olacak ve rehnin borçlu tarafından verilmiş olması halinde, herhangi bir sınırlama olmaksızın adi kefil bu def'iyi ileri sürebilecektir³⁹. Kanaatimizce de, ilk görüşe itibar edilmesi gereklidir. Zira İİK md. 45 gereğince, alacaklı, asıl borçlu hakkında takibe geçmeden önce rehinleri paraya çevirmek durumundadır. Alacağın rehinle temin edildiği bu halde, alacaklı tarafından doğrudan borçluya başvurulması durumunda, borçlu önce rehinlerin paraya çevrilmesi def'ini ileri sürebilir. Kefil de asıl borçluya ait tüm def'ileri ileri sürme yükümlülüğü altına olduğu için İİK md. 45 uyarınca öncelikle rehinlerin paraya dönüştürülmesi def'inde bulunabilir.

TBK md.585/II'ye göre, “borçlunun iflasına karar verilmişse” veya “borçluya konkordato mehli verilmişse” adi kefalet veren, önce rehinin paraya çevrilmesi def'inde bulunamayacaktır.

Ancak rehinin tutarı borcu ödemeğe yetmezse alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yoluyla takip edebilir.”

³⁸ **Özen**, s. 310; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 807.

³⁹ **Tandoğan**, s. 767; **Eren** (Özel Hükümler), s. 774; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 168; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 722; **ELÇİN GRASSINGER, Gülçin**; *Borçlar Kanununa Göre Kefilin Alacaklıya Karşı Sahip Olduğu Savunma İmkânları*, İstanbul 1996, s. 216.

B. MÜTESELSİL KEFALET İLE ADİ KEFALETİN KİYASLANMASI

Müteselsil kefalet ile adi kefaletin başlıca farklılığı, adi kefalette mevcut olan tartışma def'idir. Müteselsil kefalette, alacaklı asıl borçluya başvurmaksızın doğrudan kefile başvurabilmekte ve bu kefalet türünde kefil, tartışma def'ini ileri sürememektedir⁴⁰. Adi kefalette, alacaklı kefilin takip etmeden önce asıl borçluyu takip etme zorunluluğu çerisinde olup, müteselsil kefalette ise alacaklı, asıl borçlunun ifada gecikmesi ve kendisine yapılan ihtarın sonuçsuz kalması ya da borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içerisinde bulunması halinde, asıl borçluya başvurmadan müteselsil kefile başvurabilir.

Adi kefalette mevcut olan, rehlin paraya çevrilmesi def'i, müteselsil kefalet yönünden daha sınırlı bir biçimde öngörülmüştür. Konuya ilişkin TBK md. 586/II hükmüne göre, *“alacak, teslimine bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehlin paraya çevrilmesinden önce kefile başvurulamaz.”* Bu durumda müteselsil kefil, ancak madde hükmünde belirtilen kapsamdaki rehinler için rehlin paraya çevrilmesi def'inde bulunabilecektir.

Her iki kefalet türü için de geçerli olan şekil şartına göre, kefalet sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kefilin sorumlu olacağı azamî miktar ile kefalet tarihinin belirtilmesi gereklidir. Müteselsil kefalet sözleşmesinde, bu hususlar yanında, kefilin, *“müteselsil kefil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi kabul etmiş”* olduğu da belirtilmelidir.

---

⁴⁰ Zevkliler/ Gökyayla, s. 724; Aral /Ayrancı, s. 497; Yavuz/ Acar/ Özen, s. 808; Eren (Özel Hükümler), s. 776; Aydoğdu/ Kahveci, s. 847; Gümüş, s. 341; Reisoğlu (Kefalet), s.169; DEVELİOĞLU, Hüseyin Murat; *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri*, İstanbul 2009, s. 41.

§ 2. MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİNİN ÖZELLİKLERİ

I. ASIL BORÇTAN BAĞIMSIZ AYRI BİR HUKUKİ İLİŞKİ OLUŞTURMASI

Müteselsil kefalet sözleşmesinin tarafları, alacaklı ile kefildir. Müteselsil kefalet sözleşmesinde, kefilin sorumluluğu ikincil düzeyde olsa da, kefalet sözleşmesi ile asıl borç ilişkisine konu sözleşmeden farklı bir hukuki ilişki meydana gelmektedir⁴¹. Kefilin borcu, gerek içerik bakımından gerekse şekil bakımından asıl borçtan ayrı bir borçtur. Kefalet sözleşmesinin, geçerlilik yönünden asıl borç ilişkisine bağımlı yapıda bulunması, kefalet sözleşmesinin ayrı bir sözleşme olarak nitelendirilmesine engel değildir⁴².

Uygulamada ve içtihatlarda görüldüğü üzere, asıl borç ilişkisi ağırlıklı olarak sözleşmeye dayanmaktadır. Bununla birlikte, sıkça rastlanmasa da haksız fiilden, sebepsiz zenginleşmeden ya da kanundan kaynaklanan borçlar için de kefalet sözleşmesi yapılması teoride mümkündür⁴³. Asıl borcun kaynağı sözleşme, sebepsiz zenginleşme ya

---

⁴¹ **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 787; **Eren** (Özel Hükümler), s. 762; **Aral/ Ayrancı**, s. 480; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 703; **Develioğlu**, s. 118.

⁴² **AYAN, Serkan**; *Kefalet Sözleşmesi*, Ankara 2018, s. 28; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 24-25; **Acar**, s. 17.

⁴³ **TAŞATAN, Caner**; “Kefalet Sözleşmesinin Geçerliliği ve Sona Ermesi Bakımından Asıl Borç”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XXV, Y. 2021, S. 2, s.345; **BARLAS, Nami**; “Kefalet Hukukuna İlişkin Bazı Sorunlar Ve Yargıtay Uygulaması”, *Makalelerim*, C.I, İstanbul, 2008, s. 359; **Develioğlu**, s. 90; **Eren** (Özel Hükümler), s. 763; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 36; **Acar**, s. 84.

da kanunun öngördüğü herhangi bir hukuki ilişki olabilecekken, kefilin yükümlülüğü her zaman için kefalet sözleşmesine dayanmaktadır⁴⁴.

Asıl borçlunun edimini ifa etmemesi durumunda, kefile gidildiğinde kefil, asıl borcu değil kendi yüklendiği kefalet borcunu ifa edecektir. Dolayısıyla kefilin ifası ile asıl borç değil, kefalet borcu sona erer⁴⁵.

Müteselsil kefalet sözleşmesinin, asıl borçtan ayrı bir hukuki ilişki oluşturmasının sonucu olarak, asıl borç sözleşmesinde, borcun ifası için bir vade ya da koşul öngörülmemiş olsa dahi müteselsil kefalet sözleşmesinde kefalet borcunun ifasında koşul ya da vade kararlaştırılabilir. Asıl borcu meydana getiren sözleşmenin geçerli kabul edildiği durumlarda müteselsil kefalet sözleşmesinin, şekle aykırılık, irade bozukluğu gibi kendine özgü sebeplerle geçersizliği ileri sürülebilir⁴⁶.

Müteselsil kefalet sözleşmesinin asıl borçtan bağımsız bir hukuki ilişki oluşturmasının bir başka neticesi, kefalet borcunun ifa yerinin tespiti ve kefile karşı açılacak takip ya da davada yetkili mahkeme ve icra dairesinin belirlenmesi noktasında kendini gösterir⁴⁷. Asıl borç ilişkisi bakımından, ifa yeri, borcun türüne göre farklılık gösterse de, kefilin borcu her durumda para borcu olduğundan ve TBK'nın md. 89/I

---

⁴⁴ **Özen**, s. 72-73; **Eren** (Özel Hükümler), s. 762; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 787; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 24.

⁴⁵ **Tandoğan**, s. 701; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 25; **Eren** (Özel Hükümler), s. 762; **Yavuz/Acar/ Özen**, s. 787; **Aral /Ayrancı**, s. 479-480; **Taşatan**, s. 355.

⁴⁶ **Özen**, s. 73; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 25; **Tandoğan**, s. 701; **Develioğlu**, s. 118; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 703; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 836.

⁴⁷ **Özen**, s. 73; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 25; **BİLGE, Necip**; “Kefilin Mesuliyetinin Şümülü”, *AÜHFD*, Y. 1956, C. XI-II, s. 100.

hükmü uyarınca, para borcu, götürülecek borçlardan olduğundan, kefalet borcunun ifa yeri – taraflarca farklı bir ifa yeri belirlenmemiş ise – alacaklının ifa zamanındaki yerleşim yeridir⁴⁸. Yine, kefile karşı açılacak dava ya da başlatılacak takipte asıl borç ilişkisinden bağımsız olarak belirleme yapılarak, kefil hakkında açılacak dava ya da başlatılacak takipte, kefilin yerleşim yeri esas alınacaktır⁴⁹.

II. FER’İ BİR BORÇ OLMASI

A. GENEL OLARAK

Kefalet sözleşmesinde kefil, borçlunun borcunu ifa etmemesi haline karşılık, alacaklıya teminat vermektedir. Kefalet sözleşmesinin, fer’i bir borç olmasının hukuki dayanağı, bu teminat sağlama fonksiyonundan ileri gelmektedir⁵⁰.

Geçerli bir asıl borç mevcut olmadan kefilin alacaklıya vereceği teminatın da konusu kalmayacağı için kefalet asıl borca bağımlı bir yapıdadır. Kefaletin niteliğinin müteselsil kefalet olması da kefaletin fer’ilik özelliğini değiştirmez⁵¹.

Kefalet borcunun fer’ilik niteliğinden kısmen dahi olsa feragat edilmesi ya da taraflar arasında yapılacak anlaşma ile kefaletin bu niteliğinin ortadan kaldırılması

---

⁴⁸ **Develioğlu**, s. 117; **Özen**, s.73-74; **AYAN, Serkan**; “Kefalet Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Ve Yetkili Mahkeme”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, S. 2, Y. 2018, s. 683.

⁴⁹ **Ayan** (Uyuşmazlık), s. 683-684.

⁵⁰ **Acar**, s. 10; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 835; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 788.

⁵¹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 22; **Tandoğan**, s. 695; **Özen**, s. 88, 91-92; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 13; **Zevkliler/Gökyayla**; s. 724; **Aral/ Ayrancı**, s. 498; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 837; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 809.

mümkün değildir. Zira bu durumda kefalet sözleşmesi değil müteselsil borçluluk ya da garanti sözleşmesi söz konusu olacaktır⁵².

B. FER'İ BİR BORÇ OLMASINA BAĞLANAN SONUÇLAR

Kefalet borcunun doğumu için alacaklı ile borçlu arasında, geçerli bir borç ilişkisinin mevcut olması gereklidir⁵³. Asıl borç geçerli bir şekilde doğmamışsa ya da sonradan geçersiz hale gelmiş ise kefalet sözleşmesi de geçersiz hale gelecektir.

Kefalet borcu, mevcut ve geçerli bir asıl borca bağlı olarak doğacak olmakla birlikte; asıl borç varlık ve geçerliliğini devam ettirdiği sürece de varlığını sürdürür. Bu doğrultuda, asıl borç herhangi bir sebeple sona ererse ya da ortadan kalkarsa, kefalet sözleşmesi de kendiliğinden sonra erer (TBK md. 598)⁵⁴.

---

⁵² **Eren** (Özel Hükümler), s.764; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 22; **Bilgen**, s. 15.

⁵³ **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 666; **Aral/Ayrancı**, s. 480; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 703; **Tandoğan**, s. 695; **Ayan**, s. 29-30; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 788; **Özen** s. 88; **GÜNSAY, Töre**; “Kefalet Sözleşmesinin Fer’iliği İlkesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 1090.

⁵⁴ **Eren** (Özel Hükümler), s. 764; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 666; **Ayan**, s. 30; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 703; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 788; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 22; **Aydoğdu/Kahveci**, s. 835. Ayrıca bu yönde 11/06/1969 tarihli ve 1969/4-6 sayılı Yargıtay İBK göre; “Kefalet borcu, temin ettiği asıl borcun fer’i olup, asıl borç herhangi bir sebeple düşerse, kefil de borçtan kurtulabilir. Kefil, kanunun kendisine tanıdığı bu ve diğer hakları kullanmaya yetkilidir. Asıl borç tediye (ödeme) ile vesair surette düşerse, kefalet gibi fer’i haklar da düşer. Kefil asıl borçludan daha fazla mükellefiyet altına giremez.” İçtihadı erişim için www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

Kefalet borcu, asıl borç miktarı ile sınırlı olup kefile, asıl borçludan daha fazla yükümlülük yüklenemez⁵⁵. Örneğin, asıl borç şarta bağlanmış ise, kefalet sözleşmesinde hiçbir kayıt ve şart olmaksızın borcun kefil tarafından temin edildiğinin belirtilmesi geçersizdir⁵⁶.

Kefalet sözleşmesinden kaynaklanan alacak, asıl alacaktan ayrı olarak devredilemez. Asıl borç ilişkisinden kaynaklanan alacağın devredilmesi durumunda, kefalet sözleşmesinden ileri gelen haklar da devralana geçer (TBK md. 189/1)⁵⁷.

Kefil, asıl borçluya veya mirasçılara ait olan ve asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğmayan bütün def'ileri alacaklıya karşı ileri sürme hakkına sahip olduğu gibi, bunları ileri sürmek aynı zamanda kefilin yükümlülüğüdür. Asıl borçlu, sahip olduğu def'ilerden vazgeçmiş olsa dahi, bu durum kefilin etkilemeyecektir (TBK md. 591/II).

Asıl borç muaccel hale gelmemiş ise kefalet borcunun da muacceliyetinden söz edilemez⁵⁸. Asıl borcun muaccel olması, alacaklı veya borçlunun önceden süre içeren bildirimde bulunmasına bağlıysa, kefalet borcu için bu süre, bildirimin kefile yapıldığı

---

⁵⁵ **OLGAÇ, Senai**; *Kefalet*, Ankara 1978, s. 12; **Eren** (Özel Hükümler), s. 764; **Aral/Ayrancı**, s. 480; **Tandoğan**, s. 695; **Aydoğdu/Kahveci**, s. 835; **Reisoğlu** (Kefalet), s.22; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 703; **Özen** s. 90; **Günsay**, s. 1092; **Gümüş**, s. 287.

⁵⁶ **Bilgen**, s. 15; **Aral/ Ayrancı**, s. 481.

⁵⁷ **Aral/ Ayrancı**, s. 481; **Eren** (Özel Hükümler), s. 764; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 703; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 23; **Bilge** (Mesuliyet), s. 99; **Özen**, s. 96-97.

⁵⁸ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 22; **Tandoğan**, s. 695; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 703; **Ayan**, s. 31; **Olgaç**, s. 12.

tarihte işlemeye başlar (TBK md. 590/3). Asıl borçluya ihbar yapılmadan kefile ihbarda bulunulması halinde asıl borç muaccel olmayacağından kefilin borcu da muaccel olmaz⁵⁹.

Alacaklı, kefil aleyhine açacağı davada, yalnız kefalet borcunun varlığını değil asıl borcun varlığını da ispatlamalıdır⁶⁰.

III. TALİ SORUMLULUK DOĞURMASI

Kefalet sözleşmesinin tali yani ikincil niteliği, özellikle adi kefalet sözleşmesinde daha ön plandadır. Talilik ilkesinin bir sonucu olarak, alacaklı kefile başvurmak istediğinde öncelikle asıl borçluyu takip etmek ve rehinlere başvurmak zorundadır. Aksi halde kefil, tartışma def'i ve/veya rehinin paraya çevrilmesi def'ini ileri sürerek önce asıl borçlunun takip edilmesini isteyebilecek ve ifadan kaçınabilecektir⁶¹.

Müteselsil kefalet sözleşmesi bakımından talilik, adi kefalet sözleşmesine kıyasla arka planda olsa da müteselsil kefaletin de tali olduğu kabul edilmektedir⁶². TBK'nın 586'ncı maddesine göre, müteselsil kefalet durumunda *"(...) alacaklı, borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefilini takip edebilir. Ancak, bunun için borçlunun, ifada gecikmesi ve ihtarin sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü*

---

⁵⁹ **Bilgen**, s. 15; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 23; **Özen**, s. 94; **Acar**, s. 13.

⁶⁰ **Eren** (Özel Hükümler), s. 764; **Olgaç**, s. 13; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 703; **Aral/ Ayrancı**, s. 481; **Aydoğdu/Kahveci**, s. 836.

⁶¹ **Tandoğan**, s. 697; **Özen**, s. 118; **Bilgen**, s. 32; **Eren** (Özel Hükümler), s. 765; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 788; **Aral/ Ayrancı**, s. 481; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 704.

⁶² **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 788; **Acar**, s. 16; **Eren** (Özel Hükümler), s. 776; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 724; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 25. Müteselsil kefaletin tali nitelikte olmadığına ilişkin bkz. **Aral/ Ayrancı**, s. 482-483.

içinde olması gerekir. Alacak, teslimine bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehnin paraya çevrilmesinden önce kefile başvurulamaz.(...) ”

Anılan bu düzenleme uyarınca, 818 sayılı BK’da mevcut olmayan “önce teslimine bağlı taşınır rehnine veya alacak rehnine başvurulmasını isteme” konusunda müteselsil kefile bir def’i hakkı tanınmıştır⁶³.

IV. TEK TARAFLI EDİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ GETİRMESİ

Diğer kefalet sözleşmesi türlerine benzer olarak, müteselsil kefalet sözleşmesinde de kural olarak, sadece kefil edim yükümlülüğü altındadır. Kefilin, kefalet sözleşmesi ile yüklendiği edim karşısında, alacaklı genellikle edim yüklenmiyor olsa da alacaklının, kefilin edim yükümlülüğü karşılığında bir edim yüklenmesi de olanaklıdır⁶⁴. Örneğin, alacaklı, asıl borçlunun borcunu teminat altına alan rehin hakkından vazgeçmeyi ya da müteselsil kefillerden birini ibra etmeyi karşı edim olarak üstlenmeyi taahhüt edebilir⁶⁵.

Kefalet sözleşmesi kapsamında, alacaklının da edim yükümünü üstlenmesi halinde, artık tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme söz konusu olacaktır. Bu bağlamda da, TBK’nın karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde ifade sırayı düzenleyen 97’nci maddesi hükmü gereğince kefil, üstlendiği karşı edimi yerine getirmeyen alacaklıya karşı, kendi edimini yerine getirmekten kaçınabilecektir. Yine, TBK md. 125 hükmü uyarınca,

---

⁶³ **Bilgen**, s. 33.

⁶⁴ **Develioğlu**, s. 33; **Olgaç**, s. 14; **Gümüş**, s. 293; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 789; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 704-705; **Eren** (Özel Hükümler), s. 761.

⁶⁵ **Tandoğan**, s. 694; **Özen**, s. 120; **Zevkliler/ Gökyayla**, S. 705.

kefil, karşı edim yükümlülüğü bakımından alacaklıyı temerrüde düşürmesi halinde, seçimlik hakları kullanabilecektir⁶⁶.

V. TEMİNAT SEBEBİNE DAYANMASI

Kefalet sözleşmesi ile kefil, başkasına ait bir borç için şahsi teminat vermektedir. Şahsi teminatlarda, asıl borç ilişkisinin tarafları dışında bir kimsenin şahsi itibarı borçlununki ile birlikte değerlendirilerek borçlunun itibarının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır⁶⁷. Zira şahsi teminat sözleşmelerinin başlıca özelliği gereği, alacaklı borçlunun malvarlığına ek olarak üçüncü bir kimsenin malvarlığına başvurma imkânı elde etmektedir. Bununla bağlantılı olarak, kimse kendi borcu için ve kendi alacağı için kefil olamaz⁶⁸.

Kefil ile asıl borçlunun iç ilişkisi, kural olarak kefalet ilişkisini etkilemez. Kefil ile asıl borçlunun iç ilişkisi farklı hukuki gerekçelerden doğabilir. Kefil, asıl borçlu ile aralarında mevcut olan bir borcun karşı edimini ifaya yönelik olarak kefalet borcunu üstlenebilir. Kefil ile asıl borçlu arasındaki bu iç ilişki, kefilin, alacaklıya ifasından sonra borçluya rücu aşamasında önem taşır⁶⁹.

---

⁶⁶ **Gümüş**, s. 294; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 26; **Eren** (Özel Hükümler), s. 761; **Özen**, s. 120; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 705.

⁶⁷ **KUNTALP, Erdem**; “Teminat Kavramı, Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk”, *Prof. Dr. Reha Poroy’a Armağan*, İstanbul 1995, s. 289.

⁶⁸ **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 705; **Özen**, s. 126; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 32-33. Reisoğlu’na göre, kefalet sözleşmesinde alacaklının kendi borcu için kefil olarak görünmesi hali alacağın temlik durumunda temlik alacak kişiye yapılan bir icap niteliğindedir.

⁶⁹ **Eren** (Özel Hükümler), s. 765.

§ 3. DİĞER KANUNLARDA YER ALAN MÜTESELSİL KEFALET HALLERİ

I. TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ TESELSÜL KARİNESİ

Türk Ticaret Kanununun 7'nci maddesinde, ticari işlerdeki kefaletin, müteselsil kefalet olacağına ilişkin teselsül karinesi benimsenmiş olup, anılan maddeye göre;

“(1) İki veya daha fazla kişi, içlerinden yalnız biri veya hepsi için ticari niteliği haiz bir iş dolayısıyla, diğer bir kimseye karşı birlikte borç altına girerse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse müteselsilen sorumlu olurlar. Ancak, kefil ve kefillere, taahhüt veya ödemenin yapılmadığı veya yerine getirilmediği ihbar edilmeden temerrüt faizi yürütülemez.

“(2) Ticari borçlara kefalet hâlinde, hem asıl borçlu ile kefil, hem de kefiller arasındaki ilişkilerde de birinci fıkra hükmü geçerli olur.”

Söz konusu hükümde, ticari işlemlerin gerektirdiği güven ve teminat ihtiyacı gibi gerekçelerle, genel hüküm niteliğindeki TBK kapsamındaki düzenlemeden ayrı, ticari işlere özgü bir teselsül karinesine yer verilmiştir. Bu bağlamda, bir yandan ticari işlerde birlikte borç üstlenenler arasındaki sıkı menfaat ilişkisi göz önünde bulundurulmuş; bir yandan da alacaklı tarafa, borçlulardan dilediğine başvuru olanağı getirilerek ticari hayatın beraberinde getirdiği riske karşı bu şekilde bir güvence yaratmak amaçlanmıştır⁷⁰.

---

⁷⁰ **ARKAN, Sabih**; *Ticari İşletme Hukuku*, Ankara, 2021, s. 72; **ÜLGİN, Hüseyin / HELVACI, Mehmet / KAYA, Arslan/ NOMER ERTAN, Füsün**; *Ticari İşletme Hukuku*, İstanbul, 2021, N.97; **POROY, Reha/ YASAMAN, Hamdi**; *Ticari İşletme Hukuku*, İstanbul, 2019, s.93; **KAPANCI, Kadir Berk**; “Türk Ticaret Kanunu’nun 7. Maddesinde Öngörülen “Ticari İşlerde Teselsül Karinesi” Tam Anlamıyla Uygulanabilir Durumda Mıdır?” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.2. Y. 2016, s. 141.

Müteselsil kefalet sözleşmesinin geçerliliği yönünden TBK md. 583/I c. 2’de “Kefilin, sorumlu olduğu azamî miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olması durumunda, bu sıfatla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğini kefalet sözleşmesinde kendi el yazısıyla belirtmesi şarttır.” biçiminde yer verilen şekil kuralının TTK md. 7 karşısındaki durumu doktrinde tartışmalıdır.

Ticari işlere kefalette, TBK md. 583/I c.2’nin uygulanıp uygulanmayacağı hakkında doktrindeki ilk görüşe göre, TTK md. 7/I ticari işe ilişkin olarak getirilen özel hüküm olduğundan, kefil kendi el yazısıyla müteselsil kefil olma iradesini belirtmese dahi ticari bir borca kefaletin müteselsil kefalet olduğu kabul edilmelidir⁷¹.

Doktrindeki diğer görüşe göre, ticari işler bakımından TTK, özel nitelik taşısa dahi TTK md. 7/I’de teselsül karinesinin uygulanacağı durumlar “kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse” şeklinde belirlendiğinden ticari işler yönünden de TBK md. 583/I c.2 hükmü uygulanmalıdır. Dolayısıyla, ticari işe kefalette, kefil kendi el yazısıyla müteselsil kefil olduğunu belirtmemişse, kefilin, müteselsil kefil olduğu kabul edilmeyecek ve adi kefalet hükümleri uygulama bulacaktır⁷².

---

⁷¹ **Özen**, s. 284 dn. 6, 332; **Ayan**, s. 61; **Tandoğan**, s. 770-771; **Ülgen/ Helvacı/ Arslan/ Nomer Ertan**, N.101; **BAŞ, Ece**; “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartlarına İlişkin Bazı Yenilikler”, *İÜHFM*, C. LXX, S.2, Y. 2012, s. 134; **Midyat**, s. 697-698; **ÖZDİL, Hanife**; 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Banka Genel Kredi Sözleşmesine Kefalette Kefilin Sorumluluğunun Kapsamı, İstanbul 2018, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, s. 46-47.

⁷² **Reisoğlu** (Kefalet), s. 35; **Acar**, s. 171-172; **Bilgen**, s. 409; **YILDIRIR, Efe Can**; *Birlikte Kefalet*, İstanbul, 2018; s. 91-92; **TÜYSÜZ, Begüm**; “Genel Kredi

Kanaatimizce de, TTK md. 7 hükmünün ispat hukukuna ilişkin bir adi karine getirdiği, kanun koyucunun bu hüküm ile ticari hayatta ihtiyaç duyulan teminat gereksinimini göz önünde tutarak teminatın mümkün olduğunca kapsamlı şekilde sağlanabilmesi için bu karineyi öngördüğünden hareketle,⁷³ ticari işler yönünden, - müteselsil kefalet sözleşmesinin diğer yasal şekil şartlarına uyulmuş olmak suretiyle- TBK md. 583/I-c.2 gereği, kefil kendi el yazısıyla müteselsil kefil olduğunu belirtmesi dahi, kefaletinin müteselsil kefalet olduğu kabul edilmelidir. Bu bağlamda, söz konusu karine, yalnızca ticari bir borca kefil olduğunda, kefaletin türünün belirtilmemesi halinde anlam kazanacaktır.

Yargıtay'ın bir kararında⁷⁴;“(…)6102 sayılı TTK'nın 7.maddesinde hükme bağlanan ticari teselsül karinesi karşısında ticari borçlara kefaletin müteselsil kefalet olduğunun kabulü gerekir. Bu itibarla olayımızda müteselsil kefalet sözcüklerinin kefillerin el yazısı ile yazılmamış olması, kefaletlerinin müteselsil kefalet olarak yorumlanmaması sonucunu doğurmaz. Kefaletle dair diğer geçerlilik koşullarının ise gerçekleşmiş olduğu dosya içeriğinden anlaşılmaktadır.(…)” şeklinde değerlendirme

---

Sözleşmelerinde Kefalet Ve Kefilin Hukuki Sorumluluğu”, İstanbul 2018, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 55-56.

⁷³ Nitekim kanun koyucu ticari işlerde, kefaletin hızlı ve güvenilir bir şekilde teminat sağlama fonksiyonunu büyük ölçüde güçleştiren eşin rızasına ilişkin TBK md. 584 düzenlemesini ticaret hayatının gereksinimlerini dikkate alarak kanunun yürürlüğe girmesinden kısa bir süre sonra değiştirerek, tacirler bakımından eşin rızasının aranmasına ilişkin bir istisna getirmiştir (TBK md. 584/III). (**Midyat**, s. 698)

⁷⁴ Yargıtay 19. HD'nin 18/06/2016 tarih 2016/2405 E. 2016/10936 K. sayılı kararı.

İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

yapılarak kefilin kendi el yazısıyla müteselsil kefil olma iradesini belirtmese dahi ticari bir borca kefaletin müteselsil kefalet olduğu kabul edilmiştir.

Bunun dışında, TBK md. 583 kapsamında düzenlenen, kefalet sözleşmesinin genel nitelikteki geçerlilik şekil şartlarının, ticari işlerden doğan borçlar özelinde de geçerli olup olmayacağı da doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, kanun koyucu tarafından TBK’da kefilin korunması amacıyla getirilen şekil şartlarının ticari işlere kefalet durumunda da aranması gerekmektedir. Zira TTK md. 7 ispat hukukuna ilişkin bir düzenleme olup, karineten getirilen bu ispat kuralı, koruyucu ve emredici nitelikteki geçerlilik şekli kuralını bertaraf edemez⁷⁵.

İkinci görüşe göre, TTK md. 7, ticari işler bakımından TBK md. 583 kapsamından tamamıyla sıyrılarak uygulanmalıdır; aksi yönde yapılacak değerlendirme, TTK md. 7 hükmünü işlevsiz hale getirecektir. Bu görüşü savunanların bir kısmına göre, TTK md. 7 hükmü TBK md. 583’ün istisnası niteliğindedir⁷⁶. Bu görüş taraftarlarının bir kısmına göre ise, TTK md. 7 özel hüküm niteliğindedir⁷⁷.

---

⁷⁵ **Acar**, s.172; **Özen**, s. 333; **Yıldırım**, s. 52-53. Bu görüşe savunanlardan, Reisoğlu ve Bilgen’e göre, TTK md. 7’deki “kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse” ifadesi, TBK md. 583’ün hükmün uygulanmasına kanuni bir istisna oluşturmaktadır (**Reisoğlu** (Kefalet), s.35; **Bilgen**, s. 409).

⁷⁶ **HAZNEDAR, İbrahim Murat**; “Yeni Türk Borçlar Kanunu’nda Kefalet Sözleşmesine İlişkin Önemli Değişiklikler”, *Banka ve Finans Hukuku Dergisi*, C. 1, S. 1, Y. 2012, s.141.

⁷⁷ **Baş**, s. 134; **Ayan**, s. 61; **Ülgen/Helvaci/Arslan/Nomer Ertan**, s. 71; **Kapancı**, s. 64 vd.; **Midyat**, s. 696.

Konuya ilişkin, Yargıtay uygulamasına bakıldığında, içtihatlarda TBK md. 583'e değinilmeksizin TTK md. 7'nin tek başına uygulandığı; TBK md. 583 kapsamındaki şekil kurallarına yönelik açıkça bir değerlendirmenin yapılmadığı görülmektedir. Buradan hareketle, Yargıtay içtihatlarında -bu hususa açıkça değinilmese de- TTK md. 7'ye öncelik tanındığı şeklinde bir değerlendirme yapılabilecektir.

Yargıtay'ın bu yönde örnek olarak gösterilebilecek bir kararında⁷⁸, davalının kefil olduğu kredi sözleşmesine dayalı alacak sebebiyle başlatılan takibe yapılan itirazın iptali davasında, ilk derece mahkemesi tarafından, kefalet sözleşmesinde davalının kefaletinin türünün belirtilmediği, sözleşmede müteselsil kefil olup olmadığının yazılmadığı, kefalet tutarı, kefalet tarihinin ise başka bir yazı ile yazıldığı, kefaletin türünün belirli olmaması sebebiyle davalının kefaletinin adi kefalet olduğu, bu sebeple davacının öncelikle asıl borçlu hakkında takip yapması, sonuçsuz kalması halinde davalı aleyhine takibe geçmesi gerektiği gerekçesiyle davanın reddine ilişkin verdiği kararın, temyiz incelemesinde, Yargıtay, TTK'nın md.7 hükmüne atıf yaparak teselsül karinesi gereği davalının kefaletinin müteselsil kefalet olarak kabulünün gerektiğini belirtmiş, diğer şekil şartlarına ilişkin herhangi bir değerlendirme yapmamıştır⁷⁹.

---

⁷⁸ Yargıtay 19. HD'nin 13/06/2017 tarih 2016/10842 E. 2017/4905 K. sayılı kararı.

İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

⁷⁹ Bununla birlikte, yukarıda (dn. 74) yer verilen Yargıtay 19. HD'nin 18/06/2016 tarih 2016/2405 E. 2016/10936 K. sayılı kararında “*müteselsil kefalet sözcüklerinin kefillerin el yazısı ile yazılmamış olması, kefaletlerinin müteselsil kefalet olarak yorumlanmaması sonucunu doğurmaz. Kefalete dair diğer geçerlilik koşullarının ise gerçekleşmiş olduğu dosya içeriğinden anlaşılmaktadır.*” şeklinde değerlendirme yapılmasından hareketle,

Yukarıda, ticari işlere kefalet halinde, kefilin, TBK md. 583/I c.2 gereği müteselsil kefil ya da bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğini kefalet sözleşmesinde kendi el yazısıyla belirtilmesi gerekliliğinin bulunmadığı, bu ifadelere yer verilme / kendi el yazısı ile yazılmasa da kanundaki karine gereği kefaletin müteselsil kefalet sayılacağı yönünde yapılan değerlendirmemiz geçerli olmak üzere, TTK md. 7 gereği getirilen ispat hukukuna ilişkin adi karineden, TBK md. 583’de belirtilen kefalet sözleşmesinin genel şekil kurallarını bertaraf edecek yönde bir sonuca varılamamaktadır. Nitekim şekle ilişkin kurallar, emredici nitelikte ve kamu düzenine ilişkin olup, doğrudan kişileri koruma amacı taşıırken⁸⁰, karine düzenlemeleri pratik açıdan fayda sağlamaya yöneliktir. Bu bakımdan kanaatimizce, TTK md. 7 hükmünü, TBK md. 583’ün karşısında bir istisna kuralı olarak değerlendirmek yerinde olmayacaktır.

II. İCRA KEFALETNAMESİ

İcra kefaleti; takibe konu edilen borcun kısmen ya da tamamen ödenmesini ya da taksitlendirilmesini sağlamak için, üçüncü bir kişi tarafından, icra dairesi nezdinde borca kefil olunması durumudur⁸¹.

Bilindiği üzere, kefalet sözleşmesinin tarafları alacaklı ile kefildir. Aslen icra kefaleti de alacaklı ile kefil arasında yapılmakta ise de, icra kefaletini, kefalet sözleşmelerinden ayıran nokta, icra kefaletinin icra müdürü veya icra dairesinin önünde

---

TBK md. 583 kapsamındaki geçerlilik koşullarının ticari işlere kefalette de aranması gerektiği sonucuna dolaylı olarak varılabilmektedir.

⁸⁰ **Kapancı**, s. 164.

⁸¹ **KURU, Baki**; *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, İstanbul 2013, s. 896-897; **MUŞUL**, Timuçin, *İcra ve İflas Hukuku Cilt II*, Ankara 2013, s. 1082.

yapılması zorunluluğudur⁸². Zira İcra İflas Kanunu (İİK) md.38 hükmünde yer alan “icra dairesindeki kefaletler” ibaresi gereğince, icra kefaletleri yalnızca icra dairesi huzurunda gerçekleştirilebilmektedir. İcra dairesinde icra müdür veya memurları huzurunda düzenlenecek icra kefaletnameleri ile icra dairesi dışında ve özellikle haciz esnasında icra müdür veya yardımcıları huzurunda gerçekleşecek kefaletler de bu kapsamda değerlendirilebilir⁸³.

İİK’da icra kefaletlerinin tanımı ya da unsurlarına yer verilmediğinden, icra kefaletlerinin geçerlilik şekli hususunda, TBK’nın kefalet sözleşmesi hükümlerine göre hareket edilmelidir^{84 85}.

---

⁸² **ŞENSÖZ, Ahmet**; “İcra Kefaletinin Şekline İlişkin Bir Yargıtay Karar İncelemesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, C. 16, Özel Sayı 2014, s. 2959.

⁸³ **YAZICI, Burçin**; “Borçlar Hukuku Ve İcra İflas Hukuku Çerçevesinde İcra Kefaletnameleri”, *EÜHFD*, C. XVIII, S. 1–2, Y. 2014, s. 215; **Kuru**, s. 897.

⁸⁴ **Yazıcı**, s. 215; **Muşul**, s. 1082; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 142; **Şensöz**, s. 2961.

⁸⁵ Yargıtay HGK’nın 04/12/2018 tarih 2017/12-733 E. 2018/1821K. sayılı kararında da bu husus “İcra kefaletinin şekli hakkında ise İİK’da özel bir hüküm bulunmadığından kefalete ilişkin haciz tarihinde yürürlükte olan 818 Sayılı Borçlar Kanununun 483 ve takip eden maddeleri hükümlerinin gözetilmesi gerekir. Bu hükümlere göre de kefaletin yazılı şekilde olması ve kefalet taahhüdünün altında kefilin imzasının bulunması yeterlidir.” şeklinde belirtilmiştir. (Aynı yönde bkz. Yargıtay 12. HD’nin 26/11/2013 tarihli 2013/31202 E. 2013/37362 K. sayılı kararı ve Yargıtay 12. HD’nin 03/07/2018 tarihli 2018/10715 E. 2018/7210 K. sayılı kararı) İçtihatlarla erişim için:

www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

İİK md. 38'e göre, icra kefaletleri müteselsil kefalet hükmündedir⁸⁶. Bu noktada müteselsil kefalet sözleşmesine ilişkin TBK md. 583 ve md. 584 hükümlerinde düzenlenen şekil şartlarının, icra kefaletlerinde uygulanıp uygulanmayacağı yönünden değerlendirme yapmak gerekmektedir.

İİK md. 38 düzenlemesi gereğince, icra kefaletlerinin her halükarda, müteselsil kefalet olarak kabul edileceği düzenlendiğinden, icra kefaletinin adi kefalet olarak kararlaştırılması mümkün değildir. Bu sebeple icra kefaletnamesinde, kefilin el yazısıyla müteselsil kefil olarak yükümlülük altına girdiğini belirtmesi gerekli değildir. Ancak, kefalet sözleşmesine ilişkin TBK md. 583 ve 584'te belirtilen diğer şekil şartlarına uymak gerekmektedir⁸⁷.

Yargıtay kararlarında da, icra kefaletinin TBK'nın 583 ve 584'ncü maddelerinde belirtilen şekil şartlarına uygun olarak düzenlenmesi gerektiği benimsenmiştir. Yargıtay bir kararında⁸⁸, haciz işlemi esnasında, takip borçlusunun icra kefil olarak haciz zaptında

---

⁸⁶ İİK md. 38, “Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, istinaf ve temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletler, ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Bu maddedeki icra kefaletleri müteselsil kefalet hükmündedir.” şeklindedir.

⁸⁷ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 142; **Acar**, s. 172; **Özen**, s. 334; **Gümüş**, s. 345; **Ayan**, s. 73; **Şensöz**, s. 2957, 2965.

⁸⁸ Yargıtay 13. HD'nin 12/02/2020 tarihli 2017/10030 E. 2020/2039 K. sayılı kararı: “(...)Borçlar Kanunu'nun 583. maddesinde, kefalet sözleşmesinde kefilin sorumlu olacağı azami miktar ile kefalet tarihi ve müteselsil kefil ise bunu ve bu sıfatla veya bu anlama gelen herhangi bir ifade ile yükümlülük altına girdiğini kefalet sözleşmesinde kendi el yazısı ile belirtmesinin şart olduğu belirtildikten sonra 584. maddede, eşlerden

beyan ve imzası bulunan kefilin, eşinin de kefalet rıza gösterdiğine dair el yazısı ile açıkça yazılı olarak beyanının alınmamış olması sebebiyle icra kefaletinin geçerli kabul edilemeyeceğini belirtmiştir⁸⁹.

İcra kefaletinin, belirtilen şekil şartlarına uygun olarak düzenlenmemesi halinde, kesin hükümsüzlük kuralları gerçekleşecek ve kefalet sözleşmesi baştan itibaren hüküm ifade etmeyecektir. Bu hükümsüzlük hali, taraflarca itiraz sebebi yapılabileceği gibi - Yargıtay kararlarında da ortaya konulduğu üzere- hâkim tarafından re'sen dikkate alınmalıdır. Geçerlilik şartlarına aykırı olarak düzenlenen kefaletnameye sonradan kefil

---

birinin ancak diğerinin yazılı rızası alındıktan sonra kefil olabileceğinin hüküm altına alındığı ve kefilin eşinin de kefalet rıza gösterdiğine dair el yazısı ile açıkça yazılı olarak beyanda bulunmasının zorunlu olduğunun düzenlendiği, 01/02/2016 tarihli haciz zaptı incelendiğinde ise bu hususlara riayet edilmediği, dolayısı ile yapılan kefillik işleminin geçerli olmadığı (...)" İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

⁸⁹ Yargıtay 12. HD'nin 26/01/2018 tarihli 2016/26585 E. 2018/624 K. sayılı kararında da "(...)Somut olayda, 25.02.2016 tarihli haciz tutanağında görüleceği üzere, tutanağa icra kefilinin sorumlu olacağı borç miktarının, kefilin kendi el yazısı ile yazılmadığı görüldüğünden, kefalet tutanağının TBK'nun [583](#). maddesinde belirtilen şartlara uygun olarak düzenlenmediği anlaşılmakta olup (...)" şeklinde değerlendirme yapılarak kefil tarafından kefil olunan azami miktarın kendi el yazısı ile yazılmamış olmasını icra kefaletinin geçersizlik sebebi olarak kabul etmiştir. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

tarafından icazet vermesi ya da borcun ifa edilmesi, kefaletnameyi geçerli hale getirmeyecektir⁹⁰.

III. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDAKİ KANUNDAKİ MÜTESELSİL KEFALET KARİNESİ

Tüketici kredilerinden doğan alacaklara ilişkin olarak, mülga 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun, 14/06/2013 tarihinde yürürlüğe giren 4822 sayılı Kanun ile değiştirilen md. 10/III-son cümle hükmünde “*Tüketici kredisinin teminatı olarak şahsi teminat verildiği hallerde, kredi veren, asıl borçluya başvurmadan, kefilden borcun ifasını isteyemez.*” düzenlemesi getirilmişti.

Mülga 4077 sayılı TKHK’nun konut finansman sözleşmelerine ilişkin 10/B-VIII maddesinde de, yukarıdaki düzenlemeye benzer şekilde; “*Kullanılan finansmanın teminatı olarak şahsi teminat verildiği hallerde, konut finansmanı kuruluşu asıl borçluya ve diğer teminatlara başvurmadan, kefilden borcun ifasını isteyemez.*” düzenlemesine yer verilmişti.

4077 sayılı Kanunda yer alan bu iki düzenleme uyarınca kefil, müteselsil kefil olsa bile, alacaklının önce asıl borçlu hakkında takip yapması ve aciz vesikası alması gerekmekteydi. Söz konusu düzenlemelerin yürürlükte bulunduğu dönemde ileri sürülen bir görüşe göre, bu hükümlerin müteselsil kefaleti yasakladığı, buna göre, tüketici kredisi ve konut finansman sözleşmelerine kefaletlerin, yasa gereği adi kefalet sayılacağı savunulmuştur⁹¹. Diğer bir görüşe göre, bu hükmün müteselsil kefaleti yasaklamadığı,

---

⁹⁰ Gümüş, s.325; Yazıcı, s. 222.

⁹¹ Aydoğdu/ Kahveci, s. 845; ÖZTEK, Selçuk; “Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar” *Bankacılar Dergisi*, Y. 2008, S. 67, Bankacılık

tüketici kredisinden kaynaklanan borca da müteselsil kefil olunabileceği ancak müteselsil kefile başvurulabilmesi için öncelikle asıl borçluya başvurulması gerektiği savunulmuştur⁹². Konuya ilişkin Yargıtay HGK'nın 22/06/2011 tarih 2011/13-303, 2011/437 K. Sayılı kararında, söz konusu tartışmaları belli ölçüde gideren şekilde, 4077 sayılı TKHK md. 10/III-son cümle hükmünde, adi kefalet zorunluluğunun getirildiği sonucuna varılmıştır⁹³. Anılan kararda, “asıl borçluya başvurulması” ifadesinin “asıl

---

Uygulamasında Güncel Hukuki Sorunlar Semineri, s. 13-14; **ARAT, Ayşe**; “Tüketici Hukukunda Kefalet Sözleşmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Y. 2016, C.19, 41.Yıl Özel Sayısı, s. 217; **Develioğlu**, s. 40, dn. 124; **Helvacı**, s. 269.

⁹² **Reisoğlu** (Kefalet), s. 33-34; **Özen**, s. 285, dn. 7.

⁹³ Yargıtay HGK 22/06/2011 tarih 2011/13-303, 2011/437 K. Sayılı kararında; “(...)4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu'nun [10. maddesinin 3.fıkrasının son cümlesi](#) (...) metninden de anlaşılacağı üzere, kredi verenin, şahsi teminat veren kefilden asıl borcun ödenmesini isteyebilmesi için, asıl borçlu hakkında İİK'nun [105](#) ve [143.maddeleri](#) kapsamında kesin aciz vesikası alması gerekir. Dolayısıyla, asıl borçlu hakkında kesin aciz vesikası alınmadan, asıl borcun ödenmesi için şahsi teminat veren kefile başvurma olanağından söz edilemez. Şu hale göre, borçlunun yapılan tüm araştırmalara rağmen herhangi bir malvarlığı tespit edilememişse, bağıni koparmadığı anlaşılan adresinde yapılan hacizde, haczi kabil bir malına rastlanamadığına ilişkin düzenlenen tutanak, kesin aciz vesikasının yasal sonuçlarını doğurmaya elverişli sayılır. Belirtilen iki şartın gerçekleşmesi durumunda, yasal anlamda “asıl borçluya başvuru” şartı gerçekleşir ve kredi veren alacaklı, şahsi teminat veren kefilden borcun ödenmesini isteyebilir.(...)” şeklinde bu duruma ilişkin değerlendirme yapılmıştır. Yargıtay 13. HD'nin 06/04/2015 tarih 2015/10551E. 2015/10693 K sayılı kararında da aynı yönde

borçlu hakkında aciz vesikası alınması” anlamında yorumlanması gerektiği, kefile başvurmada önce asıl borçlunun ihtar edilmesinin ve ihtarın sonuçsuz kalmasının yeterli olmayacağı değerlendirilmiştir.

4077 sayılı Kanun mülga edildikten sonra yürürlüğe giren, 6502 sayılı TKHK’nun md. 4/VI hükmü uyarınca; *“Tüketici işlemlerinde, tüketicinin edimlerine karşılık olarak alınan şahsi teminatlar, her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılır. Tüketicinin alacaklarına ilişkin karşı tarafça verilen şahsi teminatlar diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmadıkça müteselsil kefalet sayılır.”* Bu düzenleme ile 4077 sayılı Kanun dönemindeki tartışmalar sona erdirilmiştir.

6502 sayılı Kanunda getirilen bu düzenleme gereğince, tüketicinin borcu için verilen teminatlarda, adi kefalet zorunluluğu getirilmiş olup, bu düzenlemeden sonra tüketicinin, tüketici işlemi dolayısıyla verilen teminatların tamamı (garanti ya da teminat amacıyla borca katılma şeklinde olsa da) kefalet sözleşmesi sayılacak ve kefaletin türü de (müteselsil kefalet sözleşmesi şeklinde düzenlenmiş olsa dahi) adi kefalet olacaktır^{94 95}.

---

değerlendirmeler yapılmış olup, kararda ayrıca anılan hükmün uygulanması bakımından adi kefalet ve müteselsil kefalet arasında herhangi bir ayrımın bulunmadığı vurgulanmıştır. İçtihatlara erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

⁹⁴ **Ayan**, s. 69; **Özen**, s. 289; **Arat**, s. 219-220; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 810; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 827.

⁹⁵ Yargıtay 19. HD’nin 27/06/2019 tarihli 2018/1724 E. 2019/4127 K. sayılı kararında da;“(…)4077 Sayılı Kanun’un 10/3 ve 6502 Sayılı Kanun’un 4/6 maddesi ve yerleşik uygulamalar dikkate alındığında davalının sözleşmenin kefil olduğu, verilen bu kefaletin adi kefalet hükmünde olduğu, asıl borçluya başvurmadan kefile borcun talep

TTK md. 7 ile TKHK md. 4/VI hükmü birlikte değerlendirildiğinde; TKHK md. 4/VI hükmü ile TTK md. 7’de yer verilen teselsül karinesinin uygulama alanının daraltılmış olduğu görülmektedir⁹⁶. Zira TKHK md. 4/VI uyarınca *“tüketici işlemlerinde, tüketicinin edimlerine karşılık olarak alınan şahsi teminatlar, her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılır.”*

TKHK md. 3/I-(I) hükmünde tüketici işlemi; *“Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi,”* olarak tanımlanmıştır.

TKHK’da bu şekilde yer verilen tüketici işlemi tanımı uyarınca, bir işlemin, hem tüketici işlemi hem ticari iş olması şeklinde bir sonuca varılmakta ise de, TKHK md. 4/VI’da yer verilen istisna sebebiyle taraflar arasındaki hukuki ilişki aynı anda ticari iş niteliğinde olsa dahi teselsül karinesi uygulanamayacaktır. Nitekim TTK md. 7 hükmünde de, bu karinenin *“kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse”* uygulama alanı bulacağı belirtilmiştir. Bu yönüyle TKHK md. 4/VI, TTK md. 7’nin istisnası niteliğindedir⁹⁷.

Tüketicinin alacağı bakımından verilen kişisel güvenceler yönünden, TKHK md. 4/VI-son cümle hükmü uyarınca; TTK md. 7’de belirtilen şekilde bir müteselsil kefalet karinesi getirilmiştir. Bu bağlamda, tüketicinin alacağı için verilen kefalette, kefilin

---

edilemeyeceği(...)” şeklindeki değerlendirme ile bu husus açıklanmıştır. . İctihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

⁹⁶ Midyat, s. 690.

⁹⁷ Midyat, s. 690-691.

müteselsil kefil sıfatıyla borç altına girdiği belirtilmese dahi bu kefaletin türü kural olarak, müteselsil kefalet olarak kabul edilecek⁹⁸ olup, bu düzenleme ile tüketicinin alacağı için daha kuvvetli bir güvence sağlamak amaçlanmıştır⁹⁹.

---

⁹⁸ **Ayan**, s. 69-70; **ÖZEL, Çağlar**; *Tüketicinin Korunması Hukuku*, Ankara, 2021, s. 71.

⁹⁹ **Arat**, s. 221.

İKİNCİ BÖLÜM

MÜTESELSİL KEFİLİN SORUMLULUĞU

Ş1. MÜTESELSİL KEFİLİN SORUMLULUĞUNUN KAPSAMI

I. GENEL OLARAK

Kefil, asıl borçlu tarafından borcun ifa edilmemesinin neticelerinden şahsi olarak sorumludur. Kefilin sorumluluğunun sınırı TBK md. 589/I'de, *“kefil, her durumda kefalet sözleşmesinde belirtilen azamî miktara kadar sorumludur”* şeklinde belirtilmiştir. Bu bağlamda, müteselsil kefalet sözleşmesinde, kefilin ödeyeceği azami sorumluluk miktarının, kefalet sözleşmesinde -kefilin el yazısı ile- gösterilmesi gereklidir. Bu husus kefalet sözleşmesinin geçerlilik şartlarından¹⁰⁰.

Asıl borcun para borcu olması halinde kefil, asıl borçlu tarafından ifa edilmeyen para edimini, TBK md. 589'da belirtilen unsurları da kapsayacak şekilde ifa etme sorumluluğu altına girmektedir. Asıl borcun, para borcu dışında bir borç olup yapma veya yapmama edimini içermesi halinde de, kefalet sözleşmesinde, kefil ve alacaklı arasında kefilin sorumlu olacağı azami miktarın gösterilmesi gereklidir¹⁰¹.

---

¹⁰⁰ **Olgaç**, 17; **Özen**, s. 218 vd.; **Bilge** (Mesuliyet), s. 153; **Eren** (Özel Hükümler), s. 773; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 841; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 745; **Aral/ Ayrancı**, s. 491; **Akıntürk/Ateş**, s. 336; **AYRANCI, Hasan**; “Kefalet Sözleşmesinde Asıl Borcun Belirli Olması İlkesi ve Cari Hesaba Kefalet”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, S. 1-2, Haziran-Aralık 2005, s. 110; **KARA KILIÇARSLAN, Seda**; “Kefilin Sorumluluğunun Kapsamı”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIII, Y. 2009, S. 1-2, s. 45.

¹⁰¹ **Ayan**, s. 198; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 81.

Asıl borcun henüz doğmamış olması halinde, kefalet sözleşmesinde taraflarca belirli ya da belirlenebilir şekilde kararlaştırılmış olması gerekliliği, doktrinde kabul edilmektedir^{102 103}. Asıl borç belirli ya da belirlenebilir şekilde kararlaştırılmamış ise, bu

---

¹⁰² **Develioğlu**, s. 163-165; **Ayrancı**, s. 110-113; **Eren** (Özel Hükümler), s. 770; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 710; **Aral/ Ayrancı**, s. 488; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 65-66; **Yavuz/ Acar/ Özen** s. 792; **BARLAS, Nami**; “Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları” *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler-Tebliğler*, On İki Levha Yayıncılık, 2012, s.351; **AKKANAT, Halil**; “Kefaletin Fer’iliği İlkesi ve Banka Ticari Kredi Sözleşmeleri”, *Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan*, İstanbul 2004, s.288.

¹⁰³ Asıl borcun belirli veya belirlenebilir olması hususunda, Yargıtay HGK 06/11/2018 tarihli 2018/19-689 E. 2018/1624 K. sayılı kararında; çek hesabı sahibi lehine genel kredi sözleşmesi kapsamında verilen kefalet bakımından, ilk derece mahkemesinin “*davalı şirketin de kredi sözleşmesine müşterek borçlu müteselsil kefil olması sebebiyle ve kredi sözleşmesinin 41.1. maddesinde “sözleşmede imzası bulunan kefil veya kefillerinin müşterinin bu sözleşmeden veya her ne olursa olsun gerek yalnız olarak gerekse diğer kişilerle birlikte aslen veya kefil sıfatıyla borçlandığı veya borçlanacağı (kefalet dâhil) bütün meblağları bankaya karşı 1. maddede yazılı kredi miktarına kadar müşterek borçlu-müteselsil kefil olarak üstlenir veya üstlenirler” ifadesinin ve devamında sorumluluğa ilişkin ifadelerin yer aldığı*” gerekçesiyle borcun ödenmesinden ve çek bedelinin depo edilmesinden kefilin sorumlu olduğu yönünde vermiş olduğu kararı, “*kefaletin verildiği anda borcun belirli ya da belirlenebilir olması gerektiği, kefalet sözleşmelerindeki belirlilik ilkesi uyarınca kefil olunan açısından belirli yani ferdileştirilmiş bir borcun varlığının arandığı, kefilin yalnızca kefalet limiti ve kendi temerrüdünün hukuki sonuçları ile bağlı olduğu, Çek Kanununun ödeme yükümlülüğü*

asıl borcun teminatı olmak üzere düzenlenen kefalet sözleşmesi de kurulmamış olacaktır¹⁰⁴.

Yabancı para borcuna kefil olunması halinde, kefalet sözleşmesinde, kefilin sorumluluğunun azami miktarının yabancı para cinsinden belirtilmiş olması geçerli kabul edilmektedir¹⁰⁵.

---

maddesi uyarınca, hesap sahibi ile banka arasında çek defterinin teslimi sırasında yapılmış olan dönülemeyecek bir gayrinakdi kredi sözleşmesi hükmünde bulunduğu, henüz risk gerçekleşmeden alacağın mevcudiyetinden de söz edilemeyeceği, belirsiz alacak için kefalet sözleşmesi kurulamayacağı, bu nedenle çek depo bedelinden hesap sahibinin sorumluluğunun bulunduğu ancak kredi sözleşmesini imzalayan müteselsil kefilin risk altındaki çek yaprakları nedeniyle bankanın Çek Kanunu uyarınca ödemesi gereken asgari miktarlarla ilgili olarak depo talebinden sorumlu olabilmesi için kredi sözleşmesinde bu yönde açık bir hüküm bulunması gerektiğidir.” gerekçesiyle bozmuş; bu kararı ile karşılıksız çekler için banka tarafından yapılacak ödemenin henüz bu risk gerçekleşmeden mevcut ve belirli sayılamayacağını, kredi sözleşmesinde yer alan ve ilk derece mahkemesi kararına dayanak olan “sözleşmede imzası bulunan kefil veya kefillerinin, müşterinin bu sözleşmeden veya her ne olursa olsun gerek yalnız olarak gerekse diğer kişilerle birlikte aslen veya kefil sıfatıyla borçlandığı veya borçlanacağı (kefalet dâhil) bütün meblağları bankaya karşı 1. maddede yazılı kredi miktarına kadar müşterek borçlu-müteselsil kefil olarak üstlenir veya üstlenirler” şeklindeki sözleşme hükmünün de belirlilik koşulunu sağlamayacağını kabul etmiştir. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹⁰⁴ Taştan, s. 350; Zevkliler / Gökyayla, s. 718; Eren (Özel Hükümler), s. 770.

¹⁰⁵ Reisoğlu (Kefalet), s. 88.

Kefilin sorumluluğunu, kefalet sözleşmesinde belirtilen azami sorumluluk miktarı ile sınırlayan bu hüküm, kefilin koruma düşüncesini temel aldığından emredici hüküm niteliğindedir¹⁰⁶. Bu sebeple, kefalet sözleşmesinde belirtilen kefalet limitinin kefalet devam ettiği sürece kendiliğinden ya da bir takım olayların gerçekleşmesi halinde artacağına ilişkin anlaşmalar hükümsüzdür¹⁰⁷.

Kefil, azami miktar kapsamında öncelikle asıl borçtan ve bununla birlikte bazı yan borçlardan sorumludur¹⁰⁸. Yan borçlar olarak ifade edilen borçlar, akdi faiz ve aşağıda incelenecek bazı şartların gerçekleşmesi halinde, dava ve takip masrafları ile borçlunun kusur ve temerrüdünün yasal sonuçlarından kaynaklanan borçlardır.

Kefilin yan borçlardan sorumluluğunu düzenleyen TBK md. 589/II hükmü, düzenleyici nitelikte olup kefilin yan borçlardan sorumluluğunun kapsamı, taraflarca yapılacak anlaşma ile genişletilip sınırlandırılabilir¹⁰⁹.

Kefilin, kefalet sözleşmesinde belirtilen, azami sorumluluk limiti, asıl borç ve asıl borcun ferileri olan yan borçlara ilişkin sınırı ifade ettiğinden, kefilin kendi temerrüdünün sonuçları, bu limite dâhil değildir. Bir diğer ifade ile kefil, asıl borçlunun temerrüdünde

---

¹⁰⁶ **Eren** (Özel Hükümler), s. 780.

¹⁰⁷ **Ayan**, s. 514.

¹⁰⁸ **YÜCESOY YILMAZ, Yasemin**; “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Kefilin Sorumluluğunun Kapsamı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y.10, S. 37 (Ocak 2019), s.308-309.

¹⁰⁹ **Eren** (Özel Hükümler), s. 780; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 853; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 731; **Aral/ Ayrancı**, s. 503.

kefalet limiti dâhilinde sorumlu iken kendi temerrüdünün sonuçlarından herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın kefalet limiti aşılsa dahi sorumludur¹¹⁰.

II. KİSMİ KEFALET VE KEFİLİN SORUMLULUK LİMİTİNİN SONRADAN SINIRLANDIRILMASI

TBK md. 100/II hükmüne göre, *“alacaklı, alacağın bir kısmı için kefalet, rehin veya başka bir güvence almış ise, borçlu kısmen yaptığı ödemeyi, güvence altına alınan veya güvencesi daha iyi olan kısma mahsup etme hakkına sahip değildir.”*

Asıl borcun bir kısmının, asıl borçlu tarafından ifa edilmesi halinde, kısmi kefalet borcu altına giren kefilin sorumluluğu, asıl borcun geri kalan kısmı için var olmaya devam edecektir. Buna göre, kefilin, asıl borç miktarının bir kısmına kefil olması halinde, aksi kararlaştırılmadığı sürece kefalet, borç tamamıyla ifa edilinceye kadar devam eder¹¹¹.

TBK md. 583/II’nin ikinci cümlesine göre; kefalet sözleşmesinde *“ taraflar, yazılı şekle uyarak kefilin sorumluluğunu borcun belirli bir miktarıyla sınırlandırmayı kararlaştırabilirler.”* Buna göre, TBK md. 100/II uyarınca asıl borç ilişkisinde, borçluya kısmi ödemeyi alacağın teminatlı kısmına mahsup etme hakkı tanınmış ise alacaklı, kefil ile yapacağı sözleşme ile kefilin yükümlülüğünü borcun belirli bir miktarı ile sınırlayabilir¹¹². Örneğin, 50.000-TL tutarındaki asıl borçta ilk ödenecek 10.000-TL’lik kısım için kefilin sorumlu olacağı, yapılacak 10.000-TL’lik ödeme sonrasında kefilin sorumluluğunun sona ereceği kararlaştırılabilir.

---

¹¹⁰ Bilgen, s. 329; Ayan, s. 515; Zevkliler/Gökyayla, s. 731; Kara Kılıçarslan, s. 47.

¹¹¹ Ayan, s. 515.

¹¹² Ayan, s. 514-515.

III. MÜTESELSİL KEFİLİN KANUNDAN KAYNAKLANAN SORUMLULUĞU

Kefilin kanundan kaynaklanan sorumluluğunun kapsamı, TBK md. 589/II hükmünde şu şekilde açıklanmıştır:

“Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa kefil, belirtilen azamî miktarla sınırlı olmak üzere, aşağıdakilerden sorumludur:

- 1. Asıl borç ile borçlunun kusur veya temerrüdüünün yasal sonuçları.*
- 2. Alacaklının, kefile, onun borcu ödeyerek yapılmalarını önleyebileceği uygun bir zaman önce bildirmesi koşuluyla, borçluya karşı yönelttiği takip ve davaların masrafları ile gerektiğinde rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masraflar.*
- 3. İşlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait akdî faizler ile gerektiğinde tahvil karşılığında ödünç verilen anaparanın işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait faizleri. Sözleşmede açıkça kararlaştırılmamışsa kefil, borçlunun sadece kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumludur.”*

TBK md. 589/II hükmünde de “aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa” şeklinde ifade edildiği üzere, kefilin kanundan kaynaklanan sorumluluğunun kapsamı, emredici nitelikte olmayıp, taraflar kefilin kanundan kaynaklanan sorumluluğunun kapsamını daraltıp genişletebileceklerdir. Ancak, sorumluluğun kapsamının artırılmasına ilişkin sözleşmeler, kefalet sözleşmesinin geçerlilik şekline uygun olarak yapılmalıdır¹¹³.

---

¹¹³ **Acar**, s. 198; **Aral/ Ayrancı**, s. 491; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 718; **Yavuz/ Acar/ Aydın**, s. 803; **Eren** (Özel Hükümler), s. 773.

A. MÜTESELSİL KEFİLİN BORCUN ASLINDAN SORUMLULUĞU

Kefil, öncelikle sözleşmede belirlenen borcun aslından sorumludur. Bu borç ya kefalet sözleşmesinin yapıldığı anda mevcut ya da daha sonra doğacak müstakbel bir borç olabilir (TBK md. 582/1).

TBK'nın md. 589/III hükmüne göre, *“sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça kefil, borçlunun sadece kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumludur.”* Bu düzenlemenin gerekçesi, kefalet sözleşmesinin genel itibariyle, borçluya kredi sağlamak amacıyla yapılmasıdır. Kefalet sözleşmesinin kurulmasından önceki borçlardan da kefilin sorumlu olacağının kararlaştırılması halinde, kefilin, bu yöndeki iradesini şekil şartlarına uygun olarak kefalet sözleşmesinde açıkça ifade etmesi gerekmektedir¹¹⁴. Bankaların kredi sözleşmelerinde çoğunlukla yer verilen “kefalet sözleşmesinin kurulmasından önce doğmuş mevcut borçlardan da kefilin sorumlu olacağı” şeklindeki hükümler, TBK md. 589/III'in açık hükmü gereği geçerli kabul edilemeyecektir¹¹⁵.

Kefilin, asıl borçtan sorumluluğunun doğabilmesi için kefile başvurulduğunda, geçerli bir asıl borcun bulunması gerekir. Kefalet sözleşmesi kurulduğu esnada, asıl borç ilişkisinin geçersiz olması halinde, bu durum kefalet sözleşmesini de geçersiz kılacaktır. Geçersiz olan asıl borç ilişkisi daha sonra geçerli duruma getirilse dahi kefil sorumlu olmayacaktır. Bu şekilde, geçersiz borca kefalet halinde, kefilin sorumluluğu söz konusu

---

¹¹⁴ **Yücesoy Yılmaz** (Kefil), s. 311; **Ayrancı**, s. 113; **Aral /Ayrancı**, s. 503.

¹¹⁵ **Elçin**, s. 19-20.

değilken, irade bozukluğu sebebiyle iptal edilebilir olan borca kefalette irade bozukluğu asıl borçlu tarafından ileri sürülmediği takdirde kefilin sorumluluğu da devam eder¹¹⁶.

Kefalet sözleşmesi kurulduktan sonra asıl borçta ödeme, ibra ya da sözleşme hükümlerinde değişiklik gibi sebeplerle azalma olması durumunda kefilin sorumluluğunun fer'iliği gereği, asıl borçtaki azalmadan kefil de yararlanır¹¹⁷.

Kefalet sözleşmesi kurulduktan sonra asıl borç miktarında artış olması halinde, ancak sözleşmede kararlaştırılmış olması, kanun hükmüne dayanması ya da durum ve şartlar gerektirdiği takdirde kefil bu artıştan sorumlu olur¹¹⁸. Kefalet sözleşmesi kurulurken kefil, asıl borçta meydana gelecek artışlardan sözleşmede belirtilen azami sorumluluk miktarına kadar olacak şekilde sorumlu olacağını belirtebilir. Yine asıl borcun miktarındaki artış, “borçlunun kusur ve temerrüdünün kanuni sonuçlarından” kaynaklanmış ise TBK 589/II madde ve fıkrası gereği kefil, bu artıştan sorumlu olacaktır.

Cari hesap sözleşmesine kefalette, borç miktarında artış ya da azalma kefalet sözleşmesinin kuruluşunda öngörülebilir durumdadır¹¹⁹. Bu öngörülebilirlik gereği kefil,

---

¹¹⁶ Paragraftaki açıklamalar için, **Reisoğlu** (Kefalet), s. 206; **Özen**, s. 127-128; **Eren** (Özel Hükümler), s. 769; **Aral/ Ayrancı**, s. 489; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 711; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 791; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 830; **Acar**, s. 198; **Taşatan**, s. 357.

¹¹⁷ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 209; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 712; **Eren** (Özel Hükümler), s. 764; **Kara Kılıçarslan**, s. 50.

¹¹⁸ **Eren** (Özel Hükümler), s. 781; **Aral / Ayrancı**, s. 488-489; **Zevkliler/Gökyayla**, s.733.

¹¹⁹ Uygulamada sıkça rastlanılan “doğmuş ve doğacak bütün alacakları” şeklinde ifade edilen cari hesaba kefalet sözleşmelerinin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Bu bağlamda bankaların genel kredi sözleşmelerine kefalette, borçlunun “mevcut ve doğacak

asıl borçtaki artmalardan sorumluluğunun doğmayacağını iddia edemeyecektir¹²⁰. Çerçeve bir sözleşme niteliğinde olan banka genel kredi sözleşmesinde, belirlenen koşullar dâhilinde, banka tarafından müşteriye, farklı nitelikte krediler kullandırabilmektedir¹²¹. Bu bağlamda, banka ile kredi kullanan müşteri arasında çoğunlukla bir cari hesap ilişkisi bulunmakta ve banka tarafından kullandırılan krediler bu cari hesaba kaydedilmektedir¹²². Doktrinde ve yerleşik içtihatlarda, genel kredi sözleşmesi kapsamında kullandırılan bir ya da birden fazla krediden dolayı oluşan borcun ifa edilmesi suretiyle cari hesabın sıfır bakiyeye ulaşması durumunda, cari hesap ilişkisi sona ermeyeceğinden ve banka tarafından çerçeve sözleşme dâhilinde yeni krediler

---

bütün alacaklarına” şeklindeki, kefalet sözleşmesindeki geçerli sayılmaktadır (**Ayrancı**, s. 120). Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD’nin 31/05/2021 tarih 2020/6179 E. 2021/4553 K. sayılı kararı. Bu kararda, davaya dayanak olan genel kredi sözleşmesinde, davalı kefilin “genel kredi sözleşmesi kapsamında doğmuş ve doğacak bulunan tüm borçlardan sorumlu olduğu”nun belirtildiğine işaret eden Yargıtay, bu hususu kefalet sözleşmesinin geçersizlik sebebi olarak değerlendirmemiştir. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹²⁰ **Ayrancı**, s. 117; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 209; **Eren** (Özel Hükümler), s. 781; **Develioğlu**, s. 301.

¹²¹ **GÜRSES, Davut**; *Banka Genel Kredi Sözleşmesi*, İstanbul 2016, s. 146-147; **Ayrancı**, s. 117; **Bilgen**, s. 593.

¹²² **Çınar**, s.82; **Bilgen**, s. 595; **Tüysüz**, s. 3.

kullandırılabilirliğinden kefilin sorumluluğunun sona ermeyeceği kabul edilmektedir¹²³

¹²⁴.

---

¹²³ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 301-302; **Tüysüz**, s. 93; **Ayrancı**, s. 107; **Akkanat**, s. 280; **Yücesoy Yılmaz** (Kefil), s. 309 310.

¹²⁴ Konuya ilişkin emsal içtihatlar: Yargıtay 11. HD'nin 30/03/2021 tarih 2020/3799 E. 2021/3069 K. sayılı kararı: “(...)davalı banka ile dava dışı/borçlu ...arasında 110.000,00 TL limitli 3 ayrı çerçeve niteliğinde genel kredi sözleşmesi düzenlendiği, söz konusu sözleşmelerde, müşterek müteselsil borçlu ve müteselsil kefil olarak davacı ...'ün 113.528,51 TL kefalet limiti ile sorumlu olmak kaydıyla kefalet imzasının bulunduğu, söz konusu sözleşmelerin cari hesap şeklinde işleyen krediye mahsus bir sözleşme olduğu ve bu sözleşmenin bir defaya mahsup olmayıp, asıl borçlunun muhtelif tarihlerde birden fazla sayıda farklı türde kredi kullanabileceği, (...)”

Yargıtay 11. HD'nin 08/04/2021 tarih 2020/3072 E. 2021/3465 K. sayılı kararı: “(...)genel kredi sözleşmelerin çerçeve sözleşmesi olup borcun her hangi bir tarihte sıfırlanmış olmasının sözleşmeyi sona erdirmeyeceği, davalı bankanın bu sözleşmeler çerçevesinde dava dışı asıl borçlu şirkete her zaman kredi kullandırmasının mümkün olduğu, (...)”

Yargıtay 11. HD'nin 10/12/2020 tarih 2020/2914 E. 2020/5795 K. sayılı kararı: “(...) imzalanan sözleşmenin çerçeve sözleşme niteliğinde, cari hesap şeklinde işleyen kredi sözleşmesi olduğu, cari hesap şeklinde işleyen genel kredi sözleşmelerinde ödeme nedeniyle borcun herhangi bir tarihte sıfırlanmış olmasının taraflarca aksi kararlaştırılmış olmadıkça çerçeve sözleşmesi niteliğindeki genel kredi sözleşmesini ve bu sözleşmede imzası bulunan kefilin sorumluluğunu sona erdirmeyeceği, borcun herhangi bir tarihte sıfırlanmasının kefillerin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı, (...)”

Çerçeve sözleşme niteliğindeki genel kredi sözleşmesine kefalet halinde kefil, azami kefalet limitini aşmayacak şekilde, asıl borçtan sorumlu olacaktır. Genel kredi sözleşmesinden doğan borçlarda, hesap kat tarihi ile temerrüt tarihi arasında işleyen yasal faiz de, hesap kat ihtarındaki miktara eklenerek asıl borç miktarı hesaplanmaktadır¹²⁵.

Yargıtay 19. HD'nin 21/01/2016 tarih 2015/4465 E. 2016/468 K. sayılı kararı: “(...)Cari hesap şeklinde işleyen genel kredi sözleşmelerinde ödeme sebebiyle borcun herhangi bir tarihte sıfırlanmış olması taraflarca aksi kararlaştırılmış olmadıkça çerçeve sözleşmesi niteliğindeki genel kredi sözleşmesini ve bu sözleşmede imzası bulunan kefilin sorumluluğunu sona erdirmez.(...)” İçtihatlar erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹²⁵ Yargıtay 19. HD'nin 11/02/2015 tarili 2014/15473 E. 2015/1750 K. sayılı kararı: “(...)Hesap kat tarihi itibari ile asıl alacak, kullanılan kredi tutarı ile bu krediye uygulanan akdi faiz toplamından oluşur. Davacı bankanın bu dönem için gecikme faizi adı altında temerrüt faizi uygulaması doğru değil ise de; kullanılan krediye hesap kat tarihine kadar akdi faiz uygulanması gerekir. Bu durumda mahkemece, yukarıda belirtilen husus doğrultusunda kat tarihi itibari ile belirlenen asıl alacağa hesap kat tarihinden temerrüdüün gerçekleştiği takip tarihine kadar akdi faiz istenebileceği, asıl alacağa temerrüt tarihinden itibaren temerrüt faizi uygulanabileceği hususları gözetilerek takipte talep edilebilecek alacak miktarının tespiti gerekirken(...)”

Yargıtay 19. HD'nin 10/12/2018 tarihli 2017/1364 E. 2018/6462 K. sayılı kararı: “(...)Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda asıl alacak hesap kat tarihi itibari ile belirlendikten sonra hesap kat tarihinden itibaren, temerrüt tarihine kadar hesaplanan akdi faiz alacağının da kat tarihindeki alacağa eklenerek (kapitalize edilerek) asıl alacağın belirlenmesi ve bilahare temerrüt tarihinden takip tarihine kadar da temerrüt faizinin hesaplanması gerekirken, mahkemece hükme esas alınan ve yapılan

Asıl borcun miktarında ve kapsamındaki artış dışında, asıl borcun dayanağı olan genel kredi sözleşmesi hükümlerinde borçlu aleyhinde olacak şekilde meydana gelen değişikliklerin, kefil yönünden de geçerli olabilmesi, kefil tarafından kefalet sözleşmesinin geçerlilik şeklinde uygun şekilde onay verilmesine bağlıdır¹²⁶.

B. MÜTESELSİL KEFİLİN BORÇLUNUN KUSUR VE TEMERRÜDÜNÜN KANUNİ SONUÇLARINDAN SORUMLULUĞU

Kefilin, borçlunun kusurlu davranmasından kaynaklanan sorumluluğunun kapsamı, TBK md. 112'ye göre belirlenmekte ve bu surette kefilin sorumluluğu, borcun hiç ya da gereğince ifa edilmemesinden doğan müspet zararları (borcun ifasına olan çıkarları) içermektedir. Asıl borç, bir para borcu ise ve asıl borçlu temerrüde düşürülmüş ise kefil, temerrüt faizinden ve ayrıca beklenmedik halden (TBK md. 119) de sorumlu olacaktır.

Borçlunun temerrüdü halinde, alacaklının seçimlik haklarına ilişkin olarak TBK md. 125 kapsamında düzenlenen sözleşmenin feshi, sözleşmeden dönme, cezai şart ve menfi zarar talebi, borcun ifasına olan çıkar ile ilgili olmadığından kefilin sorumluluğu

---

açıklamaya uyulmadan hazırlanan bilirkişi raporunun yetersiz olduğu anlaşılmakla, yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak hüküm kurulması doğru görülmemiştir. Mahkemece yapılacak iş davacı bankanın bilirkişi raporuna itirazları da nazara alınarak açıklanan hususlar da gözetilerek yeniden bilirkişiden ek rapor alınmasından ibaret olup, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.(...)”. İçtihatlara erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹²⁶ **Bilge** (Mesuliyet), s. 115; **Özen**, s. 128-129; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 161.

kapsamına girmediği kabul edilmektedir¹²⁷. Nitekim TBK md. 589/IV’te düzenleme bulan emredici nitelikteki hükme göre de, *“kefilin, asıl borç ilişkisinin hükümsüz hâle gelmesinin sebep olduğu zarardan ve ceza koşulundan sorumlu olacağına ilişkin anlaşmalar kesin olarak hükümsüzdür.”*

TBK md. 589/II-1 hükmü uyarınca, kefilin sorumluluğu, borçlunun kusurunun yasal sonuçlarına dayandırıldığından, kefil, asıl borçlunun sözleşme ya da kanun gereği doğacak kusursuz sorumluluk hallerinden ve asıl borçlunun sözleşme görüşmelerindeki (culpa in contrahendo) davranışlarına bağlı olarak ortaya çıkan zararlardan da sorumlu tutulamayacaktır¹²⁸.

TBK md. 589/II-1 uyarınca kefil, borçlunun temerrüdünün yasal sonuçlarından sorumludur. Söz konusu hüküm kapsamında, borçlunun temerrüdünden, kefilin sorumlu tutulabilmesi için borçlunun temerrüde düşmekte kusuru aranmamaktadır¹²⁹.

Kefalet sözleşmesi ile temin edilen borç, para borcu olup asıl borçlu, temerrüde düşmüş ise kefil, asıl borçlunun sorumlu olduğu temerrüt faizinden de kefalet limiti dâhilinde sorumlu olacaktır. Buna karşılık, kefil, kendi temerrüdünün hukuki

---

¹²⁷ **Tandoğan**; s. 775-776; **Eren** (Özel Hükümler), s. 782; **Bilge** (Mesuliyet), s. 382; **Olgaç**, s. 30; **Reisoğlu** (Kefalet) s. 215; **Özen**, s. 131; **Develioğlu**, s. 302; **Gümüş**, s. 366; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 734; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 816; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 854; **Aral/ Ayrancı**, s. 504; **Yücesoy Yılmaz** (Kefil), s. 312; **Kara Kılıçarslan**, s. 51; **Özdil**; s. 58; **DÜDEN, Seren**; “Kefalet Sözleşmesinde Kefil ile Borçlu Arasındaki İlişkiler”, *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2020, S. 1, s. 190.

¹²⁸ **Eren** (Özel Hükümler), s. 782; **Özen**, s. 131; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 214-215; **Kara Kılıçarslan**, s. 52; **Acar**, s. 208.

¹²⁹ **Acar**, s. 208; **Eren** (Özel Hükümler), s. 782.

neticelerinden kefalet limiti ile sınırlı olmaksızın sorumludur. Bir diğer ifade ile; temerrüde düşen kefil yönünden işleyen temerrüt faizi, kefalet limitini aşsa dahi, kefil kendi temerrüdünden kaynaklanan bu temerrüt faizinden kefalet limitini aşsa dahi sorumlu olacaktır¹³⁰.

TBK’da kefilin, borçlunun sorumluluğu kapsamında yer alan temerrüt faizinden sorumlu tutulabilmesi için kefile yapılması gereken herhangi bir ihbar ya da ihtardan söz edilmemektedir. Diğer taraftan, TTK md. 7/1-c. 2 hükmüne göre, “*kefil ve kefillere, taahhüt veya ödemenin yapılmadığı veya yerine getirilmediği ihbar edilmeden temerrüt faizi yürütülemez.*” Bu hüküm doğrultusunda, asıl borç miktarına işletilecek temerrüt faizinden dolayı kefilin sorumluluğuna gidilebilmesi için, asıl borçlunun temerrüde düştüğü hususunun kefile ihbar edilmesi gereklidir; aksi halde kefil temerrüt faizinden sorumlu olmayacaktır^{131 132}.

---

¹³⁰ **Ayan**, s. 515; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 734; **Kara Kılıçarslan**, s.47.

¹³¹ **Aral /Ayrancı**, s. 499; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 677-678.

¹³² Bu husus Yargıtay içtihatlarında da sıklıkla vurgulanmış olup, emsalen Yargıtay 11. HD’nin 02/11/2020 tarihli 2020/3334E. 2020/4631 K sayılı kararına yapılan değerlendirme şu şekildedir: “(...)Dava genel kredi sözleşmesinden kaynaklanan alacağın tahsiline yönelik icra takibine yapılan itirazın iptali istemine ilişkindir. Davalı kredi sözleşmesinde müteselsil kefil konumundadır. Davacı banka tarafından gönderilen hesap kat ihtarnamesi davalıya tebliğ edilememiştir. İİK’nın 68/b maddesindeki tebliğe ilişkin hüküm davalının kefil olması nedeniyle davalıya uygulanamaz. TTK’nın 7/1. maddesi uyarınca kefile taahhüt veya ödemenin yapılmadığı veya yerine getirilmediği ihbar edilmeden temerrüt faizi yürütülemez. Temerrüte düşürülmeyen borçlu kefil temerrüt faizinden sorumlu tutulamayacağından, mahkemece icra takip tarihinden önceki

TBK’da yer verilmeyen bu yönde bir hükme TTK’da yer verilmiş olmasından hareketle, hükmün uygulama alanının ticari işe kefil olunması ile sınırlı olduğu kabul edilmelidir¹³³.

TTK md. 7/I-c. 2 hükmünde yer verilen ihbar külfeti ile TBK md. 590/III’teki¹³⁴ muacceliyet ihbarı birbirinden farklıdır. TBK md. 590/III hükmünde düzenlenen muacceliyet ihbarı, asıl borcun muaccel olmasını sağlamakta ve bu yönde asıl borçluya yapılan muacceliyet bildiriminin kefile de yapılması gerekliliğini ifade etmektedir. Buna karşılık, TTK md. 7/II-c. 2’de düzenlenen ihbar, asıl borçlunun borcunu ifa etmediğini ve gecikme sebebiyle temerrüdün oluştuğuna ilişkindir. Bu sebeple, muacceliyet ihbarından sonra asıl borçlunun ifada geciktiğinin de kefile ayrıca bildirilmesi gereklidir¹³⁵.

TBK md. 119/I’e göre, “*temerrüde düşen borçlu, beklenmedik hâl sebebiyle doğacak zarardan sorumludur.*” Bu bağlamda kefil de borçlunun temerrüde düşmesinin

---

döneme ilişkin davalı aleyhine temerrüt faizine hükmedilmesi doğru görülmemiş hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.” İçtihadı erişim için www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹³³ **Aral /Ayrancı**, s. 499; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 677. Aksi yöndeki görüşe göre; hükmün kefil koruma amacı ön plana alınarak, sadece ticari işlere kefalet halinde değil, ticari olmayan işlerde de uygulanması gerektiği, düzenlemenin TTK’da yer almasının hükmün genelleştirilmesine engel olmadığı savunulmaktadır. Bu yönde bkz. **Ayan**, s. 577 vd.; **Özen**, s. 133; **Acar**, s. 210; **Yücesoy Yılmaz** (Kefil), s. 313.

¹³⁴ TBK md. 590/III’e göre; “*Asıl borcun muaccel olması, alacaklı veya borçlunun önceden süre içeren bildirimde bulunmasına bağlıysa, kefalet borcu için bu süre, bildirimin kefile yapıldığı tarihte işlemeye başlar.*”

¹³⁵ **Ayan**, s. 579.

ardından meydana gelecek beklenmedik hal ve kaza sebebiyle doğacak zararlardan sorumludur. Kefil, borçlunun kusuru olmaksızın gecikmenin meydana geldiğini – borçlunun temerrüde düşmekte kusurunun olmadığını- ya da borç zamanında ifa edilmiş olsaydı dahi kazanın doğacağını ispat ederek sorumluluktan kurtulma imkânına sahiptir¹³⁶.

C. MÜTESELSİL KEFİLİN DAVA VE TAKİP MASRAFLARINDAN SORUMLULUĞU

TBK md. 589/I- ikinci bendi uyarınca, kefil, alacaklının borçluya karşı yönelttiği dava ve takip sebebiyle doğan masraflardan da sorumlu olacaktır. Alacaklının, kefilden bu masrafları talep edebilmesi için kefile, borcu ödeyerek bu masrafların yapılmalarını önleyebileceği uygun bir süre öncesinde, bildirimde bulunması gereklidir. Benzer bir ifade ile alacaklı, kefile borcu ödeyerek asıl borçlu hakkındaki takip ve davayı önleme olanağı tanınmalıdır. Kefil, asıl borçlu hakkında takip ve dava yoluna gidileceğinden kendisinin haberdar edilmediğini, edilmiş olsaydı borcu ödeyerek söz konusu takip ve dava masraflarını önleyebileceğini ispat ederek bu giderler bakımından sorumluluktan kurtulabilir¹³⁷.

Alacaklının, asıl borçlu hakkındaki dava ve takip masraflarını, kefilden talep edebilmesi için bu masrafları yaparken iyiniyetli olması ve masrafların olağan olması gerekir. Ayrıca, alacaklı, asıl borç muaccel olmadan yaptığı takip ve dava masraflarını kefilden isteyemeyeceği gibi, asıl borç muaccel olmakla birlikte kefilin borcu muaccel

---

¹³⁶ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 215.

¹³⁷ **Develioğlu**, s. 303; **Gümüş**, s. 368; **Özen**, s. 135-136; **Tandoğan**, s. 777; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 215; **Eren** (Özel Hükümler), s. 783.

olmamışsa ve bu esnada asıl borçlu hakkında takip ya da dava açılmışsa kefil, bu takip ve dava masraflarından da sorumlu tutulamayacaktır¹³⁸.

Kefil, asıl borçlu hakkında yürütülen takip ya da dava giderlerinden kefalet sözleşmesinde belirtilen azami kefalet miktarı ile sınırlı olarak sorumludur. Kefilin kendisine yönelik olarak yürütülen takip ya da dava masrafları ise bu sınırlamaya tabi olmayıp, kefil hakkında yapılan takip ve dava masrafları azami miktarı aşsa dahi kefilden talep edilebilir¹³⁹.

TBK md. 589/II-2 hükmünde, “rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının kefile devrinden doğan masraflar”ın da kefilin sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir. Alacaklıya ifada bulunan kefilin, alacaklının haklarına halefiyeti gereği asıl borç hakkında verilen rehinler de kendiliğinden kefile geçecektir. Rehin hakkı, maddi açıdan kendiliğinden kefile geçmiş olsa da devir yönünden açıklayıcı nitelikte şekli merasimin yapılması gerektiğinden, rehin hakkının alacaklıdan kefile devri ya da rehin konusu malın kefile teslimi için yapılacak olan masraflardan da kefil sorumlu olacaktır¹⁴⁰.

TBK md. 589/II-2 hükmü, emredici nitelikte olmadığından kefilin takip ve dava masraflarından sorumluluğunu genişleten ya da daraltan anlaşmalar yapılabilir¹⁴¹.

---

¹³⁸ **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 735; **Özen**, s. 136; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 215; **Ayan**, s. 584; **Aydoğdu /Kahveci**, s. 855; **Aral/ Ayrancı**, s. 504; **Gümüş**, s. 368; **Yücesoy Yılmaz** (Kefil), s. 315.

¹³⁹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 216; **Ayan**, s. 584; **Özen**, s. 135; **Tandoğan**, s. 777.

¹⁴⁰ **Aral/Ayrancı**, s. 505; **Zevliler/Gökyayla**, s. 735; **Eren** (Özel Hükümler), s. 783; **Ayan**, s. 585; **Tandoğan**, s. 777; **Özen**, s. 136-137; **Gümüş**, s.368; **Kara Kılıçarslan**, s. 53.

¹⁴¹ **Özen**, s 137; **Aral/ Ayrancı**, s. 503; **Eren** (Özel Hükümler), s. 783.

Yapılacak olan bu yöndeki anlaşmalar kefalet sözleşmesinin geçerlilik şekline uygun şekilde yapılmalıdır.

D. MÜTESELSİL KEFİLİN İŞLEMİŞ BİR YILLIK VE İŞLEMEKTE OLAN AKDİ FAİZDEN SORUMLULUĞU

TBK md. 589/II- üçüncü bendi uyarınca, kefilin sorumluluk kapsamına giren faizler, *“işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait akdi faizler ile gerektiğinde tahvil karşılığında ödünç verilen anaparanın işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait faizleri”* olarak açıklanmıştır.

Anılan hükümde belirtilen faizler, akdi faiz olup, kefilin temerrüt faizinden sorumluluğu, asıl borçlunun temerrüdünün kanuni sonuçlarından olduğundan dolayı, TBK md. 589/II-1 kapsamında değerlendirilmektedir¹⁴². Bu ayrımın önemi şuradadır: Kefilin, temerrüt faizinden sorumluluğunda, süre sınırlaması mevcut olmaksızın kefalet sözleşmesinde yer verilen azami sorumluluk miktarına kadar kefilin sorumluluğu mevcut

---

¹⁴² Yargıtay’ın güncel kararlarında; kefilin, takipten önce temerrüde düşürülmemişse hesap kat tarihinden takip tarihine kadar işleyen akdi faizden kefalet limiti dâhilinde sorumlu olacağı, kefilin temerrüdü için hesap kat ihtarının kefile tebliğinin şart olduğu, asıl borçlu yönünden sözleşmede, belirlenen adrese tebligat çıkartılması ve tebliğ edilememesi halinde de temerrüdün gerçekleşeceğine dair hükmün yer alması halinde, İİK. 68/b maddesi uyarınca asıl borçlu yönünden temerrüt oluşur ise de bu hükmün kefil yönünden uygulanmasının mümkün olmadığı kabul edilmektedir. Bkz. Yargıtay 11 HD’nin 23/09/2021 tarihli 2020/4364 E. 2021/5689 K. sayılı kararı ile Yargıtay 19 HD’nin 07/12/2015 tarih 2015/3357 E. 2015/16301 K. sayılı kararı. İçtihatlarla erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

iken, kefilin akdi faizden sorumluluğu “işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan kısım” ile sınırlandırılmıştır¹⁴³.

Kefilin, akdi faizden sorumluluğu yönünden getirilen bu hüküm emredici nitelikte olmadığından, taraflarca yapılacak anlaşma ile genişletip daraltılabilir¹⁴⁴. Kefilin bu yöndeki sorumluluğunu genişleten anlaşmalar kefalet sözleşmesinin geçerlilik şekline tabidir.

Doktrinde, işlemiş bir yıllık faiz miktarının tespit edilmesinde, asıl borcu doğuran hukuki ilişkinin hükümlerini doğurduğu tarihin dikkate alınması gerektiği kabul edilmektedir. Bu kapsamda, para borçları yönünden oluşan akdi faizin, borçlunun temerrüde düştüğü tarihten itibaren temerrüt faizine dönüşeceği gözetilerek, akdi faizin temerrüt faizine dönüştüğü gün dikkate alınarak temerrüt faizine dönüşmesinden önceki dönem bir yıldan az ise, sadece işlemekte olan faiz söz konusu olacaktır. Bir yıldan fazla süredir akdi faiz işliyorsa, geriye doğru bir yıllık faiz hesaplanarak arta kalan süre işlemekte olan faizi oluşturacaktır^{145 146}.

---

¹⁴³ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 216; **Tandoğan**, s. 777-778; **Özen**, s. 137; **Aral/ Ayrancı**, s. 505; **Zevkliler/ Gökyayla**; s. 735; **Eren** (Özel Hükümler), s. 781; **Aydoğdu / Kahveci**, s. 855.

¹⁴⁴ **Eren** (Özel Hükümler), s. 781; **Özen**, s. 138.

¹⁴⁵ **Tandoğan**, s. 778; **Aral/ Ayrancı**, s. 505; **Kara Kılıçarslan**, s. 54; **Özen**, s. 138; **Gümüş**, s. 369; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 217.

¹⁴⁶ İşlemiş bir yıllık ve işlemekte olan akdi faizin başlangıç tarihinin değerlendirilmesine ilişkin olarak; Yargıtay, bazı eski kararlarında (Yargıtay 11. HD, 28/04/1932, 396-7801 E.-K. sayılı kararı için bkz. **Reisoğlu** (Kefalet), s. 217) borçlunun temerrüt tarihini esas almakta iken, daha sonraki bir kararında (Yargıtay 4. HD, 07/07/1953, 4114- 3133 E- K.

Cari hesap ilişkisinden kaynaklanan faizler, anaparaya eklenerek bakiye alacak miktarı belirlendiğinden cari hesap ilişkisinde bir yıllık sınırlama gündeme gelmeyecektir¹⁴⁷.

§2.MÜTESELSİL KEFİLİN SORUMLULUĞUNUN GERÇEKLEŞME ŞARTLARI

I. MUACCEL OLAN ASIL BORCU İFADA GECİKEN BORÇLUNUN İHTAR EDİLMESİ VE İHTARIN SONUÇSUZ KALMASI

Alacaklının kefile başvurabilmesi için, öncelikle, asıl borçluya ihtar gönderilmesi ve bu ihtardan sonuç elde edilememesi gereklidir. Ancak “borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması” halinde, böyle bir ihtar yapılmasa bile kefile başvurulabilmesi mümkündür (TBK md. 586/I).

Asıl borçlunun ifada gecikmesi, borçlunun TBK md. 117 anlamında temerrüde düşmüş olması anlamında değildir. TBK md. 586/I’de belirtilen asıl borçlunun ifada

---

sayılı kararı için bkz. **Reisoğlu** (Kefalet), s. 217) bir yıllık faizin hesabında dava tarihinin esas alınması gerektiğini belirtmiştir. Ancak borçlunun temerrüde düşmesinden itibaren temerrüt faizi işleyeceğinden ve bu bağlamdan dava tarihinden sonra işleyen faiz temerrüt faizi olacağından, temerrüde düşen borçlular hakkında açılacak dava dilekçesinde dava tarihinden itibaren akdi faiz talep edilemeyecektir. Bu sebeple Yargıtay’ın bu görüşü kabul edilecek olursa TBK md. 589 hükmünde yer alan “işlemekte olan faiz” ibaresinin bir anlamı kalmayacaktır. (Bu yöndeki değerlendirme, yukarıdaki içtihatların eleştirisi ve açıklamalar için bkz. **Aral/ Ayrancı**, s. 505-506; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 217; **Tüysüz**, s. 34.)

¹⁴⁷ **Develioğlu**, s. 303; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 217; **Tandoğan**, s. 778; **Özen**, s. 138.

gecikmesi, asıl borçlunun temerrüde düşmüş olması ile aynı anlamda olmadığı gibi alacaklı tarafından yapılan ihtarın amacı da borçluyu temerrüde düşürmek değildir. Burada asıl borçlunun ifada gecikmesinden kasıt, asıl borcun muaccel olmasıdır¹⁴⁸.

Uygulamada, genel kredi sözleşmesinden doğan borcun ifa edilmemesi sebebiyle banka tarafından hesap kat edildiğinde, söz konusu hesap kat ihtarnamesi borçlu ve müteselsil kefil birlikte muhatap alınarak gönderilmektedir. Hesabın kat edilmesi ile borcun henüz vadesi gelmeyen kısmı da muaccel hale gelmiş olmaktadır¹⁴⁹. Hesap kat ihtarnamesinin, asıl borçlu beraberinde müteselsil kefile de gönderilmesi, TBK md. 590/III gereği, kefilin borcunu da muaccel kılacaktır. Ancak, banka tarafından hesap kat ihtarnamesinin asıl borçlu ve kefile birlikte gönderilmesi, müteselsil kefile başvurmak için yeterli değildir. Hesap kat ihtarnamesiyle borç muaccel hale getirildikten sonra, muaccel durumdaki borcu ödemeyen asıl borçlu ihtar edilmeli, asıl borçlunun borcu ifa etmemesi halinde müteselsil kefile başvurulmalıdır¹⁵⁰. Yargıtay’ın görüşü bunun aksi

---

¹⁴⁸ **Yavuz/Acar/Özen**, s. 808; **Ayan**, s. 329; **Gümüş**, s. 347; **Özen**, s. 338; **Zevkliler/Gökyayla**, s. 725; **Acar**, s. 221.

¹⁴⁹ **Gürses**, s. 411. Yargıtay içtihatlarında da hesabın kat edilmesi ve hesap kat ihtarnamesi gönderilmesi ile kredi sözleşmesinden kaynaklanan borcun muaccel hale geleceği belirtilmektedir. Bu yönde bkz. Yargıtay 11. HD’nin 29/09/2021 tarihli 2020/4401 E. 2021/5790 K. sayılı kararı. İtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹⁵⁰ **ACAR ÜNAL, Özlem**; “Vadeden Önce Muaccel Olan Kredi Borçları Bakımından Müteselsil Kefilin Sorumluluğu – Karar İncelemesi”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 15, S. 1, Ocak 2016, s. 553-566; **Özdi**, s. 49-50. Aksi yöndeki görüş için bkz. **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 676-677.

yönde olup, Yargıtay, hesap kat ihtarnamesinin asıl borçluya tebliğ edilmesi halinde müteselsil kefile başvurulabileceğini kabul etmektedir¹⁵¹.

İfada geciken borçluya yapılacak ihtarda, ifanın gerçekleştirilmesinin istenilmesi yeterlidir. Borçluya ifa için süre tanınması ya da yapılan ihtar uyulmamasının sonuçlarının da ihtar edilmesi gerekli değildir¹⁵². Ancak TBK md. 586/I'e göre, alacaklı tarafından borçluya ihtarda bulunmasının yanında, yapılan ihtarın sonuçsuz kalması da

---

¹⁵¹ Bu yönde bkz. Yargıtay 11. HD'nin 2016/11738 E. 2016/8544 K sayılı kararı. Söz konusu kararda; *"(...)Somut olayda, istem dilekçesine ekli belgelerden de anlaşılabileceği üzere, alacaklı banka ile asıl borçlu şirket arasında imzalanmış bulunan genel kredi sözleşmesine, diğer borçlular da müteselsil kefil olmuşlar ve işbu sözleşme çerçevesinde tahakkuk eden alacak tutarları için borçlulara hesap kat ihtarları gönderilmiştir. Hesabın kat edilmesi, kredi sözleşmesinden kaynaklanan alacağın muacceliyeti için yeterlidir, ayrıca ihtarın tebliği şartı aranmaz. Asıl borçluya gönderilen ihtar, borçlunun temerrüdünün yanı sıra, 6098 Sayılı TBK'nın 586. maddesinde öngörülen müteselsil kefilin takibi koşullarının gerçekleşmesi bakımından da gerekli bir unsurdur. Bu itibarla, mahkemece yukarıda da açıklandığı üzere, kat ihtarının alacağı muaccel hale getirdiği ve ayrıca ihtarın tebliğinin gerekmediği, TBK'nın 586. maddesine göre de borçluya gönderilen kat ihtarnamesinin sonuçsuz kalması halinde müteselsil kefiller hakkında da ihtiyati haciz talep edilebileceği ve İİK'nın 257. madde koşullarının oluştuğu nazara alınarak borçlu kefiller ... ve ... yönünden de ihtiyati haciz talebinin kabulüne karar verilmesi gerekirken, yanılıgılı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir."* şeklinde değerlendirme yapılmıştır. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹⁵² **Özen**, s. 340; **Ayan**, s. 336; **Acar**, s. 222; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 676; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 724 dn. 117.

gerektiğinden ihtarın sonuçsuz kaldığının kabul edilebilmesi için makul bir sürenin geçmesini beklemek gerekecektir¹⁵³. İhtara rağmen borçlu tarafından uygun bir süre içerisinde borcun gerektiği gibi ifa edilmemesi (kısmi ifa) ya da hiç ifa edilmemesi halinde, ihtar sonuçsuz kalmış olacaktır¹⁵⁴.

Uygulamada, genel kredi sözleşmesinden kaynaklanan borç sebebiyle müteselsil kefil ile asıl borçluya aynı anda takip başlatıldığı, asıl borçlu ve müteselsil kefil hakkında aynı dosya kapsamında ihtiyati haciz talep edildiği sıklıkla görülmektedir. Bu halde kefil tarafından, hakkında başlatılan icra takibi ya da açılan davadan önce asıl borçluya TBK md. 586’da belirtilen şekilde ihtar çekilmediği ve bu bağlamda “asıl borçlunun ihtar edilmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması” şartının gerçekleşmediği def’i¹⁵⁵ ileri sürülebilir¹⁵⁶.

---

¹⁵³ **Yavuz/Acar/Özen**, s. 808; **Özen**, s. 340; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 170, **Ayan**, s. 336.

¹⁵⁴ **Özen**, s. 341; **Acar**, s. 223.

¹⁵⁵ **Bilgen**, s. 408.

¹⁵⁶ Bu yönde emsal olarak; Yargıtay 11. HD’nin 28/09/2021 tarihli 2020/3228 E. 2021/5789 K. sayılı kararında; “(...)gönderilen ihtarname asıl borçluya tebliğ edilmeden ve ihtarnamede belirtilen süre dolmadan takip talebinde bulunulduğu, mahkemece davalı kefiller yönünden asıl borçluya ihtarname tebliğ edilmemesi ve ihtarnamede belirtilen sürenin dolmaması nedenleriyle 6098 Sayılı TBK’nın 586/1. maddesinde belirtilen “ihtarın sonuçsuz kalması” koşulunun gerçekleşmediği gerekçesiyle davalı kefiller takip edilemeyeceğinden(...)”; Yargıtay 11. HD’nin 19/09/2016 tarih 2016/8594E. 2016/7311 K. sayılı kararında “(...)Buna göre somut olayda ihtiyati haciz isteyen alacaklı banka tarafından, borçlu ile müteselsil kefillere keşide edilen kat ihtarnamesi borçlulara tebliğ edilmeden, ihtarnamenin düzenlenme tarihinden bir gün sonra ihtiyati haciz talebinde bulunulmuştur. Ancak, talep tarihinde yürürlükte bulunan 6098 Sayılı TBK 586/1.

Muaccel hale gelmiş asıl borcun borçlusunun ifada gecikmesine ek olarak, “borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması” halinde, ayrıca ihtar edilmesi gerekmeksizin müteselsil kefile başvurulabilir. “Borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde bulunması” hali; asıl borçlunun iflas etmesi, borçlu hakkında konkordato mühleti verilmesi, borçlu hakkında alacaklılardan herhangi biri tarafından kesin aciz belgesi alınması gibi haller olabilir¹⁵⁷. TBK md. 586/I hükmünde, “borçlu aleyhine Türkiye’de takibatın imkânsız hâle gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi” hali, müteselsil kefile ihtar gerekmeksizin başvurulabilecek haller arasında belirtilmemiş ise de, bu durumda asıl borçlu takip edilmeksizin adi kefile başvurulması kabul edildiğinden (TBK md. 585/I-2) müteselsil kefile de evleviyetle başvurulabileceği doktrinde kabul edilmektedir¹⁵⁸.

---

maddesi uyarınca müteselsil kefiller hakkında ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için asıl borçluya çekilen ihtarın sonuçsuz kalması ve asıl borçlunun ifada gecikmesinin gerekmesine, asıl borçluya çekilen ihtarın tebliğinin kanıtlanamamış olmasına göre, ihtiyati haciz talebinin reddi gerektiğinden(...)” şeklinde bu husus açıklanmıştır. İçtihatlara erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹⁵⁷ **BARLAS, Nami**; “Yeni Türk Borçlar Kanununda Kefalet Sözleşmesi Konusunda Getirilen Yenilikler”, *Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, Makaleler, Tebliğler*, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul 2013, s. 224; **Börü/ Parlak Börü**, s. 1255; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 808; **Gümüş**, s. 348; **Özen**, s. 342; **Ayan**, s. 341; **Acar**, s. 224.

¹⁵⁸ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 170; **Özen**, s. 342.

II. ÖNCE TESLİME BAĞLI TAŞINIR REHNİ VE ALACAK REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ GEREKLİLİĞİ

Müteselsil kefalet ile teminat altına alınan alacak, teslimine bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehnin paraya çevrilmesinden önce kefile başvurulamaz (TBK md. 586/II). Bu durumda müteselsil kefil tarafından, öncelikle alacağın teminatı olan teslimine bağlı taşınır rehni ile alacak rehninin paraya çevrilmesi def'i ileri sürülebilecektir.

Teslime bağlı taşınır rehni ile alacak rehninin müteselsil kefile başvurulmadan önce paraya çevrilmesi zorunluluğu, bu rehinlerin kolay paraya çevrilebilmesi ve rehnin konusunu oluşturan şeyin fiili hâkimiyetine rehin alacaklısının sahip olmasından ileri gelmektedir¹⁵⁹.

Alacak rehni, kefaletle temin edilmiş bulunan bir alacak için alacaklı lehine, bir alacağın rehnedilmiş olmasıdır. Bu yönde, Türk Medeni Kanununun 954. maddesinde; “Başkasına devredilebilen alacaklar ve diğer haklar rehnedilebilir. Aksine bir hüküm bulunmadıkça bunların rehni hakkında da teslimine bağlı taşınır rehni hükümleri uygulanır.” hükmüne yer verilmiştir.

Rehnedilen alacağın aynı zamanda taşınmaz rehniyle de teminat altına alınması hali dahi, rehnin paraya çevrilmesi def'ine dayanmayı engellemez. Çünkü bu halde de kefaletle teminat altına alınan alacak, alacak rehni ile temin edilmiş durumdadır¹⁶⁰.

Teslime bağlı taşınır rehni kapsamında, herhangi bir taşınır eşya, para, kıymetli evrak, hisse senetleri, ortaklık payının rehni halinde, müteselsil kefil tarafından, önce

---

¹⁵⁹ Kılıçoğlu (Özel Hükümler), s. 678; Gümüş, s. 349; Ayan, s. 347.

¹⁶⁰ Ayan, s. 348.

rehnin paraya çevrilmesi def'i ileri sürülebilir. Taşınmaz rehni türleri içerisinde sayılan ve kıymetli evrak niteliği taşıyan ipotekli borç senedi ve irat senedi de teslime bağlı taşınır rehnine paralel özellikler gösterdiğinden ve teslime bağlı taşınır rehni kurallarına göre paraya çevrildiğinden, bunların da müteselsil kefile başvurulmadan önce paraya çevrilmesi gerektiği kabul edilmektedir¹⁶¹.

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında yer alan teslimsiz- tescile tabi taşınır rehinleri bakımından da bu türden rehne başvurmadan müteselsil kefile gidilebilecektir¹⁶². 6750 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmış olan ticari işletme rehni, niteliği gereği teslime bağlı rehin türlerinden olmadığından ve Ticari İşletme Rehni Kanunun md. 20 hükmünde ticari işletme rehni hakkında gayrimenkul rehni hükümlerine atıf yapıldığından; ticari işletme rehninin mevcut olması halinde de müteselsil kefil bu rehne başvurulmaksızın doğrudan takip edilebilecektir¹⁶³.

Kanunda, alacağın teminatı olarak, tescile bağlı taşınır rehni, hapis hakkı ve mülkiyeti saklı tutma anlaşması hakkında herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Doktrinde, alacaklının üzerinde hapis hakkına sahip olduğu taşınırlar bakımından da teslime bağlı rehin hükümlerinin uygulanmasının yerinde olacağı ifade edilmektedir. Zira bu durumda da hapis hakkının konusunu oluşturan değer doğrudan alacaklının hâkimiyet alanında bulunmaktadır¹⁶⁴.

---

¹⁶¹ **Özen**, s. 343; **Gümüş**, s. 349; **Acar**, s. 227; **Ayan**, s. 347-348; **Bilgen**, s. 401-402.

¹⁶² **Ayan**, s. 350; **Özen**, s. 345, dn.114.

¹⁶³ **Ayan**, s. 350; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 171; **Özen**, s. 345, dn. 114; **Bilgen**, s. 398; **Acar**, s. 229.

¹⁶⁴ **Barlas**, (Yenilikler), s. 224; **Ayan**, s. 349; **Özen**, s. 343.

Müteselsil kefalet ile temin edilmiş alacağın, tescile bağlı taşınır rehni (ör. taşıt rehni) ile temin edilmiş olması haline ilişkin doktrinde, bu rehin türünün de teslimine bağlı taşınır rehni çerçevesinde değerlendirilerek, alacaklı tarafından bu rehin de paraya çevrilmeden kefile başvurulamayacağı yönünde bir görüş¹⁶⁵ ileri sürülmüştür. Bu görüş temelini, kanunen sicile tescili gerekli olan taşınır mallar üzerindeki rehnin zilyetlik devredilmeden de kurulabileceğini belirten TMK md. 940/II hükmüne dayandırmaktadır. Doktrindeki bizimde katıldığımız diğer görüş taraftarlarınca, trafik siciline tescil zorunluluğu gerektiren araç rehinlerinin TBK md. 586/II bağlamında değerlendirilmesinin olanaklı olmadığı, çünkü TMK md. 940/II hükmünün açıkça teslim şartı olmadan kurulabilecek taşınır rehni türlerini düzenlediği, dolayısıyla alacağın teslimine bağlı olmayan taşınır rehni ile güvence altına alınması halinde, doğrudan müteselsil kefile başvurulabileceği belirtilmektedir¹⁶⁶. Nitekim Yargıtay kararlarında da ikinci görüşün benimsendiği görünmektedir¹⁶⁷.

---

¹⁶⁵ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 171.

¹⁶⁶ **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 679; **Acar**, s. 228; **Ayan**, s. 349.

¹⁶⁷ Yargıtay 11. HD'nin 02/11/2015 tarihli 2015/10002 E. 2015/11357 K. sayılı kararında; araç rehninin TBK md. 586/II kapsamında müteselsil kefilin takibine engel oluşturmayacağı, müteselsil kefilin takibinden önce araç rehninin paraya çevrilmesinin gerekmediğine ilişkin değerlendirme yapılmıştır. Bu kararın ilgili kısmı şu şekildedir: *"(...)Öte yandan TBK'nın 586'ncı maddesinin 2'nci fıkrasının 1'inci cümlesinde müteselsil kefil hakkında icra takibi yapılmasına engel olan istisna öngörülmüştür. Bu hükme göre, alacağın teslimine bağlı menkul rehni (TMK m.939) veya alacak rehni (TMK m.954 vd) ile güvence altına alınması hâlinde rehnin paraya çevrilmesinden önce müteselsil kefil hakkında takip yapılamayacaktır. Ancak, TMK'nın 940. maddesinin II. fıkrasında "Gerçek veya tüzel kişilerin alacaklarının güvence altına alınması için, kanun*

Mülkiyeti saklı tutma anlaşmasının da; TBK md. 586/II kapsamında bir rehin teşkil etmeyeceği, zira mülkiyeti saklı tutma anlaşmasında malın fiili hâkimiyetinin borçluda olduğu ve kefil tarafından önce bu hakkın kullanılarak kendisine başvurulmasının engellenemeyeceği doktrinde benimsenmektedir¹⁶⁸.

Alacağın taşınmaz rehni ile teminat altına alınmış olması durumunda ise, alacaklı, taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefilî takip edebilir. Bu sebeple, aksi kefalet sözleşmesinde kararlaştırılmamış ise, müteselsil kefil önce taşınmaz rehnine başvurulmasını ileri süremeyecektir. Ancak, müteselsil kefilin kefalet borcunun teminatı

---

gereğince bir sicile tescili zorunlu olan taşınır mallar üzerinde, zilyetlik devredilmeden de, taşınır malın kayıtlı bulunduğu sicile yazılmak suretiyle rehin kurulabilir. Rehnin kurulmasına ilişkin diğer hususlar tüzükle belirlenir.” hükmüne yer verilmiştir. Bu düzenlemeden hareketle kanun gereğince bir sicile tescili zorunlu olan taşınır mallar bakımından, teslim bağli rehin yanında, zilyetliğin alacaklıya devrine gerek olmaksızın, taşınır malın kayıtlı bulunduğu sicile kaydedilmek suretiyle taşınır mal üzerinde rehin kurulabilir. Böyle bir rehin teslim bağli taşınır rehni olmadığından, TBK'nın 586'ncı maddesinin 2'nci fıkrasının 1'inci cümlesine göre müteselsil kefillerin takibine engel teşkil etmez.(...)” İhtihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹⁶⁸ **Gümüş**, s. 349; **Ayan**, s. 349. Bu konuda ayrıca bkz. üçüncü bölüm §3, II, B, 1, c.

olarak taşınmaz rehninin verilmiş olması halinde İİK md. 45 uyarınca¹⁶⁹ önce rehne başvurulması gerekli olduğu Yargıtay içtihatlarında kabul edilmektedir¹⁷⁰.

---

¹⁶⁹ İİK Madde 45/I hükmüne göre; “*Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir. Ancak rehinin tutarı borcu ödemeğe yetmezse alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yoluyla takip edebilir.*”

¹⁷⁰ Bu yönde bkz. Yargıtay 12. HD'nin 07/03/2022 tarihli 2021/9106 E. 2022/2768 K. sayılı kararı; “(...)Somut olayda, İstanbul 33. İcra Müdürlüğü'nün 2015/20573 Esas sayılı dosyasında 11.08.2015 tarihinde alacaklı banka tarafından 07.04.2013 tarihli genel ticari kredi ve 26.02.2014 tarihli genel kredi sözleşmeleri, Bakırköy 23. Noterliğinin 08.06.2015 tarih ve 9621 yevmiye numaralı ihtarnamesine dayalı olarak kredi sözleşmelerinin kefili borçlu aleyhine 11.08.2015 tarihinde toplam 1.781.831,81 USD (karşılığı 4.835.453,40-TL) alacağın tahsili için genel haciz yoluyla ilamsız icra takibi başlatılmış, ayrıca 08.09.2015 tarihinde aynı miktarda alacağın tahsili için kredi asıl borçlusu ile şikayetçi borçlu hakkında İstanbul 10. İcra Müdürlüğü'nün 2015/4207 Esas sayılı dosyasında ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi başlatılmıştır. Dosya kapsamına alınan resmi akit tabloları incelendiğinde, ipoteğin, gerek kredi borçlusu V... Ltd. Şti..'nin ve gerekse ipotekli taşınmaz maliki T. A. 'nın her türlü sözleşmeden, kefaletinden, ... kaynaklanan doğmuş ve doğacak tüm borçlarının teminatı olarak tesis edildiği ve ipotek üst sınırı toplamının da 3.000.000- USD olduğu görülmektedir. Bu durumda, şikayetçi borçlunun kefalet borcunun, bu ipoteklerin teminatı kapsamında olduğu anlaşıldığından, İİK'nun 45. maddesinin amir hükmü gereği hakkında öncelikle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılması zorunlu olup, bölge adliye mahkemesince şikayetin kabulüyle şikayetçi borçlu yönünden takibin iptaline

Teslime bağı taşıdır rehni ile alacak rehninin, müteselsil kefalet sözleşmesinden önce ya da sonra verilmesi ve borçlu ya da üçüncü kişi tarafından verilmiş olması bakımından farklılık oluşturup oluşturmayacağı yönünde doktrinde farklı görüşler vardır.

İlk görüş, bu durumu kefilin rücu hakkını düzenleyen TBK md. 596/II'ye göre değerlendirmektedir. Anılan madde hükmüne göre, borcu ifa eden *“kefil, aksi kararlaştırılmamışsa, rehin hakları ile aynı alacak için sağlanmış diğer güvencelerden sadece kefalet anında var olan veya bizzat asıl borçlu tarafından, sonradan özellikle bu alacak için verilmiş bulunanlara halef olur.”* Bu bağlamda, kefil, kefalet sözleşmesi kurulduğu anda mevcut olan, borçlu ya da üçüncü kişi tarafında verilmiş olması fark etmeksizin, tüm teslime bağı taşıdır rehinleri ve alacak rehinleri ile kefalet sözleşmesi kurulduktan sonra bizzat asıl borçlunun bu alacak için verdiği rehinler için, önce rehnin paraya çevrilmesi def'inde bulunabilir¹⁷¹.

Diğer bir görüşe göre, müteselsil kefil, alacaklı kendisinden ifa talebinde bulunduğunda, rehnin kim tarafından ve ne zaman verildiği fark etmeksizin tüm teslime bağı taşıdır rehni ile alacak rehni bakımından, önce rehinlerin paraya çevrilmesi def'inde bulunabilir¹⁷².

Kanaatimizce de, ikinci görüşe itibar edilmesi gereklidir. Zira TBK md. 596/II hükmünde belirtilen sınırlama, kefilin kanuni halefiyetinden kaynaklanan rücu hakkına

---

karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.(...)” İçtihadada erişim için www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

¹⁷¹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 171; **Ayan**, s. 317.

¹⁷² **Özen**, s. 347; **Gümüş**, s. 349; **Acar**, s. 226; **Özdil**, s. 53.

ilişkin olup aynı sınırlamanın müteselsil kefilin önce rehnin paraya çevrilmesi def'ine de uygulanması kanunun amacına ve lafzına uygun düşmeyecektir.

Alacaklının, öncelikle teslimine bağlı taşınır rehni ile alacak rehnin paraya çevirme zorunluluğu, TBK md. 586/II- 2. cümlede belirtilen “alacağın rehnin paraya çevrilmesi yoluyla tamamen karşılanamayacağının önceden hâkim tarafından belirlenmesi”, “borçlunun iflas etmesi” ya da “konkordato mehli verilmesi” hâllerinde ortadan kalkar.

III. MÜTESELSİL KEFİL HAKKINDA TAKİBİN DURDURULMASI KARARI VERİLMEMİŞ OLMASI

TBK md. 590/II'ye göre, “*bütün kefalet türlerinde kefil, aynı güvence karşılığında hâkimden, mevcut rehinler paraya çevrilinceye ve borçlu aleyhine yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınıncaya veya konkordato kararına kadar kendisine karşı yöneltilen takibin durdurulmasına karar verilmesini isteyebilir.*”

Söz konusu hüküm, tüm kefalet türleri için geçerli olmakla birlikte, bu düzenlemenin en çok müteselsil kefil bakımından yarar sağlayacağı açıktır. Zira kefilliğin taliliği ilkesi; müteselsil kefalette, adi kefalete göre daha geri planda iken bu düzenleme ile müteselsil kefilin sorumluluğunun taliliği, adi kefalete belli ölçüde yaklaştırılmış durumdadır¹⁷³.

Bu düzenlemeye göre, alacaklı tarafından, hakkında takip başlatılmış olan müteselsil kefil, başlatılan takibin türü her ne olursa olsun, takibin herhangi bir aşamasında, aynı teminat göstererek, “mevcut rehinler paraya çevrilinceye ve borçlu aleyhine yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınıncaya veya konkordato kararına kadar kendisine karşı yöneltilen takibin durdurulmasına karar verilmesini” hakimden

---

¹⁷³ Acar, s. 234; Özen, s. 84.

talep edebilecektir¹⁷⁴. Madde metninde yer verilen konkordato kararı ifadesinin, “konkordatonun tasdiki kararı” şeklinde anlaşılması gerektiği doktrinde kabul edilmiştir¹⁷⁵.

TBK md. 590/II hükmünün uygulanabilmesi için kefil tarafından gösterilecek teminatın aynı teminat olması gereklidir. Bu bağlamda, kefil tarafından şahsi teminat gösterilmesi halinde takibin durdurulabilmesi olanaklı değildir. Kanunda hangi tür aynı teminatları gösterilebileceği hususunda açıklık getirilmemiş ise de, müteselsil kefil tarafından taşınmaz rehni, taşınır rehni, alacak rehni, kıymetli evrak rehni, pay senedi rehni, ticari işletme rehni aynı teminat olarak gösterilebileceği doktrinde belirtilmektedir¹⁷⁶.

TBK md. 590/II hükmünde gösterilecek aynı teminatın tutarı konusunda bir açıklık bulunmadığından, doktrinde iki farklı görüş oluşmuştur. Birinci görüşe göre, gösterilecek aynı teminatın, kefilin üstlendiği azami sorumluluk limiti ile sınırlı olarak anapara, faiz

---

¹⁷⁴ **Ayan**, s. 488-489; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 818.

¹⁷⁵ **AYDEMİR, Dilek**; “Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, Y. 2019, C. 15, S. 43, s. 547; **Ayan**, 507; **Börü/ Parlak Börü**, s. 1255-1256. (**Börü/ Parlak Börü** ayrıca, konkordato borçlusunun projesinde tasdik edilen konkordatonun, İİK m 308/c, I’e göre, tasdik kararının kesinleşmesiyle bağlayıcı hale geleceğinin kararlaştırılmış olması halinde “konkordato tasdik kararı” ifadesinin “konkordato tasdik kararının kesinleşmesi” şeklinde anlaşılması gerektiğini; çünkü, böyle bir durumda mühletin etkilerinin, kanunda öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla bağlayıcı hale geldiği tarihe kadar devam edeceğini belirtmektedir.)

¹⁷⁶ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 239; **Gümüş**, s. 373-374; **Özen**, s. 84; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 818; **Börü/ Parlak Börü**, s. 1256.

ve masrafları karşılaması gerektiği kabul edilmektedir¹⁷⁷. Diğer görüşe göre, kefil tarafından gösterilecek aynı teminatın değeri, müteselsil kefil hakkında takip durdurulmayıp sona erdirilseydi alacaklının elde edebileceği tutarı karşılayacak kadar olmalıdır¹⁷⁸.

Kanaatimizce, kefalet borcunun, asıl borç miktarı ile sınırlı olduğu ve kefile bu miktarın üzerinde sorumluluk atfedilemeyeceği hususu da gözetilerek, kefil tarafından gösterilecek teminatın miktarının kefilin sorumlu olduğu miktardan fazla olamayacağı kabul edilmelidir.

Kefil hakkında, bu hükme göre takibin durdurulması kararı verilmesi ile kefaletin zarara kefalet¹⁷⁹ dönüşeceği kabul edilmektedir. Çünkü, bu durumda kefil hakkında duran takibin devamı ancak, zararın ortaya çıktığının ifade edilebileceği haller olan, alacaklının borcun teminatı olan tüm rehinleri paraya çevirmesi ve asıl borçlu hakkında

---

¹⁷⁷ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 239; **Ayan**, s. 501; **Acar**, s. 236; **Börü/ Parlak Börü**, s. 1256; **Aydemir**, s. 549.

¹⁷⁸ **Özen**, s. 84-85.

¹⁷⁹ Zarara kefalette (açığın kapatılmasına kefalet) alacaklının asıl borçludan elde edemediği kesin olan zarar kısmına kefil olunmaktadır. Zarara kefalet TBK md. 585/III hükmünde düzenlenmektedir. TBK md. 585/III hükmü; “*Sadece açığın kapatılması için kefil olunmuşsa, borçlu aleyhine yapılan takibin kesin aciz belgesi alınmasıyla sonuçlanması veya borçlu aleyhine Türkiye’de takibatın imkânsız hâle gelmesi ya da konkordatonun kesinleşmesi durumlarında, doğrudan doğruya kefile başvurulabilir. Sözleşmede, bu durumlarda alacaklının, önce asıl borçluya başvurmak zorunda olduğu kararlaştırılabilir.*” şeklindedir.

kesin aciz belgesi alması ya da borçlu hakkında konkordato kararı alınması ve alınan konkordato kararının kesinleşmesi hallerinde mümkündür¹⁸⁰.

Kefil tarafından takibin durdurulması için aynı teminat gösterilmesi ve akabinde takibin durdurulması, kefilin kişisel sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Kefilin, kefalet sözleşmesi kapsamında kişisel olarak sorumluluğu devam eder. TBK md. 590/II’de belirtilen takibin durdurulması koşullarının ortadan kalkması halinde, alacaklı, kefilin kişisel sorumluluğuna ilişkin takibe devam edebileceği gibi kefil tarafından gösterilen aynı teminatların paraya çevrilmesi yoluna da başvurabilecektir¹⁸¹.

TBK md. 598/III hükmüne göre, *“bir gerçek kişi tarafından verilmiş olan her türlü kefalet, buna ilişkin sözleşmenin kurulmasından başlayarak on yılın geçmesiyle kendiliğinden ortadan kalkar.”*

Kefile yönelik takibe başlanması ve kefilin TBK md. 590/II uyarınca takibin durdurulmasını sağlaması halinin söz konusu 10 yıllık süreye etkisinin ne olacağı hakkında, kanunda bir düzenleme yer almasa da doktrinde ileri sürülen görüşe göre, bu durumda TBK md. 598/III uyarınca on yıllık sürenin dolduğu gerekçesiyle takibin iptali istenemez. Çünkü TBK md. 598/III’de yer verilen on yıllık hak düşürücü süre içerisinde alacaklı tarafından kefil hakkında takip başlatılmışsa, on yıllık süre takip devam ederken dolmuş olsa dahi başlayan takibe devam edilebilecektir. Müteselsil kefil tarafından, TBK md. 590/II uyarınca aynı teminat gösterilerek takibin durdurulabilmesi için alacaklı tarafından on yıllık süre içerisinde müteselsil kefil hakkında takip başlatılması gereklidir ki bu takibe dayanak gösterilerek müteselsil kefil tarafından TBK md. 590/II uyarınca aynı teminat gösterilerek takip durdurulabilsin. Alacaklı, on yıllık süre dâhilinde

---

¹⁸⁰ **Gümüş**, s. 375; **Ayan**, s. 507; **Özen**, s. 86; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 818.

¹⁸¹ **Gümüş**, s. 376; **Ayan**, s. 508; **Özen**, s. 88.

müteselsil kefile başvurduğundan, takibin durdurulması nedeniyle on yıllık süre dolmuş olsa dahi takibe kaldığı yerden devam edilebilir¹⁸².

---

¹⁸² **Barlas** (Yenilikler), s. 226-227; **Ayan**, s. 509.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜTESELSİL KEFİL İLE ASIL BORÇLU ARASINDAKİ İLİŞKİLER

§1. MÜTESELSİL KEFİL İLE ASIL BORÇLUNUN KARŞILIKLI YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. MÜTESELSİL KEFİLİN ÖDEME YAPTIĞINI BİLDİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Alacaklıya ödeme yapan kefil, yaptığı ödemeyi TBK md. 597'ye göre, asıl borçluya bildirme yükümlülüğü altındadır. Anılan hüküm şu şekildedir: *“Borcu tamamen veya kısmen ödeyen kefil, durumu borçluya bildirmek zorundadır. Kefil, bu bildirimde bulunmazsa ve ödemeyi bilmeyen veya bilmesi gerekmeyen borçlu da alacaklıya ifada bulunursa, rücu hakkını kaybeder. Kefilin, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşmeden doğan dava hakkı saklıdır.”*

Kefil, bu surette yapacağı bildirim ile borçlu tarafından alacaklıya yapılacak mükerrer ödemeyi önlemiş olacaktır¹⁸³. Diğer taraftan, kanunkoyucu bu hükümle asıl borçluyu da korumuştur. Çünkü bu düzenleme uyarınca, kefilin ödemedede bulunduğundan haberdar olmayıp mükerrer olarak borcu ifa eden asıl borçlu, kefilin rücu talebini karşılamayacak ve alacaklıya sebepsiz zenginleşme davası açmaktan kurtulacaktır¹⁸⁴. Bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen kefil, asıl borçluya rücu hakkını kaybetmekle birlikte, asıl borçlunun borcu mükerrer olarak ifa etmesi sebebiyle sebepsiz zenginleşen alacaklıdan ödediği miktarı geri istemek durumunda kalacaktır.

---

¹⁸³ Eren (Özel Hükümler), s. 790; Kılıçoğlu (Özel Hükümler), s. 695.

¹⁸⁴ ELÇİN GRASSINGER, Gülçin, “Kefalet Sözleşmesinde Kefil ve Asıl Borçlu Arasındaki Hukuki İlişki”, *İHFM*, C. LV, Y. 1996, S.12, s. 389.

Kefilin, asıl borçluya bildirim yükümlülüğünden söz edilebilmesi için, kefil tarafından alacaklıya kefalet borcunun tümünün ya da bir kısmının ödenmiş olması gereklidir. Burada özellik arz eden durum, kefilin gerçekleştirmiş olduğu ödeme ile asıl borçluya rücu hakkını kazanmış olması olup kefilin, rücu hakkı kapsamında asıl borçluya başvurabileceği ve alacaklının tatmin edilmesi anlamına gelen her durum asıl borçluya bildirilmelidir¹⁸⁵.

Kefil tarafından yapılacak olan bildirim, şekil şartına tabi değildir. Ancak, kefil asıl borçluya bildirimde bulunduğunu ispat yükü altında olduğundan yazılı olarak bildirimin yapılmış olması ispat kolaylığı sağlayacaktır¹⁸⁶.

Kefilin alacaklıya ödemedede bulunduktan sonra, asıl borçluya bildirmesi için kanunda herhangi bir süre öngörülüş değildir. TBK md. 597 hükmü uyarınca yapılacak bildirimin amacı, kefilin rücu hakkı dolayısıyla asıl borçlunun alacaklıya ve kefile olacak şekilde iki kez ödeme yapmasını engellemek olduğundan, kefil tarafından yapılan ödemenin asıl borçluya dürüstlük kuralı çerçevesinde ve iş hayatındaki alışkanlıklar dikkate alınarak gecikmeksizin bildirilmesi gerekecektir¹⁸⁷.

Asıl borçlunun, kefil tarafından yapılan ödemeden haberi olmuşsa ya da haberi olabilecek durumda ise kefil tarafından yeniden bildirimde bulunulması yükümlülüğü

---

¹⁸⁵ **Gümüş**, s. 443; **Özen**, s. 550.

¹⁸⁶ **Eren** (Özel Hükümler), s. 790; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 390; **Gümüş**, s. 443.

¹⁸⁷ **Gümüş**, s. 443; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 390; **Özen**, s. 553.

yoktur¹⁸⁸. Diğer bir ifade ile kefil, bu durumda asıl borçluya bildirimde bulunmasa dahi rücu hakkını kaybetmeyecektir. Uyuşmazlık halinde ispat yükü ise kefile düşer¹⁸⁹.

Alacaklıya ödeme yapan kefilin asıl borçluya rücu hakkını kaybetmesi için, kusurlu olarak asıl borçluya bildirim yükümlülüğünü gerçekleştirilmemiş olması gerekir. Bu sebeple örneğin, kefil tarafından asıl borçluya yapılan bildirim, kefile yüklenemeyecek sebeplerle geç ulaşmış ise ya da asıl borçlunun adresinin bilinmemesi sebebiyle bildirimde bulunulamamışsa ve bu arada asıl borçlu tarafından alacaklıya ikinci kez ifada bulunulursa, kefilin bildirim yükümlülüğünü yerine getirdiği kabul edilecek ve rücu hakkı da devam edecektir¹⁹⁰. Bizim de katıldığımız doktrindeki hâkim görüş bu yönde olsa da, *Özen'e göre*, bildirimin gecikmesinin ya da yapılamamasının riskine kefil katlanmalı ve kefilin yaptığı ödemeden habersiz olarak iyiniyetle ikinci kez ödeme yapan asıl borçlu, borçtan kurtulmuş kabul edilmelidir. Bu görüş temelini, TBK md. 186 hükmünden almaktadır. Kefilin yaptığı ödemeyi gizleyerek asıl borçludan ikinci bir ödeme almış olan alacaklı, kefilden aldığı ödeme ile halefiyet yoluyla kefile geçen alacak üzerinde tasarruf hakkı kalmadığı halde, asıl borçludan da ödemeyi alarak kefilin rücu

---

¹⁸⁸ **KILIÇOĞLU, Ahmet;** *Tük Borçlar Hukukunda Kanuni Halefiyet*, Ankara 1979, s. 83.

¹⁸⁹ **Eren** (Özel Hükümler), s. 790; **Bilgen**, s. 508.

¹⁹⁰ **Tandoğan**, s. 790; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet) s. 83; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 391; **Acar**, s. 332-333. Aynı yönde bkz. **OKTAY ÖZALAN, Nur Elvin;** “Kefalet Sözleşmesinde Kefil İle Asıl Borçlu Arasındaki İlişki”, İstanbul 2019, *Yayımlanmamış Yüksel Lisans Tezi*, s. 102.

hakkını kullanmasına engel oluşturmıştır. Bu nedenle kefil, sebepsiz zenginleşme yoluyla alacaklıdan talepte bulunmalıdır¹⁹¹.

Kefilin bildirim yükümlülüğünü ihlalinden söz edilebilmesi için, kefilin bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemesi ile asıl borçlu tarafından alacaklıya yapılan ifa arasında illiyet bağının bulunması gerekir. Bu durumda, rücu hakkının ortadan kalktığını ileri süren asıl borçlu tarafından, alacaklıya ikinci kez ödeme yapıldığının ve kefilin bildirim yükümlülüğünü yerine getirmiş olması halinde, yapılan ikinci ödemenin önleneyeceğinin ispatlanması gereklidir. Asıl borçlunun bu ispat külfetine karşılık kefil de, asıl borçlunun, kefilin bildirim ile bağlantılı olmaksızın (ödeme hakkında bildirim yapılmış olması halinde dahi) ikinci kez ödeme yapacağı yönünde bir karşı ispat getirerek rücu hakkının devamını sağlayabilecektir. Örneğin, asıl borçlunun haciz tehdidi altında ödeme yaptığını ispatlayan kefil bu yöndeki ispatı sağlamış sayılacaktır. Ayrıca kefil, alacaklıya yapılan ödemenin asıl borçluya bildiriminin yapıldığını ispat yükü altındadır¹⁹².

Kefilin, asıl borçluya karşı bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle asıl borçlu tarafından da alacaklıya ödeme yapılmış olması halinde, kefil, asıl borçluya karşı rücu hakkını kaybetse de, TBK md. 597/III hükmü uyarınca “*kefilin alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşmeden doğan dava hakkı saklıdır.*” Zira kefilden ödemeyi alan alacaklı, mükerrer olarak asıl borçlu tarafından yapılan ifayı da kabul ederse, bu durumda alacaklı, kefilin zararına zenginleşmiş olacaktır¹⁹³.

Alacaklı tarafından başlatılan icra takibi kapsamında ödemede bulunan kefilin, yapmış olduğu ödemeyi, asıl borçluya bildirmemesi sebebiyle, asıl borçlunun alacaklıya

---

¹⁹¹ **Özen**, s. 551-552.

¹⁹² **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 391; **Özen**, s. 552; **Gümüş**, s. 443.

¹⁹³ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 262; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 696; **Özen**, s. 553.

ikinci kez ödeme yapması halinde, kefil, İİK md. 72 hükmüne dayalı olarak alacaklıya istirdat davası açabilecektir¹⁹⁴.

Kefilin, mevcut durumun niteliği gereği asıl borçluya rücu hakkı bulunmayan hallerde, -örneğin, kefil tarafından asıl borçluya bağışlama amacıyla ifade bulunulması halinde- bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle herhangi bir hak kaybı doğmayacaktır. Bu gibi durumlarda, kefil tarafından alacaklıya yapılan ödemeden haberdar olmayan asıl borçlu tarafından, alacaklıya ikinci kez ifade bulunulduğunda asıl borçlu, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşme davası açma hakkına sahip olacaktır¹⁹⁵.

TBK md. 596 hükmü uyarınca, “*kefil, alacaklıya ifade bulunduğu ölçüde, onun haklarına halef olur.*” Kefilin, ödemeyi bildirim yükümlülüğüne uygun davranmaması ve bu sebeple asıl borçluya rücu hakkını kaybetmesi halinde, teminatlardan yararlanmaya devam edip etmeyeceği hakkında, kanunda bir düzenleme yer almamaktadır. Doktrindeki hâkim görüş, kefilin rücu hakkını kaybetmesi sebebiyle halefiyet yoluyla elde ettiği teminatları da kullanamayacağı, aksi durumun TBK md. 597 hükmündeki yaptırımını getiren kanun koyucunun amacına uygun olmayacağı yönündedir¹⁹⁶.

---

¹⁹⁴ Aral /Ayrancı, s. 513.

¹⁹⁵ Kılıçoğlu (Kanuni Halefiyet), s. 84; Reisoğlu (Kefalet), s. 263; Tandoğan, s. 790-791; Aral / Ayrancı, S. 513; Zevkliler/ Gökyayla, s. 738; Kılıçoğlu (Özel Hükümler), s. 696; Eren (Özel Hükümler), s. 790; Elçin Grassinger (Hukuki İlişki), s. 392.

¹⁹⁶ Reisoğlu (Kefalet), s. 262; Tandoğan, s. 791, Kılıçoğlu (Kanuni Halefiyet), s. 84; Elçin Grassinger (Hukuki İlişki), s. 392.

II. MÜTESELSİL KEFİLİN ASIL BORÇLUDAN GÜVENCE VERİLMESİNİ VEYA BORÇTAN KURTARILMASINI İSTEMESİ

A. GENEL OLARAK

TBK md. 595 hükmünde kefilin asıl borçludan güvence verilmesini veya borçtan kurtarılmasını isteme hakkı düzenlenmiştir. Kefil, kanundan kaynaklanan rücu hakkına sahip olduğundan dolayı, bu maddede belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde, asıl borçludan güvence verilmesini ve asıl borç muaccel olmuşsa borçtan kurtarılmasını isteyebilir. Bu sayede kefil, alacaklıya ödemede bulunduktan sonra doğacak olan rücu hakkını garanti altına almış olur ya da alacaklıya ödeme yapmaktan kurtulur¹⁹⁷.

Her nasıl ki, kefaletin doğumu ve alacaklıya ödeme yapan kefilin asıl borçluya rücu edebilmesi için kefil ile asıl borçlu arasında herhangi bir hukuki ilişkinin varlığı zorunlu değil ise, kefilin, asıl borçludan güvence verilmesini ya da borç muaccel olmuşsa borçtan kurtarılmasını isteyebilmesi için de, asıl borçlu ile kefil arasında hukuki bir ilişkinin bulunması zorunlu değildir¹⁹⁸.

Kanun koyucunun TBK md. 595 hükmü ile amaçladığı, kefilin asıl borçluya karşı rücu hakkını korumak olduğundan, kefilin asıl borçluya rücu hakkına sahip olması gereklidir. Dolayısıyla, kefil ile asıl borçlu arasındaki hukuki ilişki uyarınca, kefilin asıl

---

¹⁹⁷ **Eren** (Özel Hükümler), s. 787; **Aral /Ayrancı**, s. 513; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 864; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 393; **Özen**, s. 466; **Düden**, s. 194; **YENİCE, Özge**; *Teminat Sözleşmelerinde Rücu İlişkileri*, İstanbul, 2009, s. 89.

¹⁹⁸ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 264; **Özen**, s. 466.

borçluya rücu hakkı bulunmuyorsa; kefilin TBK md. 595'teki hakları kullanması mümkün değildir¹⁹⁹.

Kefil, asıl borç muaccel olmasa dahi kendisine güvence verilmesini isteyebilir ise de, kefil sadece borç muaccel olmuşsa, borçtan kurtarılmasını isteyebilir.

TBK md. 595'de yer alan düzenleme, TBK md. 582/III²⁰⁰ ile birlikte değerlendirildiğinde, TBK md. 595 hükmünün nispi emredici nitelikte olduğu sonucuna varılmaktadır. Dolayısıyla, kefilin bu madde kapsamında sahip olduğu haklardan önceden feragat etmesi mümkün değildir.

B. GÜVENCE VERİLMESİ VEYA BORÇTAN KURTARILMAYI İSTEME HAKKININ KOŞULLARI

Kefil, aşağıdaki durumlarda “asıl borçludan güvence verilmesini” ve “borç muaccel olmuşsa, borçtan kurtarılmasını” isteyebilir. Taraflar aralarında yapacakları anlaşma ile TBK md. 595'te belirtilen bu koşulları, kefil yararına genişletebilirler²⁰¹.

---

¹⁹⁹ **Eren** (Özel Hükümler), s. 787; **Aral /Ayrancı**, s. 513; **Aydoğdu / Kahveci**, s. 864; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 393; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 263; **Gümüş**, s. 444; **Özen**, s. 467.

²⁰⁰ TBK md. 582/III hükmü uyarınca, Kanundan aksi anlaşılmadıkça kefil, bu bölümde (Kefalet sözleşmesi başlıklı onbeşinci bölüm (md. 581-603)) kendisine tanınan haklardan önceden feragat edemez.

²⁰¹ **Gümüş**, s. 444; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 264; **Oktay Özalan**, s. 30. TBK md. 595 hükmünde belirtilen hallerin genişletilmeye elverişli olmadığı hakkında bkz. **Özen**, s. 467.

1. Asıl Borçlunun Müteselsil Kefile Karşı Üstlendiği Yükümlülüklerle Aykırı Davranması

TBK md. 595/bent 1’de kefilin, asıl borçludan güvence verilmesini ve borç muaccel olmuşsa, borçtan kurtarılmasını isteyebilmesinin ilk koşulu; “asıl borçlunun, kefile karşı üstlendiği yükümlülüklerle, özellikle belli bir süre içinde kendisini borçtan kurtarma vaadine aykırı davranması” olarak belirtilmiştir.

Bu bentte belirtilen koşulun gerçekleşebilmesi için, kefil ile asıl borçlu arasında bir iç ilişkinin bulunması gereklidir. Kefilin, asıl borçlu lehine sorumluluk altına girmesi için asıl borçlu tarafından kefile bir takım taahhütlerde bulunulmuş olması mümkündür. Her ne kadar asıl borçlu tarafından kefile verilen bu taahhütler, asıl borçlu ile kefilin iç ilişkisini ilgilendirse de, kanunkoyucu asıl borçlunun kefile yönelik taahhüt ve yükümlülüklerine aykırı davranışlarını yaptırma bağlayarak kefilin korumayı hedeflemiştir²⁰².

Asıl borçlu ile kefil arasındaki iç ilişki bağlamında, asıl borçlu tarafından verilen bu taahhütlere örnek olarak, TBK md. 595’in ilk bendinde, asıl borçlunun belirli bir süre içerisinde kefilin borçtan kurtarma vaadinde bulunması gösterilmiştir. Buna göre, asıl borçlu, alacaklıya ödeme yaparak kefilin borçtan kurtarmayı vaat etmiş olup da bu vaadini yerine getirmemiş ise kefile karşı sorumluluğu doğacaktır. Madde hükmünde belirtilen bu durum gibi, asıl borçlu tarafından kefile başkaca taahhütlerde de bulunulabilir. Örneğin, kefil olması karşılığında kendi adına kefalet sözleşmesi yapmayacağını, aynı

---

²⁰² Yavuz/ Acar/ Özen, s. 831; Özen, s. 468; Acar, s. 326.

teminatlar göstereceğini, kefilin sorumluluğu süresince yapacağı işlemlere ilişkin defter tutacağını ve defterleri kefilin denetimine açık tutacağını taahhüt edebilir²⁰³.

Asıl borçlunun bu ve benzeri şekildeki kefile karşı olan taahhütlerine aykırı davranışı, kusurlu olması şartı aranmaksızın TBK md. 595'in uygulanmasına imkân sağlayacaktır²⁰⁴.

2. Asıl Borçlunun Temerrüde Düşmesi Ya Da Yerleşim Yerini Diğer Bir Ülkeye Nakletmesi

TBK md. 595'in ikinci bendinde, kefilin, asıl borçludan güvence verilmesini ve borç muaccel olmuşsa, borçtan kurtarılmasını isteyebilmesinin ikinci koşulu, “asıl borçlunun temerrüde düşmesi veya yerleşim yerini diğer bir ülkeye nakletmesi yüzünden takibatın önemli ölçüde güçleşmesi” olarak belirtilmiştir.

Asıl borçlunun temerrüde düşmesi halinde, kefil bu talepleri ileri sürebilir. Bunun için, asıl borçlunun temerrüde düşmesi yeterli olmakla birlikte temerrüde düşen asıl borçluya, alacaklı tarafından mehil verilmiş olması kefilin bu hakkını kullanmasını engellemeyecektir²⁰⁵. Buna karşılık, henüz asıl borçlu temerrüde düşmeden alacaklı tarafından, asıl borçluya süre verilmesi halinde, sürenin dolmasından önce asıl borçlunun

---

²⁰³ **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 394-395; **Aral /Ayrancı**, s. 513; **Özen**, s. 468; **Eren** (Özel Hükümler), s. 788; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 693; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 264; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 831.

²⁰⁴ **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 395; **Özen**, s. 468; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 264-265; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 831; **Düden**, s. 196.

²⁰⁵ **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 831.

temerrüde düşmesi söz konusu olmayacağından, kefilin bu süre dolmadan önce borçtan kurtarılmasını isteme olanağı doğmaz²⁰⁶.

Kefilin borçtan kurtarılma veya teminat gösterilmesini isteme hakkını kullanabilmesi için, 818 sayılı BK’da yalnızca borçlunun temerrüde düşmesi hali düzenlenmiş iken TBK md. 595’nin ikinci bendinde “ asıl borçlunun yerleşim yerini diğer bir ülkeye nakletmesi yüzünden hakkında takip yapılmasının önemli ölçüde güçleşmesi” durumu da kefilin asıl borçludan talepte bulunabileceği bir hal olarak düzenlenmiştir. Bu hüküm kapsamında özellik arz eden durum, asıl borçlunun yerleşim yerini yurt dışına nakletmesi ve bu sebeple hakkında takip yapılmasının güçleşmesi olduğundan, ülke sınırları dâhilinde yapılan yerleşim yeri değişikliği durumunda kefilin talepte bulunma hakkı doğmayacaktır.

3. Müteselsil Kefil İçin Mevcut Riskin Önemli Derecede Artması

TBK md. 595’in üçüncü bendine göre, kefalet sözleşmesinin yapılmasından sonra “asıl borçlunun mali durumunun kötüleşmesi, güvencelerin değer kaybetmesi veya borçlunun kusuru sonucunda kefil için mevcut tehlike, kefaletin yapıldığı tarihe göre önemli ölçüde artmışsa”, kefil, asıl borçludan teminat gösterilmesini veya borçtan kurtarılmasını isteyebilir.

Kefalet sözleşmesinin yapılmasından sonra, asıl borçlunun mali durumu kötüleştiğinde, örneğin borçlunun kefalet sözleşmesinden sonra bir başkasına kefil olması ve lehine kefil olduğu kişi veya şirketin kötü duruma düşmesi, borçlunun çalışma yeteneğini kaybetmesi ya da işsiz kalması, borçlunun konkordato talebi ile geçici mühlet verilmesi konusunda mahkemeye başvurması, pandemi tedbirleri sebebiyle işyerlerinin

---

²⁰⁶ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 265; **Özen**; s. 469; **Gümüş**, s. 446.

kapatılmış olması gibi hallerde, kefilin üstlendiği risk artmış olacaktır²⁰⁷. Asıl borçlunun, mali durumunun kötüleşmesinde kusurunun bulunması gerekli değildir²⁰⁸.

Alacaklıya, borç için gösterilen ve halefiyet yoluyla kefile geçecek olan teminatların değer kaybına uğraması halinde de kefilin riski artmış olacaktır. Doktrinde, buradaki teminat kavramının geniş yorumlanarak, alacaklıya gösterilen aynı teminatlar yanında kişisel teminatların değer kaybına uğramasının da bu bent kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Buna göre, aynı teminat olarak gösterilmiş ve depo edilmiş olan kıymetli evrakın borsada değer kaybetmesi yanında, şahsi teminat hali olan birlikte kefalet durumunda, birlikte kefillerden birinin mali durumunun kötüleşmesi sebebiyle diğer kefilin üstlenmiş olduğu risk önemli derecede artmışsa kefil, borçludan güvence verilmesini veya borçtan kurtarılmasını isteyebilecektir. Burada da güvencelerin değer kaybetmesinde borçlunun kusurunun bulunup bulunmamasının önemi yoktur²⁰⁹.

Asıl borçlunun kusuru sebebiyle, kefil için mevcut riziko, kefaletin verildiği tarihe göre ciddi ölçüde artmışsa kefil, asıl borçlunun ekonomik durumunun kötüleşmesi ya da güvencelerin değer kaybetmesi gibi başka herhangi bir hususu ispat etmek durumunda olmaksızın TBK md. 595 hükmündeki haklarından yararlanabilir. Bunun için, maruz kalınan tehlikenin ciddi ve önemli olması ile borçlunun kusurlu olması yeterlidir²¹⁰.

---

²⁰⁷ **Eren** (Özel Hükümler), s. 788; **Aral /Ayrancı**, s. 514; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 832; **Bilgen**, s. 510; **Düden**, s. 197.

²⁰⁸ **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 396; **Eren** (Özel Hükümler), s. 788; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 265; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 738; **Bilgen**, s. 510; **ÖZEN**, s. 469.

²⁰⁹ **Özen**, s. 469-470; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 265.

²¹⁰ **Eren** (Özel Hükümler), s. 788; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 265.

C. MÜTESELSİL KEFİLİN İLERİ SÜREBİLECEĞİ TALEPLER VE ASIL BORÇLUNUN BU TALEPLERİ YERİNE GETİRMEMESİNİN SONUÇLARI

TBK md. 595 kapsamında sayılan ve yukarıda ele alınan koşullardan birinin ortaya çıkması durumunda, kefil, teminat gösterilmesini ya da asıl borç muaccel hale gelmişse borçtan kurtarılmasını isteyebilir.

Asıl borçluya karşı TBK md. 595'deki haklarını ileri süren kefil, madde hükmünün uygulanma şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda ispat yükü altındadır²¹¹.

1. Müteselsil Kefilin Asıl Borçludan Güvence Verilmesini Talep Etmesi

TBK md. 595'de belirtilen koşullardan birinin gerçekleşmesi durumunda, kefil, asıl borç henüz muaccel hale gelmemişse, asıl borçludan güvence verilmesini isteyebilir.

Kefilin teminat gösterilmesi talebinin ne şekilde karşılanacağı, asıl borçlu tarafından gösterilecek teminatın niteliği konusunda kanunda açıklık yoktur. Bu sebeple somut olayın özelliklerine göre ayni, nakdi ya da şahsi teminat (ör. rücu kefil, kefile kefil) gösterilebilecektir²¹².

Gösterilecek teminatın değeri, kefilin doğacak olan rücu alacağının kapsamına göre belirlenmelidir. Zira kefil tarafından teminat gösterilmesinin talep edildiği esnada, rücu alacağı henüz doğmasa dahi kapsamı yaklaşık olarak belirlenebilir durumdadır²¹³.

---

²¹¹ **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 398.

²¹² **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 693; **Özen**, s. 471; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 398; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 266; **Bilgen**, s. 510.

²¹³ **Özen**, s. 471.

2. Müteselsil Kefilin Borçtan Kurtarılmasını Talep Etmesi

TBK md. 595'te belirtilen durumlarda kefil, asıl borçludan güvence verilmesini ve borç muaccel olmuşsa, borçtan kurtarılmasını isteyebilir.

Asıl borçlunun kefil borçtan kurtarması, asıl borçlu, bizzat kefalet sözleşmesinin tarafı olmadığından, alacaklının katılımı ile yerine getirilebilir bir taleptir. Kefilin borçtan kurtarılması talebi, asıl borçlunun borcunu ifa etmesi, asıl borçlunun alacaklıya bir başka ayni ya da şahsi teminat sağlaması ya da alacaklının kefil i bra etmesi suretiyle sağlanabilecektir²¹⁴.

3. Müteselsil Kefilin İleri Sürdüğü Güvence Verilmesi Ya Da Borçtan Kurtarılma Taleplerinin Asıl Borçlu Tarafından Yerine Getirilmemesinin Sonuçları

Kefilin, TBK md. 595 uyarınca ileri sürdüğü asıl borçludan güvence verilmesi ve borç muaccel olmuşsa borçtan kurtarılması taleplerinin, asıl borçlu tarafından yerine getirilmemesinin yaptırım ve sonuçları hakkında kanunda açık bir düzenleme yoktur. Kefilin bu taleplerinin yerine getirilmemesi halinde; asıl borçlu, kefalet sözleşmesinin tarafı olmadığından, bu durum kefalet sözleşmesi üzerinde doğrudan bir etkide bulunmayacak; diğer bir ifade ile kefilin sorumluluğu devam edecektir²¹⁵.

Asıl borçlu tarafından, kefile güvence verilmesi ya da kefilin borçtan kurtarılması taleplerinin yerine getirilmemesi halinde kefil, cebri icra yoluna başvurarak borçluyu söz

---

²¹⁴ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 266; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 693; **Özen**, s. 471; **Tandoğan**, s. 789.

²¹⁵ **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 693; **Acar**, s. 329.

konusu yasal yükümlülüklerini yerine getirmeye zorlayabilecek ya da anlaşmaya aykırılık sebebiyle asıl borçludan tazminat talebinde bulunabilecektir²¹⁶.

§2. MÜTESELSİL KEFİLİN ALACAKLININ HAKLARINA HALEFİYETİ

I. GENEL OLARAK HALEFİYET

En genel kavramsal ifadesi ile halefiyet, ödemede bulunan üçüncü kişinin, tatmin edilerek borç ilişkisinden çıkan alacaklı yerine geçmesidir²¹⁷. Kural, üçüncü kişi tarafından yapılan ifa ile borcun sona ermesi olmasına karşılık, kanunda öngörülen bazı hallerde, üçüncü kişi tarafından yapılan ifa ile borç sona ermemekte ve bu hallerde, borçlu borçtan sorumlu olmaya devam etmekte; alacak hakkı, ifa eden üçüncü kişiye

---

²¹⁶ **Özen**, s. 472; **Acar**, s. 329-330; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 398; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 266; **Oktay Özalan**, s. 35; **ÖZTÜRK, Zeynep**; “Kişisel Teminat Sözleşmelerinde Rücu İlişkileri”, İstanbul 2012, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, s. 108.

²¹⁷ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 6-7; **Oğuzman/Öz**, C. I, s. 277 (N. 821); **Eren** (Genel Hükümler), s. 1057 (N. 2876); **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 712 (N. 3682); **Nomer** (Genel Hükümler) s. 337 (N. 154.2); **Hatemi / Gökyayla**, s. 332 (N. 22); **BUZ, Vedat**; “Müteselsil Sorumluluktaki Rücu İlişkisinde Sigortacının Hukuki Konumu”, *BATİDER*, C. 28, S. 4, Y. 2012, s.11; **NOMER, Haluk N.**; “Halefiyet ile Rücu Arasındaki İlişki, Özellikle Sosyal Sigortalar İle Özel sigortaların Rücu Hakları Bakımından Halefiyetin Rolü”, *İHFM*, Prof. Dr. Türkan Rado’ya Armağan Sayısı, C.55, S.3, Y. 1997, s. 243.

geçmektedir. İfayı yapan üçüncü kişiye, alacak hakkının (ve bu hakka bağlı hakların) intikal etmesine halefiyet denilmektedir²¹⁸.

İfayı yapan üçüncü kişinin, alacaklı yerine alacak hakkına sahip olması olarak ifade edilen halefiyet ile TMK md. 599 anlamında, murisin malvarlığının tüm hak ve borçları ile birlikte mirasçılara intikal etmesi anlamına gelen külli halefiyet, birbirine karıştırılmamalıdır. Zira burada açıklanmakta olan halefiyet halinde, TMK md. 599'daki külli halefiyet halinden farklı olarak, asıl borç ilişkisi taraflar arasında devam etmekte iken borç ilişkisi dâhilindeki bir alacak hakkı üçüncü bir kişiye geçmektedir²¹⁹. Miras hukukundaki külli halefiyet halinde ise, borç ilişkisinde taraf değişikliği meydana gelmekte ve mirasçılar, muris yerine taraf haline gelmektedir.

Halefiyet, TBK md. 127'de "alacaklıya halef olma" başlığını altında şu şekilde düzenlenmiştir:

"Alacaklıya ifada bulunan üçüncü kişi, aşağıdaki hâllerde ifası ölçüsünde alacaklının haklarına halef olur:

1. Başkasının borcu için rehnedilen bir şeyi rehinden kurtardığı ve bu şey üzerinde mülkiyet veya başka bir ayni hakkı bulunduğu takdirde.

2. Alacaklıya ifada bulunan üçüncü kişinin ona halef olacağı, borçlu tarafından ifadan önce alacaklıya bildirildiği takdirde.

---

²¹⁸ **Oğuzman/Öz**, C. I, s. 277 (N. 821), s. 281 (N. 834); **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 3 vd.; **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 712 (N. 3682); **Nomer** (Halefiyet) s. 246-247; **Nomer** (Genel Hükümler), s. 337 (N. 154.2); **Eren** (Genel Hükümler), s. 1057 (N. 2876), 1061; **Hatemi / Gökyayla**; s. 332 (N. 22).

²¹⁹ **Oğuzman/Öz**, C. I, s. 277 (N. 822) dn. 913.

Diğer halefiyet hâllerine ilişkin kanun hükümleri saklıdır.”

Söz konusu düzenleme kapsamında, halefiyet hallerinin kanun hükmünden ya da borçlunun iradesinden doğabileceği anlaşılmaktadır²²⁰.

TBK md. 596 hükmünde yer alan, müteselsil kefilin halefiyeti, kanundan doğan halefiyet halinin bir görünümüdür. Anılan hüküm uyarınca, alacaklıya ödemede bulunan kefil, alacaklının haklarına ve TBK md. 596/II’de belirtilen çerçevede, alacak için tesis edilmiş teminatlara halef olur²²¹.

II. MÜTESELSİL KEFALET SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN HALEFİYET

Yukarıda da belirtildiği üzere, kanuni halefiyete ilişkin olarak yapılan genel tanımlamada, başkasına ait borcun üçüncü şahıs tarafından ifa edilmesi unsuru öne çıkmakla birlikte; kefalet sözleşmesi gereğince, ifada bulunan kefil, başkasının borcunu

---

²²⁰ **Buz**, s. 11; **Eren** (Genel Hükümler), s. 1057 (N. 2876); **ANTALYA, Osman Gökhan**; *Marmara Hukuk Yorumu- Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.V/1,3*, Ankara 2019, s. 58. Halefiyetin sözleşmeye değil kanuna dayandığı yönündeki açıklamalar için bkz. **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 57-60 (Yazar Borçlar Hukuku Özel Hükümler isimli eserinde TBK md. 127 bent 2’deki halefiyetin iradi halefiyet olduğunu belirtmiştir. Bkz. **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 694; **KOYUNCU, Berk Kenan**; “Kefilin Halefiyete Dayalı Rücu Hakkı”, İstanbul 2013, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, s.7.

²²¹ **Oğuzman/ Öz**, C. I, s. 278 (N. 825); **Eren** (Genel Hükümler), s. 1060 (N. 2886); **Eren** (Özel Hükümler), s. 788; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 9; **Kılıhoğlu** (Genel Hükümler), s. 715; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 693; **Aral/ Ayrancı**, s. 514; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 830; **Antalya**, s. 63; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 739; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 865; **Yıldırım**, s. 221 vd; **KORKMAZ, Ekin**; *Türk Borçlar Hukukunda Halefiyet*, İstanbul 2021, s. 279.

değil kendi kefalet borcunu ifa etmekte ve asıl borçlu ile alacaklı arasında kurulmuş bulunan ilişkiye yönelik olarak üçüncü kişi sıfatıyla ifada bulunmamaktadır²²².

Doktrinde, halefiyet halleri bakımından ikili bir ayrım yapılmaktadır. Bunlardan ilki, -TBK md. 127 kapsamında düzenlenen- asıl borçlu ile alacaklı arasındaki borç ilişkisi kapsamında bulunmayan ve asıl borçtan herhangi bir sebeple sorumluluğu bulunmaksızın ifada bulunan üçüncü şahsın halefiyetidir. İkincisi ise, ifayı gerçekleştirenin de borçtan sorumlu olduğu müteselsil borçlulardan birinin ifası (TBK md. 168/I) ve kefilin ifası (TBK m. 596/1) halleridir²²³. Yapılan bu ayrım dâhilinde,

---

²²² **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 13; **Barlas** (Sorunlar), s. 360; **Koyuncu**, s. 9.

²²³ **Oğuzman/ Öz**, C. 1, s. 278 (N. 825); **Tekinay /Akman /Burcuoğlu /Altop**, s. 209; **Eren** (Genel Hükümler), s. 1059-1060; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 268-269; **Antalya**, s. 61-63; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 145-160. *Kılıçoğlu* da, bu ayrıma benzer şekilde “salt halefiyet halleri” ve “temelde bir rücu hakkının varlığını gerektiren halefiyet halleri” şeklinde bir ayrıma gitmektedir. *Kılıçoğlu*, yaptığı bu ayrım neticesinde, TBK md. 85, md. 168 ve 596’da yer alan ve borçtan sorumlu olan kişilerin halefiyetini düzenleyen halleri “temelde bir rücu hakkının varlığını gerektiren halefiyet halleri” arasında saymakta ve bu hallerde halefin, alacaklının hakkını devralmadığı ve kendi nezdinde yeni bir hak doğduğunu belirtmektedir. (**Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 15) tespitinde bulunmaktadır. *Kılıçoğlu*, (Genel Hükümler) eserinde, TBK md. 127 kapsamında kalan halefiyet hallerini “genel halefiyet”, bu madde kapsamı dışında kalıp kanunda düzenlenen ve başkasına ait borç sebebiyle alacaklıyı tatmin eden üçüncü kişinin borçluya rücu hakkını halefiyetle güçlendiren özel hükümleri “özel halefiyet” halleri olarak ayrıma tabi tutmakta; buna göre, TBK md. 596 kapsamındaki halefiyeti özel halefiyet olarak adlandırmaktadır. (**Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 712-717) *Develioğlu*, kefilin üçüncü

borçtan sorumlu olan kimseler lehine getirilen halefiyette, alacağın halefiyet yoluyla kefile geçmediği, esasen buradaki halefiyetin amacının ödeme yapan kimseyi alacağa bağlı teminatlardan yararlandırmaya yönelik olduğu ileri sürülmektedir²²⁴.

Kefilin borcunun, asıl borçtan bağımsız ve fer'i olma nitelikleri gereği kefil, asıl borcun değil kendi kefalet borcunun borçlusudur. Kefil, kefalet sözleşmesinden kaynaklanmakta olan –asıl borçtan bağımsız– kendi borcunu ifa etmektedir. Bu doğrultuda diğer halefiyet halleri gereği halef olanlardan, borcun asıl sorumlusu ya da

---

bir şahıs olduğunu ve asıl borçlunun yerine geçtiğini savunmaktadır (**Develioğlu**, s. 410, dn. 1584.) *Gümüş*, TBK md. 596'da düzenlenen halefiyetin, TBK md. 127 kapsamındaki halefiyetten farklı olduğunu, kefilin halefiyetinin kendine özgü bir halefiyet olduğunu belirtmiştir (**Gümüş**, s. 434. Aynı yönde bkz. **Koyuncu**, s. 21). *Özen*, kefilin kendi borcunu ifa etmesinin TBK md. 596'daki düzenleme sayesinde sıra dışı bir etki yarattığını ve **Asıl** borçluya karşı mevcut olan alacak hakkının kefile geçtiğini ifade etmektedir (**Özen**, s. 475 vd.)

²²⁴ **Oğuzman/ Öz**, C.I, 278 (N. 825). Ayrıca bu görüşe benzer şekilde *Korkmaz*, halefiyet durumlarında ifa edilen alacağın sona erip rücu edenin nezdinde, rücu hakkı dışında, yeni bir alacak hakkı doğduğunun kabul edilemeyeceğini; halefiyetin hukuki yapısı tespit edilirken kavramın, başkasının borcunu ifa eden üçüncü kişinin borçtan aslen sorumlu olan kişiye yapacağı rücu başvurusunda elini güçlendirmek amacıyla teminatlara başvurabilmesini sağlama şeklindeki pratik ihtiyaçtan doğduğunun dikkate alınması gerektiğini ileri sürmektedir. *Korkmaz*, kefalet sözleşmesindeki halefiyeti değerlendirirken, alacaklıya ifada bulunan kefilin, halefiyet gereği, alacaklının sahip olduğu alacak hakkını bir bütün olarak kanunen iktisap etmesinin, kefilin, asıl borçluya rücu ederken ayrıcalıklı bir duruma sokma anlamına geldiğini belirtmektedir (**Korkmaz** (Halefiyet), s. 147-148, 276-277).

borcu ifa eden üçüncü kişi olmaması yönünden farklılaşmaktadır. Bu bakımdan kanaatimizce, TBK md. 596 kapsamında kefil için, kendine özgü bir halefiyet hali öngörüldüğünü ve kanun sistematigindeki kefilin menfaatini koruyucu yöndeki tutum bağlamında, kefile sağlanan halefiyet ile kefilin rücu hakkının teminat altına alınmasının amaçlandığını ifade etmek yerinde olacaktır.

TBK md. 596/I uyarınca, “*kefil, alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde, onun haklarına halef olur.*” Buna göre, alacağın teminatı ve fer’ileri, tarafların bu yönde bir irade açıklamaları gerekmeksizin kanun gereği, kendiliğinden, kefile geçmektedir. Halefiyetin meydana gelmesi bakımından alacaklının rızası gerekli olmadığı gibi asıl borçlunun TBK md. 127/I-bent 1 hükmünde ifade edilen şekilde “ifadan önce kefilin alacaklının haklarına halef olacağını bildirmesi yükümlülüğü” yoktur²²⁵.

TBK md. 582/III hükmü uyarınca kefil, halefiyet hakkından önceden feragat edemez. Yine, kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonra ve fakat kefilin rücu hakkı doğmadan önce kefilin halefiyet hakkını tamamen ya da kısmen ortadan kaldıran sözleşmeler de bu yasak kapsamında değerlendirilecektir²²⁶.

---

²²⁵ Kılıçoğlu (Kanuni Halefiyet), s. 97; Özen, s. 506.

²²⁶ Reisoğlu (Kefalet), s. 268; Eren (Özel Hükümler), s. 789; BAŞAR, Burcu; “Ödemede Bulunan Kefilin Alacaklıya Halef Olması Ve Bunun Hukukî Sonuçları” Mart 2009, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, s. 30.

III. MÜTESELSİL KEFİLİN ALACAKLININ HAKLARINA HALEFİYETİNİN DOĞURDUĞU ETKİLER

A. HALEFİYETE DAYANAN RÜCU TALEBİ

Kefilin alacaklıya ifada bulunması ile birlikte kefalet borcu sona ermiş olacak ve kefil, bu aşamadan sonra alacaklıya halef olarak, alacaklıya yaptığı ödeme oranında asıl borçludan kendisine ifada bulunmasını talep edecektir. Bu talep üzerine asıl borçlu tarafından, kefile ifada bulunulduğu ölçüde, asıl borç sona erecektir. Alacaklıya ödeme yapan kefilin, alacaklının asıl borçluya yönelik haklarına halef olması ve bu surette asıl borçluya başvurarak ifayı talep etmesine, kefilin rücu hakkı denilmektedir. Buradan hareketle, ödeme yapan kefilin, alacaklının haklarına halef olmasının amacının alacaklıya ödeme yapılması ile birlikte kefilin malvarlığında oluşan azalmanın kolay ve çabuk yoldan denkleştirilmesi ve bu bağlamda kefilin asıl borçluya rücu hakkının oluşturulması olduğu söylenebilir²²⁷.

Kefilin borcu daima para borcu olduğuna göre, alacaklıya ödeme yapan ve onun haklarına halef olan kefil, asıl borç ilişkisinden kaynaklanan edim, verme, yapma ya da yapmamaya ilişkin olsa dahi asıl borç ilişkisinde, alacaklının borçludan talebinden farklı olarak asıl borç konusu edimin aynen yerine getirilmesini istemek durumunda bırakılmayıp, bu edimin karşılığına denk düşecek parasal talepte bulunacaktır. Böylece, asıl borcun konusunu oluşturan edimde değişim gerçekleşecek ve verme, yapma ya da

---

²²⁷ Paragraftaki tüm açıklamalar için; **RODOSLU KOÇANO, Emine**; “Rücu Alacağı”, Ankara 2014, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, s. 231; **Yenice**, s. 54; **Acar**, s. 335; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 268; **Aral/ Ayrancı**, s. 514; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 830; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 693; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 276; **Başar**, s. 29; **Düden**, s. 200.

yapmama şeklindeki edimler bir miktar paranın ödenmesi edimine dönüşecektir²²⁸. Dolayısıyla, ödeme yapan kefilin alacaklının haklarına halef olması sonucunda, kefil yönünden asıl borçtan ayrı yeni bir borcun doğduğu ve kefilin asıl borçluya rücu edebileceği borcun her halükarda para borcu olacağı söylenebilir.

Kefilin, halefiyete dayanan rücu talebinin üst sınırının belirlenmesinde, asıl borç tutarı yanında, asıl borçla bağlantılı olarak kefilin kanun ya da sözleşme hükmü uyarınca sorumluluğuna gidilebilecek tüm yan sonuçlar da (asıl borcun ferileri) dikkate alınmalıdır²²⁹. Nitekim kanunun lafzında da kefilin alacağa değil, alacaklının haklarına halef olmasından bahsedilmektedir²³⁰ (TBK md. 596). Bu bağlamda, alacaklının hakları ifadesine, fer'i hakların da dâhil olduğu kabul edilmelidir. Buna göre, alacakla birlikte alacağın kapsamını genişleten ya da onu teminat altına alan fer'i haklar (faiz, cezaî şart,

---

²²⁸ **Tandoğan**, s. 789; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 865; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 269; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 739; **REİSOĞLU, Seza**; “Kefilin Rücuu İle İlgili Meseleler”, *BATİDER*, Cilt 1, Sayı 4, 1962, s. 492; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 94; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 399; **Özen**, s. 507.

²²⁹ **Öztürk**, s. 51.

²³⁰ Aynı yönde, Yargıtay 19. HD'nin 03/05/2001 tarihli 2000/7962 E., 2001/3384 K. sayılı kararında da “(...)Borçlar Kanununun "Kefilin hakları" başlıklı 496. maddesinde kefilin, eda ettiği şey nispetinde alacaklının haklarında ona halef olacağı öngörülmüş, diğer bir anlatımla kefilin ödediği miktar yönünden alacağa değil, alacaklının haklarına sahip olacağı belirtilmiş bulunmaktadır.(...)” şeklinde değerlendirme yapılmıştır.

İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

rehin hakkı, hapis hakkı ve diğer teminatlar) ile rüçhan hakları da kefile intikal edecektir^{231 232}.

---

²³¹ **Özen**, s. 508; **BİLGE, Necip**; Kefilin Alacaklıya Halef Olmasından Doğan Bazı Meseleler, *AÜHFD*, Y. 1954, C.11, S. 1-2, s. 283; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 178-179; **Başar**; s. 79 vd.

²³² Yargıtay HGK'nın 15/12/2004 tarih 2004/13-761 E. 2004/708 K. sayılı kararında; davacı kefil tarafından davalı asıl borçlunun borcunun bir kısmının alacaklı bankaya muhtelif kurumlardaki alacaklarından yapılan kesintilerle ödenmesi sebebiyle, kefilin alacaklının halefi durumuna geldiği ve davacı kefilin yapmış olduğu her bir ödeme tutarı için ödeme tarihinden itibaren yasal faiz isteyebileceği kabul edilmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “(...)Davacı kefil, dava dışı kredi alacaklısı banka tarafından yapılan İcra takibi sonucunda, davalıya ait borcun bir kısmını, muhtelif kurumlardaki ilaç bedeli alacaklarından yapılan kesintilerle ödediğine göre, Borçlar Kanunu'nun 496. maddesi hükmü uyarınca, ödeme miktarıyla sınırlı olarak, alacaklı bankanın davalıya karşı sahip olduğu haklar bakımından, onun halefi durumuna gelmiş; eş söyleyişle, eğer davacı kefil bu şekilde bir ödeme yapmamış olsaydı, alacaklı banka, borçlusu durumundaki davalıya karşı hangi haklara sahip olacak; ondan neyi, hangi koşullarla isteyecek idiyse, davacı da davalıdan aynısını isteyebilme hakkına sahip olmuştur. (...)Yukarıda değinildiği üzere, kefil durumundaki davacı, alacaklı bankanın sadece sıfatından kaynaklanan haklar bakımından onun halefi sayılamaz. Somut olay bakımından, alacaklının tacir sıfatından kaynaklanabilecek tek hak, alacağa yasal faizin üzerindeki bir oranda faiz istemektir; ki, somut olayda davacı yasal faiz istemiş olmakla, bu istisnanın da uygulama yeri yoktur. Hal böyle olunca, davacı kefilin, her bir ödeme tutarı için ödeme tarihinden itibaren yasal faiz istemesi haklı; yerel mahkemenin aynı gerekçeye dayalı direnme kararı da yerindedir. (...)” İçtihadı erişim için www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

Kefilin sorumluluğunun kapsamını belirleyen TBK md. 589 hükmüne göre kefil, asıl borç ile birlikte “borçlunun kusur veya temerrüdünün yasal sonuçlarından” ve belirli koşullar altında “takip ve dava masrafları” ile “asıl borç için belirlenen akdi faizden” de sorumlu olacağından; kefil, asıl borcun ferileri olan bu kalemlere ilişkin olarak da yaptığı ödeme miktarınca halefiyetten yararlanacaktır²³³.

B. TEMİNATLARIN MÜTESELSİL KEFİLE GEÇMESİ

1. Müteselsil Kefile Geçecek Teminatların Kapsamı

Yukarıda ifade edildiği üzere, ödeme yapan kefilin alacaklının haklarına halef olması ilkesinin amacı, kefilin rücu hakkının teminat altına almak, bu sayede kefilin rücu hakkını kullanabilmesine kolaylık sağlamaktır²³⁴.

TBK md. 596/II-c.1’in, “*Kefil, aksi kararlaştırılmamışsa, rehin hakları ile aynı alacak için sağlanmış diğer güvencelerden sadece kefalet anında var olan veya bizzat asıl borçlu tarafından, sonradan özellikle bu alacak için verilmiş bulunanlara halef olur.*” şeklindeki hükmü ile halefiyet yoluyla kefile geçecek teminatların sınırı belirlenmiştir.

---

²³³ **Özen**, s. 509.

²³⁴ **Bilge** (Halefiyet), s. 283; **Aral/ Ayrancı**, s 514; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), 693; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 830; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 400; **Özen**, s. 509; **Acar**, s. 336. **Rodoslu Koçano**, s. 231; **Yenice**, s. 54; **Acar**, s. 335; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 268; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 693; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 276; **Başar**, s. 29; **Düden**, s. 200.

Anılan hükme göre, kefalet anında var olan rehin hakları, asıl borçlu ya da üçüncü kişi tarafından verilmesi fark etmeksizin, alacaklıyı tatmin eden kefile geçmektedir²³⁵. Madde hükmündeki “kefalet anında var olan” ibaresi, kefalet sözleşmesinin kurulduğu esnada, rehin haklarının aynı hak olarak ortaya çıkmış olması gerekliliğini ifade etmektedir²³⁶. Bu doğrultuda, kefalet sözleşmesi kurulduğu esnada, rehin sözleşmesinin yapılmış olması yeterli olmayıp ayrıca bu işlemin ifası niteliğindeki tasarruf işleminin de (ipoteğin tapuya tescili, rehne konu taşınırın teslimi gibi) icra edilmiş olması gereklidir²³⁷.

Diğer taraftan, TBK md. 596/II-c.1 kapsamında, kefalet sözleşmesi kurulduktan sonra verilen teminatların halefiyet gereği kefile geçebilmesi için, “teminatların asıl borçlu tarafından verilmiş olması” ve “asıl borçlu tarafından kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonra verilen teminatların özel olarak kefalet konusu borç için verilmiş olması” şeklinde iki şart öngörülmüştür. Kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonra, üçüncü bir kişi tarafından verilen teminatlar ile asıl borçlu tarafından kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonra verilip de özel olarak kefalet sözleşmesine konu olan borçla ilişkilendirilemeyen teminatlardan, kefil yararlanamayacaktır²³⁸. Bununla birlikte,

---

²³⁵ **Yavuz/Acar/Özen**, s. 828; **Özen**, s. 518; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 694; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 267, 281; **Gümüş**, s. 439; **Develioğlu**, s. 412; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 352; **Koyuncu**, s. 71.

²³⁶ **YÜCESOY YILMAZ, Yasemin**; “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Kefil İle Rehin Veren Üçüncü Kişi Arasındaki İlişki”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.11(1), Y 2020; s.102; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 828; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 352-353.

²³⁷ **Özen**, s. 518; **Aral/ Ayrancı**, s. 514; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 828; **Yücesoy Yılmaz** (İlişki), s. 102; **Koyuncu**, s. 71.

²³⁸ **Korkmaz** (Halefiyet), s. 353-354; **Koyuncu**, s. 72; **Özen**, s. 519; **Başar**, s. 70.

kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonra, asıl borçlu tarafından bir başka borç için verilmiş olup da teminat verilirken başka borçlarla birlikte, kefalet sözleşmesine konu borç için de verildiği açıkça anlaşılan teminatlar bakımından da kanun hükmünde belirtilen özel olarak verilme şartının gerçekleştiği kabul edilebilecektir²³⁹.

TBK md. 592/I hükmü ile TBK md. 596/II hükmü birlikte değerlendirildiğinde, kefilin halefiyetine ilişkin kefile geçecek olan teminatlar, alacaklının korunmakla yükümlü olduğu teminatlardır²⁴⁰. TBK md. 592/I hükmünde²⁴¹ alacaklının, kefalet sırasında var olan veya daha sonra asıl borçludan alacağın özel güvencesi olmak üzere elde ettiği rehin haklarını, güvenceyi ve rüçhan haklarını kefilin zararına olarak azaltması halinde, kefilin sorumluluğunun da aynı ölçüde azalacağı düzenlenmiştir²⁴². Buna göre

---

²³⁹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 245-246, 281; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 828; **Gümüş**, s. 440;

Yücesoy Yılmaz (İlişki), s. 103.

²⁴⁰ **Özen**, s. 510.

²⁴¹ TBK md. 592/I hükmüne göre; “*Alacaklı, kefalet sırasında var olan veya daha sonra asıl borçludan alacağın özel güvencesi olmak üzere elde ettiği rehin haklarını, güvenceyi ve rüçhan haklarını kefilin zararına olarak azaltırsa, zararın daha az olduğu alacaklı tarafından ispat edilmedikçe, kefilin sorumluluğu da buna uygun düşen bir miktarda azalır. Kefilin fazladan ödediği miktarın geri verilmesini isteme hakkı saklıdır.*”

²⁴² Yargıtay 19 HD’nin 15/10/2019 tarihli 2019/2012 E. 2019/4783 K. sayılı kararı; “(...)Dava genel kredi sözleşmesinde müteselsil kefil konumunda bulunan davacının kredi alacaklısına ödemiş olduğu bedeli yine müteselsil kefil olan davalıya rücu istemine ilişkindir. Davacı, davalı ve dava dışı ... arasında 20.03.2009 tarihli protokol düzenlenmiş, protokol uyarınca davacı ve dava dışı ... protokolde belirtilen bedeli ödeyerek yine genel kredi sözleşmesinin teminatı olan ve asıl borçlu tarafından verilen ipotegın davacı ve dava dışı ...'a temlik edildiği, davacının da temlik aldığı ipotek

alacaklı, kefalet sırasında var olan veya daha sonra asıl borçludan alacağın özel güvencesi olmak üzere elde ettiği rehin haklarını, güvenceyi ve rüçhan haklarını korumakla yükümlüdür. Hiç şüphesiz, alacaklının teminatları koruma ve bunları kefile devretme yükümlülüğü dayanağını, kefile sağlanan halefiyet hakkından almaktadır. Zira kefilin, alacaklının haklarına halef olma hakkı mevcut olmasaydı kanun hükmü ile alacaklıya bu türden yükümlülükler yüklenmezdi²⁴³. Bu bağlamda, alacaklının koruma yükümlülüğü

---

teminatının kendi hissesine düşen kısmını dava dışı B.'e devir ve temlik ettiği anlaşılmıştır. Her ne kadar davacı, davalı ve üçüncü kişi arasında imzalanan 20.03.2009 tarihli protokol uyarınca davacı davalıdan payına düşen miktarda ödemenin kendisine yapılmasını talep hakkına sahip ise de TBK'nın 592/1. maddesindeki "Alacaklı, kefalet sırasında var olan veya daha sonra asıl borçludan alacağın özel güvencesi olmak üzere elde ettiği rehin haklarını, güvenceyi ve rüçhan haklarını kefilin zararına olarak azaltırsa, zararın daha az olduğu alacaklı tarafından ispat edilmedikçe, kefilin sorumluluğu da buna uygun düşen bir miktarda azalır. Kefilin fazladan ödediği miktarın geri verilmesini isteme hakkı saklıdır." hükmü uyarınca davacı rehin hakları ve güvenceyi davalı kefilin zararına olacak şekilde azaltmış olması nedeniyle zararın daha az olduğu davacı tarafından ispat edilmedikçe, kefilin sorumluluğu da buna uygun düşen bir miktarda azalacağından, davacı kefilin fazladan ödediği bir miktar olmadığı takdirde davalı kefile bir rücu hakkı bulunmadığından (...)". İctihada erişim için;

www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁴³ Develioğlu, s. 393; Yavuz/ Acar/ Özen, s. 823.

altında olduğu teminatlar, TBK md. 596/II hükmünde halefiyet sonucu kefile geçecek olan teminatlar ile örtüşmektedir^{244 245}.

---

²⁴⁴ **Özen**, s. 510 vd.

²⁴⁵ Yargıtay HGK 12/03/2020 tarih 2017/11-36 E. 2020/290 K. sayılı kararı: “(...) davalı banka ile dava dışı ... arasından 06.02.2006 tarihinde 5.000,00TL limitli genel nakdi ve gayrinakdi kredi sözleşmesi imzalandığı, davacının ise aynı tarihte anılan sözleşmeyi müşterek borçlu ve müteselsil kefil sıfatıyla imzaladığı, (...) anlaşılmaktadır. (...) genel nakdi ve gayrinakdi kredi sözleşmesinin imzalanmasından sonra dava dışı asıl borçlu lehine davalı banka tarafından gayrinakdi kredi olarak 4.000,00TL ve 12.000,00TL bedelli iki ayrı teminat mektubu verilmiştir. Davacı tarafından genel nakdi ve gayrinakdi kredi sözleşmesine müteselsil kefil olunduğundan bu sözleşme gereğince asıl borçlu lehine verilen teminat mektubu da kefalet kapsamında bulunmaktadır. Bununla birlikte banka ile asıl borçlu müşterisi arasında imzalanan genel nakdi ve gayrinakdi kredi sözleşmesinin 60. maddesinde, bankaca istenildiği zaman asıl borçlu tarafından teminat mektubu meblağlarının bankaya depo edileceği taahhüt edilmiştir. Ayrıca anılan sözleşmenin kefalet başlıklı 70. maddesinde de sözleşmenin 60. maddesinin kefil hakkında da aynen uygulanacağı belirtilmiştir. Ancak kural olarak kefil, asıl borçlunun bankaya karşı tüm yükümlülüklerini değil fakat bankanın teminat mektubu bedelini muhataba tazmin etmesi hâlinde bu bedeli ödemeyi borçlanmaktadır. Zira henüz tazmin edilmeyen mektup bedelinin depo edilmesinin borçlusu kefil değil lehine teminat mektubu verilen asıl kredi borçlusudur (Reisoğlu, Seza: Türk Kefalet Hukuku, Ankara, 2013, s. 219). (...)Bu durumda davacının müteselsil kefil olarak imzaladığı sözleşmede açıkça teminat mektubunun bedelini depo etme yükümlülüğü bulunmadığından depo talebinden kefilin sorumlu olmadığı kabulü gerekmektedir. Öte yandan asıl borçlu tarafından kullanılan nakdi krediler nedeniyle asıl borçlunun ticari aracı üzerindeki rehin, asıl borçlu lehine

TBK md. 596/II hükmünde, kefilin sadece kefalet sözleşmesinin kurulduğu anda mevcut olan veya kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonra bizzat asıl borçlu tarafından ve özellikle bu alacak için gösterilmiş olan rehin hakları ile diğer güvencelere halef olabileceği yönündeki düzenlemenin aksi kararlaştırılarak, halefiyet yoluyla kefile geçecek teminatların sınırı genişletilebilecektir²⁴⁶. Diğer taraftan, kefile geçecek olan

---

verilen 4.000,00TL ve 12.000,00TL bedelli iki ayrı teminat mektubu nedeniyle 16.000,00TL depo edilmesi karşılığında kaldırılmış ve asıl borçlunun 16.000,00TL'si üzerine bloke konulmuştur. Ayrıca asıl borçlu tarafından 16.000,00TL depo edilmesine rağmen aynı teminat mektuplarının riski nedeniyle kefalet sözleşmesi kapsamında davacının 16.000,00TL'sine de bloke konulmuştur. Bununla birlikte davalı bankaya asıl borçlu tarafından yapılan ödemeleri dilediği alacağına mahsup etme hakkı tanıyan dava konusu genel nakdi ve gayrinakdi kredi sözleşmesinin 72. maddesi gereğince davalı banka tarafından asıl borçlunun 16.000,00TL'lik blokesi çözülerek, kredi kartı sözleşmesinden kaynaklanan kredi kartı borçları nedeniyle asıl borçlunun kredi kartı borçlarına mahsup edilmiş ve böylece kefilin borcu ödemesi hâlinde alacaklı banka tarafından kefile devredilmesi gereken teminat elden çıkarılmıştır. Gerçekten davalı banka ile asıl borçlu arasında imzalanan kredi kartı sözleşmesi dava konusu genel nakdi ve gayrinakdi kredi sözleşmesinden ayrı bir sözleşme olup, davacının kredi kartı sözleşmesine kefaleti bulunmamaktadır. Bu hususun aksi davalı banka tarafından da iddia ve ispat edilmemiştir. Davalı bankanın teminat mektubunun riski nedeniyle asıl borçlunun 16.000,00TL'si üzerine koyduğu blokeyi kaldırarak (davacının kefaletinin bulunmadığı) asıl borçlunun kredi kartı borcuna mahsup etmesi 818 Sayılı BK'nin 500/1. maddesi gereğince teminatın kefilin zararına tenkisi niteliğindedir ve kefilin sorumluluğu da buna uygun düşen miktarda azalacaktır. (...)"

²⁴⁶ **Yavuz/Acar/Özen**, s.828; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 267.

teminatların kapsamını daraltan ya da teminatların kefile geçmeyeceğini kararlaştıran anlaşmaların geçerli olmayacağı doktrinde kabul edilmektedir. Buna göre, halefiyete ilişkin bu düzenleme nispi emredici nitelikte kabul edilmekte ve kefil lehine değiştirilmesi mümkün iken, kefil aleyhine değiştirilmesinin mümkün olmadığı belirtilmektedir²⁴⁷.

Yargıtay da bu konuyu değerlendirmiş olduğu bir kararında, madde metninde belirtilen “aksi kararlaştırılmadıkça” hükmü ile kast edilenin kefil ile alacaklı arasında yapılacak anlaşma ile kefile intikal edecek teminatların kapsamının genişletilmesi anlamına geldiğini ifade etmiştir. Anılan kararda Yargıtay; “(...)TBK'nın 596/2. madde hükmünde aksi kararlaştırılmadıkça denilmektedir. Bununla kastedilen alacaklıya ödemedede bulunan kefile intikal eden rehinlerin ve diğer güvencelerin kefil ile alacaklı arasındaki bir anlaşma ile genişletilmesidir. Örneğin kefaletin verilmesinden sonra üçüncü kişiler tarafından verilecek rehinlerin ve borçlu tarafından kefil olunan alacağı da kapsayacak şekilde verilecek genel nitelikteki rehinlerin de kefile intikali kararlaştırılabilir. Rehin veren açısından alacaklının değişmesi-alacaklı yerine kefil-bir farklılık oluşturmayacağından; borçlunun bu yasal düzenlemeye itirazı söz konusu olmayacaktır. (...)”²⁴⁸ şeklinde değerlendirmede bulunmuştur.

---

²⁴⁷ **Özen**, s. 520-521; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 268; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 828-829.

²⁴⁸ Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 12/10/2015 tarihli 2015/284-6456 E,-K. sayılı kararı.

(İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022))

2. Müteselsil Kefile Geçecek Teminatların Niteliği

Alacaklıya ifada bulunan kefile, halefiyet ilkesi kapsamında kendiliğinden geçecek olan teminatlar, fer'i nitelikteki teminatlardır²⁴⁹. Fer'i nitelikte olmayan teminatların kendiliğinden kefile geçmesinden söz edilemez. Örneğin, alacağın teminatı olarak gösterilen rehin hakkının geçişi kendiliğinden olurken²⁵⁰, alacaklıya alacağın teminatı olarak devredilmiş olan taşınmaz kendiliğinden kefile geçmez. Teminat amacıyla devir, fer'i bir teminat sağlamadığından, kefil tarafından ifa gerçekleştirilmiş

---

²⁴⁹ Yargıtay 23. HD'nin 12/10/2015 tarihli 2015/284 E. 2015/6456 K. sayılı kararında da bu husus *"Kefil, TBK'nın 596/1 maddesine göre, alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde alacaklının haklarına halef olduğundan, alacakla ilgili bütün fer'i haklar, teminatlar ödeme ile birlikte kendiliğinden kefile geçerler."* şeklinde ifade edilmiştir. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁵⁰ Yargıtay 12. HD'nin 10/05/2018 tarihli 2016/31966 E. 2018/4719 K. sayılı kararı; *"(...) Söz konusu kredi sözleşmesinde ...'in "müteselsil borçlu", "müteselsil kefil" başlığı altında kefil olunan miktar 86.250 TL ibaresi yazarak imzaladığı, görülmekte olup Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bir kararında da benimsendiği şekilde sözleşmenin borçlu sıfatı ile değil müteselsil kefil sıfatı ile imzalandığı anlaşılmaktadır. (HGK 30.09.1987, 1986/11-617 E., 1987/684 K.). Kredi borcunu ödeyen müteselsil kefil BK'nun 183. maddesi uyarınca kredi sözleşmesinden doğan alacakla birlikte, alacağa bağlı feri bir hak olan ipotek hakkını da BK'nun 592. maddesine uygun olarak kredi veren bankadan devir aldığı anlaşılmaktadır. BK'nun 592. maddesine uygun olarak alacağa bağlı feri hak olan ipotek hakkını bankadan devralmıştır. Bu duruma göre kredi sözleşmesinin kefil olan ...'in bankanın halefi olarak ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmasında usul ve yasaya aykırı bir yön yoktur.(...)"* İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

olsa dahi mülkiyet alacaklıda kalmaya devam edecek; ancak alacaklı bu teminatın kefile devri için gerekli olan tasarruf işlemini yapma yükümlülüğü altında olacaktır²⁵¹.

Kefilin, alacaklıya ifada bulunması ile birlikte alacakla ilgili olarak kefile geçecek fer'i teminatların niteliği itibarıyla başlıcaları şunlardır:

a. Ayni Teminatlar

Ayni teminatlar, “taşınmaz rehni, ticari işletme rehni, ipotekli borç senedi, rehin senedi, taşınır rehni, alacak veya diğer haklar üzerindeki rehin hakları, rehinli tahvilat, genel hapis hakkı ve kiralayanın hapis hakkı” olarak sayılabilir²⁵².

Kefile kendiliğinden geçecek olan ve tescili gerekli taşınmaz rehni gibi teminatların kefile geçmesi için sicil üzerinde yapılacak tescil işlemi açıklayıcı nitelikte olacaktır²⁵³. Söz konusu açıklayıcı nitelikteki tescilin gerçekleştirilmesi için alacaklı tarafından Tapu Müdürlüğüne başvurarak yapılacak bildirim ile kefil adına tescil gerçekleştirilebileceği gibi²⁵⁴ alacaklıya ifada bulunan kefil de, kanunen doğan halefiyetini ispatlayarak, tescil işleminin yapılması için başvuruda bulunabilecektir.

---

²⁵¹ **Bilge** (Halefiyet), s. 284; **Acar**, s. 338; **Gümüş**, s. 439; **Özen**, s. 511.

²⁵² **Reisoğlu** (Kefalet), s. 246; **Reisoğlu** (Rücu), s. 476; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 98-102; **Yenice**, s. 82.

²⁵³ **Reisoğlu** (Rücu), s. 483; **Başar**, s. 85-86.

²⁵⁴ Nitekim, TBK md. 592/III’de “Alacaklı, kefalet sırasında var olan veya asıl borçlu tarafından alacak için sonradan sağlanan rehinleri ve diğer güvenceleri de kefile teslim etmek veya bunların devri için gerekli işlemleri yapmak zorundadır.” şeklinde yer verilen hüküm gereği, alacaklıya bu yönde bir yükümlülük yüklenmiş durumdadır.

Bu yönde, Yargıtay bir kararında²⁵⁵ “ (...) TBK’nın 592/3. maddenin 2. cümlesinde yer alan ‘Alacaklı, kefalet sırasında var olan veya asıl borçlu tarafından alacak için sonradan sağlanan rehinleri ve diğer güvenceleri de kefile teslim etmek veya bunların devri için gerekli işlemleri yapmak zorundadır.’ hükmü, esasen ödeme ile birlikte kefile geçmiş olan taşınmaz rehninin, tapu sicilineki devir işlemlerini ifade etmektedir; yoksa kurucu nitelikte teminatların devri işlemleri söz konusu değildir. Örneğin, kefil ödemede bulunduktan sonra, alacaklı tapuya durumu bildirmeden önce ipotekli taşınmaz üzerinde yeni ipotekler kurulsa veya haciz konulsa dahi bu gibi kısıtlamalar kanunen kefile geçmiş bulunan ipotekten sonra gelecek; ipotek alacaklısı durumunda olan kefil, ipotegin paraya çevrilmesini talep ile alacağını öncelikle tahsil edecektir. İpotekli alacaklı, ödeme ile birlikte yasadan ötürü, hiçbir işleme gerek olmaksızın kefiledir. (...) rehin haklarının geçmesi için, alacaklı değişikliğinin tapu siciline kaydı şart değildir (İMK 835, TMK 891). Halefiyet sonucu alacağı elde eden için de durum aynıdır. (...) Taşınmazlarda alacaklının Tapu Müdürlüğüne başvurarak kefilin ödeme borcunu yerine getirdiğini; kendisine kanunen halef olduğunu ve ipotekli alacaklı durumuna geçtiğini bildirmesi gerekir. Ödemede bulunan kefil de, kanuni halefiyeti ispat ederek, aynı işlemin yapılmasını isteyebilir.(...)” şeklinde bu hususu açıklamıştır.

b. Kişisel Teminatlar

Alacaklıya ifada bulunan kefile, halefiyet gereği, aynı teminatlar yanında, kefalet ve ticari senetler gibi kişisel teminatlar da geçecektir²⁵⁶.

---

²⁵⁵ Yargıtay 23. HD’nin 12/10/2015 tarihli 2015/284-6456 E.-K. sayılı kararı. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁵⁶ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 247; **Özen**, s. 511; **Yenice**, s. 82; **Başar**, s. 78-85.

Ödemeyi yapan kefil, asıl borçluya ödediği miktarın tamamı için kendisi ile birlikte kefil olan diğer müteselsil kefillere karşı, alacaklının, diğer birlikte kefillere sahip olduğu haklara halef olacaktır²⁵⁷.

Bu hususta Yargıtay'ın bir kararında²⁵⁸, davanın konusunu oluşturan kredi borcuna kefalet halinde borcu ödeyen kefilin asıl borçlu ve diğer kefillere rücu hakkına ilişkin olarak şu şekilde değerlendirme yapılmıştır: *“(...) 6098 sayılı TBK'nın 587. ve 596. maddeleri (818 sayılı BK'nın 488. ve 496. maddeleri) birlikte kefalet ve kefilin rücu hakkına ilişkin düzenlemeler içermektedir. Buna göre; birden çok kişi, aynı borca birlikte kefil oldukları takdirde, her biri kendi payı için adi kefil gibi, diğerlerinin payı için de kefile kefil gibi sorumlu olacak, borçluyla birlikte veya kendi aralarında müteselsil kefil olarak yükümlülük altına giren kefillerden her biri, borcun tamamından sorumlu olacaktır. Aksine anlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, borcu ödeyen kefil, kendi paylarını daha önce ödememiş olmaları ölçüsünde, diğer kefillere karşı rücu hakkına sahiptir. Kefil, alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde, onun haklarına halef olacaktır. Bu durumda borcun tamamını ödeyen davacı- kefilin alacaklının haklarına halef olduğu ve asıl borçlu ile diğer kefillere rücu edebileceğinin kabulü gerekir(...)”*²⁵⁹

---

²⁵⁷ **Yenice**, s. 104; **Özen**, s. 511; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 247; **Koyuncu**, s. 75; **Öztürk**, s. 92-93.

²⁵⁸ Yargıtay 11. HD'nin 10/12/2014 tarihli 2014/17723E. 2014/19442 K. sayılı kararı. İctihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁵⁹ Ayrıca, bu karar ile aynı yönde Yargıtay 19. HD'nin 20/12/2016 tarihli 2016/14491 E. 2016/16034 K. sayılı kararı: *“(...)Davacı, dava dışı şirkete genel kredi sözleşmesi uyarınca verilen kredide kefil olduğunu ve kefil sıfatıyla ödeme yaptığını bildirerek, ödediği miktarın aynı sözleşmede kefil olan davalıdan rucuen tahsiline karar verilmesini*

Asıl borçlu tarafından, alacaklıya, alacağın teminatı olarak verilen ticari senetler de TBK md. 592 kapsamında teminat teşkil ettiğinden, asıl borçlu tarafından verilen bu senetler de halefiyet gereği kefile geçecektir²⁶⁰.

---

istemiştir. TBK'nun 596. maddesine göre, kefil alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde onun haklarına halef olur.(...)Kefilin kefile rücuunda sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde eşit oranda sorumlu olacakları, bu durumda öncelikle davacının hissesine düşen miktar hesaplanarak bunu aşan ödeme miktarı var ise diğer kefile hissesi oranında rücu edebileceği gözetilmek suretiyle varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.” Aynı yöndeki diğer emsal kararlar için bkz. Yargıtay 19. HD 16/06/2016 tarih 2016/1731E. 2016/10881 K. Sayılı kararı ile Yargıtay 19. HD 29/02/2016 tarih 2015/13726 E. 2016/3403 K. Sayılı kararı. İçtihatlarla erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁶⁰ Konuya ilişkin Yargıtay 12. HD'nin 11/12/2003 tarihli 2003/20462 E. 2003/24423 K. sayılı kararında; “(...)Alacaklı vekilinin 22.10.2002 tarihli cevap dilekçesinin b bendinde "davacı borçlu, delil olarak andığı taşıt kredi sözleşmesinin 14.maddesi gereği borcun tamamından sorumludur. Yine bu madde gereğince alacağın tamamı muaccel hale gelmiştir. Müvekkilim davacı borçlunun temerrüde düştüğü kredi taksitlerini kefaleti nedeniyle ödeyerek B.K.nun 496.maddesi uyarınca halefiyet kuralına uygun olarak banka yerine alacaklı sıfatını kazanmış, yine B.K.nun 496 ve devamı maddeleri gereğinde bankanın tüm haklarına halef olduğundan alacağın tamamını hiçbir ihtara hacet kalmaksızın talep ve tahsiline yetkilidir. Bu nedenle bulunduğu tüm tahsil araçlarını kullanması pek doğaldır" sözleri yer almaktadır. Bu cevaptan da anlaşıldığı üzere takip dayanağı bononun, alacaklının kredi sözleşmesindeki kefaletinin teminatı olarak alındığı anlaşılmaktadır. Bu haliyle takip dayanağı senet mücerret borç ikrarı niteliğinde

c. Diğer Teminatlar

i) Rüçhan Hakları

Kefilin alacaklıya halef olması, ayni ve şahsi teminatların kefile geçmesinin yanında; kefile, alacağa bağlı rüçhan haklarından yararlanma imkânı da sağlar. Rüçhan hakları, alacaklının, asıl borçluyu haciz veya iflas yolu ile takip etmesi halinde, ona imtiyazlı bir durum sağlayan haklardır. Alacaklı tarafından kefilin yaptığı ödemeden önce asıl borçlu hakkında takip başlatılmış ya da dava açılmış ise, ödeme yapan kefil, yeni bir takip başlatması ya da dava açması gerekmeksizin başlatılan bu takip ya da davaya alacaklıya halefiyeti gereği devam edebilecektir²⁶¹.

Yargıtay'ın bir kararında da, alacaklıya ödeme yapan kefilin onun haklarına halef olması sebebiyle, alacaklı tarafından başlatılan rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte, rehin konusunun satışı halinde, kefilin, satış bedeli üzerinde rüçhan hakkının devam ettiği, bunun için kefilin ayrıca takip yapmasının gerekli bulunmadığı açıklanmıştır²⁶².

---

değildir. Kefalet nedeniyle kefilin borçluya ne miktarda rücu edeceği ve alacağın tahsilinin gerekip gerekmediği yargılamayı icap ettirdiğinden itirazın kabulüne karar vermek gerekirken, reddine karar verilmesi isabetsiz olduğundan mercii kararının bozulması gerekirken (...)” şeklindeki değerlendirmesi ile teminat amaçlı verilen senetlerin de halefiyet kapsamında kefile geçeceği sonucuna varılabilmektedir. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁶¹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 248.

²⁶² Yargıtay 23. HD'nin 07/05/2015 tarihli 2014/4805 E. 2015/3382 K. sayılı kararı. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “(...) Şikâyet, borçlunun bedeli paylaşımına konu aracı üzerine tesis edilen rehin ile teminat altına alınmış olan borcunun, kefil sıfatıyla dava dışı

ii) Mülkiyeti Saklı Tutma Sözleşmesinden Doğan Haklar

Mülkiyeti saklı tutma sözleşmesinde, satıcı, sözleşme konusu malın zilyetliğini alıcıya devrederken satış bedeli tamamen ödeninceye kadar, mülkiyet satıcıda kalmaya devam etmekte ve satıcı, bedeli elde edememesi halinde, doğrudan malın iadesini talep edebilmektedir²⁶³. Doktrinde tartışmalı olmakla birlikte, bizim de katıldığımız görüşe göre, mülkiyeti saklı tutma sözleşmesinin sağladığı teminat fer'i nitelikte bir teminat değildir²⁶⁴. Mülkiyeti saklı tutma sözleşmesinde, satış bedelinin, kefil tarafından satıcıya

---

alacaklı bankaya ödenmesi üzerine, banka alacağının yanında, rehin hakkına da halef olduğu iddiasına dayalı sıra cetvelinin iptali istemine ilişkindir. Şikâyet tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan TBK'nın 596. maddesinin 1. ve 2. fıkraları; "Kefil, alacaklıya ifade bulunduğu ölçüde, onun haklarına halef olur. Kefil, bu hakları asıl borç muaccel olunca kullanabilir. Kefil, aksi kararlaştırılmamışsa, rehin hakları ile aynı alacak için sağlanmış diğer güvencelerden sadece kefalet anında var olan veya bizzat asıl borçlu tarafından, sonradan özellikle bu alacak için verilmiş bulunanlara halef olur. Alacaklıya kısmen ifade bulunan kefil, rehin hakkının sadece bunu karşılayan kısmına halef olur. Alacaklının rehin konusu üzerinde geriye kalan alacak hakkı, kefilin rehin hakkından ön sırada gelir" hükümlerini içermektedir. Bu durumda mahkemece, alacaklı dava dışı bankaya, kefil sıfatıyla ödeme yapan şikâyetçinin, TBK'nın 596. maddesi uyarınca alacaklı bankanın haklarına halef olduğu, rehin konusu aracın satışı halinde satış bedeli üzerinde rüçhan hakkının devam ettiği, bunun için ayrıca takip yapmasının dahi gerekli bulunmadığı gerekçesiyle, şikâyetin kabulüne karar verilmesi gerekirken (...)." İçtihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁶³ SEROZAN, Rona; Eşya Hukuku I, İstanbul 2014, s. 285; Aydoğdu/ Kahveci, s. 318.

²⁶⁴ Doktrinde; mülkiyeti saklı tutma anlaşmasının fer'i nitelikte olup olmadığı tartışmalıdır. Bu yönde mülkiyeti saklı tutma anlaşmasının, mal satmış olan satıcıya aynı

ödenmesi durumunda, satış bedeline ilişkin alacak hakkı halefiyet yoluyla kefile geçerken mülkiyet hakkı kendiliğinden kefile geçmez. Ancak, kefilin halefiyetinin sonucu olarak, satıcıda saklı tutulan mülkiyet hakkının, satıcı (alacaklı) tarafından kefile devredilmesi gerekecektir²⁶⁵.

3. Teminatların Müteselsil Kefile Geçişi

TBK md. 596 hükmü uyarınca, kefilin alacaklıya yaptığı ifa ile alacaklının hakları, yasa gereği kendiliğinden kefile geçer. Halefiyet kendiliğinden gerçekleşeceğinden kefilin, alacaklıya yaptığı ödeme sonucunda alacaklının haklarına halef olacağını bilmemesi ya da alacaklının halefiyete ilişkin aksi yönde irade açıklamasında bulunması gibi haller halefiyetin gerçekleşmesine engel teşkil etmeyecektir²⁶⁶.

Uygulamada, kefil tarafından, alacaklıya ödemenin gerçekleştirilmesinden sonra kefil ile alacaklı arasında, alacağın temlik sözleşmesinin düzenlendiği görülmektedir. Alacaklı ile kefil arasında, alacağın temlik sözleşmesi düzenlenmiş olsa dahi kefilin, asıl

---

güçte, rehinden de güçlü bir güvence sağladığı ve rehin hakkı gibi fer'i bir teminat olduğu yönündeki görüş için bkz. **Serozan**, s. 285. Bedel alacağının yeni alacaklıya intikal etmesine karşın, yeni alacaklının yalnızca mülkiyeti muhafaza konusu şeyi alandan şahsi bir hak elde edeceği yönündeki görüş için bkz. KILIÇOĞLU (Kanuni Halefiyet), s.114.

²⁶⁵ **Özen**, s. 511; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet) s. 113-114; **Koyuncu**, s. 75. Bu görüşün aksi yönde, mülkiyeti saklı tutma anlaşmasından doğan hakların da kendiliğinden kefile geçtiği yönündeki görüş için, bkz. **Reisoğlu** (Kefalet), s. 248; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 167; **Yenice**, s. 82.

²⁶⁶ **Özen**, s. 517; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 828-829.

borçluya yönelteceği rücu talebinin dayanağı, alacağın temlik sözleşmesi değil kanuni halefiyet olacaktır²⁶⁷.

---

²⁶⁷ Bu yönde bkz. Yargıtay 23. HD'nin 12/10/2015 tarih 2015/284 E. 2015/6456 K. sayılı kararı. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “(...)Davacı taraf, ... İcra Müdürlüğü'nün 2012/26525 Esas sayılı dosyasında düzenlenen sıra cetvelinde alacaklı ....'nin dosya alacağının tüm fer'ileri ile birlikte aynı dosyada müşterek borçlu ve müteselsil kefil-davalı ...'na temlik ettiğini, takip borçlularının kefilin temlik aldığı dosyada borca itiraz etmedikleri gibi süreci de hızlandırdıklarını, yapılan temlik işleminin muvazaalı olduğunu, alacağın kefil tarafından temlik alınması ile borçlu ve alacaklı sıfatının aynı kişide birleştiğini ileri sürerek, sıra cetveline hem davalının alacağının esas ve miktarı, hem de sırası yönünden itiraz etmiştir. (...)İpotekli alacaklı, ödeme ile birlikte yasadan ötürü, hiçbir işleme gerek olmaksızın kefilidir. ... Mahkemesine göre de, rehin haklarının geçmesi için, alacaklı değişikliğinin tapu siciline kaydı şart değildir (İMK 835, TMK 891). (...) Somut olayda, ... ile davalı arasında imzalanan tarihsiz temliknamede de alacağın güvencesini oluşturan teminatlar ve bu teminatların kapsadığı hakların temellük edene kendiliğinden geçmiş olduğu, temlikin bunları da kapsadığı açıkça düzenlenmiştir. Bu durumda (...) alacaklı ....'nin ve borcu ödeyerek alacaklının haklarına ve bu kapsamda rüçhan hakkına TBK'nın 596. maddesi uyarınca halef olan davalı ...'nun ayrıca icra takibi yapmasına gerek bulunmaksızın, üst sınır ipotek limitine kadar olan alacak ve fer'ilerinin toplamını, satış bedelinden öncelikle alabileceği, esasen taşınmaz rehnine dair hükümlerin TBK'nın 135/3. maddesinde saklı tutulduğu da gözetilerek, davacı vekilinin sıraya yönelik şikayetin reddi ile temlik işleminin muvazaalı olarak yapıldığı iddiasıyla ilgili uyumsuzluğun esasının incelenmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yanılıgılı gerekçe ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamıştır.(...)”

Halefiyet gereği, alacağa bağlı fer'i nitelikteki teminatlar, kendiliğinden kefile geçmekle birlikte, fer'i nitelikte olmayan teminatlar, kefile kendiliğinden geçmeyecektir²⁶⁸.

Alacağın fer'i niteliğindeki teminatların halefiyet gereği kefile geçmesi ile alacağın devrinin hükümlerine ilişkin TBK md. 189 maddesi birbiriyle aynı doğrultudadır²⁶⁹. Zira TBK md. 189/I hükmünde, “alacağın devri ile devredenın kişiliğine özgü olanlar dışındaki öncelik hakları ve bağlı haklar da devralana geçer.” şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir. Alacaklının, asıl borçlu karşısındaki haklarının kefile geçmesi anlamına gelen, kefilin halefiyetinde de fer'i nitelikteki teminatlar ile alacağa bağlı rüçhan hakları da kefile geçmektedir²⁷⁰.

4.Kısmi Ödeme Halinde Teminatların Geçışı

Kefilin, borcun bir kısmına kefil olması durumunda ya da kefilin borcun tamamına kefil olmakla birlikte borcun bir kısmını ödemesi durumunda, alacaklının diğer kısım için alacağı devam edeceğinden ve “alacaklının zararına halefiyet olmaz” ilkesi²⁷¹ gereğince

---

²⁶⁸ *Özen*, halefiyet kuralının geniş yorumlanması gerektiğini, bu kuralın alacaklıya teminatları kefile devretme yönünde yasal bir borç yüklediğini, bu sebeple alacaklının fer'i nitelikte olmayan teminatları da kefile devretmesi gerektiğini belirtmektedir. Bkz. *Özen*, s. 511. Aynı yönde bkz. *Korkmaz* (Halefiyet), s. 355.

²⁶⁹ *Özen*, s. 517; *Oktay Özalan*, s. 77; *Oğuzman/ Öz C.II*, s. 584 (N. 1734); *Eren* (Genel Hükümler), s. 1403-1404 (N. 3885).

²⁷⁰ *Reisoğlu* (Kefalet), s. 245; *Korkmaz* (Halefiyet), s. 349-350; *Gümüş*, s. 439.

²⁷¹ Halefiyet halinde alacaklıya sağlanan korumanın görünümü olan, *alacaklının zararına halefiyet olmaz ilkesi*, alacağın intikalinin alacaklının aleyhine olacak şekilde ileri sürülememesi ilkesidir. Bu ilkeye göre, kanuni halefiyetin söz konusu olmadığı ve

alacaklının korunması gerektiği kabul edilmektedir²⁷². Buna ilişkin TBK md. 596/II- c. 2 ve 3'te, *“Alacaklıya kısmen ifada bulunan kefil, rehin hakkının sadece bunu karşılayan kısmına halef olur. Alacaklının rehin konusu üzerinde geriye kalan alacak hakkı, kefilin rehin hakkından ön sırada gelir.”* hükmü getirilmiştir. Bu düzenlemeler, alacaklı zararına halefiyet olmaz ilkesinin görünümü niteliğindedir²⁷³.

Rehinle teminat altına alınmış alacağın, kefil tarafından kısmen ifa edilmesi halinde, alacağın ifa edilen kısmı halefiyete konu olur ve rehin hakkı da bu oranda kefile geçer²⁷⁴. Ancak kefil, kısmi olarak kendisine geçen rehin hakkını, alacaklının zararına

---

alacağın sona erdiği halde, alacaklının içinde bulunacağı duruma nazaran alacaklı halefiyet sebebiyle daha kötü bir duruma düşmemelidir. Bu ilke ile benimsenen mantık, halefin durumunun alacaklı hesabına iyileştirilmemesidir. Bu ilke, özellikle alacaklının alacağının kısmen ifa edilmesi halinde uygulama imkânı bulur. Zira halef tarafından yapılan kısmen ifa durumunda, tam ifadan farklı olarak alacaklının, alacaklı sıfatını tamamıyla sona ermeyip; ifa edilmeyen miktar kadar alacaklı sıfatı devam etmektedir.

(KORKMAZ, Ekin; “Bir Kanunî Rücu Aracı Olarak Halefiyetin Türk Borçlar Hukuku Ve İsviçre Borçlar Hukukunda Geçerli Olan Rücu Sistemlerindeki Yeri”, Hacettepe HFD, S. 11(1), Y. 2021, s.478-479.)

²⁷² **Reisoğlu** (Kefalet), s. 249; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 829; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 694; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 865; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 355.

²⁷³ **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 829.

²⁷⁴ Yargıtay 13. HD'nin 18/03/2019 tarih 2016/18988 E. 2019/3474 K. sayılı kararı; *“(…)Somut olayda, davacının kefil olarak kredi sözleşmesine imza attığı tarihte (19/01/2009) davalı ...'ın taşınmazı üzerinde davalı ...'ın doğmuş veya doğacak borçları için alacaklı banka lehine ipotek mevcuttur (14/01/2009). Borcu kısmen ifasıyla alacaklının ifa nispetinde haklarına halef olan davacı, her ne kadar rehin hakkından*

olacak şekilde kullanamaz. Bu sebeple, alacaklı alacağının tamamını elde edinceye kadar kefil, teminatlar üzerinde hak iddia edemeyecek ve asıl borçluya başvuramayacaktır. Rehnin paraya çevrilmesiyle elde edilecek tutar üzerinde, alacaklının bakiye alacağı öncelik taşıdığından, rehin paraya çevrildiğinde öncelikle alacaklı, bakiye alacağını alacak, geriye kalan kısım üzerinde kefil, teminata başvurma hakkını kullanabilecektir²⁷⁵.

Borcun kefil tarafından kısmen ödenip bakiye kısmın alacaklı tarafında ifa edilmesi halinde, kefilin halefiyeti ödediği miktar ile sınırlı, ancak teminatların tamamı üzerinde olacaktır. Bu durumda alacaklının, kefilin kısmi ifada bulunduğu gerekçesiyle kendi ödediği miktar oranında teminatın iadesini talep etme hakkı yoktur²⁷⁶.

---

yararlanabilecekse de, bilindiği üzere rehin veren, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak değil aynı olarak sorumludur. Oysa, mahkemece verilen, davacının ödediği miktarın davalılardan müteselsilen ve müştereken tahsiline yönelik karar, davalı ...'in geri kalan malvarlığı ile de sorumlu tutulacağı sonucunu doğurmaktadır. Hal böyle olunca, mahkemece, ipotek borçlusunun yalnızca ipotek miktar ve içeriğinden sorumlu tutulması gerekirken, tüm malvarlığından sorumlu olacak şekilde hüküm kurulmuş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.(...)” İçtihadı erişim için www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁷⁵ **Bilge** (Halefiyet), s. 287; **Özen**, s. 522; **Korkmaz** (Rücu), s. 480; **Yücesoy Yılmaz** (İlişki), s. 104; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 829; **Aral /Ayrancı**, s. 514; **Yenice**, s. 84.

²⁷⁶ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 249.

§3. MÜTESELSİL KEFİLİN ASIL BORÇLUYA RÜCU HAKKI

I. GENEL OLARAK RÜCU HAKKI

A. RÜCU KAVRAMI

Rücu kavramı, “dönme, cayma, vazgeçme” ya da “ödemede bulunan kimsenin, yaptığı bu ödemeyi, kısmen veya tamamen asıl ödeme yapması gereken diğer kişiden istemesi” olmak üzere iki farklı anlamda karşımıza çıkmaktadır²⁷⁷.

Rücu kavramı, borçlunun temerrüdü halinde alacaklının seçimlik haklarından olan sözleşmeden dönmeyi açıklayan TBK md. 125/III hükmünde ve satılanın ayıplı olması halinde alacaklının seçimlik haklarından sözleşmeden dönmeyi açıklayan TBK md. 227 hükmünde, yukarıda tanımlanan ilk anlamı ile kullanılmıştır. Tazminatı ödeyen sigortacının, zarardan sorumlu olanlara rücu hakkına ilişkin TTK md. 1472 ve kefilin rücu hakkına ilişkin TBK md. 596’da ise; rücu, yukarıda yer verilen ikinci anlamda kullanılmıştır.

B. RÜCU HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ

1. Genel Olarak

Genel anlamda rücu hakkı, bir kimsenin kendisine veya başkasına ait bir borcu ifa ederek alacaklıyı tatmin ettiğinde, malvarlığındaki eksilmeyi gidermeye yönelik olarak sahip olduğu talep hakkıdır²⁷⁸.

---

²⁷⁷ **YILMAZ, Ejder**; *Hukuk Sözlüğü*, Ankara 2003, s. 581.

²⁷⁸ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 24; **Nomer** (Halefiyet), s. 248; **Eren** (Genel Hükümler), s. 194 (N. 516); **Oğuzman/Öz**, C. II, s. 490 (N. 1408); **Rodoslu Koçano**, s. 3; **Öztürk**, s. 38.

Rücu hakkının hukuki niteliğine ilişkin olarak doktrinde, rücu hakkının hukuki niteliğini kanunun öngördüğü düzenlemelerden hareketle yorumlayan farklı görüşler mevcuttur. Bu görüşler, rücu hakkını, TBK md. 167 ve 168’den hareketle açıklayan halefiyete dayalı alacak hakkı görüşü ile TBK md. 61 ve 62’den hareketle açıklayan tazminat niteliğinde şahsi alacak görüşüdür²⁷⁹.

Halefiyete dayalı alacak hakkı görüşüne göre, rücu hakkı, hukuki temelini halefiyet hakkından alan bir alacak hakkıdır. Müteselsil borçlulukta, borçlular arasındaki iç ilişki ile ilgili olarak, TBK md. 167’de, müteselsil borçluların iç ilişkideki paylaşımı; md. 168’de, müteselsil borçluların alacaklıya halefiyeti düzenlenmektedir. Rücu hakkının hukuki niteliğini, anılan bu maddeler bağlamında açıklayan halefiyete dayalı alacak görüşü uyarınca, rücu hakkı sahibinin alacak hakkı, TBK md. 168 kapsamında halefiyete dayanan alacak hakkıdır ve bu alacak hakkı TBK md. 167 hükmünde belirtilen koşulların gerçekleşmesi halinde ortaya çıkar. Buna göre, TBK md. 167’de yer alan, “borçlulardan her biri, alacaklıya yapılan ifadan, birbirlerine karşı eşit paylarla sorumludurlar.” ilkesi gereği, aynı borçtan dolayı sorumluluğu bulunan borçlulardan biri, kendine düşen payı aşan miktarda ödemedede bulunduğu takdirde, kendine düşen payı aşan kısım yönünden alacaklının haklarına halef olacak ve diğer müteselsil borçlulara karşı rücu hakkına sahip olacaktır²⁸⁰.

---

²⁷⁹ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 13; **Yenice**, s. 25; **Öztürk**, s. 39-42.

²⁸⁰ **KILIÇOĞLU, Mustafa**; *Sorumluluk Hukuku, Sözleşme Dışı Sorumluluk, Cilt 1*, Ankara 2002, s.545; **Yenice**, s. 25. Ayrıca, müteselsil borçlulukta borçluların iç ilişkisi ve halefiyete ilişkin açıklamalar için bkz. **Akıntürk**, s. 209; **Oğuzman /Öz**, C.II, s. 489-496; **Eren** (Genel Hükümler), s. 1369-1373; **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 583-584; **Nomer** (Genel Hükümler), s. 509-511; **Hatemi/ Gökyayla**, s. 384-385.

Tazminat niteliğinde şahsi alacak görüşü temelini 818 sayılı BK md. 51²⁸¹ hükmünden almıştır²⁸². Bu görüşe göre, rücu hakkı, başkasına ait bir borcu ifa eden kimsenin malvarlığında oluşan eksilmeyi gidermeyi –tazmin etmeyi- esas alan bir talep hakkı olup, alacaklının hakkına bağımlı olmayan ve alacaklıyı tatmin eden kimsenin, kendi şahsında vücut bulan yeni bir hak niteliğindedir²⁸³.

EBK’da, birden fazla kimsenin ortak kusurundan doğan sorumluluğa ilişkin iki farklı teselsül türü öngörülmüştü. Bunlardan “tam teselsül” olarak ifade edilen EBK md. 50 hükmündeki düzenlemeye göre, birden fazla kimsenin birlikte haksız fiilin işlenmesine katılarak zarar vermesi durumunda, asıl fail, teşvik eden ve yardım eden şeklindeki zarara katkıları fark etmeksizin sorumluluklarının değişmeyeceği, müteselsilen sorumlu olacakları, ancak yataklık edenin kazançtan pay almadıkça sorumlu olmayacağı düzenlenmişti. EBK md. 51 hükmünde düzenlenen “eksik teselsül” durumunda ise, farklı hukuki sebeplerle zarara sebebiyet verenlerin sorumluluğunun md. 50’deki esasa tabi olacağı; ancak rücu aşamasında bir sıra gözetilerek, önce haksız fiil failinin, onun ardından sözleşmeye göre sorumlu olanın ve en nihayetinde kanunen

---

²⁸¹ EBK md. 51: “*Müteaddit kimseler muhtelif sebeplere (haksız muamele, akit, kanun) binaen mesul oldukları takdirde haklarında, birlikte bir zarar vukuuna sebebiyet veren kimseler hakkındaki hükümlere göre muamele olunur. Kaideten haksız bir fiili ile zarara sebebiyet vermiş olan kimse en evvel, tarafından hata vaki olmamış ve üzerine borç alınmamış olduğu halde kanunen mesul olan kimse en sonra, zaman ile mükellef olur.*”

²⁸² Öztürk, s. 40.

²⁸³ Kılıçoğlu (Kanuni Halefiyet), s.13; Yenice, s. 25.

sorumlu tutulan kusursuz sorumlunun ödenen tazminattan sorumlu olacağı belirlenmişti²⁸⁴.

Anılan yasal hükümler uyarınca, EBK döneminde, birden çok kimsenin farklı hukuki sebeplerden dolayı sorumlu olduğu eksik teselsül durumunda, halefiyete dayanan bir rücu hakkının doğmayacağı benimsenmekteydi²⁸⁵.

EBK md. 50 ve 51'den farklı olarak TBK'da, birlikte haksız fiil işleyerek zarara sebep olanlar ile aynı zarardan farklı hukuki sebeplerle sorumlu tutulanlar, aynı hüküm altında (md. 61) düzenlenerek, her iki durum da müteselsil sorumluluk hali olarak belirtilip aynı hükümlere tabi tutulmuş; böylece müteselsil sorumlulukta tam ve eksik teselsül ayrımından vazgeçilmiştir²⁸⁶.

TBK'daki düzenleme ile eksik teselsül - tam teselsül ayrımı terk edildiğinden ve birden çok kimsenin aynı hukuki gerekçelerle zarardan sorumlu oldukları hallerde (tam

---

²⁸⁴ Bu konu hakkında detaylı açıklamalar için bkz. **Oğuzman/ Öz**, C. II, s. 299-300; **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 575-576.

²⁸⁵ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 16; **Yenice**, s. 25; **Öztürk**, s. 41.

²⁸⁶ **Oğuzman / Öz**, C. II, s. 300-301. TBK md. 61 ve 62 kapsamındaki düzenleme sonrasında “eksik müteselsil sorumluluk”, “tam müteselsil sorumluluk” ayrımına yer olmadığı görüşü ve bu yönde yapılan ayrıma yönelik eleştiri için bkz. **Eren** (Genel Hükümler), s. 927 (N. 2527); **Oğuzman/ Öz** C. II, s.301 (N. 845). **Kılıçoğlu**, bu değişikliğe rağmen TBK md. 61'de, EBK md. 50 ve 51'de olduğu gibi sorumluluğun iki kaynağı bulunduğunun kabul edildiğini ve bu nedenle burada da “birden fazla kişinin aynı zarardan dolayı ortak kusurları nedeniyle sorumluluğu” ile “değişik hukuksal nedenlerle birden fazla kişinin aynı zarardan dolayı sorumluluğu” ayrımı yapılması gerektiğini belirtmiştir. (bkz. **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), s. 576 (N. 3018).

teselsül) tanınan rücu hakkı halefiyet ile kuvvetlendirildiğinden, tazminat niteliğinde şahsi alacak hakkı görüşü, halefiyete dayanan alacak hakkı görüşüne benzer bir görünüme kavuşmuştur²⁸⁷.

2. Müteselsil Kefilin Rücu Hakkının Hukuki Niteliği

Kefalet sözleşmesi, tek tarafa borç yükleyen bir sözleşme olup kefalet sözleşmesinin amacı, asıl borçlunun borcunun, kişisel teminat altına alınması olduğundan kefilin, kefalet sözleşmesinde genellikle bir menfaati bulunmamaktadır. Asıl borçlunun edimini alacaklıya karşı yüklenen kefil, asıl borçlu tarafından edimin yerine getirilmemesi halinde, kefalet taahhüdü gereği, alacaklıya ifada bulunduğu rücu hakkına sahip olacaktır.

Kefalet sözleşmesinin tanımını içeren TBK md. 581 hükmüne göre, “*Kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir.*” Madde hükmünde ifade edilen, borcun ifa edilmemesine yüklenen kişisel sonuçlar, para borcu olarak ortaya çıkacaktır²⁸⁸. Bu bağlamda, kefilin borcu aynen ifa olmayıp, asıl borcun hukuki sebebi ne olursa olsun, kefalet sözleşmesinde yer verilen azami miktar dâhilinde, asıl borçlunun borcu ifa etmemesi sebebiyle, alacaklının uğradığı zararı karşılamaya yöneliktir²⁸⁹.

Kefilin rücu hakkının hukuki niteliğine ilişkin; *Reisoğlu*, kefilin rücu hakkının, rücu hakkı sahibinin kendi şahsında vücut bulan yeni bir alacak olarak tazminat niteliği

---

²⁸⁷ **Öztürk**, s. 42.

²⁸⁸ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 21, 269; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 739; **Özen**, s. 507; **Tandoğan**, s. 789; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 399.

²⁸⁹ **Yenice**, s. 52; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 22.

taşıdığını savunmaktadır²⁹⁰. *Tandoğan* da, benzer şekilde, kefilin borcunun tazminat niteliği taşıdığını ifade etmiştir²⁹¹. Buna karşılık, *Barlas*, kefilin, kefalet sözleşmesinden doğan kendi borcundan sorumlu olduğunu belirtmekte ve asıl borçlunun edimini para borcu olarak yerine getiren kefilin ediminin, alacaklının asıl borcun ifasına yönelik olan menfaatini kapsamına alan, kendi edimi olduğunu belirterek, kefilin ediminin tazminat niteliği taşımadığını ileri sürmektedir²⁹².

Yargıtay'ın bir kararında da *“rücu hakkı başkasına ait bir borcu yerine getiren kişinin mal varlığında meydana gelen kaybı gidermeye yönelik tazminat niteliğinde bir talep hakkı olduğundan, alacaklıyı tatmin eden kişi alacaklının hakkından bağımsız kendi şahsında doğan bir hak elde etmektedir.”* şeklinde değerlendirme yapılarak rücu hakkının tazminat niteliğinde bir talep hakkı olduğu kabul edilmiştir²⁹³.

Kanaatimizce de, kefilin, genel itibariyle şahsi bir çıkarı bulunmaksızın yükümlülük altına girerek borç için şahsi teminat verdiği de gözetilerek, kefilin borcunun, borçlu tarafından ifa edilmeyen asıl borcun tazmini niteliğinde olduğunun ve bu

---

²⁹⁰ **Reisoğlu** (Rücu), s. 492. Aynı yönde, bkz. **Yenice**, s. 52-53, **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 13; **Nomer** (Halefiyet), s. 248; **Koyuncu**, s. 11-12; **Rodoslu Koçano**, s. 6-7; **Öztürk**, s. 41; **Oktay Özalan**, s. 37.

²⁹¹ **Tandoğan**, s. 700.

²⁹² **Barlas** (Sorunlar), s. 360.

²⁹³ Yargıtay 6. HD 21/10/2021 tarih 2021/679 E. 2021/1047 K. sayılı kararı (Ayrıca bu karar ile aynı yöndeki kararlar için bkz. Yargıtay 4. HD'nin 22/09/2021 tarih 2021/713 E. 2021/5329 K. sayılı kararı, Yargıtay 11. HD'nin 09/02/2021 tarih 2020/1556 E. 2021/1029 K. sayılı kararı) İçtihatlarla erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

bağlamda, kefilin, halefiyet ile güçlendirilmiş rücu hakkı ile kendi şahsında -asıl borçtan bağımsız şekilde- tazminat niteliğinde bir alacak hakkı elde ettiğinin kabulü gereklidir.

C. HALEFİYET VE RÜCU HAKKI ARASINDAKİ İLİŞKİ

TBK md. 596'ya göre, *“kefil, alacaklıya ifade bulunduğu ölçüde, onun haklarına halef olur.”* Bu kanun hükmünde, kefilin rücu hakkından bahsedilmeksizin halefiyetinden bahsedilmiş olsa da²⁹⁴, halefiyet ile rücu arasındaki sıkı ilişki bulunmaktadır. Doktrinde de sıklıkla ifade edilen şekliyle, *“halefiyet ve rücu, nitelikleri farklı, fakat aynı amaca yönelmiş ve birbirleri ile yakından ilgili iki hukuksal kurumdur”*²⁹⁵.

Halefiyet ile alacaklının alacağa bağlı hakları kefile geçmekte ve kefil bu hakları, asıl borçluya yöneltebilmektedir. Rücu hakkında ise, kefil, alacaklıya yaptığı ödeme ölçüsünde malvarlığında oluşan azalmayı, asıl borçludan talep etmektedir. Dolayısıyla, halefiyet, alacaklı ile onu tatmin eden kefil arasında bir ilişki doğurmakta ve bu sayede

---

²⁹⁴ TBK md. 596 hükmünde, kefilin rücu hakkından bahsedilmeden halefiyetinden bahsedilmesine karşın; kanun sistematüğinde, kimi zaman rücu hakkının halefiyetle birlikte desteklendirilmiş şekilde kullanıldığı görölmektedir. Örneğın, müteselsil sorumluluğa ilişkin TBK md. 62/II'nin *“Tazminatın kendi payına düşeninden fazlasını ödeyen kişi, bu fazla ödemesi için, diğer müteselsil sorumlulara karşı rücu hakkına sahip ve zarar görenin haklarına halef olur.”* şeklindeki hükmünde rücu hakkı halefiyet ile güçlendirilmiştir.

²⁹⁵ **Bilge** (Halefiyet), s. 282-283; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 13; **Yenice**, s. 40.

kefil, asıl borçlu karşısında alacaklı hale gelmekteyken, rücu hakkı, borçlu ile alacaklıyı tatmin eden kefil arasında bağımsız bir ilişki doğurmaktadır²⁹⁶.

Yargıtay HGK'nın 2000/4-103 E. 2000/124 K. sayılı kararında halefiyet ve rücu kavramları açıklanarak, aralarındaki ilişki şu şekilde ifade edilmiştir: “(...)Başkasına ait bir borç nedeniyle alacaklıyı tatmin eden kişinin, onun haklarını yasada belirtilen durumda ve tatmin ettiği oranda kendiliğinden elde etmesine ardılık (halefiyet) denir. Dönme (rücu) hakkı başkasına ait borcu yerine getiren kişinin mal varlığında vücut bulan kaybı gidermeyi amaçlayan tazminat niteliğinde bir istem hakkıdır. Gerçekten de, halefiyet ve rücu, aynı amaca, zarar görenin (alacaklının) tatmin edilmesine yönelik birbirini ile çok yakından ilgili iki hukuksal kurum olarak görülmektedir. Nitekim her ikisinde de, başkalarına ait borcu yerine getiren kişinin, asıl borçluya karşı bir alacak elde etmesi ve bu hakka dayanarak borçludan bir istemde bulunması bu sonucu doğrulamaktadır. Yasa koyucu bazı durumlarda başkasına ait bir borcu yerine getiren kişi yararına salt bir halefiyeti düzenlemiştir. (BK. md. 109, TCK. 1301, 1361) işte bu durumlarda, başkasına ait bir borcu söndüren alacaklıya ait olan mevcut bir hak olduğu gibi devir alınmamakta, yeni bir hak doğmamakta, ona alacaklıya ait bir hak aynen intikal etmemektedir. Rücu (dönme) hakkında ise rücu hakkı sahibi tatmin ettiği alacaklıya ait olan bir hakkı devralmamaktadır. Sadece onun şahsında yeni bir hak doğmaktadır. Diğer bir anlatımla birincisinde alacaklıya ait bir hakkın geçmesi, ikincisinde ise dönme hakkı sahibinin kişiliğinde yeni bir hakkın doğması gündemdedir. Yine, halefiyet alacak hakkının ona bağlı bulunan haklarla birlikte kendiliğinden intikal

---

²⁹⁶ **Bilge** (Halefiyet), s. 283; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 268; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 14; **Buz**, s. 12-13; **Nomer** (Halefiyet), s. 250; **Tekinay /Akman /Burcuoğlu /Altop**, s. 215. (Bu yönde ayrıca bkz. Yargıtay HGK 23/02/2000 tarih 2000/4-103 E. 2000/124 K. sayılı kararı. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022))

etmesi sonucunu doğurur. Rücu hakkında ise alacağı bağlı bulunan hakların intikal etmesi söz konusu değildir. Şu da var ki; halefiyetin alacaklı ile onu tatmin eden kişi arasında, rücu hakkının ise borçlu ile alacaklıyı tatmin eden kişi arasında bir ilişki olduğu gözden kaçırılmamalıdır.(...)”²⁹⁷

Rücu ve halefiyetin birbirleriyle ilişkisi, doktrinde ve içtihatlarda tartışma konusu olmuştur. *Kılıçoğlu*, halefiyetin olduğu her durumda rücu hakkı bulunmayabileceğini ifade ederek, halefiyet hallerini, “rücu ilişkisine dayalı” ve “rücu ilişkisinden bağımsız” şeklinde ayrımına tabi tutmaktadır. Buna göre, temelinde bir rücu hakkının varlığını gerektiren halefiyet hallerinde rücu, halefiyetin bir şartı, halefiyet de rücu hakkının fer’idir²⁹⁸. Aynı yönde görüş benimseyen *Bilge*, halefiyetin olduğu her yerde rücu hakkının da var olduğunu; ancak, rücu hakkının olduğu her yerde halefiyetin bulunmayabileceğini belirtmektedir²⁹⁹. *Nomer*, kanuni halefiyet hallerinin temelinde rücu hakkının mevcut olduğunu ve ödeme yapan kefilin, yaptığı ödeme ölçüsünde alacaklının haklarına halef olacağını, bununla birlikte, kefilin asıl borçlu ile arasındaki iç ilişkiden doğan rücu hakkının saklı olduğunu ifade etmektedir. *Nomer*’e göre, bağımsız bir hak olan rücu hakkı yanında halefiyet esasını da kabul eden kanunkoyucu, rücu hakkını güçlendirmeyi ve kefil rücu hakkına ek olarak alacak için gösterilen teminatlardan da yararlandırmayı amaçlamıştır³⁰⁰. *Özen*, borçlu ile kefil arasında temel ilişkiye dayanan

---

²⁹⁷ İctihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

²⁹⁸ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 14-17.

²⁹⁹ **Bilge** (Halefiyet), s.283. Benzer yöndeki görüş için bkz. **Yavuz/Acar/Özen**, s. 826; **Başar**, s. 60-61; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 293.

³⁰⁰ **Nomer** (Halefiyet), s. 248-249. Aynı yönde bkz. **Tekinay /Akman /Burcuoğlu /Altop**, s. 208 vd; **Yenice**, s. 38 vd.; **Öztürk**, s. 60-61; **Rodoslu Koçano**, s. 18; **Oktay Özalan**, s. 40.

rücu hakkı yanında, TBK md. 596’da kefile tanınan halefiyet ve bu halefiyete dayanan bir rücu hakkının var olduğunu belirtmektedir³⁰¹.

Yargıtay, rücu hakkının halefiyetten bağımsız bir şekilde de var olabileceğini belirterek, halefiyetten bağımsız rücu hakkını “basit rücu hakkı (alelade rücu hakkı)” olarak adlandırmıştır³⁰². Ayrıca, Yargıtay HGK’nın 29/06/2005 tarih 2005/10-390 E. 2005/431 K. sayılı kararında halefiyet halleri, “salt halefiyet halleri” ve “yasanın rücu hakkı verdiği haller” şeklinde ayrıma tabi tutulmuş; “salt halefiyet ile yasanın rücu hakkı verdiği haller arasındaki fark, birincisinde alacaklıya ait bir hakkın intikal etmesi, ikinci halde ise, rücu hakkı sahibinin şahsında yeni bir hakkın doğması”, olarak ifade edilmiştir³⁰³.

---

³⁰¹ **Özen**, s. 474, 482-483. Benzer yöndeki görüş için bkz. **Koyuncu**, s. 16; **Develioğlu**, s. 411. Ayrıca, bu görüş ile benzer yönde olmak üzere bkz. Yargıtay 15. HD’nin 17/12/2019 tarihli 2019/3460 E. 2019/5220 K. sayılı kararı. İctihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

³⁰² Yargıtay 10. HD, 07/11/2017 tarihli 2015/21550 E. 2017/7639 K. kararında; “(...)Rücu hakkının halefiyet esasına dayandığı düşünülebileceği gibi, kanundan doğan bağımsız bir hak olduğu da düşünülebilir. Öğretide, bu tür bağımsız rücu hakkına “basit rücu hakkı” veya “alelade rücu hakkı” da denilmektedir. Öte yandan, bir hakkın halefiyet esasına dayandığının kabulü, kanunlarda açık bir hükmün varlığına bağlıdır. Yani, kanunlarda yer alan halefiyete dair hükümler istisnai nitelikte olup, genişletici yoruma tâbi tutulamayacakları gibi, kıyasa dahi esas olamazlar.(...)” şeklinden bu husus açıklanmıştır. İctihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

³⁰³ Yargıtay HGK’nın 29/06/2005 tarih 2005/10-390 E. 2005/431 K. sayılı kararına göre; “(...)Bir sonuca ulaşabilmek için halefiyet ve rücu kavramları, aralarındaki fark ve 1479

Yargıtay'ın, kefilin rücu hakkını değerlendiren bir kararında ise; “kefil, alacaklıya ödemedede bulunduğu taktirde iki farklı rücu hakkına sahip olacaktır. Bunlardan birincisi kefilin iç ilişkisinden doğan rücu hakkı, diğeri de kefalet hukukundan doğan rücu hakkıdır. Kefil, haiz olduğu bu rücu haklarını da alacaklının halefi olarak kullanabileceğinden, kredi sözleşmesinin borçlusu olan dava dışı yüklenici ile kefalet

---

sayılı Bağ-Kur Kanununun 63. maddesine dayanılarak açılan rücu davalarının halefiyet ilkesine mi dayandığı konuları üzerinde durmak gerekir. Rücu hakkı; başkasına ait bir borcu yerine getiren kişinin mal varlığında meydana gelen kaybı gidermeye yönelik, tazminat niteliğinde bir talep hakkıdır. Alacaklıyı tatmin eden kişi, alacaklının hakkından bağımsız kendi şahsında doğan bir hak elde etmektedir. Bunun sonucu olarak da rücu hakkı bu hakka sahip olan kişinin şahsında doğduğu anda muaccel olur. Bu nedenle, rücu hakkı için hakkın doğduğu andan itibaren zamanaşımı başlamaktadır. Halefiyette ise, halef olan kişi alacaklıyı tatmin ettiği anda, yeni bir hak elde etmemekte, alacaklıya ait olan hakkı kanundan dolayı olduğu gibi devralmaktadır. Bu nedenle, böyle bir alacak için de daha önce zamanaşımı işlemeye başlamış ise, alacak halef olan kişiye intikal etmesine rağmen işlemeye devam eder. Zira, daha önceden muaccel olmuş alacağın yeniden muaccel olması ve yeni bir zamanaşımının işlemeye başlaması mümkün değildir. Salt halefiyet halleri ile, yasanın rücu hakkı verdiği haller arasındaki en önemli fark birincisinde alacaklıya ait bir hakkın intikal etmesi, ikinci halde ise, rücu hakkı sahibinin şahsında yeni bir hakkın doğmasıdır. Halefiyetin temelde bir rücu hakkına dayanmadığı hallerde alacak hakkı daha önce işlemeye başlayan zamanaşımı ile birlikte intikal eder. İkinci halde ise, rücu hakkı sahibi lehine, alacaklının hakkından bağımsız yeni bir hak meydana geldiğinden, bu andan itibaren yeni bir zaman aşımı işlemeye başlayacaktır.(...)” İctihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

limiti sınırları dahilinde diğer kefillere karşı kullanabilecektir.” şeklinde değerlendirme yapılmış; kefilin asıl borçlu ile iç ilişkisine dayanan rücu hakkı ve kefalet hukukundan doğan -yasal rücu hakkı- olmak üzere iki farklı rücu hakkının bulunduğu ve kefilin halefiyet gereği bu rücu haklarını kullanabileceği belirtilmiştir.

Kanaatimizce, TBK md. 596 kapsamında yer alan halefiyet hali, esasen kefilin asıl borçluya rücuunu sağlayan bir vasıtaadır ki bu sayede, alacaklının haklarına halef alan kefil rücu hakkını elde etmektedir³⁰⁴. Kefil ile asıl borçlu arasında iç ilişkinin mevcut olması halinde, alacaklıya ifada bulunan kefilin bu iç ilişkiden kaynaklı olarak asıl borçluya başvurma hakkı da saklı olmak üzere kanunkoyucu, ifada bulunan kefilin malvarlığındaki azalmayı gidermeyi amaçlayan şekilde, tarafların iradelerinden bağımsız olarak, kefilin alacaklının haklarına halefiyetini sağlayan ayrı bir ilişki yaratmıştır.

II. DAYANAKLARINA GÖRE MÜTESELSİL KEFİLİN RÜCU HAKKI

Uygulamada, kefilin asıl borçluya rücu hakkı, çoğunlukla kefil ile asıl borçlu arasındaki iç ilişki bağlamında ortaya çıkmaktadır. Müteselsil kefaletin yaygın olarak asıl borçlunun güvenilirliğini artırmak amacıyla başvurulmuş bir yol olduğu dikkate alındığında, kefilin asıl borçlunun isteği üzerine ve onun kredi imkânını artırmak için sorumluluk altına girdiği bu durumda aralarındaki temel ilişki vekâlet sözleşmesi görünümünde olacaktır. Bunun yanında kefil ile asıl borçlu arasındaki ilişkinin vekâlet sözleşmesi olarak nitelenemediği durumda vekâletsiz iş görme koşulları oluşabileceği

---

³⁰⁴ Kefile tanınan kanuni halefiyetin amacının, kefilin rücu hakkı teminat altına almak / güçlendirmek olduğu yönündeki görüşler için bkz. **Aral/ Ayrancı**, s. 514; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 827; **Kılıçoğlu (Özel Hükümler)**, s. 693; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 835.

gibi, kefilin alacaklıya ödemede bulunması ile asıl borçlu bakımından sebepsiz zenginleşme de ortaya çıkabilir³⁰⁵.

Kefil ile asıl borçlu arasındaki hukuki ilişkinin niteliği ve sebebine göre rücu hakkının mevcut olup olmadığı ve kapsamı belirlenmelidir. Asıl borçlu ile kefil arasında yukarıda belirtilen şekilde bir iç ilişki mevcut olmasa dahi kefilin asıl borçluya rücu hakkı TBK md. 596 hükmü ile -halefiyet ile güçlendirilmiş şekilde- güvence altına alınmıştır³⁰⁶.

TBK md. 596'da düzenleme bulan halefiyete dayalı rücu hakkı uyarınca, kefil, alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde onun haklarına halef olur. Alacak, ferileri ve teminatlar ile birlikte halefe geçeceği için, kefilin halefiyete dayalı rücu hakkının kapsamına, alacak ile birlikte ferileri³⁰⁷ ve teminatlar (kefalet ve ipotek hakları) da girecektir. Masrafların halefiyete dayanarak talep edilebilmesi için, teminatların bu masraflara ilişkin alacakları da temin etmesi gereklidir³⁰⁸. Kefil, kefalet sözleşmesinde belirtilen kefalet limitinin üzerinde bir miktarı alacaklıya ödemiş ise, kefalet limitini aşan

---

³⁰⁵ **Özen**, s. 472; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 400; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 270; **Reisoğlu** (Rücu), s. 467; **Yenice**, s. 54; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 17; **Develioğlu**, s. 416.

³⁰⁶ **Özen**, s. 473; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 827; **Aral / Ayrancı**, s. 514; **Yenice**, s. 68.

³⁰⁷ Cezai şart, borçlunun temerrüdünün yasal sonuçlarından değil, sözleşmeden kaynaklanan bir borçtur. Ancak, kefil kendi rızası ile cezai şarta ilişkin de ödeme yapmış ise yaptığı bu ödeme miktarınca alacaklının haklarına halef olacağından dolayı cezai şart da kefilin rücu hakkı kapsamında yer alacaktır. (Bu yöndeki açıklamalar için bkz. **Reisoğlu** (Rücu), s. 493; **Yenice**, s. 54; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 113; **Korkmaz**, s. 172-173; **Başar**, s. 88-89).

³⁰⁸ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 97.

kısım için, halefiyete dayalı olarak rücu hakkını kullanamayacaktır. Buna karşılık, halefiyete dayalı olamasa da, vekâlet sözleşmesi, vekâletsiz iş görme ya da sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre, bu fazla kısım için rücu etme hakkının olduğu doktrinde kabul edilmektedir³⁰⁹.

Kefilin, asıl borçlu ile iç ilişkisi gereği, vekil sıfatıyla talepte bulunması durumunda, rücu hakkının kapsamı vekil edenin borçlarına göre belirlenecektir. TBK md. 510 hükmüne göre, vekil edenin borçları “ücret ödeme”, “vekâletin gereği gibi ifası için vekilin yaptığı giderleri ve verdiği avansları faiziyle birlikte ödeme”, “vekilin yüklendiği borçlardan onu kurtarma” ve “vekilin, vekâletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesi”dir. Vekil sıfatıyla hareket eden kefil, vekil edenden (asıl borçludan) bu borçları faiziyle birlikte talep edebilecektir³¹⁰.

Kefilin, vekâletsiz iş görmeye dayanan rücu hakkının kapsamına, TBK md. 529 hükmü uyarınca, ücret hakkı, durumun gereğine göre zorunlu ve faydalı bulunan masraflar ve yaptığı iş sebebiyle uğradığı zararın faiziyle birlikte ödenmesi girmektedir.

Kefilin, sebepsiz zenginleşmeden doğan talep hakkının kapsamı ise, sebepsiz zenginleşmede iadenin kapsamına göre belirlenir. Sebepsiz zenginleşme talebinin kapsamı; sebepsiz zenginleşenin (asıl borçlunun) elde etmiş olduğu yarar miktarı olduğundan, kefil, zenginleşen asıl alacaklıdan, haksız yere üzerine geçen alacak ile masraf ve temerrüt faizini isteyebilecektir³¹¹.

---

³⁰⁹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 272; **Reisoğlu** (Rücu), s. 493; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 400; **Özen**, 483; **Gümüş**, s. 435; **Yenice**, s. 54.

³¹⁰ **Yenice**, s. 55; **Bilge** (Halefiyet), s. 282; **Özen**, s. 492.

³¹¹ **Yenice**, s. 55; **Özen**, s. 497.

A. HALEFİYETE DAYANAN RÜCU HAKKI İLE İÇ İLİŞKİYE DAYANAN RÜCU HAKKININ İLİŞKİSİ

1. Genel Olarak

Kefilin, halefiyet ilkesine dayalı rücu talebi ve asıl borçluyula aralarındaki iç ilişkiye dayanan rücu talebi olmak üzere alacaklıya yapmış olduğu ödemeyi asıl borçludan talep etme imkânı vardır. Kefil, bu iki araçtan herhangi birine ya da birbirini tamamlayacak her ikisine dayanarak, katlanmak durumunda kaldığı mali yükü, asıl borçluya aktarabilecektir³¹².

Halefiyete dayanan rücu hakkı ve kefilin asıl borçluyula aralarındaki iç ilişkiye dayanan rücu hakkı, kapsam itibariyle örtüşmekte ise, bunlardan birini kullanarak asıl borçluya rücu eden kefil, diğer talepten yoksun kalacaktır. Ancak, kapsam itibariyle farklı ise, kefil rücu talebinde birinin kapsamına girmeyen masraf talebini diğer rücu hakkı ile ileri sürebilecektir³¹³. Nitekim TBK md. 596/III hükmünde belirtilen, kefilin rücu

---

³¹² **Reisoğlu** (Rücu), s. 470; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 273; **Özen**, s.482; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 19; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 865; **Koyuncu**, s. 34. *Korkmaz*, birbiriyle yarışan iki ayrı rücu hakkından değil; tek bir rücu hakkını kullanılması için kanunda öngörülen birden fazla araçtan söz edilmesinin daha doğru olacağını; buna göre kefilin halefiyete dayanan rücu talebi ile iç ilişkiye dayanan rücu talebi arasında klasik bir taleplerin yarışması sorunuyla karşılaşılmayacağını savunmaktadır. Bu yöndeki açıklamalar için bkz. **Korkmaz** (Halefiyet), s. 294-295)

³¹³ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 19; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 272; **Reisoğlu** (Rücu), s. 470; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 400; **Özen**, s. 483; **Gümüş**, s. 435.

hakkında, “kefil ile asıl borçlu arasındaki hukuki ilişkiden doğan istem ve defiler saklıdır” şeklindeki düzenleme de buna imkân verir niteliktedir³¹⁴.

---

³¹⁴ Yargıtay 15. HD’nin 17/12/2019 tarihli 2019/3460 E. 2019/5220 K. sayılı kararında da, bu açıklamalarımıza benzer biçimde, şu şekilde değerlendirme yapılmıştır: “(...)Davacılar, davalı iş sahibinin teminat mektubunu paraya çevirmesi üzerine dava dışı bankanın kendilerine başvurusu üzerine kredi sözleşmesinde kefil olmaları sebebiyle, dava dışı bankaya ödemedede bulunmuşlardır. Dava ve birleşen dava, dava dışı bankaya yapılan ödemenin iş sahibinden rücuen tahsili istemine ilişkindir. Sözleşme, kredi sözleşmesi ve teminatın irat kaydından sonra davacılar tarafından dava dışı bankaya kredi sözleşmesine dayalı olarak yapılan ödeme tarihinde yürürlükte bulunan 818 Sayılı Borçlar Kanunu’nun 496. maddesinde kefilin eda ettiği şey nispetinde alacakları hakkında, ona halef olacağı, bu halefiyet kaydından evvelce feragat etmenin caiz olmadığı, kefil ile borçlu arasındaki hukuki münasebetlerden doğan dava ve defilerinin saklı olduğu hükmü getirilmiştir. 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 Sayılı TBK’nın 596. maddesinde de kefilin alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde onun haklarına halef olacağı, kefilin bu haklarını asıl borç muaccel olunca kullanabileceği, kefil ile asıl borçlu arasındaki hukuki işten doğan istem ve defilerin saklı olduğu şeklinde düzenleme yapılmıştır. Kefil, alacaklıya ödemedede bulunduğu taktirde iki farklı rücu hakkına sahip olacaktır. Bunlardan birincisi kefilin iç ilişkisinden doğan rücu hakkı, diğeri de kefalet hukukundan doğan rücu hakkıdır. Kefil, haiz olduğu bu rücu haklarını da alacaklının halefi olarak kullanabileceğinden, kredi sözleşmesinin borçlusu olan dava dışı yüklenici ile kefalet limiti sınırları dahilinde diğer kefillere karşı kullanabilecektir. Borçlunun kredi sözleşmesine dayalı dava dışı bankaya borcunu ödeyen kefilin, borçlunun haklarına halefiyeti söz konusu olmadığından dava dışı borçlu ile davalı iş sahibi arasında imzalanan ve taraflı olmadığı sözleşmeye dayanarak davalı iş sahibinden

2. Halefiyete Dayanan Rücu Hakkı İle İç İlişkiye Dayanan Rücu Hakkının Kıyaslanması

a. Kapsamları Bakımından

Kefilin iç ilişkiye dayanan rücu hakkı ile halefiyete dayanan rücu hakkı, dayanakları farklı olsa da, temelde aynı amaca yönelik hukuki kurumlardır. Her iki rücu hakkı sayesinde kefil, kefalet borcu dolayısıyla sarf ettiği mali yükü, asıl borçludan talep edebilmektedir³¹⁵.

Her iki rücu talebi bakımından da, kefilin ileri sürecekt olduğu talebin kapsamına, öncelikle, asıl borç değerine karşılık gelen tutar girecektir. Bunun yanında kefil, TBK md. 589/II-b.3 gereği, belirli sınırlar çerçevesinde akdi faizden³¹⁶ ve TBK md. 589/II'nin birinci bendi gereği temerrüt faizinden de sorumlu olduğundan; kefil, asıl borç için yaptığı ödeme ile birlikte akdi faiz ve temerrüt faizini de asıl borçluya rücu edebilir^{317 318}.

---

rücuen alacak isteminde bulunması mümkün değildir.(...)”İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

³¹⁵ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 434; **Koyuncu**, s. 23.

³¹⁶ “İşlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait akdi faizler ile gerektiğinde tahvil karşılığında ödünç verilen anaparanın işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait faizleri” şeklinde TBK md. 589/II-3’te belirtilmiştir.

³¹⁷ **Bilge** (Halefiyet), s. 284; **Bilge** (Mesuliyet), s. 144, 151; **Özen**, s. 485; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet) s. 19; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 213, 216; **Reisoğlu** (Rücu) s. 470.

³¹⁸ Halefiyete dayalı rücu hakkında, kefilin işlemekte olan faizi talep edebileceği, Yargıtay 13. HD’nin 20/02/2006 tarihli 2005/14902 E. 2006/2026 K. sayılı kararında “Yasa koyucu kefilin korumak, haklarının zayı olmasına engel olmak için kanuni halefiyet esasını getirmiştir. Bunun sonucu olarak kefil alacaklının halefi olarak alacağını ve

Bu talepler yönünden, iç ilişkiye dayanan rücu hakkı ile halefiyete dayanan rücu hakkı örtüşmektedir.

Halefiyete dayanan rücu talebinde, kefilin alacaklıya ifada bulunmak için gerçekleştirdiği masraflar için asıl borçludan faiz talep hakkı bulunmamaktadır³¹⁹. İç ilişkiye dayanan rücu talebinde ise; rücu eden kefil, ödeme için yaptığı masraflar yanında, bu masraflar için TBK md. 510³²⁰ ve TBK md. 529³²¹'un açık hükümleri gereği, faiz talep etme hakkına da sahiptir. İç ilişkiye dayalı olarak talep edilebilecek faiz tutarı, iç ilişki

---

ferilerini isteyebilir. Çünkü halefiyet asıl borçla birlikte ferilerini de intikal ettirir. İşlemekte olan faiz de alacağın fer'idir. Başkasına ait bir borcu yerine getiren kişi alacak hakkına değil, alacaklının haklarına halef olur. İşlemekte olan faizlerde alacaklının haklarındandır. Kefilin, borcu ödemesi nedeniyle borçluya işlemekte olan faizlerden sorumlu olmayacağını kabul etmek, borcunu ödemeyen asıl borçlu için iyileştirme sonucunu doğurur. Borçlu alacaklıya karşı ne şekilde sorumlu ise halef olan kefil karşısında aynı şekilde sorumlu olmaya devam eder. Bu nedenle, kefil alacaklıya ödeme yaptığı tarihten itibaren asıl borçludan faiz isteyebilir.” şeklinde açıklanmıştır. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

³¹⁹ Kılıçoğlu (Kanuni Halefiyet), s. 19.

³²⁰ TBK md. 510/I hükmü; “Vekâlet veren, vekâletin gereği gibi ifası için vekilin yaptığı giderleri ve verdiği avansları faiziyle birlikte ödemek ve yüklendiği borçlardan onu kurtarmakla yükümlüdür.” şeklindedir.

³²¹ TBK md. 529/I hükmü; “İşsahibi, işin kendi menfaatine yapılması hâlinde, işgörenin, durumun gereğine göre zorunlu ve yararlı bulunan bütün masrafları faiziyle ödemek ve gördüğü iş dolayısıyla üstlendiği edimleri ifa etmek ve hâkimin takdir edeceği zararı gidermekle yükümlüdür. Bu hüküm, umulan sonuç gerçekleşmemiş olsa bile, işi yaparken gereken özeni göstermiş olan işgören hakkında da uygulanır.” şeklindedir.

çerçevesinde belirlenen faiz oranının (temel ilişkide faiz oranı kararlaştırılmamış olması halinde ise yasal hükümlere göre belirlenecek faiz oranının) alacaklıya yapılan ödemenin tamamına, ödeme tarihinden itibaren uygulanarak belirlenecektir. Diğer bir ifade ile alacaklı ile asıl borçlu arasındaki ilişkide kabul edilen faiz oranı üzerinden hesaplama yapılmayacaktır. Görüldüğü üzere, kefilin, iç ilişkiye dayanan rücu hakkının kapsamı, asıl borçluya sağlanan menfaate göre değil, kefilin malvarlığında meydana gelen eksilmeye göre değerlendirilecektir³²².

Alacaklıya ifada bulunan kefil, halefiyete dayanan rücu talebiyle iç ilişkiye dayanan rücu taleplerini, birbirini tamamlayıcı şekilde ileri sürebilme imkânına sahiptir. Bu sayede kefil, hem halefiyet sebebiyle alacaklıya gösterilen teminatlardan yararlanabilecek; hem de asıl borçluyla arasındaki iç ilişkiye dayanarak alacak miktarını aşan kısmı ve alacak için işleyecek faizi talep edebilecektir³²³.

b. İleri Sürülme Koşulları Bakımından

Kefilin, halefiyete dayanan rücu hakkına başvurabilmesinin temel koşulu; alacaklının tatmin edilmiş olmasıdır. Bu sebeple kefil, halefiyete dayanan rücu talebinde bulunduğunda, alacaklıyı tatmin ettiğini ispatlamalıdır. Kısmi ifa durumunda, rücu talebinin sonuçları değişmekle birlikte, önem arz eden husus alacaklıya ödeme yapılmış olmasıdır. İç ilişkiye dayanan rücu talebi yönünden, alacaklının tatmin edilmesi zorunluluğu bulunmamakla birlikte kefil tarafından asıl borçlu ile olan iç ilişki çerçevesinde herhangi bir giderin yapılmış olması yeterlidir³²⁴.

---

³²² **Bilge** (Mesuliyet), s. 144, 151; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 273; **Özen**, s. 485-486.

³²³ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 272; **Reisoğlu** (Rücu), s. 469-470; **Özen**, s. 484; **Öztürk**, s. 123.

³²⁴ **Özen**, s. 488; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 273; **Reisoğlu** (Rücu), s. 469-470; **Düden**, s. 204.

c. İspat Bakımından

Halefiyete dayanan rücu hakkında kefil, yalnızca alacaklıya yapmış olduğu ödemeyi ispat etmekle yükümlü iken iç ilişkiye dayanan rücu talebinde kefil alacaklıya yapmış olduğu ödeme yanında asıl borçlu ile aralarındaki iç ilişkiyi de ispatlamalıdır³²⁵.

d. Teminatlar Bakımından

Halefiyete dayanan rücu hakkında, ifade bulunan kefil, alacaklıya halef olacağından; alacaklıya teminatlar ile sağlanmış olan güvenceden de yararlanacaktır. Zira halefiyete dayanan rücu hakkının amacı en temelde, alacaklıya gösterilen teminatlardan ve öncelik haklarından kefilin yararlanmasını sağlamaktır³²⁶. Kefilin iç ilişkiye dayanan rücu talebinde ise kefil, asıl borçlu ile arasındaki iç ilişki bağlamında asıl borçluya başvurduğundan teminatlardan yararlanması söz konusu olmayacaktır³²⁷.

e. Zamanaşımı Bakımından

Halefiyete dayanan rücu talebi ile iç ilişkiye dayanan rücu talebinin hukuki temellerindeki farklılık, bu taleplerin her biri için farklı zamanaşımı sürelerinin yürürlükte olması sonucunu doğurabilecektir. İç ilişkiye dayanan rücu talebinde zamanaşımı, kefilin vekil ya da vekâletsiz iş gören sıfatıyla gider yapması ile birlikte

---

³²⁵ **Bilge** (Halefiyet), s. 284; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 272; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 18; **Tekinay / Akman/ Burcuoğlu/ Altop**, s. 215; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 400; **Özen**, s. 483; **Öztürk**, s. 122; **Koyuncu**, s. 30.

³²⁶ **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 830; **Aral/ Ayrancı**, s. 514; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 694; **Bilgen**, s. 520.

³²⁷ **Bilge** (Halefiyet), s. 284; **Özen**, s. 482; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 400; **Develioğlu**, s. 417.

işlemeye başlayacak ve alacaklıya yapılan ödeme anı zamanaşının başlangıcında belirleyici olacaktır³²⁸. Halefiyete dayanan rücu talebinde ise TBK md. 596/V hükmünde belirtildiği üzere “kefilin rücu hakkına ilişkin zamanaşımı, kefilin alacaklıya ifada bulunduğu anda işlemeye başlar.”

B. MÜTESELSİL KEFİLİN ASIL BORÇLUYLA ARALARINDAKİ İÇ İLİŞKİYE DAYANAN RÜCU HAKKI

1. Genel Olarak

Asıl borçlu ile alacaklı arasında kefalet sözleşmesinin düzenlenmesinden önce ya da sonra çeşitli sebeplere dayanan açık ya da zımni bir hukuki ilişki kurulmuş olabilir³²⁹. Asıl borçlu ile kefil arasındaki bu hukuki ilişki çoğunlukla vekâlet sözleşmesi görünümünde karşımıza çıkmaktadır. Bundan başka, kefil, asıl borçludan vekâletsiz iş görme veya sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca da talepte bulunabilir³³⁰. Kefil, iç ilişkiye dayanan rücu hakkını asıl borçlu ile arasındaki hukuki ilişkinin niteliğine göre kullanabilecektir.

---

³²⁸ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 15-16; **Yenice**, s. 42; **Özen**, s. 490.

³²⁹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 270.

³³⁰ **Bilge** (Halefiyet), s. 281; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 830; **Aral/ Ayrancı**, S. 515; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 270; **Yenice**, s. 67-68; **Özen**, s. 491. (Ayrıca, kefil ile asıl borçlu arasındaki ilişkinin vekâlet sözleşmesi olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı, kefil ile asıl borçlu arasındaki ilişkinin isimsiz iş görme sözleşmesi ilişkin görüş için bkz. **Rodoslu Koçano**, s.30-31.)

2. İç İlişkiye Dayanan Rücu Talebinin Dayanakları

a. Müteselsil Kefilin Rücu Talebinin Vekâlet Sözleşmesine Dayanması

Asıl borçlunun istemi üzerine kefalet borcu altına giren kefil ile asıl borçlu arasındaki iç ilişki, -kefilin asıl borçlu yararına iş görmesi doğrultusunda- vekâlet sözleşmesi olabilir. Kefil ile asıl borçlu arasında, vekâlet sözleşmesinin bulunması halinde, vekil sıfatıyla hareket eden kefil, vekâlet sözleşmesi kapsamında üstlendiği yükümlülükler gereğince hareket ettiğinde, yapmış olduğu ödemeler için asıl borçluya bu sözleşme çerçevesinde rücu edebilecektir. Kefilin, rücu talebinde bulunabilmesi için, kefil tarafından alacaklıya ifada bulunulması ya da bir zarara uğranılması gereklidir³³¹.

Kefilin, asıl borçlu ile arasındaki iç ilişkiye konu vekâlet sözleşmesine dayalı olarak, asıl borçluya rücu talebinde bulunabilmesi için, kefil tarafından vekâlet sözleşmesinin kendisine yüklediği borçlar ve yükümlülüklerle uygun hareket edilmesi gereklidir³³². Bu iç ilişkide tarafların borç ve yükümlülükleri, TBK md. 502 vd. hükümlerine göre belirlenecektir.

TBK md. 502/I hükmünde, “*vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşme*”, olarak tanımlanan, iş görme sözleşmelerinin tipik türü olan, vekâlet sözleşmesinde vekilin borçları, TBK md. 505-509 hükümlerinde düzenlenmiştir.

Vekâlet sözleşmesinde, vekil, vekâlet sözleşmesinden kaynaklanan iş ve hizmetleri ifa ederken sadakat ve özenle hareket etmelidir (TBK md. 506/II). Vekilin özen

---

³³¹ Özen, s. 492.

³³² Öztürk, s. 111-112.

borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranış esas alınır (TBK md. 506/III). Vekil, sadakat ve özen borcunun gereği olarak vekil edenin yararına olacak davranışlar sergilemek ve ona zarar verecek davranışlardan kaçınmak yükümlülüğü altındadır. TBK md. 506/III hükmünde benimsenen kritere göre; vekil, üstlendiği işin gerektirdiği donanımına sahip sayılarak (objektif kıstas) borca aykırılık halindeki kusurunun belirlenmesi gereklidir³³³.

Asıl borçlu ile kefil arasındaki iç ilişkinin vekâlet sözleşmesine dayanması halinde, vekilin sadakat ve özen borcu doğrultusunda, kefil, sadakat ve özen yükümlülüğüne uygun hareket etmelidir. Kefilin vekil sıfatı ile bağlantılı olarak dikkat ve özenle davranma yükümlülüğü ile TBK md. 591/I-c.1 hükmünde yer alan, kefilin asıl borçluya ait def'ileri ileri sürme yükümlülüğü temel olarak aynı yönde düzenlemelerdir³³⁴.

TBK md. 591/I uyarınca kefil, asıl borçlunun sahip olduğu def'ileri³³⁵ ileri sürme hak ve yükümlülüğü altındadır. Kefilin, bu yükümlülüğüne aykırı davranarak, alacaklıya

---

³³³ **YAVUZ, Nihat;** *Borçlar Hukuku El Kitabı*, Ankara, 2018, s. 1361-1363; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 662-663; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 551; **Aral /Ayrancı**, s. 463; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 655; **Eren** (Özel Hükümler), s. 730-731.

³³⁴ **Özen**, s. 493.

³³⁵ TBK md. 591 hükmünde kefil tarafından def'ilerin alacaklıya karşı ileri sürülme hak ve zorunluluğundan bahsedilmekte ise de, doktrinde def'i ifadesinin dar anlamda def'iler yanında itirazları da kapsadığı, dolayısıyla buradaki def'i ibaresinin geniş anlamda def'i olduğu kabul edilmektedir. Bu doğrultuda çalışmamız kapsamında kanundaki ifadesi ile "def'i" ibaresi kullanılmış ise de, doktrindeki bu yöndeki kabul tarafımızca da

ait def'i ve itirazları ileri sürmeyerek, alacaklıya ifada bulunması durumunda, kefil, asıl borçluya rücu hakkını kaybedecektir. Asıl borçluya ait def'ileri ileri sürmeksizin alacaklıya ödemedede bulunan kefilin, rücu hakkının devam ettiğinden söz edilebilmesi için kefilin, asıl borçluya ait def'ilerin mevcut olduğunu bilmeyerek ifada bulunması ve bu bilgisizliğinde kusurunun bulunmaması gereklidir. Asıl borçlunun, kefilin bu savunma olanaklarını bildiğini ya da bilmesi gerektiğini ispat etmesi durumunda, kefil, bu def'iler ileri sürülmüş olsaydı ödemededen kurtulabileceği ölçüde asıl borçluya rücu hakkını kaybeder³³⁶. Buna göre, kefilin, asıl borçlunun sahip olduğu def'ilerden haberdar olmak için kendisine düşen şekilde hareket etmemesi halinde, kefil, özenli bir vekil gibi hareket etmediğinden iç ilişkiye- vekâlet sözleşmesine- dayanan rücu talebinde bulunamayacağı gibi TBK md. 591/III hükmü gereği halefiyete dayanan rücu talebinde de bulunamayacaktır³³⁷.

---

benimsendiğinden çalışmamızda yer alan def'i ibaresi “geniş anlamda def'i” olarak anlaşılmalıdır. Bu yönde bkz. **Reisoğlu** (Kefalet), s. 222; **Eren** (Özel Hükümler), s. 784; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 687; **Aral /Ayrancı**, s. 508; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 736; **Özen**, s. 493; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 17; **ATAOL, Hüseyin**; Kefalet Akdinde Kefilin Alacaklıya Karşı İleri Sürebileceği Def'i ve İtirazlar, *Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y.2, S.2, Kocaeli 1998-1999, s.22.

³³⁶ **Eren** (Özel Hükümler), s. 784; **Ataol**, s. 52-53; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 736; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), 688; **Aral /Ayrancı**, s. 508; **Gümüş**, s. 377; **Özen**, s. 493.

³³⁷ **Özen**, s. 493; **Rodoslu Koçano**, s. 33.

Vekâlet sözleşmesinde vekilin bir diğer yükümlülüğü olarak TBK md. 505/I hükmü uyarınca vekil, vekâlet verenin talimatlarına uygun hareket etmelidir³³⁸. Bu yükümlülük uyarınca vekil sıfatıyla hareket eden ve alacaklıya ödemedede bulunan kefil, asıl borçlunun talimatlarına uygun hareket ettiği durumda, asıl borçluya rücu hakkına sahip olacaktır. Vekilin, vekâlet verenin talimatı dışına çıkabileceği haller ise, TBK md. 505/I-c.2’de belirtilmiş olup, vekilin, vekâlet verenin iznini alması mümkün olmayan durumlarda, eğer izin almak mümkün olsaydı da vekâlet verenin bu izni vereceğinin açık olduğu durumlarda, vekil, talimatın dışına çıkabilecektir. Dolayısıyla vekil sıfatıyla hareket eden kefil de asıl borçludan izin almasına imkân bulunmayan hallerde, eğer mümkün olsaydı asıl borçlunun izin vereceğinin kesin olarak söylenebileceği koşulda, asıl borçlunun talimatı dışına çıkmış olsa da iç ilişkiye dayanan rücu hakkını kaybetmeyecektir³³⁹.

TBK md. 508/I’in, “*Vekil, vekâlet verenin istemi üzerine yürüttüğü işin hesabını vermek ve vekâletle ilişkili olarak aldıklarını vekâlet verene vermekle yükümlüdür.*” şeklindeki hükmü uyarınca vekil, vekâlet verene hesap verme yükümlülüğü altındadır. TBK md. 597 kapsamında düzenlenen, alacaklıya ödemedede bulunan kefilin, asıl borçluya bildirim yükümlülüğü de vekilin hesap verme yükümlülüğü ile aynı yöndedir³⁴⁰. Buna göre, kefil tarafından bildirim yükümlülüğü yerine getirilmemiş ise, iç ilişkideki vekâlet sözleşmesi kapsamında da haber verme yükümlülüğüne aykırı davranmış sayılacak olan

---

³³⁸ TBK md. 505/1 hükmü uyarınca; “*Vekil, vekâlet verenin açık talimatına uymakla yükümlüdür. Ancak, vekâlet verenden izin alma imkânı bulunmadığında, durumu bilseydi onun da izin vereceği açık olan hâllerde, vekil talimattan ayrılabilir.*”

³³⁹ Özen, s. 494.

³⁴⁰ Özen, s. 494-495; Öztürk, s. 113.

kefil, asıl borçluya gerek iç ilişkideki vekâlet sözleşmesi, gerekse halefiyet ilkesi kapsamında rücu hakkını kaybetmiş olacaktır.

Kefilin, asıl borçludan, vekâlet sözleşmesine dayalı olarak ileri sürebileceği taleplerinin kapsamı, TBK md. 510 hükmüne göre belirlenecektir³⁴¹. Vekâlet verenin borçlarını düzenleyen TBK md. 510 hükmü gereğince, kefil, alacaklıya yapmış olduğu ödeme yanında, asıl borçlu ile iç ilişkisine konu olan vekâlet işinin gereği gibi ifası için yapmış olduğu giderleri, verdiği avansları ve ifa sırasında uğramış olduğu zararları da faiziyle birlikte asıl borçludan talep etme hakkına sahiptir³⁴². Ancak, kefilin uğradığı zarar talebi bakımından asıl borçlu, bu zararın kendi kusurundan kaynaklanmadığını ispat ederek sorumluluktan kurtulabilecektir³⁴³.

TBK md. 510/I hükmünde yer alan, borçtan kurtarılma talebinin kefil ile asıl borçlu arasındaki iç ilişki çerçevesinde uygulanması için; bu talebin TBK md. 595 hükmünde belirtilen koşullar dâhilinde, kefil tarafından ileri sürülmüş olması gereklidir.

---

³⁴¹ TBK md. 510: “*Vekâlet veren, vekâletin gereği gibi ifası için vekilin yaptığı giderleri ve verdiği avansları faiziyle birlikte ödemek ve yüklendiği borçlardan onu kurtarmakla yükümlüdür. Vekil, vekâletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini vekâlet verenden isteyebilir. Ancak vekâlet veren, kusuru bulunmadığını ispat ederek bu sorumluluktan kurtulabilir.*”

³⁴² Rodoslu Koçano, s. 32;

³⁴³ Bu yönde vekâlet sözleşmesi özelindeki açıklamalar için bkz. Aral/ Ayrancı, s. 473-474; Zevkliler/ Gökyayla, s. 670; Kılıçoğlu (Özel Hükümler), s. 554; Eren (Özel Hükümler), s. 742-743.

Zira kefilin hangi hallerde borçtan kurtarılabileceğini düzenleyen TBK md. 595 hükmü özel hüküm olarak TBK md. 510/I'in önüne geçecektir³⁴⁴.

Kefil ile asıl borçlu arasında, kefilin, vekâlet sözleşmesine dayanan rücu talebine ilişkin TBK md. 510 hükmünün getirmiş olduğu kapsamı genişleten, daraltan veya şartlarını değiştiren (ör. belli bir zamandan önce ileri sürülememe gibi) anlaşmalar yapılabilir. Aynı şekilde, kefilin, asıl borçluya iç ilişkiye dayalı rücu talebini tamamen ortadan kaldıran anlaşma da yapılabilir. Kefilin iç ilişkiye dayanan rücu talebini sınırlayan ya da kaldıran anlaşmaların TBK md. 582/III hükmüne aykırı düştüğünden söz edilemez. Zira TBK md. 582/III hükmü, kefilin halefiyete dayalı haklarına ilişkin olduğundan, kefilin iç ilişkiye dayanan rücu hakkı, bu madde kapsamında değerlendirilemeyecektir³⁴⁵.

b. Müteselsil Kefilin Rücu Talebinin Vekâletsiz İş Görmeye Dayanması

Kefil tarafından, asıl borçlunun istemi ve hatta haberi olmaksızın kefalet sözleşmesi yapılmış ise, bu durumda kefil ile asıl borçlu arasındaki iç ilişkiye, koşulların mevcut olması halinde, vekâletsiz iş görmeye ilişkin hükümler uygulanabilir.

---

³⁴⁴ Özen, s. 492.

³⁴⁵ Özen, s. 478-479, 502-503.

Vekâletsiz iş görme, TBK md. 526-531 kapsamında düzenlenmiş olmakla, bir kimsenin hukuken yetkili ya da yükümlü olmaksızın, bir işi kendisi ya da üçüncü bir kimsenin yararına görmesinden doğan hukuki ilişki olarak tanımlanabilir³⁴⁶.

Vekâletsiz iş görmenin, “gerçek vekâletsiz iş görme (TBK md. 526-529, md. 531)” ve “gerçek olmayan vekâletsiz iş görme (TBK md. 530)” olarak iki türü bulunmaktadır. Gerçek vekâletsiz iş görme; iş görenin, vekâleti bulunmaksızın iş sahibinin menfaatine ve varsayılan iradesine uygun biçimde ya da iş sahibinin geçerli bir yasaklamasına aykırı olmayacak şekilde iş görmesi iken; gerçek olmayan vekâletsiz iş görme, iş görenin bir başkasına ait işi bilerek ya da bilmeksizin kendi işi olarak kendi menfaati için görmesidir³⁴⁷.

Gerçek vekâletsiz iş görmenin de “caiz vekâletsiz iş görme” ve “caiz olmayan vekâletsiz iş görme” olmak üzere iki türü bulunmaktadır. Caiz vekâletsiz iş görme, iş sahibinin menfaatine uygun olarak ve iş sahibince yasaklanmamış olan işin görülmesi olup; caiz olmayan vekâletsiz iş görmede ise, bundan farklı olarak, iş sahibinin menfaatine olmayan ya da iş sahibi tarafından yasaklanmış olan bir işin görülmesi söz konusudur³⁴⁸.

---

³⁴⁶ **Eren** (Özel Hükümler), s. 897; **Tandoğan**, s. 678; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 585; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 678-679; **Yavuz/ Acar/ Özen**; s. 757; **Aydoğdu / Kahveci**, s. 822.

³⁴⁷ **Eren** (Özel Hükümler), s. 898-899, 909; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 678; **Yavuz/ Acar/ Özen**; s. 758, 763

³⁴⁸ **Eren** (Özel Hükümler), s. 902.

Aşağıda vekâletsiz iş görme türlerinden gerçek (caiz olan) vekâletsiz iş görme hükümleri esas alınarak, müteselsil kefilin vekâletsiz iş görmeye dayanan rücu talebinin esasları açıklanacaktır.

Vekâletsiz iş görmenin unsurları, “bir işin görülmesi”, “görülen işin başkasına ait olması”, “iş görene vekâlet verilmemiş olması”, “iş görenin işi başkasının işini görme iradesi ile yapması” ve “işin görülmesinin iş sahibi için zorunlu olması”dır.

Vekâleti olmaksızın başkası hesabına işi gören kimse, TBK md. 526 hükmü gereğince, iş sahibinin menfaatine ve varsayılan iradesine uygun olarak işi görmekle yükümlüdür. Bu doğrultuda kefil, asıl borçlunun menfaati ve farazi iradesine yaraşır şekilde davranmış olmak kaydıyla; alacaklıya yapmış olduğu ödemeyi, asıl borçluya vekâletsiz iş görme hükümleri kapsamında rücu edebilecektir. Ancak, kefilin alacaklıya ödemedede bulunurken asıl borçlunun menfaati yanında kendi menfaatini de gözetmiş olması, vekâletsiz iş görmenin varlığını ve dolayısıyla kefilin asıl borçluya rücu hakkını engellemeyecektir³⁴⁹.

Kefilin, asıl borçlunun menfaatini ve varsayılan iradesini gözeterek hareket etmesi unsuru aynı zamanda, vekâletsiz iş görmenin bir diğer unsuru olarak, kefilin başkasının işini görme iradesi ile hareket ettiğinin de bir görünümüdür. Başkasının işini görme iradesiyle hareket eden kefil, tıpkı vekâlet sözleşmesinde olduğu gibi bu işi özenle görmeli, benzer alanda iş ve hizmet üstlenen basiretli bir iş görenin göstereceği özeni göstermelidir³⁵⁰.

---

³⁴⁹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 271; **Özen**, s. 495.

³⁵⁰ Vekâletsiz iş görmede; iş görenin, iş sahibinin menfaatine ve varsayılan iradesine uygun olarak özenle iş görme borcu hakkındaki açıklamalar için; bkz. **Eren** (Özel

Vekâletsiz iş görmenin bir diğer unsuru olarak, vekâletsiz iş görenin bu işi görmesi bir yetkiye (vekâlete) dayalı olmamalı, bir diğer ifade ile iş görenin, işi görmesinde herhangi bir hukuki sebep bulunmamalıdır. Bu unsurun da gerçekleşmesi için kefilin, asıl borçlunun bilgisi dışında (iznini almaksızın) hareket etmiş olması gerekmektedir³⁵¹.

Kefil tarafından, vekâletsiz iş görmeye dayalı olarak asıl borçluya karşı ileri sürülebilecek talebin kapsamı TBK md. 529/I'e göre³⁵² belirlenecektir. Buna göre, kefil tarafından, asıl borçlunun menfaatine uygun hareket edilerek yapılan ödemelerden, zorunlu ve faydalı tüm masraflar, faizi ile birlikte rücu talebine konu olabilecektir. Ayrıca vekâletsiz iş görme hükümlerine dayalı olarak asıl borçluya rücu eden kefil, kefalet sözleşmesi sebebiyle uğramış olduğu zararlar var ise bunları da hâkimin takdir hakkı çerçevesinde tazmin etme imkânına sahip olacaktır.

Kefilin alacaklıya yaptığı ödemeyi, asıl borçluya vekâletsiz iş görme hükümleri çerçevesinde rücu edilebilmesi için, kefilin bu ödemeyi asıl borçluya yansıtma iradesini

---

Hükümler), s. 903; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), 593-594; **Zevkliler/ Gökyayla**; s. 680; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 761; **Özen**, s. 496

³⁵¹ Vekâletsiz iş görmede, iş görenin işi görme hususunda vekâletinin bulunmaması unsuru hakkındaki açıklamalar için; bkz. **Eren** (Özel Hükümler), s. 901; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), 587; **Zevkliler/ Gökyayla**; s. 679; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 759; **Özen**, s. 495.

³⁵² TBK md. 529/I hükmüne göre; “İşsahibi, işin kendi menfaatine yapılması hâlinde, işgörenin, durumun gereğine göre zorunlu ve yararlı bulunan bütün masrafları faiziyle ödemek ve gördüğü iş dolayısıyla üstlendiği edimleri ifa etmek ve hâkimin takdir edeceği zararı gidermekle yükümlüdür. Bu hüküm, umulan sonuç gerçekleşmemiş olsa bile, işi yaparken gereken özeni göstermiş olan işgören hakkında da uygulanır.”

taşıması gereklidir. Aksi durum, kefil tarafından yapılan ödemenin asıl borçluya karşılıksız kazandırmada bulunmak üzere yapılmış olduğunun kabulünü gerektireceğinden, kefilin asıl borçluya yöneltebileceği rücu talebinden de söz edilemeyecektir³⁵³.

c. Müteselsil Kefilin Rücu Talebinin Sebepsiz Zenginleşmeye Dayanması

Kefil ile asıl borçlu arasındaki iç ilişkide, vekâlet sözleşmesi ya da vekâletsiz iş görmeye dayalı ilişki mevcut değilse, kefil, asıl borçluya karşı sebepsiz zenginleşmeye dayalı olarak talepte bulunabilir³⁵⁴. Kefilin rücu talebinin sebepsiz zenginleşmeye dayanması ihtimalinde, kefilin rücu talebinin kapsamı, kefil tarafından yapılan ödemenin asıl borçluya sağladığı mali yarara göre belirlenir. Zira sebepsiz zenginleşmenin denkleştirici adaleti sağlama işlevi uyarınca, hukuken geçerli bir sebep bulunmaksızın bir başkasının malvarlığından faydalanarak kendi malvarlığını artıran kişi elde ettiğini iade etmek zorundadır³⁵⁵. Bu bağlamda, kefil tarafından alacaklıya ödeme yapıldığında, asıl borçlu, borcundan kurtulduğundan ve asıl borçlunun malvarlığında bir azalma meydana gelmediğinden, asıl borçlunun dolaylı olarak sebepsiz zenginleştiği söylenebilecek ve kefil tarafından asıl borçluya rücu talebinin yöneltildiği anda, asıl borçlunun halen devam etmekte olan mali çıkarı (asıl borçlunun malvarlığında etkisi devam eden bir artış) söz

---

³⁵³ **Özen**, s. 496; **Oktay Özalan**, s. 59.

³⁵⁴ **Tandoğan**, s. 787; **Develioğlu**, s. 416; **Gümüş**, s. 425; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 270; **Aral /Ayrancı**, s. 515; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 830.

³⁵⁵ **Oğuzman/Öz**, C. II, s. 317 (N. 886); **Nomer** (Genel Hükümler), s. 305 (N. 139); **Eren** (Genel Hükümler), s. 958-959 (N. 2616); **Kılıçoğlu** (Genel Hükümler), 637 (N. 3291), **Hatemi/ Gökyayla**, s. 224-225.

konusu olduğundan, asıl borçlu, kefilin sebepsiz zenginleşmeye dayalı rücu talebini karşılamak durumunda kalacaktır³⁵⁶.

Diğer taraftan, doktrinde, alacaklıya ödemede bulunan kefil, alacaklının haklarına halef olacağından, asıl borçlunun borcundan kurtulmuş kabul edilemeyeceği, bu doğrultuda da asıl borçlunun borcu nihayete ermediğinden sebepsiz zenginleşmesinin de söz konusu olmadığı belirtilerek, kefilin halefiyete dayalı rücu hakkı var olduğu sürece sebepsiz zenginleşmeye dayalı rücu hakkının söz konusu olmayacağı da savunulmuştur³⁵⁷.

C. MÜTESELSİL KEFİLİN KANUNİ HALEFİYETE DAYANAN RÜCU HAKKI

1. Halefiyete Dayanan Rücu Hakkının Amacı

Uygulamada, genel olarak kefil, asıl borçlunun talebi üzerine sorumluluk altına girdiğinden, kefil ile asıl borçlu arasında kefalet sözleşmesinin kurulmasından önce ya da sonra gerçekleşen bir iç ilişki çoğunlukla mevcut durumdadır. Kefil ile asıl borçlu arasındaki bu ilişkinin niteliği, yukarıda bir önceki bölümde yer verildiği üzere, kefilin rücu hakkının bulunup bulunmaması ve rücu hakkının kapsamının belirlenmesi bakımından önem arz edecektir. Bununla birlikte kefil ile asıl borçlu arasında, hukuki bir ilişki mevcut olmasa dahi bu durumun kefalet sözleşmesinin geçerliliği üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır; kaldı ki kefil, asıl borçlunun rızası dışında ve hatta rızası hilafına da kefil olabilir. Bu durumda ise kefil, halefiyete dayalı olarak TBK md. 596 hükmü uyarınca asıl borçluya rücu edebilecektir.

---

³⁵⁶ Özen, s. 497; Öztürk, s. 116.

³⁵⁷ Bu yönde bkz. Kılıçoğlu (Kanuni Halefiyet), s. 17.

Alacaklıya ödeme yapan kefilin hem asıl borçlu ile arasındaki iç ilişkiye dayalı olarak hem de halefiyete dayalı olarak asıl borçluya rücu edebilme imkânı olacaktır. Kefil bu rücu imkânından herhangi birine başvurabileceği gibi birine ilişkin yapılan talebin reddedilmesi halinde, diğer yolla yeniden rücu edebilecektir. Kefilin, asıl borçlu ile aralarındaki iç ilişkiye dayanan rücu talebi mevcut iken kanunkoyucu tarafından ayrıca TBK md. 596 kapsamındaki halefiyete dayanan rücu hakkının düzenlenmesinin amacı asıl borç ilişkisi kapsamında alacaklıya verilen teminatların halefiyet yoluyla kefile geçmesinin sağlanmasıdır³⁵⁸.

Diğer taraftan TBK md. 596 hükmündeki halefiyete dayanan rücu hakkı, kefilin ispat güçlüğünden kurtararak alacaklının elindeki teminatlara başvurabilme olanağını kefile sağlamayı da amaçlamaktadır. Gerçekten de, kefilin halefiyete dayanan rücu hakkı ile iç ilişkiye dayalı rücu hakkı kıyaslandığında halefiyete dayalı rücu hakkına başvurulmasının kefile ispat kolaylığı sağladığı görülmektedir. Zira kefil, iç ilişkiye dayalı olarak rücu talebinde bulunduğu hem alacaklıya ödemede bulunduğunu hem de iç ilişkiyi ispat külfeti altına girecektir. Oysaki halefiyete dayalı rücu hakkında, asıl alacağa bağlı ferî haklar da kefile geçeceğinden kefilin yalnızca alacaklıya ifade bulunduğunu ispat etmesi yeterlidir³⁵⁹.

---

³⁵⁸ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 19; **Reisoğlu** (Rücu), s. 470; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 272; **Gümüş**, s. 435; **Aral /Ayrancı**, s. 514; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 830; **Yenice**, s. 51.

³⁵⁹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 272; **Özen**, s. 483; **Bilge** (Halefiyet), s. 284; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 18; **Tekinay / Akman/ Burcuoğlu/ Altop**, s. 215; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 400; **Öztürk**, s. 122; **Koyuncu**, s. 30.

2. Müteselsil Kefilin Halefiyete Dayanan Rücu Hakkına Başvurabilme Koşulları

a. Geçerli Bir Kefalet Sözleşmesinin Bulunması

Kefilin, alacaklıya yaptığı ödemeyi asıl borçluya rücu edebilmesi için geçerli bir kefalet sözleşmesine dayalı olarak ödeme yapmış olması gereklidir³⁶⁰. Kefalet sözleşmesinin mevcut olmaması ya da herhangi bir sebeple geçersizliği durumunda kefilin TBK md. 596 kapsamında rücu hakkı söz konusu olmayacaktır³⁶¹. Hatta kefil tarafından geçerli bir kefalet sözleşmesinin var olduğu düşüncesiyle hareket edilerek alacaklıya ifada bulunulup sonradan kefalet sözleşmesinin geçersiz olduğu öğrenilse dahi kefil, asıl borçluya TBK md. 596 gereği rücu edemeyecektir³⁶².

Kefalet sözleşmesinin geçersizliği durumunda kefil, alacaklıya yaptığı ödemeyi sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre alacaklıdan talep edebilecek ya da asıl borçlu ile

---

³⁶⁰ Kefalet sözleşmesinin asıl borcun fer'i olması dolayısıyla, kefalet sözleşmesinin geçerliliği, geçerli bir asıl borcun bulunmasına bağlı olduğundan, asıl borcun geçerliliğine ilişkin olarak açıklamalarımız hakkında bkz. yuk. ikinci bölüm §1, III, A.

³⁶¹ **Eren** (Özel Hükümler), s. 789; **Aydoğdu / Kahveci**, s. 866; **Aral /Ayrancı**, s. 515; **Özen**, s. 504; **Gümüş**, s. 426; **Acar**, s. 347; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 403; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 65; **Barlas** (Geçerlilik), s. 350; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 279.

³⁶² **Aral /Ayrancı**, s. 515; **Rodoslu Koçano**, s. 149; **Yenice**, s. 59-60; **Reisoğlu** (Rücu), s. 473; **Özen**, s. 504.

arasındaki iç ilişki gereği rücu edebilecektir^{363 364}. Kefil, geçerli bir kefalet sözleşmesi bulunmadığını bilmesine rağmen alacaklıya ifada bulunmuşsa, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşme gereği başvuruda bulunamayacaktır^{365 366}.

---

³⁶³ **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 403; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 99; **Reisoğlu** (Rücu) s. 473; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 97-98; **Tandoğan**, s. 741; **Aral /Ayrancı**, s. 515; **Aydoğdu /Kahveci**, s. 866; **Yenice**, s.59-60; **Özen**, s. 504; **Rodoslu Koçano**, s. 148.

³⁶⁴ Geçersiz kefalet sözleşmesine dayalı olarak ifada bulunan kefilin başvurabileceği yol hakkında; Yargıtay 3. HD'nin 06/04/1989 tarihli ve 9431-3558 E-K sayılı kararında, kefilin şekle aykırılık sebebiyle geçersiz kefalet sözleşmesinden kaynaklanan borcunu ifa etmesi halinde asıl borcun sona ereceğini ve sebepsiz zenginleşmenin borçlu üzerinde gerçekleşeceğini ve kefil tarafından sebepsiz zenginleşme davasının asıl borçluya karşı açılması gerektiğini belirtmiştir. Anılan karar şu şekildedir:“(…)şekil noksanı veya yokluğu nedeniyle geçerli bir bulunmayan bir kefaletle dayanılarak ödemede bulunan kefilin nedensiz zenginleşme iddiasında bulunabileceğine hiçbir yasal engel bulunmamaktadır. Zira ödemede sonucunda alacak sona ermiş ise, haksız olarak borçlunun (davalı) zenginleştiğinin kabulü gerekir. Öyle ki, alacağın sona ermesiyle, alacaklı hakkı olan bir edayı kabul etmiş olacak, buna karşılık borçlu nedensiz olarak borcundan kurtulmuş, mal varlığında haklı olmayan bir atış meydana gelmiş bulunacaktır.(...)” (İctihada erişim için bkz. **Reisoğlu** (Kefalet), s. 98) (Söz konusu kararının eleştirisi için bkz. **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 100; **Koyuncu**, s. 41-43.)

Yukarıdaki karardan sonraki tarihli olan aynı konuya ilişkin Yargıtay 11. HD'nin 08/12/2003 tarihli 2003/4557-11483 E-K sayılı kararında; şekle aykırılık sebebiyle geçerli bulunmayan bir kefalet sözleşmesine istinaden ödeme yapılması halinde sebepsiz

---

zenginleşme iddiasıyla alacaklıya dava açılabileceğini belirtmiştir. Anılan karar şu şekildedir: “Dava, kefalet limiti üzerinde fazladan ödenen paranın bankadan istirdadı istemine ilişkindir. Davalı banka vekili, davacının sözleşmeyi kefil olarak değil, garanti eden sıfatıyla imzaladığını, bu nedenle borcun tamamından sorumlu olduğunu savunmuş ise de, davacının, bağımsız bir borç değil, asıl borçlunun sorumluluğunu yüklenmiş olması, sözleşmeyi yapmakta menfaati bulunmaması, objektif olarak belli bir sonucunda gerçekleşmesi amacına değil, kişiye yönelik olarak teminat vermesi nedeniyle kefil olduğunun kabulü gerekir. Garanti sözleşmesinin varlığından söz edilemez. Ancak davalı kefil, asıl borçlunun borcunu ödememesi yüzünden hakkında başlatılmış bir icra takibi ya da açılmış bir dava yokken, bankanın kendisine ihtarname göndermesi üzerine, ihtiyati tedbir kararı ile aleyhine icra takibi yapılmasını durdurma menfi tespit davası açma gibi hakları olduğu halde bunları kullanmadan ve ihtirazi kayıt dahi koymadan kendi serbest iradesiyle ödeme yaptığı için davalı bankaya yönelik istirdat davası açamaz. Şekil noksanı veya yokluğu nedeniyle geçerli bulunmayan bir kefalete istinaden ödeme yapsaydı ancak o zaman sebepsiz zenginleşme iddiasıyla banka aleyhine dava açabilirdi. Böyle bir iddiada bulunup ispat edilmediğine göre davacı ancak nedensiz olarak borcundan kurtulmuş olan ve malvarlığında hakkı olmayan bir artış meydana gelmiş bulunan asıl borçluya karşı dava açabilecektir.” İctihada erişim için www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

³⁶⁵ **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 101; **Özen**, s. 254-255; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 234.

³⁶⁶ Kefilin şekle aykırılığı bilmesine rağmen kendi isteğiyle alacaklıya ödemede bulunması halinde, yapılan ödemenin elden bağışlama teşkil edeceği ve verilenin geri istenemeyeceği hakkında bkz. **Reisoğlu** (Kefalet), s. 94; **Tandoğan**, s. 741.

b. Kefalet Sözleşmesinin Mahiyetinin Rücu Hakkını Engellememesi

TBK md. 596/VI hükmüne göre, “*Kefil, dava hakkı vermeyen veya yanılma ya da ehliyetsizlik sebebiyle asıl borçluyu bağlamayan bir borç için ödemede bulunduğu takdirde, asıl borçluya karşı rücu hakkına sahip değildir. Ancak, kefil zamanaşımına uğramış bir asıl borçtan sorumlu olmayı borçlunun vekili sıfatıyla üstlenmişse asıl borçlu, ona karşı vekâlet sözleşmesi hükümleri uyarınca sorumlu olur.*”

Kanunkoyucu, anılan bu düzenleme ile borçlunun sorumluluğunda bulunmayan bir borçtan dolayı, kefilin rücu hakkı çerçevesinde sorumlu hale gelmesini engellemeyi amaçlamıştır. Örneğin, irade sakatlığı halinde borçlunun sorumluluktan kurtulması TBK md. 39 hükmü uyarınca süresi içerisinde sözleşmeyle bağlı olmadığını bildirmesi – sözleşmeyi iptal etmesi– halinde mümkün olduğundan; irade sakatlığı halini bilerek kefalet borcu altına giren kefil, asıl borçlunun sözleşmenin iptalini sağlayıp sağlamayacağının henüz belirsiz olduğu dönemde (hak düşürücü süre içerisinde) alacaklının ifa talebine karşılık olarak bu def’iye başvurarak ifadan kaçınabilecektir. Kefil tarafından bu def’i ileri sürülmeden alacaklıya ödeme yapıp sonrasında borçlu tarafından sözleşmeyi iptal hakkı kullanıldığında, kefil yapmış olduğu ödemeyi asıl borçluya rücu etme hakkına sahip olamayacaktır³⁶⁷.

Kefilin, borçlunun yanılması ya da ehliyetsizliği durumunu bilerek³⁶⁸, asıl borç için kefalet yükümlülüğü altına girmesi halinde sorumluluğu TBK md. 582/II hükmünde

---

³⁶⁷ **Acar**, s. 277, 349-350; **Eren** (Özel Hükümler), s. 769; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 711; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 839; **Aral /Ayrancı**, s. 489-490.

³⁶⁸ Borçlunun yanılması ya da ehliyetsizliği durumunu bilerek, kefil olunması halinde gerçek anlamda kefaletten söz edilemeyeceği, buradaki kavramın “kişisel güvence veren”

düzenlenmiş olup, bu durumda kefil, alacaklıya karşı kefalet ile ilgili kanun hükümleri gereğince sorumlu olacaktır. Kefilin, asıl borçlunun yanılması ya da ehliyetsizliği hallerini bilerek yükümlülük altına girmesi halinde, TBK md. 591/I hükmü uyarınca kefil, alacaklıya karşı bu durumları def'i olarak ileri süremeyecek ve alacaklıya ödeme yapmakla yükümlü olacaktır. Ayrıca kefil, bu surette yapmış olduğu ödemeyi TBK md. 596/IV gereği asıl borçluya rücu edemeyecektir³⁶⁹. Kefilin, asıl borcun iptal edilebilirlik durumuna ilişkin bilgi sahibi olduğunu ispat yükü, bu durumdan lehine hak elde edecek olan alacaklıdadır³⁷⁰.

Zamanaşımına uğrayan bir borca bu durumu bilerek³⁷¹ kefil olunması halinde de kefil, TBK md. 591/I gereği borcun zamanaşımına uğradığını def'i olarak ileri süremeyecek ve alacaklıya yapmış olduğu ödeme için asıl borçluya rücu edemeyecektir³⁷². Ancak kefil, zamanaşımına uğrayan bir borçtan dolayı sorumlu olmayı

---

olarak kabul edilmesi gerektiğine dair bkz. **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 60, 230; **Develioğlu**, s. 418; **Koyuncu**, s. 64.

³⁶⁹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 274; **Develioğlu**, s. 418; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 858; **Aral/ Ayrancı**, s. 515; **Koyuncu**, s. 65.

³⁷⁰ **Gümüş**, s. 338.

³⁷¹ Zamanaşımına uğramış borca bilerek kefil olunması halinde garanti sözleşmesi yapılmış sayılması gerektiğine dair görüşler için bkz. **Tandoğan**, s. 724; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 52; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 59-61.

³⁷² **Tandoğan**, s. 724; **Barlas**, (Geçerlilik), s. 352; **Taşatan**, s. 353; **Yenice**, s. 58; **Koyuncu**; s.67.

borçlunun vekili sıfatıyla hareket ederek üstlenmiş ise bu durumda borçluya vekâlet sözleşmesi hükümlerine göre rücu edebilecektir³⁷³.

Kumar veya bahis borcuna kefalette, kefil tarafından borcun kumar ve bahisten kaynaklandığı bilinerek kefil olunsa dahi, TBK md. 591/IV hükmü uyarınca, kefilin asıl borçluya ait def'ileri ileri sürerek ifadan kaçınma hakkı mevcuttur³⁷⁴.

Kefil tarafından bu def'i ileri sürülmeksizin ödeme yapılması halinde, kefilin, yaptığı bu ödemenin iadesini talep edip edemeyeceği ya da asıl borçluya rücu edip edemeyeceği doktrinde tartışmalıdır. Bu konuda doktrindeki bir görüş, borcun kumar veya bahisten doğduğunu bilerek ödeme yapan kefil tarafından, yapılan bu ödemenin alacaklıdan iadesinin istenemeyeceğini ve ayrıca bu ödemenin borçluya da rücu edilemeyeceğini, borcun kumar ya da bahisten doğduğunu bilmeyen kefilin ise yaptığı ödemenin alacaklıdan iadesini isteyebileceğini belirtmektedir³⁷⁵. Doktrindeki diğer görüş ise, eksik borç niteliğinde olmakla aslen geçerli bir borç olan, kumar veya bahisten doğan borcun, ifa edilmesinin sebepsiz zenginleşme sayılamayacağı, bu bağlamda kefilin de yaptığı ödemenin iadesini alacaklıdan isteyemeyeceği; ancak TBK md. 591/III hükmünde belirtilen koşulların sağlanması halinde asıl borçluya rücu edebileceğini savunmaktadır³⁷⁶.

---

³⁷³ **Gümüş**, s. 440; **Özen**, s 159, dn 20.

³⁷⁴ TBK md. 591/IV hükmünde yalnızca kumar ve bahisten doğan borçlardan söz edilmekte ise de, söz konusu hükmün tüm eksik borçlar bakımından uygulanması gerektiğine dair bizim de katıldığımız görüş hakkında bkz. **Yenice**, s. 58-59.

³⁷⁵ **Özen**, s. 406; **Acar**, s. 351; **Gümüş**, s. 440; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 403.

³⁷⁶ **Ayan**, s. 272; **Taşatan**, s. 353.

Kanaatimizce de borcun kumar veya bahisten kaynaklandığını bilen kefil, bu def'ileri ileri sürmeksizin ödemede bulunmuş ise, artık asıl borçluya rücu edemeyecek ve söz konusu durum sebepsiz zenginleşme olarak değerlendirilemeyeceğinden ödemenin iadesini de talep edemeyecektir. Kefil, asıl borcun kumar veya bahisten kaynaklandığını bilmeksizin kefil olmuş ve alacaklıya ödeme yapmışsa, bu durumda da asıl borçlu kefile karşı TBK md. 604 uyarınca “dava edilmezlik” itirazını ileri süreceğinden³⁷⁷ bu halde de dolaylı olarak rücu hakkı mümkün olmayacaktır.

c. Müteselsil Kefilin Alacaklıya Karşı Kefalet Borcunu Yerine Getirmesi

Halefiyete dayanan rücu hakkının doğumu için, kefil tarafından yapılan ödeme ile alacaklının tatmin edilmiş olması gereklidir³⁷⁸. Kefilin alacaklıyı tatmini, kefalet sözleşmesinin kefile getirdiği yükümlülüğün, ifa, ifa uğruna edim ya da alacaklıdaki bir alacak ile borcun takası vb. gibi TBK md. 113 vd. hükümlerinde düzenlenen sebeplerden biri ile sona erdirilmek üzere edimde bulunulmasıdır. Kefilin, ifa uğruna edimi gerçekleştirmek üzere bir mal ya da kıymetli evrakı teslim etmesi durumunda kefilin rücu hakkı, mal ya da kıymetli evrak paraya çevrildiği esnada mevcut hale gelecektir³⁷⁹. Kefilin, alacaklıya ödemeyi yaparken rücu etme kastıyla hareket etmesi gereklidir.

---

³⁷⁷ **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 403; **Gümüş**, s. 440.

³⁷⁸ **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 827; **Eren** (Özel Hükümler), s. 789; **Acar**, s. 347; **Özen**, s. 505.

³⁷⁹ **Reisoğlu** (Rücu), s. 473; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 29, 81; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 404; **Özen**, s. 505; **Koyuncu**, s. 53.

Kefilin, alacaklıya ödeme yaparken ödünç verme ya da bağışlama kastı ile hareket etmesi halinde rücu hakkı söz konusu olmayacaktır³⁸⁰.

Kefilin ediminin alacaklı tarafından kabul edilmemesi halinde, TBK md. 593 gereğince; kefil borcundan kurtulacak, dolayısıyla bu durumda kefilin rücu hakkı da mevcut olmayacaktır. Ancak, asıl borçlu ile kefilin iç ilişkisi gereği kefilin menfaati, TBK md. 593'ün uygulanması yönünde olmayıp kefilin alacaklıya ifasını zorunlu kılar vaziyette olabilir. *Kılıçoğlu*, böyle bir durumda TBK md. 593'ün uygulanmasından ziyade, alacaklıya halefiyeti daha menfaatine olan kefile, tevdi imkânı tanınarak alacaklının haklarına halef olup asıl borçluya rücu etmesinin mümkün olduğunu belirtmektedir³⁸¹.

Kefilin, alacaklıyı tatmin etmesi için muhakkak malvarlığı unsurlarına başvurulması (fiilen ödemede bulunması) gerekip gerekmediği hususu doktrinde, alacaklının bağışlama amacıyla kefilin ibra etmesi halinde, kefilin rücu hakkının bulunup bulunmadığı konusu üzerinden tartışılmaktadır. Bir görüşe göre, alacaklının kefilin ibra etmesi durumunda yalnızca kefalet borcu sona ereceğinden ve asıl borç devam ettiğinden kefilin asıl borçluya rücu hakkı olmayacaktır. Zira kefalet borcunu yerine getirmeyen kefil, asıl borçluya rücu yoluyla başvurduğunda; rücu imkânını zenginleşme aracı olarak kullanarak

---

³⁸⁰ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 274; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 81; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 404; **Özen**, s. 505; **Rodoslu Koçano**, s. 112; **Yenice**, s. 60; **Başar**, s. 52.

³⁸¹ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 30. Ayrıca bu yöndeki açıklamalar için bkz. **Özen**, s. 505-506; **Yıldırım**, s. 82- 83.

ikinci kez haksız surette kazanç sağlamış olacaktır³⁸². Doktrindeki diğer görüş ise, alacaklının bağışta bulunmak kastıyla kefilin ibra etmesi halinde, asıl borçlu borcundan kurtulmuş olacağından kefilin rücu imkânı olacağını savunmaktadır. Zira bu durumda, kefilin, bağışlama kastıyla ibra edilmesi sebebiyle, malvarlığında meydana gelen artış ancak rücu sonrasında ortaya çıkmaktadır. Kefilin asıl borçluya rücu etmemesi halinde yapılan ibra sebebiyle kefilin malvarlığında bir değişiklik meydana gelmemektedir³⁸³.

Kanaatimizce, ikinci görüş, kefalet borcunun asıl borçtan bağımsız ayrı bir borç doğurması ilkesine aykırı yönde, kefilin borcu ile asıl borcu tek bir borç olarak değerlendirdiğinden yerinde değildir. Bu görüşün kabulü halinde, asıl borçlunun hem alacaklıya hem de kendisine rücu eden kefile ödeme yapması şeklinde hakkaniyete aykırı bir sonuç ortaya çıkabilecektir.

i) Kısmi İfa Halinde Müteselsil Kefilin Rücu Hakkı

Kefil, kefalet borcunun tamamını değil bir kısmını ifa etmiş olabilir. Kural olarak, borcun tamamı belli ve muaccel ise, alacaklı kısmi ifayı reddetme hakkına sahiptir (TBK md. 84/I). Bu doğrultuda, kefilin borcunun belirli ve muaccel olması halinde, alacaklı kefilin kısmi ifasını kabul etmek zorunda değildir³⁸⁴. Ancak alacaklının, kefilin yaptığı kısmi ifayı kabul etmesi halinde, kefil, ifa ettiği kısım oranında alacaklının haklarına halef

---

³⁸² **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 404; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 275; **Ayrancı/ Aral**, s. 516; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 866; **Başar**, s. 68; **Korkmaz** (Halefiyet), s. 324; **Oktay Özalan**, s. 68; **Düden**, s. 201.

³⁸³ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 33.

³⁸⁴ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 245; **Özen**, s. 526.

olacaktır³⁸⁵. Nitekim TBK md. 596/I hükmünde de kefilin, alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde onun haklarına halef olacağı düzenlenmiştir.

TBK md. 596/I c. 2 gereğince kefil, alacaklıyı tatmin ettiği oranda halef olacağı alacaklının haklarını, ancak borç muaccel olduğunda kullanabilecektir. Bu doğrultuda, kefil, asıl borç muaccel hale gelmeden önce kısmi ifada bulunduğu takdirde, asıl borçluya rücu edebilmek için, asıl borcun muaccel olmasını beklemek durumunda kalacak; ancak alacaklının tamamen tatmin olmasını ise beklemek zorunda olmayacaktır³⁸⁶.

Kefilin gerçekleştirdiği kısmi ifayı, alacağın tamamen ifa edilmesini beklemeden asıl borçluya rücu edebilecek olmasına karşılık, alacaklı, elde edemediği alacak bakımından teminatlardan yararlanmada kefile göre öncelik hakkına sahiptir (TBK md. 596/II c. 3). Bu çerçevede, alacağı teminat altına alan rehnin paraya çevrilmesi durumunda elde edilecek tutardan, öncelikle alacaklının elde edemediği alacak kısmı karşılanacak, arta kalan kısımdan halefiyet yoluyla kefile geçen alacak karşılanacaktır³⁸⁷.

Alacaklıya kefil tarafından kısmi ifa yapılmasından önce ya da sonra asıl borçlunun iflas etmesi halinde, İİK md. 204 hükmü³⁸⁸ gereğince kefil tarafından yapılan

---

³⁸⁵ **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 28; **Özen**, s. 526; **Bilge** (Halefiyet), s.286; **Aral/ Ayrancı**, s. 516; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 866; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 826.

³⁸⁶ **Özen**, s. 529-530; **Rodoslu Koçano**, s. 243-244; **Koyuncu**, s. 50-51.

³⁸⁷ **Bilge** (Halefiyet), s. 286; **Özen**, s. 532; **Gümüş**, s. 439; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 828-829; **Koyuncu**, s. 87.

³⁸⁸ İİK md. 204/I hükmüne göre; “Alacaklı müflisle birlikte borçlu olandan alacağının bir kısmını almış ise müşterek borçlunun müflise rücu hakkı olsun olmasın borcun tamamı masaya kaydolunur.”

kısmi ödeme tutarı dikkate alınmaksızın asıl borç tutarının tamamı borçlunun iflas masasına kaydedilecektir³⁸⁹.

TBK md. 594/II hükmüne göre, “*asıl borçlunun iflasına karar verilmiş veya borçlu konkordato istemişse alacaklı, alacağını kaydettirmek ve haklarının korunması için gerekeni yapmak zorundadır.*” İİK md. 204/II hükmüne göre, “*iflas masasına kaydolanmak hakkı alacaklının ve müşterek borçlunundur.*” Bu hükümler gereğince, alacaklı gibi kısmi ifada bulunan kefil de asıl borç tutarını iflas masasına bildirebilir³⁹⁰.

---

³⁸⁹ **Ataol**, s.26; **Özen**, s. 533; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s.202.

³⁹⁰ Henüz ifada bulunmayan kefilin borçluya karşı muhtemel rücu alacağını, alacaklının iflas masasına yazdırmaması -konkordato komiserine bildirmemesi- halinde kefilin İİK md. 197/I’ın “*Alacaklı taliki bir şarta veya gayri muayyen bir vadeye muallak bulunan alacağını da kaydettirebilir. Fakat hissesini şartın tahakkukunda veya vadenin hulülünde alır.*” hükmü uyarınca iflas masasına kaydettirebileceği yönünde görüş için bkz. **Reisoğlu** (Kefalet), s. 156. Aksi yönde görüş için bkz. **Gümüş**, s. 433. **Gümüş**, İİK. m. 197 anlamında kefilin rücu alacağını müstakbel alacak olarak kaydetmenin mümkün olmadığını; bu durumun kabulü halinde alacaklının kefile yönelik bildirim yükünün ortadan kalkacağını ve kefilin asıl borçlunun ekonomik durumunu takip etme yükümlülüğü altına sokulacağını ifade etmiştir. **Börü/ Parlak Börü**, kefilin borcu ödemedi rücu hakkı doğmayacak ise de; süresi içinde alacağın, alacaklı tarafından konkordato komiserine bildirilmemesi ihtimaline karşılık kefilin İİK md. 302/6 hükmü gereği geciktirici koşula bağlı olarak kayıt yaptırabileceğini belirtmektedir (**Börü/ Parlak Börü**, s. 1270).

Konuya ilişkin olarak Yargıtay 15. HD’nin 16/02/2021 tarihli 2021/1389 E. 2021/275 K. sayılı kararında “*Bir borcun kefili asıl alacaklı tarafından alacak kaydının yaptırılması halinde ayrıca ileride doğması muhtemel rücu alacağı nedeniyle alacak kaydı*

Masa tarafından yapılacak taksimde alacaklı alacağın tamamına düşen hisseden geri kalan alacağını tahsil ettikten sonra kısmi ifada bulunan kefil rücu hakkına dayalı olarak ifa ettiği kısmı alacaktır³⁹¹.

d. Asıl Borcun Muaccel Olması

Kefilin rücu hakkının doğabilmesi için asıl borcun muaccel olması gereklidir. Asıl borç muaccel olmadıkça kefilin alacaklıya ödeme yapma zorunluluğu yoktur. Böyle bir durumda kefil, asıl borç muaccel olmadan kendisine başvuran alacaklıya, asıl borcun muaccel olmadığı def'ini ileri sürerek ifadan kaçınabilecektir³⁹². Diğer taraftan, kefalet borcunun, asıl borçtan daha önce muaccel hale geleceğine ilişkin olarak yapılacak anlaşmalar geçersiz olacak ve kefil, bu yöndeki anlaşmalar ile bağlı olmayacaktır³⁹³.

Kefil tarafından, asıl borç muaccel hale gelmeden önceki aşamada, alacaklıya ifada bulunulsa dahi alacaklının haklarına halef olan kefilin asıl borçluya rücuu, ancak borç muaccel olduktan sonra mümkün olabilecektir. Aksi takdirde, asıl borç muaccel olmadan asıl borçluya rücu eden kefile karşı, asıl borçlu, asıl borcun muaccel olmadığı

---

yaptıramaz. Ancak kefaleti nedeniyle ödediği miktar olması halinde bu miktar açısından alacaklıya halef olacağından ödediği kadar nisaba dâhil edilmelidir.” şeklinde değerlendirme yapılmıştır. İçtihadı erişim için www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

³⁹¹ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 155; **Rodoslu Koçano**, s. 244.

³⁹² **Aral/ Ayrancı**, s. 516; **Aydoğdu/ Kahveci**, s. 867; **Zevkliler/ Gökyayla**, s. 736; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 821.

³⁹³ **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 21-26

def'ine başvurarak kefilin rücu talebini engelleyebilecektir³⁹⁴. Kefilin, asıl borç muaccel olmadan rücu hakkını kullanamayacağı hususu TBK md. 596/I c. 2'de ve md. 593/III'de³⁹⁵ hüküm altına alınmıştır³⁹⁶.

3. Halefiyete Dayanan Rücu Talebinin İçeriği

TBK'nın 596. maddesi gereğince kefil, ödeme yaptığı oranda alacaklının haklarına halef olduğundan, alacaklı, asıl borçludan her neyi talep edebilecekse kefil de aynılarını isteyebilecektir. Buna göre, kefilin halefiyete dayalı rücu hakkının kapsamına, alacak ile birlikte ferileri ve teminatlar da girecektir. Ancak alacaklının kişiliğinden doğan haklar, kefile geçmeyecektir.

---

³⁹⁴ **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 404; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 159; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 81.

³⁹⁵ TBK md. 593/III; *“Alacaklının rızası varsa kefil, asıl borcu muaccel olmasından önce de ödeyebilir. Ancak, bu durumda kefil, asıl borçluya karşı rücu hakkını borcun muaccel olmasından önce kullanamaz.”* şeklindedir.

³⁹⁶ Bu hususu değerlendiren Yargıtay 19. HD'nin 23/05/2016 tarih 2016/5643 E. 2016/9103 K. sayılı kararına göre: *“(...)Davacının ödeme tarihi dikkate alındığında henüz taksitlendirilen borcun vadeleri gelmemiştir. Ancak takip tarihi 18.11.2013 tarihi itibarıyla 23.10.2013 vadeli taksit muaccel hale gelmiş olup davacı kefilin ancak 23.10.2013 vadeli taksit tutarını davalıdan talep edebileceği henüz muaccel hale gelmeyen taksitler yönünden ise icra takip tarihi itibarıyla talepte bulunamayacağı anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece davacının takip tarihi itibarıyla muaccel hale gelen alacağının bilirkışiden alınacak rapor ile belirlenen miktar üzerinden bir karar verilmek gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir.(...)”*

İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

Bu husus, Yargıtay HGK'nın 15/12/2004 tarihli 2004/13-761 E. 2004/708 K. sayılı kararında³⁹⁷, “(...) Davacı kefil, dava dışı kredi alacaklısı banka tarafından yapılan İcra takibi sonucunda, davalıya ait borcun bir kısmını, muhtelif kurumlardaki ilaç bedeli alacaklarından yapılan kesintilerle ödediğine göre, Borçlar Kanunu'nun 496. maddesi hükmü uyarınca, ödeme miktarıyla sınırlı olarak, alacaklı bankanın davalıya karşı sahip olduğu haklar bakımından, onun halefi durumuna gelmiş; eş söyleyişle, eğer davacı kefil bu şekilde bir ödeme yapmamış olsaydı, alacaklı banka, borçlusu durumundaki davalıya karşı hangi haklara sahip olacak; ondan neyi, hangi koşullarla isteyecek idiyse, davacı da davalıdan aynısını isteyebilme hakkına sahip olmuştur. Yargıtay uygulamasında, somut olay bakımından bu kurala getirilen tek istisna, alacaklının sıfatından (tacir olmasından) kaynaklanan hakların kefile tanınmamasıdır. (...)kefil durumundaki davacı, alacaklı bankanın sadece sıfatından kaynaklanan haklar bakımından onun halefi sayılamaz. Somut olay bakımından, alacaklının tacir sıfatından kaynaklanabilecek tek hak, alacağa yasal faizin üzerindeki bir oranda faiz istemektir ki, somut olayda davacı yasal faiz istemiş olmakla, bu istisnanın da uygulama yeri yoktur. Hal böyle olunca, davacı kefilin, her bir ödeme tutarı için ödeme tarihinden itibaren yasal faiz istemesi haklıdır.(...)” şeklinde değerlendirilmiştir.

III. RÜCU HAKKININ SONA ERMESİ

A. MÜTESELSİL KEFİLİN RÜCU HAKKINDAN FERAGAT ETMESİ

TBK md. 582/III'e gereğince, kefil, kendisine tanınan haklardan önceden feragat edemeyeceğinden, halefiyete dayalı rücu hakkından da önceden feragat edemeyecektir. Kefalet sözleşmesi akdedilirken ya da sözleşme akdedildikten sonra -rücu hakkı doğmadan önce- sözleşmede yapılacak değişiklik ile kefilin halefiyete dayalı rücu

---

³⁹⁷ İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

hakkından yararlanması bertaraf edilemeyecektir. Kefalet sözleşmesine konulan bu yöndeki hükümler geçersiz kabul edilecektir^{398 399}.

Kefil tarafından, bu yönde herhangi bir anlaşma yapılmamış olsa da, halefiyete dayalı rücu hakkını kullanmak için teşebbüslerde bulunmamak gibi zımni şekilde bu haktan feragat edilebilir. Zira kanunkoyucu bu hüküm ile hakkın doğumundan önce yapılacak açık feragat beyanının geçersizliğini vurgulamaktadır. Aynı şekilde, kefilin rücu hakkı doğduktan sonra, rücu hakkından feragat ettiğine dair anlaşma yapılmasına da bir engel yoktur⁴⁰⁰.

Kefilin rücu hakkından önceden feragatine ilişkin anlaşmaların geçersizliği kefil ile alacaklı arasında yapılacak anlaşmalara ilişkin olup, kefil ile asıl borçlu arasındaki iç

---

³⁹⁸ **Yenice**, s. 94.

³⁹⁹ Bu yönde Yargıtay 23. HD'nin 29/01/2014 tarihli 2013/7504 E. 2014/525 K. sayılı kararında; “(...)Davalı vekili, davacının diğer kefillerle birlikte imzalayarak kooperatife verdiği taahhüt gereği BK'nın 488. maddesince rücu hakkından feragat ettiğini, asıl borçlunun borcunun tamamından sorumlu olduğunu, borcun da muaccel hale geldiğini savunarak, davanın reddini ve %40 kötüniyet tazminatının tahsilini istemiştir. (...) davacı kefilin, kredi başvurusu sırasında taahhütname ile "keyfiyeti rücu hakkından" feragati, doğmamış haktan feragat niteliğinde olduğundan geçerli bulunmadığı (...)” şeklinde değerlendirme yapılmıştır. İçtihadı erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

⁴⁰⁰ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 278; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 405; **Özen**, s. 543; **Eren** (Özel Hükümler), s. 789; **Yenice**, s. 94-95.

ilişkide yapılacak anlaşma ile rücu hakkı sınırlandırılabilir gibi kullanılması engellenebilir⁴⁰¹.

B. MÜTESELSİL KEFİLİN ASIL BORÇLUYA RÜCU HAKKININ BULUNMAMASI DURUMU VEYA RÜCU HAKKININ KAYBI

1. Asıl Borçluya Ait Def'ilerin Müteselsil Kefil Tarafından İleri Sürülmemesi

TBK md. 591/I hükmüne göre, “*kefil, asıl borçluya veya mirasçılarına ait olan ve asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğmayan tüm def'ileri, alacaklıya karşı ileri sürme hak ve yükümlülüğüne sahiptir*”⁴⁰². Kefilin bu tür bir yükümlülüğe tabi kılınması, kefilin sorumluluğunun fer'iliğinin doğal bir sonucudur⁴⁰³.

Kefil tarafından ileri sürülebilecek def'iler: -ehliyetsizlik, irade sakatlığı, şekle aykırılık, hukuka ya da ahlaka aykırılık gibi- *asıl borcun geçersizliğine ilişkin def'iler*; - asıl borcun zamanaşımına uğradığı, takas, ibra ya da alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi sebebiyle sona erdiği gibi- *asıl borcun sona erdiren sebeplerin varlığına ilişkin def'iler* ve *asıl borcun muaccel olmadığı def'i* olarak açıklanabilir⁴⁰⁴.

Kefil tarafından, borçluya ait def'iler ileri sürülmeksizin alacaklıya ödeme yapılması durumunda, asıl borçlu tarafından, kefilin bu def'ileri bildiği ya da bilmesi

---

⁴⁰¹ **Özen**, s. 543; **Acar**, s. 353; **Rodoslu Koçano**, s. 245-246.

⁴⁰² Bkz. yuk. dn. 334.

⁴⁰³ **Özen**, s. 544-545; **Ataol**, s. 53.

⁴⁰⁴ **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 687; **Aral/ Ayrancı**, s. 508; **Eren** (Özel Hükümler), s. 784-785; **Yavuz/ Acar/ Özen**, s. 820-821.

gerektiği ispat edildiğinde; kefil, asıl borçluya ait def'ileri ileri sürseydi kefalet borcundan ne ölçüde kurtulacak idiyse, o ölçüde rücu hakkını kaybedecektir (TBK md. 591/III)⁴⁰⁵.

---

⁴⁰⁵ Bu yönde, Yargıtay 13. HD'nin 18/12/2017 tarih 2015/35145 E. 2017/12565 K. sayılı kararında; borcu ödeyen kefilin asıl borçluya rücuunda, asıl borçlunun, kefilin ödeme yapmadan önce asıl borçlunun sahip olduğu def'ileri ileri sürmediğinden rücu hakkını kaybettiğine ilişkin savunma hususunda, davacının bu def'ileri ileri sürseydi dahi asıl borcun ödenip ödenmeyeceğinin araştırılması gerektiğini belirtmiştir.

Anılan kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “(...)Dosya kapsamından, 18.07.2007 tanzim ve 01.02.2011 vade tarihli 1.000 Euro tutarlı senedin tahsili amacıyla ... 4. İcra Müdürlüğü'nün 2013/7809 esas sayılı dosyasından davacı kefil ile davalı asıl borçlu hakkında icra takibi başlatıldığı, anılan icra dosyası için davacı kefil tarafından 15.08.2014 tarihinde ödeme yapılarak dosya borcunun kapatıldığı, davalının ... 4. İcra Müdürlüğü'nün 2013/7809 esas sayılı dosyasında aleyhine başlatılan icra takibine itirazı üzerine ... 4. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2013/1103 esas, 2013/1271 karar ve 19.12.2013 tarihli kararı ile takibe konu bononun teminat amaçlı düzenlendiği, tahsil hususunun yargılamayı gerektirdiği belirtilerek takibin davalı yönünden durdurulmasına karar verildiği anlaşılmaktadır. Mahkemece, asıl borcun dayanağı olan bononun teminat senedi olarak verildiği, davacı kefilin asıl borçlunun sahip olduğu borcun dayanağı olan senedin teminat senedi olduğu def'isini ileri sürmüş olsaydı kefil sıfatıyla ödeme yapmak zorunda kalmayacağı, bu sebeple davacının rücu hakkını kaybettiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de davacının bu def'ileri ileri sürseydi dahi asıl borcun ödenip ödenmeyeceğinin araştırılması gerekirken, bu konuda gerekli inceleme ve araştırma yapılmaksızın eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.” İctihada erişim için; www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 28/05/2022)

TBK md. 591/III-c. 2 hükmü gereğince, kefilin rücu hakkını kaybetmesi, kusurlu davranışının bir sonucu olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda; kefilin asıl borçluya ait def'ileri biliyor olmasına karşılık ileri sürmemesi ya da bilmesi gerektiği halde bilmemesi kusurlu olduğunun emaresi olacaktır⁴⁰⁶.

TBK md. 591/III-c.2'de kefilin kusursuzluğu karine olarak kabul edilerek kusuru ispat yükü asıl borçluya yüklenmişken, 818 sayılı BK'da kefilin kusuru karine olarak kabul edilmiş ve asıl borçluya ait def'ilerden bilgisi olmadığını ve bu konuda kendisine kusur atfedilemeyeceğine yönelik kusursuzluğunu ispat külfeti kefile yüklenmişti. EBK md. 497/II'deki bu hükme göre, kefil tarafından asıl borçluya ait def'iler ileri sürülmeden alacaklıya ifada bulunulması halinde; kefil, rücu hakkını kullanabilmek için asıl borçluya ait def'ileri bilmemesinde kusurunun bulunmadığını ispat etmekle yükümlü kılınmıştı. Görüldüğü üzere, eski ve yeni düzenleme arasında kusurun kim tarafından ispat edileceği hususunda farklılık mevcut olsa da; iki düzenleme arasındaki ortak yan, kefilin kusurlu davranışının bir sonucu olarak rücu hakkının kaybedilmesidir⁴⁰⁷.

Kefilin asıl borçluya ait def'ileri ileri sürme hak ve yükümlülüğünün kapsamına, asıl borçluya ait yenilik doğuran haklar girmemektedir. Örneğin, sözleşmeden dönme hakkı, asıl sözleşmenin irade sakatlığı sebebiyle iptali, takas hakkı gibi yenilik doğuran hakları ancak asıl borçlu kullanabilir; bu hakların kefil tarafından alacaklıya karşı kullanılması beklenemeyeceği gibi, bunlar TBK md. 591/III anlamındaki def'iler

---

⁴⁰⁶ **Özen**, s. 547; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 227; **Kılıçoğlu** (Özel Hükümler), s. 688; **Yenice**, s. 69; **Gümüş**, s. 418; **Koyuncu**, s. 117.

⁴⁰⁷ **Özen**, s. 547, 549; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 409.

kapsamına da girmez⁴⁰⁸. Asıl borçlunun bu tip yenilik doğurucu haklara sahip olduğu durumlarda, kefil tarafından geçici def'i ileri sürülerek bu hakların kullanımına kadar ifadan kaçınılabılır⁴⁰⁹.

Kefil ile alacaklı arasındaki kişisel ilişkiden kaynaklanan def'ilerin kefil tarafından kullanmaması rücu hakkının kaybedilmesine yol açmayacaktır⁴¹⁰. Bu husus Yargıtay 13. HD'nin 2004/1134- 8482 E.-K. sayılı kararında da, *“Kefil, ayrıca asıl borçluya ait def'ileri de BK. 497/1 maddesi gereğince alacaklıya karşı ileri sürmek hakkına sahiptir. Asıl borçluya ait def'iler, ibra, ödeme, takas, zamanaşımı, asıl borcun geçerli olarak doğmadığına ilişkin olabilir. Kefil asıl borçluya ait bu def'ileri alacaklıya karşı dermeyeran etmekle de yükümlüdür. BK. 497/2 maddesi hükmüne göre kefil kendi kusuru olmaksızın bu def'ilere vakıf olduğunu isbat etmediği surette kendisinin borcunu edadan vareste edecek bu def'ileri dermeyeran etmemesinden naşi alacaklıya rücu etmek hakkından mahrum olur. Buna karşılık kefil, kefalet sözleşmesinden doğan kişisel def'ileri alacaklıya karşı ileri sürme hakkına sahip olmasına rağmen ileri sürmediği takdirde asıl borçluya karşı rücu hakkını kaybetmez.”* şeklinde ifade edilmiştir.

Kefil tarafından, asıl borçluya ait def'iler ileri sürülmeksizin, alacaklıya ödeme yapılması durumunda; kefil, asıl borçluya karşı rücu hakkını kaybedecek olsa da, kefil,

---

⁴⁰⁸ **Acar**, s. 355; **Özen**, s. 545-546; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 280; **Aral/ Ayrancı**, s. 509; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 36; **Develioğlu**, s. 363; **Korkmaz**, s. 314.

⁴⁰⁹ **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 41-45; **Özen**, s. 545; **Tandoğan**, s. 782; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 231-232; **Koyuncu**, s. 124-125.

⁴¹⁰ **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 409-410; **Elçin Grassinger** (Savunma İmkânları), s. 233; **Kılıçoğlu** (Kanuni Halefiyet), s. 82.

yapmış olduğu ödemeyi alacaklıdan sebepsiz zenginleşme hükümleri gereğince talep edebilecektir⁴¹¹.

2. Müteselsil Kefilin Yaptığı Ödemeyi Borçluya Bildirmemesi

TBK md. 597 hükmü gereğince alacaklıya tamamen ya da kısmen ödemede bulunan kefil, yapmış olduğu bu ödemeyi asıl borçluya bildirmelidir. Kefilin ödemeyi bildirmemesi sebebiyle asıl borçlu tarafından alacaklıya mükerrer olarak ödemede bulunulursa, kefil, asıl borçluya rücu hakkını kaybedecektir. Bu bağlamda, kefilin rücu hakkının kaybı sonucunun doğması için, kefil tarafından alacaklıya yapılan ödemenin bildirilmemesi ile asıl borçlunun alacaklıya yaptığı ikinci ödeme arasında illiyet bağının bulunması gereklidir. Bu durumda asıl borçlu tarafından, alacaklıya ikinci kez ödeme yapıldığı ve kefil bildirim yükümlülüğünü yerine getirmesi halinde alacaklıya yapılan ikinci ödemenin engelleneceği ispat edilmelidir. Buna karşılık, kefil de asıl borçluya bildirim yapılmış olsa dahi asıl borçlunun alacaklıya ikinci kez ödeme yapacağını ya da kefilin yapmış olduğu ödemeyi asıl borçlunun başka bir şekilde öğrendiğini/ öğrenebileceğini ispat ettiği takdirde rücu hakkını kaybetmeyecektir^{412 413}.

Kefil tarafından, yapılan ödemenin asıl borçluya bildirilmemesi sebebiyle mükerrer ödemeye sebep olunması halinde, kefilin asıl borçluya karşı rücu hakkı ortadan kalkacak olsa da TBK md. 597/III'nin "*Kefilin, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşmeden*

---

⁴¹¹ **Özen**, s. 549-550; **Gümüş**, s. 418-419.

⁴¹² **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 391; **Özen**, s. 552; **Eren** (Özel Hükümler), s. 790; **Yenice**, s. 72.

⁴¹³ Bu konuda ayrıca bkz. yuk. üçüncü bölüm, §1,I.

*doğan dava hakkı saklıdır.” hükmü gereğince kefil, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşmeye dayalı olarak talepte bulunabilme olanağına sahiptir*⁴¹⁴.

IV. RÜCU HAKKININ ZAMANAŞIMINA UĞRAMASI

Rücu hakkının, asıl borçtan bağımsız olarak kefilin şahsında doğan yeni bir hak olması ve halefiyetin, kefil nezdinde doğan bu bağımsız hakkın güçlendiricisi niteliğinde olmasından hareketle⁴¹⁵, kefilin halefiyete dayanan rücu hakkı, TBK md. 146’da yer alan genel zamanaşımı süresi olan on yıllık zamanaşımına tabidir⁴¹⁶. TBK md. 596/V gereği, *“kefilin rücu hakkına ilişkin zamanaşımı, kefilin alacaklıya ifada bulunduğu anda işlemeye başlar.”*

Kefil, alacaklıya yapmış olduğu ödemeyi asıl borçlu ile aralarındaki iç ilişkiye dayalı olarak rücu etmek istediği takdirde ise, zamanaşımının başlangıcı ve uygulanacak zamanaşımı süresi bakımından iç ilişkinin niteliğine göre değerlendirme yapmak gerekecektir. Örnek olarak, asıl borçlu ile kefil arasında vekâlet sözleşmesine dayanan bir

---

⁴¹⁴ **Tandoğan**, s. 791; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 393.

⁴¹⁵ Bkz. yuk. üçüncü bölüm §3,I,B.

⁴¹⁶ **Bilgen**, s. 528; **Başar**, s. 100; **Acar**, s. 357; **Reisoğlu** (Kefalet), s. 279; **Elçin Grassinger** (Hukuki İlişki), s. 406.

Bu yönde bkz. Yargıtay 19. HD’nin 13/10/2015 tarihli 2015/7112 E. 2015/12623 K. sayılı kararı: *“(…)eski BK 488. maddesi gereğince kendi payından fazla ödeme yapan kefilin diğer kefile, halefiyet yolu ile rücu hakkı bulunduğu, davacının hissesinden fazla ödediği ve davalının hissesine isabet eden borç miktarı kadar davalıya rücu hakkı mevcut olduğu, davanın 10 yıllık zamanaşımı süresi içerisinde açılması sebebiyle davalının zamanaşımı itirazının yerinde bulunmadığı (...)*” İçtihadı erişim için www.kazanci.com.tr Erişim tarihi: 28/05/2022

hukuki ilişki mevcut ise, bu durumda zamanaşımı süresi beş yıl olarak uygulanacaktır (TBK md. 147/I-5.bent)⁴¹⁷.

Kefil tarafından, alacaklıya kısmi ifada bulunulması halinde; kefilin ifada bulunduğu kısım için asıl borcun tabi olduğu zamanaşımı kesilmiş olmakla, borcun ifa edilmeyen kısmı için zamanaşımı süresi işlemeye devam edecektir. Asıl borcun ifa edilmeyen kısmı bakımından, zamanaşımı süresinin dolması halinde kefil tarafından zamanaşımı def'inde bulunulabilecektir. Böyle bir durumda kefil tarafından zamanaşımı def'i ileri sürülmeden ifada bulunulması halinde asıl borçluya rücu hakkının kaybı sonucu doğacaktır⁴¹⁸.

---

⁴¹⁷ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 279; **Gümüş**, s. 528.

⁴¹⁸ **Reisoğlu** (Kefalet), s. 498; **Özen**, s. 555; **Koyuncu**, s. 110.

SONUÇ

Şahsi teminat sözleşmelerinden kefalet sözleşmesinin bir türü olan, müteselsil kefalet sözleşmesinde; kefil, müteselsil kefil sıfatıyla ya da bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi kabul etmektedir.

Müteselsil kefalet sözleşmesi de diğer kefalet türlerinin özellikleri olan asıl borçlu ile alacaklı arasındaki ilişkiden bağımsız, ayrı bir hukuki ilişki doğurması, fer'i bir borç olması, tali derecede sorumluluk doğurması, tek taraflı edim yükümlülüğü getirmesi ve teminat sebebine dayanması özelliklerini bünyesinde barındırmaktadır.

Adi kefalet sözleşmesinden farklı olarak, müteselsil kefalet sözleşmesinde tali sorumluluk doğurma niteliği, belli ölçüde geri planda kalmıştır. Zira adi kefalette, kefile başvuracak olan alacaklı, öncelikle asıl borçluyu takip etmek ve rehinlere başvurmak zorundadır. Buna karşılık, müteselsil kefalette alacaklı, “borçlunun ifada gecikmesi” ve “ihtarın sonuçsuz kalması” veya “açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması” hallerinde borçluyu takip etmesi gerekmeksizin veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeksizin kefilini takip edebilmektedir. Bu özelliği gereği, adi kefaletle göre alacaklıya daha güçlü bir şahsi teminat sağlayan müteselsil kefalet sözleşmesi, ticari hayat ve bankacılık faaliyetlerinde sıklıkla başvuru alan bir sözleşme türü konumuna gelmiştir.

Müteselsil kefalet sözleşmesinde, kefilin sorumluluğunun sınırı, her halükarda kefalet sözleşmesinde yer verilmesi gereken azami miktara kadardır. Kefil, sözleşmede açıkça kararlaştırılmamışsa, borçlunun sadece kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumludur.

Kefilin sorumluluğunun kapsamına giren alacaklar, aksi sözleşmede kararlaştırılmamış olmamak kaydıyla, TBK md. 589’da belirtilen şekilde olacaktır. Buna göre; kefil, asıl borç ile asıl borçlunun kusurlu davranışı ya da temerrüdünün sonucu

olarak asıl borcu hiç ya da gerektiği şekilde ifa etmemesinin yasal sonuçlarından kefalet limiti kapsamında sorumlu olacaktır. Kefilin, asıl borçlunun kusurlu davranışlarından sorumluluğu, müspet zararları kapsamaktadır. Kefilin, menfi zarardan ve cezai şarttan sorumluluğu bulunmadığı gibi; kefilin bunlardan sorumlu olacağına yönelik olarak yapılacak anlaşmalar, yasa gereği hükümsüz olacaktır.

Kefil, alacaklının, borçluya karşı yönelttiği takip ve dava masraflarından sorumludur. Bu sorumluluğun doğması için, kefile, borcu ödeyerek, asıl borçlu hakkındaki takip ve davayı önleme imkânı sağlayacak şekilde, uygun bir süre önce alacaklı tarafından, bildirim yapılmış olması gereklidir. Kefil, asıl borçlu hakkında dava ve takip yoluna gidileceğine ilişkin bildirim yapılmadığını, eğer yapılmış olsa idi alacaklıya ödemede bulunarak yapılan bu takip ve dava giderlerini önleyebileceğini ispat etmesi halinde bu giderleri ödemekten kurtulabilecektir.

Alacaklıya ifada bulunan kefil, yaptığı ifa ölçüsünde alacaklının haklarına halef olacağından, asıl borç hakkında alacaklıya gösterilen rehinler de kefile intikal edecektir. Bu surette, rehinlerin kefile teslimi için yapılacak masraflar ile rehin hakkının devrinden doğacak masraflardan da kefil sorumlu olacaktır.

Alacaklı ile borçlu arasındaki sözleşmede faiz kararlaştırılmış ise kefil sözleşmede kararlaştırılan bu faizin “işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait” kısmı ile sınırlı şekilde sorumlu tutulabilecektir.

Kefilin asıl borçlunun temerrüt faizinden sorumluluğu, akdi faizden sorumluluktaki gibi bir süre sınırına tabi değildir. Buna göre kefil, asıl borçlunun sorumlu olduğu temerrüt faizinden kefalet limit ile sınırlı şekilde sorumludur. Kefilin, asıl borçlunun sorumlu olduğu temerrüt faizinden sorumluluğunun doğması için, TBK’da ihbar ya da ihtar şartına yer verilmemiş ise de, TTK md. 7/I-c.2 hükmüne göre kefile

ödemenin yapılmadığı ihbar edilmeden temerrüt faizi yürütülemez. TTK’da yer alan bu hüküm ticari işlere kefalet halinde uygulanacak olup; asıl borçlunun temerrüde düştüğüne ilişkin olarak kefile ihbar yapılması halinde, borçlunun sorumlu olacağı temerrüt faizinden kefil de sorumlu tutulabilecektir.

Müteselsil kefilin sorumluluğuna gidilebilmesi için, asıl borçlunun ifada gecikmesi ve alacaklı tarafından ifada geciken asıl borçluya ihtar gönderilmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması gereklidir. Ancak borçlu açık bir ödeme güçsüzlüğü içindeyse, alacaklı tarafından bu ihtar yapılmadan kefile başvurulabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, alacaklı tarafından yapılacak bu ihtarın amacının asıl borçluyu temerrüde düşürmek olmadığıdır.

Müteselsil kefilin sorumluluğuna gidilebilmesinin bir diğer koşulu olarak, alacağın teslimine bağlı taşınır rehni ya da alacak rehni ile güvence altına alınmış olması halinde, öncelikle bu rehinler paraya çevrilmelidir. Aksi halde, müteselsil kefil tarafından “önce teslimine bağlı taşınır rehni ya da alacak rehninin paraya çevrilmesi def’i” ileri sürülerek ifadan kaçınılabilir.

Asıl borçlunun borcunun ifasını teminat altına almak amacıyla, haczedilebilir tüm malvarlığı ile sorumluluk altına giren müteselsil kefilin, yüklendiği bu riskli durum karşısında, kanunkoyucu tarafından kefilin korumayı amaçlayan bir takım düzenlemeler getirilmiş durumdadır. Bu yöndeki hükümlerin, kanaatimizce en net görünümü, müteselsil kefalet sözleşmesinin tarafı olmayan asıl borçlu ile müteselsil kefil arasında doğacak olan hukuki ilişkide kendini göstermektedir. Bu nedenle çalışmamızda bu konu temel alınmıştır.

Her ne kadar müteselsil kefalet sözleşmesi alacaklı ile kefil arasında akdedilmiş olsa da, borcun, asıl borçlu tarafından ifa edilememesi durumunda gerek alacaklı

tarafından kefiliden ödeme talep edildiğinde gerekse kefil tarafından alacaklıya ödeme yapıldığında, kefil ile asıl borçlu arasında da bir hukuki ilişki doğacaktır.

Müteselsil kefil ile asıl borçlu arasındaki hukuki ilişki bağlamında, kanaatimizce en özellik arz eden husus, TBK’da müteselsil kefil lehine getirilen halefiyet ilkesidir. Müteselsil kefil tarafından, alacaklıya ifada bulunulduğunda, yapılan ifa ölçüsünde kefil, alacaklının haklarına kanunen halef olmakta ve bu halefiyet gereği asıl borçluya rücu hakkına sahip olmaktadır.

Genel anlamıyla, ödemede bulunan üçüncü kişinin, tatmin edilerek borç ilişkisinden çıkan alacaklı yerine geçmesi anlamına gelen halefiyetin, kefalet sözleşmesi yönünden görünümü bu genel tanıma nazaran farklılık arz etmektedir. Zira kefilin borcunun, asıl borçtan bağımsız ve fer’i olma nitelikleri gereği kefil, asıl borcun değil, kendi kefalet borcunun borçlusu olup, kefil tarafından alacaklıya yapılan ifa, kefalet sözleşmesinden kaynaklanan ve asıl borçtan bağımsız olan kendi borcuna yöneliktir. Bu doğrultuda değerlendirildiğinde, TBK md. 596 kapsamında kefil için, kendine özgü bir halefiyet hali öngörüldüğü, kefile sağlanan bu halefiyet hali ile kefilin asıl borçluya rücu hakkının teminat altına alınmasının amaçlandığı, bu sayede kefilin şahsında asıl borçtan bağımsız olarak bir alacak hakkının meydana getirildiği sonucuna varılabilmektedir.

Alacaklıya ödeme yapan ve bu doğrultuda kanundan kaynaklanan rücu hakkına sahip olan kefilin, alacaklıya ödeme yaptıktan sonra ortaya çıkacak olan rücu hakkını garanti altına almayı, kefilin alacaklıya ifada bulunmaktan kurtulmasını amaçlayan TBK md. 595/II hükmünde belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde kefil, asıl borçludan güvence verilmesini ve asıl borç muaccel olmuşsa, borçtan kurtarılmasını isteyebilir. Buna göre, “asıl borçlu, kefile karşı üstlendiği yükümlülöklere aykırı davranmışsa”, “asıl borçlu temerrüde düşmüşse veya yerleşim yerini diğör bir öлкеye nakletmesi sebebiyle hakkındaki takibat önemli ölçüde güçleşmişse” ve “asıl borçlunun mali durumunun

kötüleşmesi, güvencelerin değer kaybetmesi veya borçlunun kusuru sonucunda kefil için mevcut tehlike, kefaletin yapıldığı tarihe göre önemli ölçüde artmışsa”, kefil, asıl borçludan güvence verilmesini veya borçtan kurtarılmasını isteme hakkına sahiptir.

Alacaklıya ödeme yapan kefil, asıl borçlu tarafından mükerrer ödeme yapılması riskini önlemek, bu bağlamda alacaklıya yaptığı ödeme ölçüsünde asıl borçluya rücu hakkının devamlılığını sağlayabilmek için, alacaklıya yaptığı ödemeyi asıl borçluya bildirme yükümlülüğü altındadır. Bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen kefil, asıl borçluya rücu hakkını kaybedecektir.

Kefilin, halefiyete dayanan rücu talebinin üst sınırı, asıl borç tutarı yanında asıl borçla bağlantılı olarak, kefilin kanun ya da sözleşme hükmü kapsamında sorumluluğunu gerektirecek asıl borcun ferilerini de kapsar şekilde belirlenir. Kefilin sorumluluğunun kapsamını belirleyen TBK md. 589 hükmü uyarınca, kefil, asıl borç ile borçlunun kusur veya temerrüdünün yasal sonuçlarından ve belirli koşullar altında takip ve dava masrafları ile asıl borç için belirlenen akdi faizden de sorumlu tutulabileceğinden, kefil, asıl borcun fer’ileri olan alacaklara ilişkin olarak yaptığı ödemeyi de halefiyete dayalı olarak rücu edebilecektir.

Kefilin halefiyete dayanan rücu hakkına başvurabilmesi için, “geçerli bir kefalet sözleşmesinin bulunması”, “asıl borcun muaccel olması” ve “kefil tarafından alacaklıya ödeme yapılmış olması” gereklidir. Ayrıca, kefil, kumar ve bahis borcu gibi dava hakkı vermeyen veya yanılma ya da ehliyetsizlik sebebiyle asıl borçluyu bağlamayan ya da zamanaşımına uğradığını bilerek kefil olduğu bir borcu ifa etmiş ise, asıl borçluya karşı rücu hakkı doğmayacaktır.

Alacaklıya ödeme yapan kefil, halefiyet gereğince, yaptığı ödeme oranında asıl borçludan kendisine ifada bulunmasını talep etmeye yönelik rücu hakkı yanında, alacak

için verilmiş bulunan teminatlara da sahip olmaktadır. Buna göre, alacaklıya ödeme yapan kefil, aksi kararlaştırılmadığı sürece, rehin hakları ile alacak için gösterilen diğer teminatlardan yalnızca kefalet anında mevcut olan ya da asıl borçlunun kefalet sözleşmesi kurulduktan sonra özellikle bu alacak için göstermiş olduğu teminatlara halef olur. Alacaklıya ifada bulunan kefile, halefiyet gereği kendiliğinden geçecek olan teminatlar aynı teminatlar, şahsi teminatlar ya da rüçhan hakkı gibi “fer’i nitelikteki teminatlar”dır.

Halefiyete dayanan rücu hakkı yanında, kefil ile asıl borçlu arasında kefalet sözleşmesinden önce ya da sonra çeşitli sebeplere dayalı olarak bir hukuki ilişkinin kurulmuş olması halinde, alacaklıya ifada bulunan kefil, asıl borçlu ile aralarındaki bu iç ilişkiye dayalı olarak da asıl borçluya rücu edebilecektir.

Halefiyete dayanan rücu talebinde kefil, sadece kefil sıfatıyla alacaklıya yapmış olduğu ödeme tutarıyla sınırlı olarak asıl borçludan talepte bulunabilirken, iç ilişkiye dayanan rücu talebinde kefil, aralarındaki iç ilişkinin niteliğine göre, asıl borçludan, alacaklıya yaptığı ödemenin yanında yaptığı yan masrafları ile bu masrafların faizini de talep edebilir.

Kefil, kefalet sözleşmesi akdedilirken ya da sözleşme akdedildikten sonra, ancak rücu doğmadan önce halefiyete dayanan rücu hakkından feragat edemez. Kefil ile alacaklı arasında bu yönde yapılacak anlaşmalar geçersiz kabul edilecektir. Ancak kefil ile asıl borçlu arasındaki iç ilişkide yapılacak anlaşma ile rücu hakkı sınırlandırılabilmesi gibi kullanılması engellenebilir.

Kefil, “asıl borçluya ait olan” ve “asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğmayan” tüm defileri, alacaklıya karşı ileri sürme hakkına sahip olup, bu defilerin ileri sürülmesi aynı zamanda kefilin yükümlülüğüdür. Bu kapsamda, kefil tarafından asıl borcun geçersizliğine ilişkin def’i, asıl borcun sona erdiren sebeplerin varlığına ilişkin

def'i ve asıl borcun muaccel olmadığı def'i ileri sürülebilirken; asıl borçluya ait yenilik doğurucu haklar bu kapsamda yer almamaktadır. Kefil tarafından, bu def'iler ileri sürülmeksizin ödeme yapılması halinde, asıl borçlu, “kefilin bu def'ileri bildiğini ya da bilmesi gerektiğini” ispat ettiği takdirde, “kefil, bu def'ileri ileri sürseydi kefalet borcundan ne ölçüde kurtulacak idiyse” o miktarda, kefilin rücu hakkının kaybı sonucu doğacaktır.

Halefiyete dayanan rücu hakkının, asıl borçtan bağımsız olarak kefilin şahsında doğan yeni bir hak olmasının bir sonucu olarak, kefilin rücu hakkı, -asıl borç ilişkisinden bağımsız olarak- genel zamanaşımı süresi olan on yıllık zamanaşımına tabidir. Kefilin rücu hakkına ilişkin zamanaşımı, kefil tarafından alacaklıya ifada bulunulması ile birlikte başlayacaktır. Kefilin iç ilişkiye dayanan rücu hakkının tabi olacağı zamanaşımı ise, kefil ile asıl borçlu arasındaki iç ilişkinin niteliğine göre belirlenecektir.

KAYNAKÇA

- ACAR, Özlem** : *Türk Borçlar Hukukunda Müteselsil Kefalet Sözleşmesi*, İstanbul 2015.
- ACAR ÜNAL, Özlem** : “Vadeden Önce Muaccel Olan Kredi Borçları Bakımından Müteselsil Kefilin Sorumluluğu – Karar İncelemesi”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.15, S. 1, Ocak 2016, s. 553-566.
- AKINTÜRK, Turgut** : *Müteselsil Borçluluk*, Ankara 1971.
- AKINTÜRK, Turgut /**
- ATEŞ, Derya** : *Borçlar Hukuku Genel Hükümler - Özel Borç İlişkileri*, İstanbul 2020.
- AKKANAT, Halil** : “Kefaletin Fer’iliği İlkesi ve Banka Ticari Kredi Sözleşmeleri”, *Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan*, İstanbul 2004, s. 275-289.
- ANTALYA,**
- Osman Gökhan** : *Marmara Hukuk Yorumu- Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.V/1,3*, Ankara 2019.
- ARAL, Fahrettin/**
- AYRANCI, Hasan** : *Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri*, Ankara 2021.
- ARAT, Ayşe** : “Tüketici Hukukunda Kefalet Sözleşmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Y. 2016, C.19, 41.Yıl Özel Sayısı, s.207-223.

- ARKAN, Sabih** : *Ticari İşletme Hukuku*, Ankara 2021.
- ATAOL, Hüseyin** : “Kefalet Akdinde Kefilin Alacaklıya Karşı İleri Sürebileceği Def-i ve İtirazlar”, *Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y.2, S.2, Kocaeli 1998-1999, s.19-54.
- AYAN, Serkan** : *Kefalet Sözleşmesi*, Ankara 2018.
- AYAN, Serkan** : “Kefalet Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Ve Yetkili Mahkeme”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 2, Y. 2018, s. 665-692. (Uyuşmazlık)
- AYDEMİR, Dilek** : “Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, Y. 2019, C. 15, S. 43, s. 519-558.
- AYDOĞDU, Murat /**
- KAHVECİ, Nalan** : *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)*, Ankara 2021.
- AYRANCI, Hasan** : “Kefalet Sözleşmesinde Asıl Borcun Belirli Olması İlkesi ve Cari Hesaba Kefalet”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, S. 1-2, Haziran-Aralık 2005, s.107-126.
- BARLAS, Nami** : “Kefalet Hukukuna İlişkin Bazı Sorunlar Ve Yargıtay Uygulaması”, *Makalelerim, C.I*, İstanbul 2008, s.357-399. (Sorunlar)

- BARLAS, Nami** : “Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları” *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler-Tebliğler*, On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 349-362. (Geçerlilik)
- BARLAS, Nami** : “Yeni Türk Borçlar Kanununda Kefalet Sözleşmesi Konusunda Getirilen Yenilikler”, *Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, Makaleler, Tebliğler*, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul 2013, s. 213-230. (Yenilikler)
- BAŞ, Ece** : “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartlarına İlişkin Bazı Yenilikler”, *İÜHFM*, C. LXX, S.2, Y. 2012, s. 115-144.
- BAŞAR, Burcu** : “Ödemede Bulunan Kefilin Alacaklıya Halef Olması Ve Bunun Hukukî Sonuçları”, Mart 2009, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- BİLGE, Necip** : “Kefilin Alacaklıya Halef Olmasından Doğan Bazı Meseleler”, *AÜHFD*, Y. 1954, C.11, S. 1-2, s. 281-295. (Halefiyet)
- BİLGE, Necip** : “Kefilin Mesuliyetinin Şümulü”, *AÜHFD*, Y. 1956, C. XI-II, s. 86-171. (Mesuliyet)
- BİLGİN, Mahmut** : *Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*, Ankara 2017.

BÖRÜ, Levent/

PARLAK BÖRÜ, Şafak : “Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkileri”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Y. 2020, S. 78(3), s. 1239-1277.

BUZ, Vedat : “Müteselsil Sorumluluktaki Rücu İlişkisinde Sigortacının Hukuki Konumu”, *BATİDER*, C. 28, S. 4, Y. 2012, s. 5-42.

ÇINAR, Ömer : *Türk Borçlar Kanununa Göre Kefilin Sorumluluğunun Sona Ermesi*, İstanbul 2013.

DEVELİOĞLU,

Hüseyin Murat : *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri*, İstanbul 2009.

DÜDEN, Seren : “Kefalet Sözleşmesinde Kefil ile Borçlu Arasındaki İlişkiler”, *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2020, S. 1, s.187-211.

ELÇİN, Gülçin : “Bankaların Genel Kredi Sözleşmelerinde Yer Alan Kefalet Hükümlerinin Türk Borçlar Kanunu Kefalet Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 87, S. 3, Y. 2013, s.16-33.

ELÇİN GRASSINGER,

Gülçin : Kefalet Sözleşmesinde Kefil ve Asıl Borçlu Arasındaki Hukuki İlişki, *İHFM*, C. LV, Y. 1996, S.12, s. 389-412.
(Hukuki İlişki)

ELÇİN GRASSINGER,

Gülçin : *Borçlar Kanununa Göre Kefilin Alacaklıya Karşı Sahip Olduğu Savunma İmkânları*, İstanbul 1996. (Savunma İmkânları)

EREN, Fikret : *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara 2021. (Genel Hükümler)

EREN, Fikret : *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara 2018. (Özel Hükümler)

EREN, Fikret/

DÖNMEZ, Ünsal : *Eren Borçlar Hukuku Şerhi*, (3 Cilt), Ankara 2022.

ERLÜLE, Fulya : Müteselsil Kefalet ve Müteselsil Borçluluk Kavramının Karşılaştırılması, *AÜEHFD*, C. VII, S. 1-2, Haziran 2003, s. 629-644.

GÜMÜŞ, Alper : *Borçlar Hukuku Özel Hükümler C.II*, İstanbul 2012.

GÜNSAY, Töre : “Kefalet Sözleşmesinin Fer’iliği İlkesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref Ertuş’a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 1079-1101.

GÜRSES, Davut : *Banka Genel Kredi Sözleşmesi*, İstanbul 2016.

HATEMİ / GÖKYAYLA : *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, İstanbul 2021.

HAZNEDAR,

İbrahim Murat : “Yeni Türk Borçlar Kanunu’nda Kefalet Sözleşmesine İlişkin Önemli Değişiklikler”, *Banka ve Finans Hukuku Dergisi*, C. 1, S. 1, Y. 2012, s. 135-167.

HELVACI, İhsan : “Banka Kredi Sözleşmeleri Çerçevesinde Adi Kefalet Sözleşmesine İlişkin Gelişmeler”, *İÜHFM*, C. LXV, S. 1, Y. 2007, s. 263-272.

KAPANCI, Kadir Berk : “Türk Ticaret Kanunu’nun 7. Maddesinde Öngörülen “Ticari İşlerde Teselsül Karinesi” Tam Anlamıyla Uygulanabilir Durumda Mıdır?” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.2. Y. 2016, s. 131-170.

KARA KILIÇARSLAN,

Seda : “Kefilin Sorumluluğunun Kapsamı”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIII, Y. 2009, S. 1-2, s.43-59.

KILIÇOĞLU, Ahmet : *Türk Borçlar Hukukunda Kanuni Halefiyet*, Ankara 1979. (Kanuni Halefiyet)

KILIÇOĞLU, Ahmet M. : *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara 2021. (Genel Hükümler)

KILIÇOĞLU, Ahmet M. : *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara 2021. (Özel Hükümler)

KILIÇOĞLU, Mustafa : *Sorumluluk Hukuku, Sözleşme Dışı Sorumluluk, Cilt 1*, Ankara 2002.

- KORKMAZ, Ekin** : “Bir Kanunî Rücu Aracı Olarak Halefîyetin Türk Borçlar Hukuku Ve İsviçre Borçlar Hukukunda Geçerli Olan Rücu Sistemlerindeki Yeri”, *Hacettepe HFD*, S. 11(1), Y. 2021, s. 441-515. (Rücu)
- KORKMAZ, Ekin** : *Türk Borçlar Hukukunda Halefîyet*, İstanbul 2021. (Halefîyet)
- KOYUNCU, Berk Kenan** : “Kefilin Halefîyete Dayalı Rücu Hakkı”, İstanbul 2013, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- KUNTALP, Erdem** : “Teminat Kavramı, Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk”, *Prof. Dr. Reha Poroy’a Armağan*, İstanbul 1995, s. 263 vd.
- KURU, Baki** : *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, İstanbul 2013.
- MİDYAT, Nuri Aziz** : “Türk Ticaret Kanunu’nda Düzenlenen Teselsül Karinesinin Müteselsil Kefaletin Şekil Koşuluna Etkisi” *İÜHFM*, Y.2017, C. LXXV, S. 2, s. 681-706.
- MUŞUL, Timuçin** : *İcra ve İflas Hukuku Cilt II*, Ankara 2013.
- NOMER, Haluk N.** : “Halefîyet ile Rücu Arasındaki İlişki, Özellikle Sosyal Sigortalar İle Özel sigortaların Rücu Hakları Bakımından Halefîyetin Rolü”, *İÜHFM*, Prof. Dr. Türkan Rado’ya Armağan Sayısı, C.55, S.3, Y. 1997, s. 243-260. (Halefîyet)
- NOMER, Haluk N.** : *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul 2021. (Genel Hükümler)

OĞUZMAN, M. Kemal/

ÖZ, Turgut : *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.I -C.II*, İstanbul 2020.

OKTAY ÖZALAN,

Nur Elvin : “Kefalet Sözleşmesinde Kefil İle Asıl Borçlu Arasındaki İlişki”, İstanbul 2019, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

OLGAÇ, Senai : *Kefalet*, Ankara 1978.

ÖZDİL, Hanife : “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Banka Genel Kredi Sözleşmesine Kefalette Kefilin Sorumluluğunun Kapsamı”, İstanbul 2018, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

ÖZEL, Çağlar : *Tüketicinin Korunması Hukuku*, Ankara 2021.

ÖZEN, Burak : *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi*, İstanbul 2017.

ÖZTEK, Selçuk : “Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar” *Bankacılar Dergisi*, Bankacılık Uygulamasında Güncel Hukuki Sorunlar Semineri, Y. 2008, S. 67, s. 6-27.

ÖZTÜRK, İdil Zeynep : “Kişisel Teminat Sözleşmelerinde Rücu İlişkileri”, İstanbul 2012, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*,

POROY, Reha/

YASAMAN, Hamdi : *Ticari İşletme Hukuku*, İstanbul, 2019.

REİSOĞLU, Seza : *Türk Kefalet Hukuku*, Ankara, 2013. (Kefalet)

REİSOĞLU, Seza : “Kefilin Rücuu İle İlgili Meseleler”, *BATİDER*, C. 1, S. 4, Y.1962, s. 465-509. (Rücu)

RODOSLU KOÇANO,

Emine : “Rücû Alacağı”, Ankara 2014, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*.

SEROZAN, Rona : Eşya Hukuku I, İstanbul 2014.

ŞAHİN CANER, Ayşenur : *Türk Borçlar Kanununda Müteselsil Borçluluk*, İstanbul 2017.

ŞENSÖZ, Ahmet : “İcra Kefaletinin Şekline İlişkin Bir Yargıtay Karar İncelemesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, C. 16, Özel Sayı 2014, s. 2953-2969 (Basım Yılı: 2015)

TANDOĞAN, Haluk : *Borçlar Hukuku - Özel Borç İlişkileri*, C. 2, İstanbul 2010.

TAŞATAN, Caner : “Kefalet Sözleşmesinin Geçerliliği ve Sona Ermesi Bakımından Asıl Borç”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XXV, Y. 2021, S. 2, s. 341-369.

TEKİNAY, S. Sulhi : “Müteselsil Borç ile Kefalet Arasında Bir Mukayese”, *Adalet Dergisi*, 1956, Y. 47, S.7, s. 742-752.

TEKİNAY, Selahattin Sulhi/

AKMAN, Sermet /

BURCUOĞLU, Haluk /

ALTOP, Atilla, : *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul 1993.

TÜYSÜZ, Begüm : “Genel Kredi Sözleşmelerinde Kefalet Ve Kefilin Hukuki Sorumluluğu”, İstanbul 2018, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

ÜLGEN, Hüseyin /

HELVACI, Mehmet/

KAYA, Arslan/

NOMER ERTAN, Füsün : *Ticari İşletme Hukuku*, İstanbul 2021.

YAVUZ, Cevdet/

ACAR, Faruk /

ÖZEN, Burak : *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)*, İstanbul 2021.

YAVUZ, Nihat : *Borçlar Hukuku El Kitabı*, Ankara 2018.

YAZICI, Burçin : “Borçlar Hukuku Ve İcra İflas Hukuku Çerçevesinde İcra Kefaletnameleri”, *EÜHFD*, C. XVIII, S. 1–2, Y. 2014, s. 211-236.

YENİCE, Özge : *Teminat Sözleşmelerinde Rücu İlişkileri*, İstanbul, 2009.

YILDIRIR, Efe Can : *Birlikte Kefalet*, İstanbul 2018.

YILMAZ, Ejder : *Hukuk Sözlüğü*, Ankara 2003.

YÜCESOY YILMAZ,

Yasemin : “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Kefilin Sorumluluğunun Kapsamı”, *Türkiye Adalet*

Akademisi Dergisi, Y.10, S. 37 (Ocak 2019), s. 303-320.

(Kefil)

YÜCESOY YILMAZ,

Yasemin

: “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Kefil İle Rehin Veren Üçüncü Kişi Arasındaki İlişki”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.11(1), Y. 2020; s.100-109. (İlişki)

ZEVKLİLER, Aydın/

GÖKYAYLA, Emre

: *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul 2021.

ÖZET

Şahsi teminat sözleşmelerinin en yaygın görünümünden olan müteselsil kefalet sözleşmesinde kefil, asıl borçlunun borcunun ifasını teminat altına almak amacıyla, haczedilebilir tüm malvarlığı ile sorumluluk altına girmektedir. Müteselsil kefilin, yüklendiği bu riskli durum karşısında kanunkoyucu tarafından Türk Borçlar Kanununun genel sistematğinde kefil korumayı amaçlayan düzenlemelere geniş yer verilmiş olduğu görülmektedir. Müteselsil kefalet sözleşmesinin tarafları alacaklı ile kefil olsa da, borcun asıl borçlu tarafından ifa edilememesi durumunda müteselsil kefilin sorumluluğuna gidildiğinde, kefilin durumu asıl borçluya kıyasla ağırlaşmış olacaktır. Kanunkoyucu asıl borçlu ile ifada bulunan müteselsil kefil arasındaki menfaat dengesini, kefilin alacaklının haklarına ve alacak için gösterilen teminatlara halef olması suretiyle sağlama amacı gütmüştür. Çalışmamızda, müteselsil kefil ile asıl borçlu arasındaki ilişkide kefil ve asıl borçlunun hak ve yükümlülükleri açıklanarak güncel sorunlara içtihatlardan da örnekler verilerek değinilmeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

In a joint surety, one of the most common types of personal guarantee agreements, the surety is responsible for all their attachable assets in order to guarantee the discharge of the primary obligator's debt. While the surety is undertaking a great risk, it is seen that the legislator has given a wide berth within the general systematics of the Turkish Code of Obligations related to regulations aimed at protecting the surety. As the main parties to the joint surety are the surety and the debtor, the surety's financial situation can be aggravated if the principal debtor cannot discharge the debt and the surety becomes liable. The legislator has aimed to safeguard the balance of interests between the principal debtor and the person who stands surety as joint and several by ensuring that the surety is a successor to the rights of the creditor and the guarantees provided for the receivable. The aim of this study is to address the current issues in joint guaranties by examining the rights and obligations of the guarantor and the principal debtor in relation to their relationship within this type of agreement by providing examples from case law.